YOGA TIBETANA & DOCTRINELE SECRETE

colecția PAMIR

Vol. I-II, Lei 1300 ISBN 973-95662-3-5

YOGA TIBETANA & DOCTRINELE SECRETE

**

colecția PAMIR

Editura Sophia

Coperta de: VIOREL SIMULOV

Redactor: ROMULUS BUCUR

Colecția: PAMIR

îngrijită de
HORIA AL. CĂBUȚI

S. C. „*ITHACA*" — SRL
B-dul Revoluției, 103, Arad, tel. (0966)16349
Director: Pavel ILICA
Redactor șef: Vasile DAN
Consilier editorial: Dorel SIBII

ISBN 973-95662-3-5

YOGA TIBETANĂ și DOCTRINELE SECRETE

Cele Șapte Cărți ale Înțelepciunii Marii Căi
urmînd traducerea lui
LĂMA KASÎ DAWA SAMDUP
cu
INTRODUCERI și COMENTARII

VOLUMUL II

Traducere de:
MIRCEA IACOBINI

Editura SOPHIA
Arad, 1993

CARTEA A III-A

CALEA CUNOAŞTERII
YOGA CELOR ZECE DOCTRINE
(I)

I. Cele patru clase de tantras

Conţinutul acestei Cărţi şi a Cărţii a IV-a care urmează este într-o largă măsură tantric, în special partea privitoare la vizualizări şi meditaţii. Ar putea fi important pentru studentul originilor religioase şi istorice de a şti că Lāmas recunoşteau patru clase principale de *tantra* (yogice), care pot fi pe scurt descrise după cum urmează: 1° *tantra* care îl expune pe „Acela" sau Adevărul Ultim; 2° *tantra* ştiinţelor oculte sau mistice; 3° *tantra* a Yoginīs sau Śaktīs; 4° *tantra* Kalacakrei.

După tradiţia lāmaistă, prima din aceste clase şi-a avut obîrşia „în Est" (probabil în Estul Bengalului) pe vremea regelui Rab-sal, care a domnit, se crede, înaintea începutului erei creştine. A doua clasă a prins formă pe vremea lui Nāgārjuna şi a discipolilor săi, în timpul celui de-al II-lea şi al III-lea secol al erei creştine „în Sud" (în India meridională). A treia clasă, de care se leagă şi Cărţile noastre a III-a şi a IV-a, este atribuită unui maestru erudit numit Lawapa din Urgyan (sau Odyana), numele vechi al unei regiuni cuprinse în teritoriul Afganistanului, „la Vest" de India. Padma Sambhava (tot din Urgyan) a fost acela care a adus şi făcut popular printre

tibetani această clasă de *tantras*. Padma Sambhava, numit de către discipolii săi *guru* Rimpoche sau Prețiosul *guru*, se presupune a fi avut opt *guru* indieni care au aparținut de opt școli diferite de buddhism. În afară de aceste diverse învățături primite, s-a presupus că el ar fi formulat sistemul eclectic de gîndire cunoscut în Tibet ca fiind acela al „Bonetelor Roșii" și care constituie școala primitivă Ningmapa. În ceea ce privește acest sistem, erudiții europeni cunosc foarte puține lucruri despre sursele originale, căci conținutul și caracterul acestor Scripturi sînt încă aproape necunoscute în afara mănăstirilor Ningmapa. Există deci acolo un cîmp de cercetare neexplorat care ar oferi elemente de mare valoare pentru istoria buddhismului. A patra clasă, cea a *tantras* Kālacakra, se zice că-și are originea sa „în Nord", în Sambala și că ar fi fost introdusă în India către anul 600 e.n.

Deși elementele tantrice conținute în textul Cărților a III-a și a IV-a sînt dispoziția testamentară a Prețiosului *guru*, tratatele însele sînt o compilația a școlii Kargyütpa, care se separase de „cei în vechiul stil" după reforma începută de Marpa și Milarepa în secolul XII, școală care este înfloritoare și-n zilele noastre, așa după cum Școala Khadampa este astăzi biserica oficială a Buddhismului Tibetan. În Introducerea la *Marele Yogi al Tibetului, Milarepa* se vor găsi principalele caracteristici ale Școlii Kargyütpa și doctrinele sale particulare.

În vreme ce în tratatul precedent toate învățăturile aveau drept țel suprem de a ajunge la Știința Justă privitoare la natura reală a spiritului și universului fenomenelor, în prezentul tratat este aplicată Celor Șase Doctrine mai mult sau mai puțin particular tibetane tehnica filosofiei yoga, în special a formei tantrice numită în India Kundalini yoga.

II. **Doctrina căldurii psihice**

Prima din aceste doctrine este cunoscută de tibetani sub numele de *tūmō* semnificînd: „o căldură corporală particulară sau o căldură de natură psiho-fizică creată prin mijloace yogice". După învățătura secretă, cuvîntul

tūmō descrie o metodă de a extrage *prāna* din inepuizabilul rezervor de *prāna* al naturii și de a o înmagazina în bateria trupului uman, apoi, de a o utiliza la transmutarea licorii seminale într-o energie subtilă prin care este produsă o căldură psiho-fizică internă și făcută să circule prin canalele nervoase ale sistemului nervos psihic.

Acest sistem nervos psihic este invizibil pentru toți aceia care n-au clarviziune, el este contrapartea psihică a sistemului nervos fizic. Aceste canale sînt numinte în tibetană *tsa* și în sanskrită *nādī*. Între ele există trei de-o importanță particulară: nervul median (tibetană: *Uma-tsa*, sanskrită: *Susumnā-nādī*) care se întinde de-a lungul centrului coloanei vertebrale. Nervul drept (tibetană *Roma-tsa*, sanskrită: *Pingalā-nādī*) și nervul stîng (tibetană: *Kyangma-tsa*, sanskrită: *Idā-nādī*). Acestea două din urmă, ca doi șerpi, se încolăcesc și se încrucișează ca doi șerpi în jurul nervului median. În raport cu acești trei nervi psihici, există un mare număr de alții prin care energia psiho-nervoasă (tibetană: *Shugs*, sanskrită: *prāna*) este purtată în fiecare centru nervos psihic (tibetană: *Khorlo*, sanskrită: *cakra*), și de acolo, pusă în rezervă și distribuită la fiecare organ sau parte a corpului. Tot acest sistem este descris în amănunt în *Bardo Thödol*, pp. 186—188.

După textul nostru, practicînd arta *tūmmō*, yogi trebuie să utilizeze vizualizări foarte complicate, meditații, atitudini, direcționarea gîndirii, antrenarea sistemului nervos fizic și exerciții fizice. Notele noastre sînt suficient de numeroase și amănunțite pentru a servi studentului drept comentariu și, într-o anumită măsură, de ghid practic. Dar, așa după cum *guru* tibetan o recomandă, este deosebit de dezirabil pentru neofit de a obține, înainte de a începe practica *tūmmō*, o inițiere preliminară și călăuzirea personală a unui maestru în această artă.

O îndelungată perioadă pregătitoare este în mod obișnuit necesară înainte ca yogi să poată ajunge la o certitudine oarecare de succes. Încă de la început el trebuie să se obișnuiască cu un minimum de veșminte și să evite, pe cît posibil, utilizarea focului pentru a se încălzi. Tocmai prin obișnuința de a nu mai purta blănuri sau țesături de lînă, și de a nu se mai sluji de căldură arti-

ficială exterioară se recunosc maeştrii acestei arte. Yogi trebuie de asemenea să respecte cea mai strictă înfrînare sexuală, întrucît în principal pe energia sexuală transformată se bazează reuşita lui *tūmmō*.

Această practică nu trebuie făcută în apropierea unei case locuite, ci, de preferinţă, într-o mănăstire oarecare, sau într-o grotă izolată într-un munte îndepărtat de orice aglomeraţie unde aerul este impurificat de fumul şi emanaţiile „aurice" ale oraşelor sau satelor. Un yogi ce caută să atingă stăpînirea acestei arte poate rămîne un timp foarte îndelungat într-un astfel de adăpost şi să nu vadă pe nimeni în afară de *guru* care-l sfătuieşte şi vine din cînd în cînd pentru a-i dirija progresele. El este povăţuit la început să-şi îndeplinească exerciţiile dimineaţa înaintea răsăritului soarelui, cînd curenţii magnetici ai pămîntului şi naturii sînt cel mai puţin perturbaţi. O dată obţinută măiestria, se poate practica oriunde şi oricînd.

Pe măsură ce progresele în ştiinţa yogică de conservare şi dirijare a energiei fizice mentale şi psihice sînt realizate, pustnicul yogi dezvoltă treptat în el căldura psiho-fizică. Energia subtilă, însoţită de o căldură plăcută începe să penetreze în fiecare atom al corpului şi puţin cîte puţin el obţine puterea yogică de a suporta cu uşurinţă frigul cel mai extrem îmbrăcat doar într-o tunică de bumbac sau chiar în întregime gol. În *Marele Yogi al Tibetului, Milarepa*, p. 170 se spune:

„Poartă suflul încălzitor al îngerilor
Drept al tău veştmînt pur şi uşor".

Cînd antrenamentul este terminat şi cînd neofitul crede că a obţinut succesul, se întîmplă frecvent ca *gurul* său să-l pună la încercare pentru a-i aprecia progresele. Iată descrierea pe care o dă acestor încercări D-na A. David-Neel ale cărei interesante lucrări şi cercetări personale în Orient, îndeosebi în ceea ce priveşte misticii tibetani, sînt paralele cu cele ale editorului.

„Într-o noapte de iarnă în care luna străluceşte, cei care se cred capabili să treacă victorioşi proba se duc, împreună cu maestrul lor, pe malul unui curs de apă neîngheţat. Dacă nici o apă liberă, neîngheţată, nu se găseşte în regiune, atunci se sparge o copcă în gheaţă. Noaptea aleasă este una din acelea în care vîntul bate cu violenţă. Ele nu sînt rare în Tibet.

Candidaţii la titlul de Repa, complet goi, se aşează pe sol cu picioarele încrucişate. Nişte cearceafuri sînt scufundate în apa îngheţată, ele îngheaţă şi sînt scoase scorţoase. Fiecare din discipoli înfăşoară unul în jurul său şi trebuie să-l înmoaie şi să-l usuce pe trupul său. Îndată ce cearceaful este uscat,, el este din nou scufundat în apă şi candidatul se înveleşte din nou. Operaţiunea se continuă astfel, pînă la răsăritul soarelui. Atunci, cel care a uscat cel mai mare număr de cearceafuri, este proclamat cîştigătorul concursului"[2].

Dimensiunea cearceafurilor variază, unele sînt mici ca un şerveţel, altele au mărimea unui şal mare. Regula este ca yogi să usuce cel puţin trei cearceafuri unul după altul pentru a avea dreptul de a purta însemnul ştiinţei sale în *tūmmō*, care constă dintr-o singură robă sau cămaşă de bumbac alb, din pricina căreia el este numit în tibetană „un Repa", ceea ce înseamnă „cel ce este înveştmîntat în bumbac". Milarepa, marele yogi tibetan, purta numele „Mila" — cel înveştmîntat în bumbac", ceea ce înseamnă că el a obţinut stăpînirea artei *tūmmō*, sub călăuzirea *gurului* său Marpa. Opt dintre discipolii săi cei mai avansaţi se zice că ar fi fost Repas, în primul capitol al biografiei lui Milarepa, şi mai sînt citaţi şi alţii în apendice[3].

O altă încercare deosebită de cea a cearceafurilor înmuiate, pentru a se verifica gradul de căldură degajat de trupul yoginului, constă în a se aşeza în zăpadă şi a aprecia căldura degajată de trup după cantitatea şi suprafaţa zăpezii topite în jurul lui.

Că există azi adepţi ai artei *tūmmō* în mănăstirile Tibetului este un fapt indiscutabil, mulţi dintrei ei fiind discipoli ai lui Milarepa, din Ordinul celor înveşmîntaţi în haine de bumbac. Mai mulţi europeni au întîlnit astfel de asceţi şi avem rapoarte foarte autentice asupra imunităţii lor la frigurile polare ale iernilor tibetane care sînt curente în înaltele ţinuturi himalayene.

Făcînd parte din Hatha yoga, *tūmmō* pare a fi cunoscut de asemenea şi hinduşilor. Îmi amintesc că în timpul verii lui 1918, am avut ca tovarăşi de călătorie, timp de

cîteva săptămîni, un grup de asceți goi hinduși care, ca și mine, veneau din cîmpiile toride ale Indiei. Ne-am unit la Srinagar drumurile și de acolo, amestecați în ceata mișcătoare de pelerini din toate părțile Indiei, bărbați și femei din numeroase caste, am pornit-o la drum către ghețarii înălțimilor Himālayei din Kașmir. Mergeam în pelerinajul venerat de secolele de la grota Amar-Nath, al cărui obiect de venerație sacrosanct este un lingam (falus) natural de gheață consacrat lui Șiva, Stăpînul Lumii[3 bis]. Un anumit număr de asceți nu purtau nici un alt veștmînt decît o cîrpă înnodată în jurul șalelor, chiar și atunci cînd atinsesem o altitudine de 3 000 de metri și cînd nopțile erau teribil de reci și un vînt înghețat sufla asupra noastră din înălțimile ghețarilor. Chiar și în timpul traversării ghețarilor unii dintre asceți erau în continuare goi și au rămas astfel pînă la capătul pelerinajului. Alții, puțin timp înaintea intrării în grotă, se înveliră în niște veșminte subțiri de bumbac, în timp ce adepții inferiori se serveau de cuverturile în care adunaseră slabele lor provizii.

Pe atunci nu știam nimic de arta tibetană de a genera o extraordinară căldură corporală, și deci, nu am pus nici o întrebare asceților hinduși asupra remarcabilei lor rezistențe yogice, căci o atribuiam faptului că ei erau, fără îndoială, maeștri în Hatha Yoga, care conferă imunitatea extremelor de frig și de căldură.

La Rikhikesh [sic, n. red.], pe Gange, am asistat o dată la o demonstrație de imunitate a yoginilor la căldura extremă. Un ascet gol, la amiază în momentul sezonului cald, s-a așezat pe nisipul arzător al malului, înconjurat de patru focuri de lemne și baligi uscate arzînd la cîteva picioare de corpul său dezbrăcat, fiecare foc găsindu-se într-unul din punctele cardinale. Soarele necruțător al verii, aruncîndu-și razele pe capul său descoperit constituia al cincilea foc al yogăi Celor cinci Focuri (Pañca-Dahanī) pe care el o practica. Fapte similare dovedind imunitatea yogică la căldură și chiar la foc; au fost constatate și atestate de către europeni, nu numai în India și Ceylon, ci și în insulele mărilor Sudului, unde au fost asociate cu ceremonia mersului pe foc. În ceremoniile Tovil (dansul diavolului) din Ceylon, dansatorii

diavolului merg pe foc sau îl pipăie fără a se vătăma, grație virtuții utilizării *mantrelor* numite *mantrele* care răcesc focul" (gini-sisil, în sinhaleză).

III. **Doctrina corpului iluzoriu**

Doctrina Corpului Iluzoriu, a doua din cele șase Doctrine, este o adaptare a sursei indiene a Doctrinei *māyei*, care este Doctrina fundamentală a tuturor Școlilor buddhismului ca și a Vedantismului sau hinduismului.

Doctrina *māyei* afirmă că lumea întreagă și creația cosmică, subiectivă și obiectivă sînt iluzorii și că spiritul este singura realitate. Obiectele simțurilor noastre, aparatul nostru corporal, cunoștințele noastre mentale, inducțiile noastre, generalizările și deducțiile, — nu sînt decît fantasmagorii. Deși oamenii de știință clasifică și conferă denumiri fanteziste, latine sau grecești, variatelor forme ale materiei organice sau anorganice, materia în ea însăși nu are o existență veritabilă. Culorile, sunetele și toate lucrurile văzute de ochi sau percepute de organele de simț, cît și spațiul sau dimensiunile, sînt de asemenea fenomene amăgitoare.

Māyā este vălul magic în care se înveștmîntează natura, Marea Mamă Isis pentru a ascunde Realitatea. Doar cu ajutorul yogăi, poate fi îndepărtat Vălul și omul adus către cunoașterea de sine însuși și către propria sa cucerire prin care iluzia este transgresată, depășită. Adevărul ultim este, datorită iluziei, întotdeauna asociat greșelii, dar similar alchimistului lucrurilor spirituale, maestrul în yoga separă reziduul, care este ignoranța, de aurul care este Știința justă. Atunci, dominînd natura, el este eliberat de sclavia formelor-aparențe.

Profesorul Shāstri a demonstrat în erudita sa examinare a Doctrinei *māyei*[5], că germenii acestei Doctrine existau încă din ultimele stadii ale civilizației Vedice și că, în cursul lungii sale evoluții, cuvîntul *māyā* în diferite forme gramaticale a desemnat diverse concepte, toate legate între ele în mod fundamental.

În primul rînd, *māyā* a desemnat o formă de inteligență, de energie, de putere (śakti) și ceva înșelător.

Aceasta implica o forță de voință misterioasă prin care brâhmanii acționau și care se realiza sub formă de *māyā*. Cît despre ceea ce este înșelător, *māyā* indică această lucire magică a aparențelor care fac ca ignorantul care le percepe să conceapă multiplicitatea și dualitatea ca fiind reale. Ca un magician suprem, *māyā* produce marea iluzie cosmică, universul fenomenelor.

Sensul fundamental al cuvîntului *māyā* derivă de la rădăcina mā, „a măsura". Deci *māyā* este această proiecție iluzorie a Cosmosului prin care Brahmā nemăsurabil apare ca putînd fi măsurat. Din aceeași rădăcină provine sensul „a construi" și acesta duce la conceptul unui univers fenomenal ca fiind construcția magică a lui Brahmā, în sens Mahāyānic, a spiritului.

Ca o mlădiță a epocii primitive vedice, Doctrina *māyei* poate fi retrasată în *Brahmānas* și *Upanișade* și în acestea sensul său principal este: „iluzia" pînă în timpul lui Çamkara cînd acest sens s-a fixat definitiv. Din punct de vedere istoric, *māyā* a fost considerată în mod obișnuit sub două aspecte principale: 1° ca principiul creației, adică *māyā* în calitate de cauză, corespunzînd sensului de *śakti* (putere miraculoasă), sau 2° în calitate de creație fenomenală în sine, *māyā* ca efect, corespunzînd sensului de iluzie, aparență etc.[6].

S-a demonstrat cu pricepere de către gînditorii Indiei că spiritul microcosmic nu este diferit, nici cu adevărat separat de spiritul macrocosmic. Aerul conținut într-un ulcior pecetluit, spun ei, nu este diferit de aerul care înconjoară ulciorul, dacă el este spart, aerul închis devine aer liber, și astfel, sfărîmînd conținătorul *māyei*, spiritul microcosmic devine ceea ce a fost el dintotdeauna: macrocosmicul.

Spiritul Primordial din care se înalță *māyā* este pentru totdeauna nenăscut și necondiționat, el merge dincolo de propriile sale creații. Domnul Krsna, în *Bhagavad-Gītā*, declară că el dinntr-o singură porțiune a Esenței sale a creat universul vizibil și că, totuși, el rămîne permanent în afara a ceea ce a creat.

Lumile și Universurile sînt creații ale spiritului, ele sînt din materia din care sînt create visele. Caracterul lor iluzoriu este *māyā*. Lucrurile, aparențele, sînt ceea ce

spiritul le face să fie, separate de spirit ele nu au nici o existență. Cînd, cu ajutorul yogăi, aspectul microcosmic al spiritului este limpezit de încețoșări și de mirajele lucrurilor condiționate, el se vede pe sine însuși ca o unitate emancipată de iluziile *māyei*, de toate conceptele de multiplicitate și de dualism, de toate magiile amăgitoare ale naturii.

În calitate de putere miraculoasă, de energie esențială sub formă de căldură, lumină, mișcare de electroni, ca vibrație puternică în dansul vieții, ca natură în sînul căreia creaturile vin către iluzie, *māyā* este marea *śakti*, mama creației ce conține în ea germenele primordial sau oul formei-gînd colective ce îmbrățișează universul tatălui-spirit, formă realizată de-a curmezișul materiei iluzorii ca aparențe.

Prin nenumărate miriade de forme, nenumărate miriade de ochi și organe de simț ale creaturilor, nenumărate miriade de microcosmosuri, Spiritul se cunoaște pe sine ca fiind cel ce visează regatul *māyei*. Dar, atîta timp cît mirajul ființei nu este dispersat prin iluminarea bodhică, multiplul ignoră Unitatea.

Doctrina *māyei* este baza filosofică a doctrinei Unității în mod iluzoriu percepută ca multiplu, a macrocosmului ca totalitate a microcosmului. În gîndirea greacă aceasta se rezuma prin axioma lui Xenophan: „Totul este Unu". Mai tîrziu, Parmenide, învăța unitatea unică a ființei și gîndirii, Platon și discipolul lui, Plotin au ajuns la aceeași concluzie în doctrina lor a ideilor, Kant de asemenea, influențat probabil de școala lui Platon, enunță că lumea n-are o existență metafizică ci o existență pur empirică sau de manifestare. Schopenhauer marca datoria sa de recunoștință față de *Upanișade* formulînd deducții paralele. Afirmînd că universul are o existență relativă față de Spiritul în care el ia naștere, relativitatea este o nouă aserțiune științifică occidentală a străvechii teorii a *māyei*.

Astfel, în sensul dat de Doctrina *māyei*, corpul iluzoriu, *māyāvi-rūpa* filosofiei hinduse, este ca și cosmosul din care face parte, o simplă aparență, o formă-gînd ca și orice obiect din natură. Ca și pămîntul și universul din care a apărut, el are o existență relativă dar nu reală.

Ca aparență comparabilă cu o iluzie magică, trupul iluzoriu al omului nu este nimic altceva decît o emanație a Spiritului în sensul implicat de termenul tibetan „tulku", care se referă la o manifestare fizică a Nirmāna-Kāyei (trupului de încarnare divin). El este pur și simplu produsul *māyei* voinței de a trăi, mlădița dorinței, scoarța sangsārică a spiritului.

IV. Doctrina stării de vis

Doctrina viselor, care urmează, ilustrează doctrina *māyei*. Ea demonstrează că, la fel cum toate experiențele simțurilor din starea de veghe sînt iluzorii, tot așa sînt și experiențele stării de vis, cele două stări formînd cei doi poli ai conștiinței umane. Cu alte cuvinte, natura, ca un tot, este visul Spiritului Unic; atîta timp cît omul n-a cucerit natura și n-a depășit astfel *māyā*, el rămîne adormit, visînd visul ignoranței. Că aceasta s-ar întîmpla în această lume sau într-o stare de după moarte, orice experiență în aceste condiții ale Samsārei sau ale karmei, nu este decît un vis.

Doar după ce te-ai trezit din somn poți realiza caracterul visului și doar cînd cel ce visează visul ignoranței se trezește la Starea Adevărată, fără condiționare, fără somn, fără vis, poate el înțelege caracterul iluzoriu al Samsārei. Noi vorbim de starea de vis ca fiind ireală și de veghe ca fiind reală. Totuși, în sens strict, cele două sînt ireale, căci ele depind de același ordin de percepții obiective și senzoriale, cele ale visului fiind interne și cele ale stării de veghe fiind externe. Singur spiritul cunoaște impresiile simțurilor și nu face nici o distincție reală între ele, fie că ele îi parvin dinlăuntru sau din afară. În spirit, ca într-o oglindă obiectele simțurilor interne sau externe sînt reflectate și despărțite de spirit, ele nu au existență, nefiind, așa după cum o afirmă doctrina *māyei*, decît aparențe.

Prin analizarea cu atenție a viselor și experiențelor psihologice făcute pe el însuși, yogi ajunge în final la realizarea, și nu numai la credința, că conținutul total al

stării de veghe, ca și de vis, este de fapt un fenomen iluzoriu.

La fel cum un păianjen ce-și trage din trupul său substanța pînzei sale și o reia în el însuși, tot așa și Spiritul-Tot, personificat de hinduși prin Brahmā, scoate din el însuși creația cosmică și apoi o reabsoarbe. Pînza de păianjen a lui Brahmā este *māyā* în care fiecare ființă cade și este ținută în legăturile sangsārice, ea este calea vieții de care o leagă karma, este stînca lui Prometeu de care umanitatea este înlănțuită pradă vulturilor dorinței.

Brahmā doarme și se trezește, cînd doarme, visul său este creația cosmică; cînd se trezește, visul său se termină. Visul său este Samsāra, trezirea sa este Nirvāna. Orice, creat și ne-creat, Samsāra și Nirvāna își au originea în spirit și, în suprema înțelegere a Spiritului-Tot, cele două sînt unite[7].

Țelul complet al doctrinei viselor este de a stimula pe yogi să se trezească din somnul iluziei, din coșmarul existenței, să rupă mrejele în care *māyā* îl ține prizonier de eoni și astfel să atingă pacea și bucuria libertății, așa precum a făcut-o și Cel Perfect Trezit: Gautama Buddha.

V. Doctrina luminii clare

Lumina Clară, în aspectul său primordial, simbolizează conștiința pură a Nirvānei, conștiința supra-pămîntească transcedentală a acelui pe deplin trezit. Această Lumină este o radiație mistică a Dharma-Kāyei, a conștiinței Nirvānei libere de orice întunecime condiționată de Samsāra. Această Lumină nu poate fi descrisă, ea nu poate fi decît cunoscută, și a o cunoaște înseamnă a cunoaște identitatea adevărată a tuturor lucrurilor. Fiind fără culoare și calitate, este Lumina Clară. Fiind fără limitare, este Inteligența care penetrează totul. Fiind imposibil de cunoscut în termenii conștiinței Samsārei — acesta este Vidul fără formă.

Lumina Clară este experimentată în mod temporar de către orice ființă umană în momentul morții, iar de către maeștrii yoga în cele mai înalte stări de Samādhi

după voință, și este experimentată fără încetare de către Buddhas. Realizarea conștientă a Luminii Clare pentru acela care este încarnat este sinonimă cu atingerea stării de Buddha. Este mult mai dificil a realiza Lumina Clară după procesul numit moarte, așa după cum ne învață *Cartea Tibetană a Morților*. Iată de ce în Cartea I și a II-a a noastră, guru îl solicită pe neofit să nu neglijeze ocazia oferită de nașterea umană de a cîștiga marea comoară.

În vibrantele cuvinte ale viziunii lăuntrice și ale măreției, unul din Maeștrii Înțelepciunii tibetane descrie astfel Lumina Clară:

„Este dificil să se atingă cunoașterea Fără Forme. Este la fel de dificil să se dobîndească eliberarea de Karma și de renaștere, și realizarea Luminii Clare tot atît de strălucitoare ca sclipirea combinată a unei pietre prețioase, a focului, a Lunii și a Soarelui. Din Lumina Clară sînt născute, strălucind în tenebre, luminile sale înrudite. Din ele provine scînteierea și căldura luminii Soarelui, din care purcede cea a Lunii, și din cea a Lunii, care reprezintă prospețimea, provine radioasa Înțelepciune ce penetrează totul. Astfel, Vidul fundamental care iluminează obiectele fenomenale ale naturii, face vizibile toate sistemele Lumii“[8].

VI. Doctrina stării de după moarte

A cincea din cele șase Doctrine, Doctrina lui Bardo sau a stării intermediare ce urmează după moarte și precede nașterea este o versiune prescurtată a lui *Bardo Thödol* (a Eliberării prin ascultarea Doctrinei în planul de după moarte) cuprinzînd două Cărți în versiunea sa originală, tradusă și explicată în amănunt în *Cartea Tibetană a Morților*.

Cititorul va observa că Doctrina lui Bardo este prezentată aici ca și complementară Doctrinei Luminii Clare cît și aceleia a *māyei* care a precedat-o, întrucît conform acestei doctrine starea de după moarte nu este decît o stare de vis ce prelungește și depinde de starea, de asemănarea iluzorie numită starea de viață.

Așa cum *Cartea Tibetană a Morților* insistă continuu asupra acestui punct, cu excepția muribundului ce a practicat cu succes yoga încă din timpul vieții sale și a dobîndit puterea yogică de a rămîne ferm în condiția de după moarte în care a apărut Lumina Clară, ea se va întuneca etapă după etapă și Lumina Clară a Realității se va șterge din conștiința sa. Atunci va veni pentru el a doua moarte, moartea de după moarte și va experimenta adevărul Bardo.

Fiind cufundat mai profund în iluziile halucinante ce vin de la *māyā* decît în timpul stării de viață (sau de trezire), el va rămîne acolo pe o durată determinată de Karma, apoi, cînd sorocul va fi sosit, va intra din nou într-un pîntece și va reîncepe să trăiască ca un sclav al pasiunilor și dominat de ignoranță.

Dacă, pe de altă parte, muribundul este unul din aceia care au dobîndit stăpînirea yogăi, în clipa morții, printr-un efort de voință supremă, va intra în transa celui mai înalt Samādhi în comuniune transcedentală cu Lumina Clară, și moartea va avea loc fără întreruperea continuității conștiinței. Astfel, invers decît cu ceea ce se întîmplă cu cel care nu este iluminat, el depășește dispariția treptată în inconștiență care însoțește în mod normal separația principiului conștiinței de corpul planului pămîntesc. Nici un maestru de yoga nu moare într-un mod normal, cu excepția cazului cînd este omorît brusc și nu se așteaptă la aceasta, el abandonîndu-și pur și simplu forma sa fizică pe care a ajuns s-o considere ca pe un veșmînt ce poate fi îmbrăcat sau aruncat cu deplină conștiență, în timp ce el este cufundat în condiția extatică a Spiritului în care Lumina Clară luminează constant. Un Bodhisattva intră conștient pe calea re-nașterii în momentul favorabil, și, aparținînd de al 4-lea ordin de inițiați, „el vine să existe la sînul mamei sale în mod conștient și iese de acolo conștient“, așa cum ne învață Buddha[9].

Această puternică realizare, de a merge după voință și cu o continuitate de conștiință neîntreruptă prin toate stările de existență iluzorii, avînd un spirit microcosmic în rezonanță cu spiritul macrocosmic, este țelul Dharmei. Acela care a cucerit *māyā* devine un stîpîn al vieții și al

morții, o lumină în întuneric, o călăuză pentru cel rătăcit, un liberator pentru sclav. În limbajul transcedental al Marii Căi, Mahāyāna, pentru el nu mai există distincție între Samsāra și Nirvana[10]. Și tot așa cum un leu sălbatic vagabondează liber în munții cei înalți, el vagabondează după voie prin existențe[11].

Urmărind simbolismul esoteric al *guru* tibetani, procesul morții se poate compara cu acela al unei lămpi ce se stinge datorită lipsei de ulei. Printr-un simbolism similar, ei explică esoteric aparițiile fenomenale variate ca și razele de lumină, sunetele și formele percepute de către cel ce moare și în starea de după moarte.

Considerate în mod rațional, așa cum ne învață *Cartea Tibetană a Morților,* toate viziunile ce îi apar văzute răposatului sînt pur iluzorii, nefiind nimic altceva decît halucinații materializate ale formelor-gînduri ce se ridică din conținutul mental al celui care le percepe, ca rezultat direct al stimulilor psihici produși de către procesul morții care reacționează asupra spiritului. Cu alte cuvinte, impulsiile intelectuale produse de moarte sînt personificate în starea de vis de după moarte.

Și în mod corespunzător, pe timpul procesului de renaștere, care este inversul morții, se produc fenomene paralele percepute în ordine inversă. Există în Tibet o literatură foarte abundentă, căreia îi aparține textul nostru, privitoare fie la respingerea, fie la luarea unui trup uman, cît și abundente descrieri ale stării pre-natale cînd conștiința protejează și dirijează creșterea embrionului la pîntece.

VII. **Doctrina transferului conștiinței**

Ultima din cele șase Doctrine se ocupă cu arta de a transfera conștiința (tibetană: *rnampar-shes-pa*). *Pho-wa* este una din practicile secrete ale yogăi cele mai gelos păzite în Tibet ca și în India, îndeosebi în ceea ce privește aplicarea sa practică de către yogi încă întrupat. Introducerea la Cartea a IV-a, care urmează, o explică de ce. În prezentul text această artă este expusă îndeosebi în beneficiul yoginului însuși. A doua jumătate a mai lungii

versiuni a lui *Pho-wa* oferită în Cartea a IV-a expune Doctrina în aspectul său ritual, așa cum este aplicată ea de către oficiant unei persoane care va muri sau care este moartă de puțin timp. Este deci preferabil a studia cele două texte ale noastre împreună.

Succesul transferului principiului conștient depinde de îndemînarea în Kundalinī Yoga. În *Jetsun-Kahbum,* procesul este comparat cu „o pasăre ce-și ia zborul dintr-o lucarnă deschisă"[12]. Lucarna este reprezentată de către deschizătura lui Brahmā situată pe creștetul capului pe sutura sagitală la joncțiunea celor două parietale, care este deschisă prin practica yogică a lui *Pho-wa.* Pasărea ce-și ia zborul este principiul conștient ce iese din trup fie permanent, la moarte, fie temporar, pe durata acestui exercițiu yoga. Cu ajutorul acestui *pho-wa,* yoginul depășește procesul normal, azvîrlind voluntar trupul său bătrîn și uzat, și luînd un altul, fără a rupe continuitatea conștiinței. În sens esoteric, după creștinul inițiat Sf. Pavel, mormîntul își pierde în acest fel spinul său și moartea victoria ei, și marele yogi devine cu adevărat cuceritorul morții și vieții.

NOTE LA INTRODUCEREA LA CARTEA A III-A

(1) Titlul tibetan al textului nostru imprimat este: *Chös drug bsdüs-pahi zin-brls bzhügs-so,* ceea ce înseamnă „Aici se află rezumatul celor șase Doctrine prescurtate".

(2) Cf. *Mystiques et Magiciens du Thibet,* pp. 228—9, ed. Plon, Paris, 1929. (*Cu mistici și magicieni în Tibet,* Ed. Europolis '90, Constanța, 1992, p. 200 [n. tr.]).

(3) *Tibet's Great Yogi Milarepa,* pp. 41, 305, ed. Oxford University Press, London, 1928.

(3 bis) Śiva ca personificare a forțelor naturii ce acționează pentru distrugere este Domnul, și, ca atare, simbolul său este falusul, organul masculin al generării, așa după cum Osiris, zeul egiptean, era asociat cu fertilitatea umană.

(4) *The Doctrine of Maya,* de Prabha Dutt Shastri (London, 1911). Un studiu similar dar mai puțin cuprinzător a fost făcut

mai înainte sub același titlu de L. N. Apte și publicat la Bombay în 1896.

(5) P. D. Shastri, *op. cit.*, p. 31.

(6) Se va putea vedea că știința noastră occidentală a regăsit a linie paralelă celei a Înțelepților Orientului, citind ceea ce Sir James Jeans a consemnat în cartea sa *The Universe Around Us* (Cambridge, 1932), pp. 294—354—5. El vorbește de reducerea „întregii naturi la un concept mental, deoarece textura naturii nu este nimic altceva decît textura continuității timpului-spațiu". Apoi el expune opiniile următoare: „Toate acestea exprimă clar faptul că materia prezentă în Univers n-a putut să existe dintotdeauna, că putem să-i alocăm ca limită extremă a începutului ei o cifră rotundă de, să zicem, două sute de milioane de ani... Universul devine acum o imagine definită ale cărei dimensiuni sînt o anumită porțiune din spațiu și o anumită porțiune de timp; protonii și electronii sînt urmele de culoare care definesc imaginea pe fondul spațiului-timp. A urca, atît cît putem, în timp, nu ne conduce la creația imaginii, ci la limitele sale, creația imaginii rămînînd tot atît de în afara lui însuși pe cît pictorul rămîne în afara pînzei sale. Ajunși la acest punct de vedere, a încerca să discutăm creația Universului în termeni de timp și spațiu este ca și cînd am căuta să descoperim tabloul și acțiunea de a picta examinînd marginile lui. Aceasta ne conduce foarte aproape de sistemele filosofice care privesc Universul ca un gînd în spiritul creatorului său".

(7) Traducere de defunctul Lama Kazi Dawa Samdup din tratatul tibetan *Bsre-hpho* semnificînd *A amesteca și a transforma*, filele 60—1. S-a vorbit de acest tratat la p. 238.

(8) Samgiti Sutta.

(9) Aceasta este structura întregii Cărți a V-a, care urmează.

(10) *Tibet's Great Yogi Milarepa*, p. 35.

(11) *ibidem*, p. 155.

CARTEA A III-A

CALEA CUNOAȘTERII

YOGA CELOR ȘASE DOCTRINE

OMAGIU

1 — Omagiu fie adus la picioarele Sfinților și Slăviților *GURUS*.

CUVÎNT ÎNAINTE

2 — În acest Ghid care constă din două părți, Tradiția Succesiunii de *gurus* și Învățăturile transmise de către această Succesiune, este explicată minunata metodă care face cît se poate de limpede producerea de la sine a Înțelepciunii a ceea ce se naște simultan[1], cu ajutorul controlului spiritului și al respirației care sînt consecințele corpului uman sublim[2].

3 — Din aceste două părți, prima concordă cu Rugăciunea Succesiunii[3].

4 — A doua, Învățăturile transmise prin această Succesiune, este dublă: Învățătura sistematică după *tantra*, și Învățăturile șoptite la ureche, care țin de Ordinul de *gurus* ce își comunică telepatic instrucțiunile[4].

5 — Aici sînt explicate Învățăturile șoptite la ureche ce aparțin de Ordinul de *gurus* care-și oferă instrucțiunile în mod telepatic.

6 — Aceste Învățături sînt alcătuite din două părți: cea pregătitoare și cea care constituie acest tratat.

7 — Prima (cea pregătitoare) e de găsit în altă parte[5].

8 — A doua, cea care constituie acest tratat, cuprinde Doctrinele Căldurii Psihice, a Corpului Iluzoriu, a Viselor, a Luminii Clare, a Stării Intermediare și a Transferului[6].

CAPITOLUL I

DOCTRINA CĂLDURII PSIHICE

9 — Prima Doctrină, cea a Căldurii Psihice, constă din trei părţi: preliminariile, practicile fundamentale şi aplicaţia practică.

PRIMA PARTE — CELE CINCI EXERCIŢII PRELIMINARE

10 — Prima parte, a Preliminariilor, constă în cinci exerciţii: 1° vizualizarea trupului fizic (sau extern) ca fiind vid, 2° vizualizarea sistemului nervos psihic (sau intern) ca fiind vid, 3° vizualizarea cercului de protecţie, 4° antrenamentul căilor nervoase psihice şi 5° conferirea *valurilor de har* centrilor nervoşi psihici.

PRIMUL EXERCIŢIU PRELIMINAR: VIZUALIZAREA TRUPULUI FIZIC CA FIIND VID[6bis]

11 — Pentru primul exerciţiu preliminar, vizualizarea trupului fizic ca fiind vid, procedează după practicile care vor fi descrise în cele ce urmează.

12 — În primul rînd, spune rugăciunea care duce la comunicarea cu *guru* divin[7].

13 — Imaginează-ţi apoi că tu eşti Divinul adept Vajra Yoginī[8] de culoare roşie strălucind cu sclipirea radiantă a rubinului[9], avînd o faţă, două mîini şi trei ochi[10]; învîrtind deasupra capului un cuţit curbat şi strălucitor, tăind complet orice proces de gîndire care tulbură mentalul[11]; cu mîna stîngă ţinînd pe piept un craniu omenesc umplut

cu sînge[12]; răspîndind satisfacţie prin fericirea sa inepuizabilă[13]; avînd o tiară făcută din cinci cranii umane uscate[14], purtînd un colier de cincizeci de capete omeneşti şiroind de sînge[15]. Podoabele sale fiind cinci din cele şase podoabe simbolice, lipsind spoiala cu praf din cimitir[16], ea ţine la îndoitura braţului lungul sceptru simbolizîndu-l pe Divinul Tată Heruka[17], goală, în deplina înflorire a celor şaisprezece ani ai săi[18], dansînd cu piciorul drept îndoit şi ridicat şi cu piciorul stîng strivind pieptul unei forme omeneşti întinse[19], ea este înconjurată de flăcările Înţelepciunii ce formează un halou în jurul ei[20].

14 — (Vizualizeaz-o ca fiind tu însuţi) avînd din exterior forma unei zeităţi iar din interior fiind vid ca o teacă transparentă şi radiantă, vidă şi fără pată, vidă pînă-n vîrful degetelor sale, ca un cort din mătase roşie sau ca un tub din material transparent destins de către suflu[21].

15 — Mai întîi lasă ca această vizualizare să fie de aceeaşi înălţime ca şi propriul tău trup, apoi mare cît o casă, apoi mare cît o colină şi în sfîrşit, destul de mare pentru a conţine Universul. Apoi lasă-ţi spiritul să se concentreze asupra ei.

16 — Treptat redu-o apoi pînă la mărimea unei seminţe de susan[22], apoi la o mărime şi mai mică decît a acestei seminţe dar păstrînd mereu toate membrele şi amănuntele perfect definite. Concentrează-ţi spiritul asupra acesteia[23].

AL DOILEA EXERCIŢIU PRELIMINAR: VIZUALIZAREA SISTEMULUI NERVOS PSIHIC CA FIIND VID

17 — Al doilea din exerciţiile preliminare, vizualizarea sistemului nervos psihic ca fiind vid, se practică după cum urmează:

18 — Întins în centrul trupului tău (de la perineu la deschizătura lui Brahmā din creştetul capului[24] trebuie să fie vizualizat un trup ca fiind acela al

divinei Yoginī în mărime normală) şi nervul median ca posedînd următoarele patru caracteristici: roşeaţa unei soluţii de lac[25], strălucirea unei flăcări alimentate cu ulei de susan, rectitudinea liniei inimii unui banian[26] şi scobitura unui cilindru de hîrtie. Fie ca această vizualizare să aibă cam mărimea unei trestii mijlocii.

19 — După aceasta, lărgeşte-ţi viziunea la mărimea unei ţepuşe, apoi la cea a unui stîlp, apoi la cea a unei case, apoi la cea a unei coline şi în sfîrşit, fă-o destul de largă pentru a conţine universul.

20 — Meditează asupra nervului median ca şi cum el ar pătrunde în toate părţile trupului vizualizat, chiar şi în vîrful degetelor[27].

21 — Cînd vizualizarea a revenit la mărimea unei seminţe de susan, meditează asupra nervului median ce o pătrunde şi care are grosimea a o suta parte din diametrul unui fir de păr (şi gol pe dinăuntru).

22 — S-a zis:

„Creează (sau vizualizează) vacuitatea din ceea ce nu este clar definit (pentru că este prea mic)".
„Creează vacuitate în ceea ce nu poate fi perceput (de către ochi fiind invizibil)".
„Creează vacuitate în ceea ce este fără odihnă (sau tranzitoriu)"[28].

AL TREILEA EXERCIŢIU PRELIMINAR: VIZUALIZAREA CERCULUI DE PROTECŢIE

23 — În al III-lea din exerciţiile preliminare, vizualizarea (sau meditaţia) cercului de protecţie, există trei părţi: arta posturii trupului, arta respiraţiei şi arta dirijării gîndurilor (sau a imaginii mentale)[29].

24 — Prima parte, arta posturii trupului, constă din cele şapte metode de a face manifeste toate procesele (sau fenomenele psiho-fizice)[30].

25 — Pentru arta de a respira: trebuie să expiri aerul mort în trei timpi, apoi să împingi inhalaţia (pînă în partea inferioară a plămînilor) şi apoi să ridici

diafragma în aşa fel încît pieptul destins să capete forma unui vas (ca o oală de pămînt), şi menţine aceasta cît mai mult timp posibil[31].

26 — Pentru arta de a-ţi dirija gîndirea (sau imaginea mentală): trebuie să-ţi imaginezi în momentul în care expiraţia se produce că nenumărate raze în cinci culori ies din fiecare por al pielii şi radiază asupra întregii lumi umplînd-o de razele lor colorate în cinci culori. În momentul în care inspiri, imaginează-ţi că ele reintră prin pori şi umplu întreg interiorul trupului.

27 — Fiecare din aceste (două exerciţii complementare) trebuie îndeplinit de şapte ori[32].

28 — Imaginează-ţi apoi că fiecare rază se preschimbă în silaba HŪM[33] de culoare variată şi că în timpul expiraţiei, ele sînt proiectate în lumea care este umplută de ele, ca apoi în timpul inspiraţiei ele să revină odată cu suflul ca să reumple trupul. Fă aceasta de şapte ori.

29 — Imaginează-ţi apoi că aceste silabe HŪM se preschimbă în Zeităţi mînioase[34] fiecare avînd o faţă şi două mîini[35]; mîna dreaptă fluturînd deasupra capului un *dorje*[36], mîna stîngă fiind ţinută în dreptul inimii şi făcînd un gest de ameninţare[37], cu piciorul drept îndoit şi cel stîng ţinut drept[38]; cu un aspect de temut şi semeţ, colorat în cinci culori[39] şi nici una din ele nefiind mai mare decît un bob de susan.

30 — Cînd expiri, imaginează-ţi-le respinse în exterior şi umplînd lumea.

31 — Cînd inspiri, şi-ţi reţii suflul, imaginează-ţi-le adunîndu-se înlăuntru şi umplînd trupul.

32 — Fă aceste două exerciţii preliminare de şapte ori fiecare, ceea ce face (împreună cu cele ce le preced) douăzeci şi unu de exerciţii[40].

33 — Gîndeşte-te apoi că fiecare por al pielii este umplut de către una din aceste Zeităţi mînioase avînd faţa îndreptată către exterior şi toate împreună formînd o tunică de zale pe care o porţi[41].

AL PATRULEA EXERCIŢIU PRELIMINAR: ANTRENAMENTUL CĂILOR NERVOASE PSIHICE

34 — În cel de-al patrulea dintre exerciţiile preliminare, antrenamentul căilor nervoase psihice (sau al canalelor nervoase), trebuie să se procedeze conform practicilor următoare:

35 — Vizualizează la dreapta nervului median, nervul psihic al părţii drepte a trupului şi la stînga lui pe cel al părţii din stînga, fiecare trecînd de la vîrful nasului, prin creştetul capului (şi coborînd de fiecare parte a capului şi spatelui) pentru a se termina la baza organelor genitale (în perineu).

36 — Vizualizează aceşti doi nervi ca fiind goi pe dinăuntru, cel din stînga, conţinînd silabele: A, Ā; I, Ī; U, Ū; RI, RĪ; LI, LĪ; E, EĪ; O, OŪ; ANG, A[42].

37 — Cel din partea dreaptă conţinînd următoarele silabe: KA, KHA, GA, GHA, NGA, CHA, CHHA, JA, JHA, NYA; TA, THA, DA, DHA, NA (pronunţie dură dentală); TA, THA, DA, DHA, ÑA (pronunţare palatal muiată); PA, PHA, BA, BHA, MA; YA, RA, LA, VA; SHA, KSHA; SA, HA, KSHYA[43].

38 — Vizualizează traseul acestor silabe ca fiind tot atît de fin ca fibra de lotus şi vezi-le pe toate de culoare roşie şi dispuse în linie perpendiculară una deasupra alteia. Apoi, în timpul expiraţiei, meditează asupra acestor silabe ca ieşind din tine una după alta şi, în timpul inspiraţiei, imaginează-ţi-le reintrînd o dată cu suflul, dar intrînd în trup prin orificiul organelor genitale.

39 — Continuă meditaţia concentrînd spiritul asupra şiragului de silabe, fiecare urmînd una alteia ca un foc zglobiu şi respectă dublul procedeu al respiraţiei (respiraţia prin fiecare nară alternativ).

40 — Aceste practici fiind asemănătoare construcţiei unei canalizări destinate să primească apa adusă dintr-un alt punct, constituie un act foarte important[44].

AL CINCILEA EXERCIŢIU PRELIMINAR CONFERIREA VALURILOR DE HAR CENTRILOR NERVOŞI PSIHICI

41 — În al cincilea exerciţiu preliminar care constă în conferirea *valurilor de har* centrilor nervoşi psihici, trebuie să se procedeze după practicile următoare:

42 — Vizualizează în centrul inimii nervul median[45] care trebuie să fie de mărimea unui fir de pai de mărime mijlocie, pe *guru* care este la rădăcină (aşezat în postura yoga); şi deasupra capului său (tot în postura yoga) şi unul deasupra capului celuilalt, în linie perpendiculară, succesiunea de *gurus* ai acestor şase Doctrine.

43 — Meditează asupra acestor *gurus* cu grijă dispuşi astfel (în ordinea întîietăţii, *guru* suprem, Vajra-Dhāra, fiind plasat cel mai sus iar *guru* tău uman fiind cel mai jos) ca un şirag de nişte perle foarte mici.

44 — Adresează-le apoi rugăciunea-formulă a celor şase Doctrine[47]:

„Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har*[48], o, *gurus*, pentru ca cele Patru Puteri să fie conferite spiritului meu,

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca toate lucrurile vizibile şi existente să poată să strălucească asupra mea sub formă de zeităţi,

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca forţa vitală să poată intra în nervul median,

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca aprinsul extaz al căldurii psihice să poată arde,

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca trupul iluzoriu impur să poată fi transmutat,

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca trupul iluzoriu pur să poată apărea[49],

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca viziunile iluzorii ale viselor să poată fi împrăştiate[50],

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca Lumina Clară să poată fi recunoscută ca fiind în mine[51],

Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca Paradisele pure să poată fi atinse prin transferul conştiinţei[52],
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca starea de Buddha să poată fi atinsă chiar în timpul acestei vieţi,
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca cea mai înaltă binefacere, Nirvāna să poată fi atinsă[53]".
45 — Sau roagă-te astfel:
Răspîndiţi-vă, o, *gurus, valurile* voastre *de har* pentru ca toate aparenţele fenomenale să se manifeste asupra mea ca şi Căldură Psihică,
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca toate aparenţele fenomenale să se manifeste asupra mea ca Iluzie[54],
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca toate aparenţele fenomenale să se manifeste asupra mea ca Lumina Clară,
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca toate aparenţele fenomenale să se manifeste asupra mea ca Tri-Kāya[55],
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca să pot fi transferat din ce în ce mai sus,
Răspîndiţi-vă *valurile* voastre *de har* pentru ca să pot fi făcut apt să ating Ţelul cel mai înalt[56]".
46 — Apoi, după ce te-ai rugat astfel, vizualizează-i pe toţi *gurus* Succesiunii topindu-se în trupul *guru-lui* rădăcinii, apoi *guru* rădăcinii topindu-se el însuşi în Esenţa fericirii inepuizabile care-ţi umple întreg trupul.

(Aici se încheie prima parte:
Cele cinci exerciţii preliminare.)

PARTEA A II-A
CELE TREI PRACTICI FUNDAMENTALE

47 — A doua partea a Doctrinei căldurii psihice, practicile fundamentale, constă din trei părţi: producţia căldurii psihice, experienţele căldurii psihice şi căldura psihică transcendentală.

PRIMA PRACTICĂ FUNDAMENTALĂ: PRODUCŢIA CĂLDURII PSIHICE

48 — Din prima practică, producţia căldurii psihice, fac parte: arta poziţiei trupului, arta respiraţiei calme (sau blînde), şi violente (sau forţate), şi arta imageriei mentale a meditaţiei.

ARTA POZIŢIEI TRUPULUI

49 — Prima, arta poziţiei trupului, este, conform textului principal, după cum urmează:
Aşează-ţi trupul în postura lui Buddha. Fă ca vertebrele coloanei vertebrale să fie drepte unele deasupra altora ca un fişic de monede. Umflă-ţi diafragma la capacitatea sa maximă. Comprimă-ţi esofagul (lăsînd bărbia să apese asupra lui). Aşează-ţi limba lipită de cerul gurii, pune-ţi mîinile exact deasupra buricului cu pliul încheieturilor presînd flancurile în postură de echilibru[58]. Fără a schimba unghiul vederii (care este adoptat în mod natural cînd aceste poziţii sînt executate) şi nici fluxul curentului de gîndire, uneşte procesul gîndirii cu procesul respiraţiei şi controlează efectiv spiritul[59]. Postura lui Buddha permite mijloacele prin care se poate realiza Iluminarea completă (sau starea de Buddha) .Te poţi de asemenea aşeza cu picioarele încrucişate în postura Siddha[60].
50 — Aceste instrucţiuni citate pot fi exprimate altminteri astfel:
Aşează-te în postura lui Buddha, cu piciorul drept încrucişat pe cel stîng[61]. Aşează-ţi mîinile în echilibru dedesuptul ombilicului cu linia de despărţire a încheieturilor mîinii (apăsînd flancurile) comprimînd partea superioară a trupului. Menţine coloana vertebrală dreaptă ca un fişic de monede de cupru chinezeşti[62]. Destinde diafragmul la capacitatea sa maximă. Lasă-ţi vîrful bărbiei să apese esofagul. Lipeşte-ţi limba de cerul gurii şi fixează-ţi privirea pe vîrful nasului sau pe orizontul (sau cerul) ce se-ntinde chiar în faţa ta.
Pentru tot restul fă aşa cum s-a arătat, dar acum (pentru a alterna) aşează-te cu picioarele încrucişate în

Siddhāsana. Să ai o bentiță de meditație care să măsoare, pliată, dublul circumferinței capului; trece-o sub genunchi și în jurul capului tău (potrivind-o strîns) în așa fel ca să suporte corpul[63]. Să ai de asemenea o pernă de meditație patrată (cu latura de circa 66 de cm), groasă de patru degete și bine umplută cu lînă[64].

ARTA RESPIRAȚIEI CALME ȘI FORȚATE

51 — A doua parte, practica producerii căldurii psihice cuprinde două diviziuni: respirația calmă (sau blîndă) și respirația violentă (sau forțată).

RESPIRAȚIA CALMĂ

52 — Prima, respirația calmă, constă din două practici: practica preliminară a celor nouă sufluri și practica celor patru respirații combinate.

53 — Prima, practica preliminară a celor nouă sufluri, constă în a respira de trei ori (doar prin nara dreaptă) în timp ce capul este rotit lent de la dreapta la stînga; apoi, în a respira de trei ori (doar prin nara stîngă) în timp ce capul este rotit lent de la stînga la dreapta; apoi, în a respira de trei ori proiectînd suflul în fața ta (prin cele două nări), cu capul rămînînd imobil. Aceste respirații trebuie mai întîi să fie făcute de o manieră atît de blîndă încît să fie imperceptibile; apoi, cu respirații mai puternice, de trei ori (în același sens și aceeași manieră), apoi, respirațiile numite răsucite și suflate, de trei ori (în aceeași ordine).

54 — Aceste practici sînt nouă în total, fiind repetate fiecare de trei ori[65].

55 — Despre a doua practică a respirației calme, practica fundamentală a celor patru respirații combinate, s-a zis:

„Curbează-ți gîtul înainte în forma unui cîrlig de fier,
Dilatează-ți pieptul pentru a-i da forma unei oale de pămînt,
Leagă respirația ca un nod[66]
Și proiectează suflul ca pe o săgeată".

56 — S-a zis de asemenea:

„Inspirația, umplerea, egalizarea
Și proiectarea suflului în afară, — acestea sînt cele patru practici.
Dacă nu înțelegi aceste patru combinații
Există pericolul de a preschimba virtutea lor în vătămare".

57 — Iată explicația citatelor precedente:

58 — A face să intre aerul prin cele două nări de la o distanță de circa șaisprezece degete în fața ta și fără a produce nici un sunet, — aceasta se numește „inspirație".

59 — A apăsa aerul inspirat pînă în fundul plămînilor, apoi a contracta diafragma în așa fel încît să ridici toracele, făcînd astfel ca pieptul să ia forma unei oale de pămînt, aceasta se numește „umplere".

60 — Cînd nu mai ești în stare să menții această formă de oală și prin mici respirații presezi aerul inhalat la dreapta și la stînga pentru a egaliza dilatarea plămînilor, aceasta se numește „egalizare".

61 — Cînd te simți incapabil să mai continui mult timp să egalizezi, și atunci, prin cele două nări, mai ușor la început și la sfîrșit, și mai puternic la mijlocul acestui procedeu, începi să respingi aerul în exterior, aceasta se numește: „a proiecta suflul ca pe o săgeată".

RESPIRAȚIA VIOLENTĂ

62 — A doua parte a celei de-a doua practici a producerii căldurii psihice, care se numește respirația violentă, constă din cinci practici: arta respirației ca din foale pentru a evita destinderea aerului[67]; arta de a inspira făcînd ca aerul să intre în toate canalele sale naturale; arta dilatării maxime a plămînilor pentru a controla respirația (producînd forța psihică); arta de a obține stăpînirea completă

a respirației care face să intre forța psihică (extrasă din aerul inhalat) în capilarele nervilor psihici, și arta de a-ți lăsa respirația să se destindă, care duce la amestecarea forțelor psihice externe și interne[68].

ARTA IMAGINII MENTALE MEDITATE

63 — A treia parte a producerii căldurii psihice, care este arta de a medita asupra imaginii mentale, cuprinde trei diviziuni: căldura psihică externă, căldura psihică internă și căldura psihică secretă (sau ascunsă).

CĂLDURA PSIHICĂ EXTERNĂ

64 — Despre prima diviziune, căldura psihică externă, s-a zis:

„Meditează asupra trupului iluzoriu al zeității tutelare produse instantaneu"[69].

65 — Cu alte cuvinte, creează-ți o imagine strălucitoare a trupului vid al lui Vajra-Yoginī de înălțimea unui corp uman normal, așa după cum s-a descris deja.

CĂLDURA PSIHICĂ INTERNĂ

66 — Despre a doua diviziune, căldura psihică internă, s-a zis:

„Meditează asupra celor patru roți
Fiecare de forma unei umbrelă
Sau a roții unui car"[70].

67 — Cu alte cuvinte: vizualizează în centrul trupului transparent și vid, nervul median vid, Vidul simbolizînd Realitatea în adevărata sa natură (ca vid), culoarea sa roșie simbolizînd fericirea, de-o transparență sclipitoare, din cauza că funcționarea sa psihică împrăștie întunecimile Ignoranței, rigiditatea sa perpendiculară simbolizînd trunchiul

Copacului Vieții[71]. Vizualizează-l ca avînd aceste patru caracteristici[72] și întinzîndu-se de la deschizătura lui Brahmā (din creștetul capului) pînă la un punct (*Mūlādhāra-Cakra*) situat cu patru degete mai jos decît ombilicul, cele două extremități ale sale fiind plate și unite, de fiecare parte alungindu-se nervii psihici din dreapta și stînga (*Pingalā Nādi* și *Idā Nādi*), asemănători intestinelor unei oi slabe, care, trecînd prin partea superioară a capului coboară de-a lungul feței și vin să se termine în cele două deschideri nazale. Vizualizează extremitatea inferioară a acestor doi nervi unindu-se în partea inferioară a nervului median printr-un ocol circular asemănător cu baza semnului silabei cha.

68 — Din locul unde cei trei nervi psihici se unesc în creștetul capului (*Sahasrāra-Cakra*, în dreptul deschizăturii lui Brahmā), imaginează-ți că treizeci și doi de nervi psihici subsidiari trimit radiații descendente. Imaginează-ți că din centrul psihic al gîtului (*Viśuddha-Cakra*) pleacă șaisprezece radiații ascendente. Imaginează-ți opt radiații descendente plecînd din centrul psihic al inimii (*Anahāta-Cakra*) și șaizeci și patru de radiații ascendente plecînd din centrul psihic al ombilicului (*Manipūra-Cakra*). Fiecare grupă a acestor nervi psihici subsidiari trebuie să fie vizualizată ca nervurile unei umbrele de soare sau ca spițele unei roți de car ce ar fi legate între ele prin nervul median și nervii psihici drept și stîng[73].

69 — Pe aceste căi continuă-ți meditația.

CĂLDURA PSIHICĂ SECRETĂ

70 — Despre a treia (diviziune), căldura psihică secretă, s-a zis:

„În utilizarea jumătății (grafiei) silabei A[74]
Ca obiect asupra căruia să meditezi
Rezidă arta de a produce căldura psihică".

71 — În consecință, vizualizează în punctul unde nervii psihici drept și stîng se întîlnesc cu nervul median, la patru degete dedesuptul ombilicului, jumătatea (grafiei) silabei A cu trăsături fine ca un fir de păr, plutind la înălțimea de o jumătate de deget, de culoare brun roșiatică, caldă la atingere, ondulîndu-se și făcînd să se audă, ca o coardă întinsă lovită de vînt, sunetul „Phem! Phem!"[75].

72 — Vizualizează apoi clar semnul grafic HAM,[76] de culoare albă în interiorul nervului median, în creștetul capului (în interiorul Lotusului cu o Mie de Petale) ca și cum ar fi pe punctul de a răspîndi nectar.

73 — De deasupra, inspirînd, forța vitală intră în nervii psihici drept și stîng.

74 — Aceștia se dilată ca și cum ar fi umpluți cu aer și de acolo forța vitală trece în nervul median și lovindu-l pe A (sau jumătate de A) scurt de mărimea unui fir de păr îi conferă forma sa plină, de culoare roșie.

75 — În timp ce procesul de umplere și de egalizare se continuă, concentrează-ți spiritul asupra acestor procese.

76 — În momentul expirației suflului, imaginează-ți că respirația iese din nervul median ca un șuvoi albăstrui[77]. În realitate, totuși, suflul iese afară prin nări.

77 — Ajuns la concentrarea mentală asupra acestor vizualizări, apoi, într-o a doua etapă de exerciții, continuîndu-ți același ritm de respirație, imaginează-ți că din semnul grafic scurt, subțire ca un fir de păr, iese o flamă de foc înaltă de jumătate de deget și foarte ascuțită.

78 — Imaginează-ți că flama este înzestrată cu cele patru caracteristici (ale nervului median) așa cum a fost el vizualizat: perpendicularitate, transparență strălucitoare, roșeață, vacuitate, și că este asemănătoare cu un fus învîrtitor[78].

79 — Imaginează-ți că, cu fiecare respirație, flama crește în înălțime cu un deget și că opt astfel de

respirații o fac să atingă centrul nervos al ombilicului.

80 — După zece astfel de respirații, toate petalele nervilor psihici ai centrului nervos al ombilicului vor fi umplute de foc psihic.

81 — După încă zece respirații, focul se va răspîndi coborînd, și va umple toate părțile inferioare ale trupului pînă-n vîrful degetelor de la picioare.

82 — De acolo, cu încă zece respirații, flama va începe să ardă urcînd, și va umple trupul pînă în centrul psihic al inimii.

83 — După încă zece respirații, focul va atinge centrul psihic al gîtului.

84 — După încă zece respirații, focul va atinge creștetul capului (Lotusul cu o Mie de Petale).

85 — Meditează în acest fel.

86 — S-a zis:

„Trebuie să mulgi treptat «vaca cerească»"[79].

87 — Cu alte cuvinte: după încă zece respirații, imaginea silabei HAM vizualizată în creștetul capului este dizolvată de către focul psihic în forța vitală secretă a „fluidului lunar" transmutat[80], și acesta umple centrul nervos psihic al creierului (*Sahasrāra-Cakra* sau Lotusul cu o Mie de Petale).

88 — După încă zece respirații, el umple centrul nervos psihic al gîtului.

89 — După încă zece respirații, el umple centrul nervos psihic al inimii.

90 — După încă zece respirații, el umple centrul nervos psihic al ombilicului.

91 — După încă zece respirații, întregul trup este umplut pînă la vîrful degetelor de la mîini și de la picioare.

92 — Învățînd în acest fel procesul mulgerii, aceste o sută opt respirații constituie o suită completă de exerciții.

93 — La început, ele trebuie să fie repetate de șase ori timp de o zi și o noapte.

94 — Mai tîrziu, redu acest număr la patru, ținînd cont de prelungirea procesului de respirație[81].

95 — Cu excepţia timpului cît mănînci şi cît durează somnul de recuperare, trebuie să continui meditaţia fără întrerupere.

96 — Aceste procedee descrise mai sus, care constituie arta de a-ţi controla trupul, spiritul şi vitalitatea pentru producerea căldurii psihice, sînt numite „procesele de executare a căldurii psihice“[82].

A DOUA PRACTICĂ FUNDAMENTALĂ EXPERIENŢELE CĂLDURII PSIHICE

97 — A doua din practicile fundamentale: experienţele căldurii psihice, constă din două părţi, şi anume: experienţele normale şi experienţele supranormale.

EXPERIENŢELE NORMALE

98 — Despre prima din experienţele normale, s-a zis:
„Reţinînd (sau înmagazinînd) în centrele psihice forţa vitală

Mai întîi se produce ceva semănător căldurii;
Apoi se experimentează o stare de fericire,
Apoi formarea gîndurilor încetează de la sine
Şi încep să apară fenomene ca fumul, ca un miraj, ca nişte licurici,
Şi ceva asemănător cu strălucirea zorilor,
Şi ceva asemănător unui cer fără nori“.

99 — Vor urma acum cîteva comentarii asupra acestui citat.

100 — Expiraţia fiind reţinută printr-un efort conştient, forţa psihică este reţinută în locul său propriu (centrele psihice), şi acest procedeu este numit «Reţinere».

101 — În virtutea acestei Reţineri, numărul de respiraţii este micşorat, şi aceasta este numită «Reţinerea mişcării» (respiraţiei).

102 — Scurtarea timpului de expiraţie este numită «Reţinerea lungimii».

103 — Micşorarea forţei de expiraţie este numită «Reţinerea forţei».

104 — Cunoaşterea culorii respiraţiei este numită «Reţinerea culorii»[82 bis].

105 — Absorbţia puterii diferitelor elemente este numită «Reţinerea puterii»[83].

106 — Forţa vitală fiind astfel reţinută, valurile de căldură psihică sînt stabilizate.

107 — Mai mult, spiritul şi forţa vitală fiind liniştite (sau făcute să-şi asume condiţia lor naturală de linişte primordială), se produce căldura.

108 — Aceasta deschide orificiile nervilor psihici înlăuntrul cărora forţa psihică conduce „fluidul lunar[84] şi aceasta are drept rezultat provocarea durerii în nervii psihici.

109 — Apoi este resimţită durerea seminală.

110 — Apoi urmează experimentarea condiţiilor de existenţă în fiecare din cele şase lokas[85] şi ceea este experimentat în primul stadiu al transmutaţiei fluidului seminal este numit «vremea durerii» sau «vremea căldurii».

111 — Apoi, nervii psihici atrofiaţi fiind revivifiaţi datorită forţei psihice şi fluidului seminal care continuă să sporească şi să se dezvolte (în condiţia sa de transmutaţie), se experimentează nenumărate stări de bucurie de o calitate trecătoare[86]. Aceasta se numeşte «al doilea stadiu» sau «vremea bucuriei».

112 — Apoi, spiritul punîndu-se în acord cu această fericire lăuntrică, el ia în considerare cu bucurie întreaga natură externă. Aceasta se numeşte «experienţa fericirii».

113 — Otrava curentului neîntrerupt de formare a gîndurilor fiind neutralizată prin aceasta, spiritul îşi atinge condiţia sa naturală, starea naturală de linişte care rămîne în linişte sau starea liniştită de Samādhi. Acesta este numit «al treilea stadiu» sau «starea de non-cunoaştere» (a fenomenelor lumii exterioare) care este al treilea grad de progresie atins în acest antrenament.

114 — Starea de liniște astfel realizată nu este o stare golită de experiențe senzoriale; fenomenele apar ca un fum, ca un miraj, ca niște licurici sau cu o lucire ștearsă ca acea a unei lămpi, sau ca lumina crepusculului, sau ca un cer fără nori, și multe alte aparențe, prea numeroase pentru a fi înșirate, strălucesc acolo într-un mod supra-normal.

115 — În timpul acestui al treilea stadiu al transmutației fluidului seminal, yogi care face această experiență nu trebuie să nesocotească nici unul din semnele prevestitoare ce-i pot apărea astfel în mod fenomenal. Dar el nu trebuie nici să le caute pe acelea care nu-i apar, ci să se mulțumească să producă căldura psihică rezultată urmînd calea normală.

116 — Forța vitală devenind eficace, yogi devine imunizat contra bolilor, bătrîneții și cauzelor obișnuite ale degradării fizice și dobîndește cele cinci cunoașteri supranormale de o calitate trecătoare și nenumărate alte virtuți[87].

EXPERIENȚELE SUPRANORMALE

117 — Despre a doua parte a experiențelor căldurii psihice, experiențele supranormale, s-a zis:

„Datorită acestei cauze secundare
Forța vitală pătrunde
În locul unde cei trei nervi psihici se întîlnesc".

118 — Și s-a mai zis de asemenea:

„Din ce în ce mai mult se văd apărînd cele cinci Semne și cele opt Virtuți".

119 — Comentariile asupra acestor citate sînt următoarele:

120 — Intrarea forței vitale în nervul median, în timpul experiențelor normale, este citată ca intrarea forței vitale în nervul median cu ajutorul efortului vital.

121 — Astfel, ea este recunoscută drept intrarea forței vitale în nervul median prin propria putere a yoginului. Cu alte cuvinte, forțele vitale externe și cele interne se unesc și devin un corp de vitalitate avînd forma unui tub[88].

122 — Intrînd în nervul median din centrul nervos al ombilicului din regiunea perineului, forța vitală se mișcă trecînd prin cei patru centri nervoși psihici și devenind forța-foc a Înțelepciunii Căldurii Psihice, impregnează toate Canalele Nervoase seminale și deznoadă în acest fel centrele nervoase[89].

123 — Datorită faptului că centrele sînt deznodate, apar cele Cinci Semne supranormale.

124 — Aceste semne sînt: Scînteierea, Luna, Soarele, Saturn și Fulgerul.

125 — Scînteierea va apărea ca o iradiere galbenă, Luna ca o iradiere albă, Soarele ca una roșie, Saturn ca una albastră, și Fulgerul ca una roz.

126 — În fiecare din aceste radiații, rînd pe rînd, se va vedea aureolîndu-se propriul trup[90].

127 — Și, datorită unor semne vizibile, vei dobîndi certitudinea că vei fi dobîndit cele opt Virtuți care sînt după cum urmează:

128 — Forța egală celei a lui Nārāyana[91] se obține în virtutea elementului pămînt (a trupului).

129 — Supletea și luciul trupului, imunitatea față de ravagiile focului se obțin în virtutea elementului apă (al trupului).

130 — Facultatea de a transmuta și dizolva toate substanțele și imunitatea față de pericolele apei se obțin în virtutea elementului foc (al trupului).

131 — Rapiditatea picioarelor ușoare și ușurătatea trupului, asemănătoare cu cea a unui smoc de bumbac, se obțin în virtutea elementului aer (al trupului).

132 — Puterea de a zbura și imunitatea contra tuturor obstacolelor cauzate de pămînt sau apă se obțin în virtutea elementului eter (al trupului).

133 — În virtutea canalului lunar (al forței psihice)[92] trupul devine transparent și nu proiectează umbră.

134 — În virtutea canalului solar, întreaga materie grosieră a trupului este purificată și propriul trup este transmutat în Corp de Radiații de diverse culori, ca acelea ale unui curcubeu și făcut invizibil altora.

135 — Prin virtutea tuturor acestor puteri ale yogăi care au fost dobîndite, cele nouă porți ale trupului sînt închise[93], cele patru porți ale cuvîntului sînt închise[94], cele două porți ale spiritului[95] sînt deschise și astfel o mare fericire se înalță în sine.

136 — Prin aceasta se experimentează în orice condiție a ființei conștiente curentul neîntrerupt al lui Samādhi numit „Starea extatică de Liniște"[96].

A III-A PRACTICĂ FUNDAMENTALĂ CĂLDURA PSIHICĂ TRANSCENDENTALĂ

137 — Despre a treia din practicile fundamentale numite căldura psihică transcedentală, s-a zis:

„Necreatul, Spiritul Primordial, ceea ce este născut simultan este sălașul inepuizabilului Samādhi".

138 — La acest citat pot fi adăugate comentariile următoare.

139 — Forța vitală a celor cinci agregate[97], în natura sa reală, aparține aspectului masculin al principiului de Buddha ce se manifestă prin intermediul nervului psihic stîng.

140 — Forța vitală a celor cinci elemente[98], în natura sa reală, ține de aspectul feminin al principiului de Buddha ce se manifestă prin intermediul nervului psihic drept.

141 — Pe măsură ce forța vitală din aceste două aspecte unite coboară în nervul median, treptat se parvine la realizarea Înțelepciunii a ceea ce este născut simultan[99], starea primordială a Spiritului

Pur inseparabil de Vid și înzestrată cu inepuizabila Atotfericire mereu prezentă.

142 — În centrul psihic al ombilicului sălășluiește principiul karmei care egalizează rezultatele și faptele karmei; în centrul psihic al inimii sălășluiește principiul karmei care face să i se coacă roadele; în centrul psihic al gîtului sălășluiește principiul care sporește tendințele karmei; iar în centrul psihic al creierului sălășluiește principiul care eliberează de toate rezultatele karmei.

143 — „Fluidul lunar" în progresul său ascendent prin centrele nervoase trezește aceste principii karmice, le pune în mișcare și extremitatea superioară a nervului median intră în vibrație extatică (de-o natură fericită).

144 — Astfel este produsă protuberanța psihică invizibilă pe creștetul capului[100].

145 — Cînd protuberanța este umplută de forța vitală a fluidului seminal transmutat, se atinge fericirea transcedentală a *Marelui Simbol* și se realizează starea Marea Vajra-Dhāra[101].

146 — Simultan, o dată cu această realizare, fluidul alb iese într-un mod intensificat de la baza organului generării și se lansează în abundență spre cap pe care-l îmbibă complet. În același timp, fluidul roșu iese într-un mod intensificat din vîrful capului și coboară din abundență în tot trupul pe care-l pătrunde pînă-n vîrful degetelor de la picioare[102].

Aici se încheie a doua parte:
Cele trei Practici Fundamentale.

A TREIA PARTE: APLICAȚIA PRACTICĂ

147 — A treia parte a Doctrinei căldurii psihice, numită aplicația practică, constă din două practici: obținerea folosului căldurii și obținerea folosului fericirii.

PRACTICA APLICATĂ: OBŢINEREA FOLOSULUI CĂLDURII

148 — Prima din aceste practici pentru obţinerea folosului căldurii, cuprinde trei diviziuni: arta posturii trupului, arta respiraţiei şi arta vizualizării.

PENTRU OBŢINEREA CĂLDURII PRIN ARTA POSTURII TRUPULUI

149 — Pentru a obţine folosul căldurii prin arta posturii trupului, trebuie să procedezi după cum urmează: ia o poziţie aşezat pe vine cu picioarele încrucişate (cu pulpele şi coapsele pe labele picioarelor, cu genunchii deasupra degetelor picioarelor, cu gamba stîngă în interior). În cele două scobituri (formate de curburile gambelor) trec mîinile, încrucişînd mai întîi braţele dacă ele sînt lungi, sau, dacă sînt scurte, luînd poziţia cea mai comodă[103]. Apoi fă să se mişte în cerc stomacul de la dreapta la stînga, apoi de la stînga la dreapta, de trei ori de fiecare dată. Apoi agită stomacul ca la baterea putineiului, cît mai puternic posibil. În sfîrşit, scutură trupul la fel cum se scutură un cal pentru a face să-i vibreze perii. În acelaşi timp fă un mic salt (ridicîndu-ţi gambele încrucişate şi lăsînd să recadă trupul pe perna de meditaţie).

150 — După ce ai repetat această serie de exerciţii de trei ori, fă un salt mai înalt care să marcheze terminarea acestei practici a posturii trupului[104].

PENTRU OBŢINEREA CĂLDURII

151 — Pentru a obţine folosul căldurii prin arta respiraţiei, trebuie să presezi aerul inspirat pînă în fundul plămînilor şi apoi să contracţi diafragmul dedesubtul plămînilor, în aşa fel încît să obţii o formă de căuş.

PENTRU OBŢINEREA CĂLDURII PRIN ARTA VIZUALIZĂRII

152 — Pentru a obţine rodul căldurii prin arta vizualizării, trebuie să respecţi următoarele îndrumări.

153 — Fă-ţi despre tine însuţi o imagine ca fiind forma vidă a lui Vajra-Yoginī cu cei trei nervi psihici principali şi cele patru centre nervoase principale şi jumătatea grafiei silabei A, văzînd totul foarte limpede.

154 — În timpul acestei stări de vizualizare, imaginează-ţi în centrul palmei fiecărei mîini şi al tălpii fiecărui picior cîte un soare. Adu aceşti sori unul în faţa celuilalt[105].

155 — Apoi vizualizează un soare la tri-joncţiunea celor trei nervi psihici principali (dedesubtul centrului nervos al ombilicului, în perineu, la baza organelor generatoare).

156 — Prin frecarea sorilor mîinilor şi picioarelor, ţîşneşte focul.

157 — Acest foc loveşte soarele situat sub ombilic (în tri-joncţiune).

158 — Un foc ţîşneşte de acolo şi va lovi jumătatea grafiei silabei A.

159 — Un foc se înalţă din jumătatea silabei A şi pătrunde întreg corpul.

160 — Apoi, pe măsură ce are loc expiraţia, vizualizează lumea întreagă scăldîndu-se în foc sub forma adevăratei sale naturi (de căldură psihică sau foc psihic).

161 — Fă douăzeci şi unu de salturi destul de puternice în timpul perioadei acestor exerciţii de vizualizare[106].

162 — Meditînd astfel timp de şapte zile, vei deveni fără îndoială apt să înduri (frigul cel mai mare) cu un simplu veşmînt de bumbac pe corp.

A DOUA PRACTICĂ APLICATĂ PENTRU OBŢINEREA FOLOSULUI FERICIRII

163 — A doua din practicile de aplicaţie practică pentru obţinerea folosului fericirii cuprinde trei secţiuni: practica preliminară, care constă în a vizualiza pe soţia spirituală a propriului tău spirit[107], practica fundamentală, care constă în a arde şi a lăsa să cadă picături, şi încheierea, care constă în exerciţiul fizic.

VIZUALIZAREA SOŢIEI SPIRITUALE A PROPRIULUI SPIRIT

164 — Practica preliminară pentru vizualizarea soţiei spirituale a propriului spirit are loc astfel:

Vizualizează în faţa ta o formă umană feminină înzestrată cu toate semnele frumuseţii perfecte şi atît de atrăgătoare încît să-ţi fascineze spiritul[108].

PRACTICA ARDERII ŞI PICURĂRII

165 — Practica fundamentală a arderii şi a lăsării să cadă picuri depinde de arta celor şase exerciţii fizice pentru producerea căldurii psihice, a celor patru procese combinate ale artei respiraţiei şi de arta vizualizării[109].

166 — Vizualizează-te acum tot atît de clar pe cît ai mai făcut-o deja pentru a deveni Sambhāra-cakra[110], vid ca un cort de mătase albastră străvezie şi în centrul vidului, cu cei trei nervi psihici principali, cu cele patru centre nervoase psihice principale (sau cakras), cu jumătatea grafiei silabei A şi silabei HAM tot atît de limpede trasate precum s-a zis deja.

167 — Forţa vitală aprinde jumătatea grafiei silabei A şi, prin căldura astfel născută, grafia silabei HAM este topită şi picăturile sale cad pe grafia jumătăţii silabei A.

168 — Trosnind, flacăra coboară rapid şi forţa sa incandescentă crescută atinge centrul nervos al ombilicului.

169 — Silaba HAM continuînd să se topească, picăturile sale căzînd activează intensitatea flăcării care atinge centrul nervos al inimii, apoi centrul nervos al gîtului şi, în sfîrşit, centrul nervos al creierului.

170 — În final, scurgerea silabei HAM complet topită coboară în centrul nervos al gîtului şi-l impregnează complet şi, prin aceasta, se experimentează „Fericirea Desfătării" sau fericirea fizică[111].

171 — Atunci, pentru moment, se ridică experienţe variate[112].

172 — Rămîi în echilibrul Vidului.

173 — Prin acest nectar ce picură din grafia silabei HAM în topire, se impregnează centrul nervos al inimii, se experimentează „Fericirea transcedentală" şi se ia cunoştinţă de facultatea care face karma să se coacă[113] realizîndu-se starea de „Vid Imens"[114].

174 — Centrul nervos al ombilicului fiind impregnat, se experimentează „Fericirea Miraculoasă" ca şi o senzaţie de frison sau de vibraţie de-a lungul trupului şi se realizează starea „Marelui Vid".

175 — În sfîrşit, prin acest Foc vital ce coboară la baza organului de reproducţie (în rădăcina-suport a lui *Muladhāra-cakra,* sălaşul puterii Şarpelui) se experimentează „Fericirea Născută Simultan".

176 — Atunci dobîndeşti puterea de a cunoaşte cea mai infimă fracţiune de timp care poate fi gîndită, ceea ce în timpul conştiinţei normale este dincolo de cunoaştere.

177 — Şi „Lumina Clară a completei vacuităţi"[115] fiind realizată te scufunzi într-o stare de conştiinţă care nu mai poate fi afectată de nici unul din stimulii lumii (sau externi).

178 — Practică recunoaşterea acestor grade de fericire, de la fericirea fizică normală pînă la „Fericirea născută simultan", aşa cum se înalţă ele una după alta în virtutea focului vital ce impregnează în bună ordine centrele nervoase ale creierului, gîtului, inimii şi ombilicului.

PARTEA DE ÎNCHEIERE: EXERCIŢIUL FIZIC

179 — Partea de încheiere, exerciţiul fizic, constă din exerciţiul fizic fundamental numit „Exerciţiile lui Naropa, cele şase, cele douăzeci şi cele cincizeci" care trebuie să fie practicate[116].

CELE ŞASE EXERCIŢII FUNDAMENTALE ALE LUI NAROPA: NAMO MAHA-MUDRAYA[116 bis]

180 — Cele şase exerciţii fizice fundamentale ale lui Naropa sînt după cum urmează:

1° Odihneşte-ţi pumnii pe genunchi, avînd picioarele în postura lui Bodhisattva (sau a lui Buddha), apoi mişcă-ţi trupul rotind talia de la dreapta la stînga şi de la stînga la dreapta[117]. Această practică împrăştie dezordinile regiunii ombilicului şi desface (pune în stare de funcţiune sănătoasă) nodul nervos (sau centrul psihic) al ombilicului;

2° Apoi, (păstrînd aceeaşi postură), roteşte-ţi gîtul în cerc şi curbează-ţi-l înapoi şi înainte. Prin aceasta, nodurile nervoase ale vîrfului capului şi gîtului vor fi dezlegate;

3° Cu mîinile deschise şi cu palmele îndreptate către genunchii pliaţi, cu trupul rămînînd, în afară de aceasta, în aceeaşi postură ca la primele exerciţii, mişcă-ţi rotind partea de sus a trupului, de la dreapta la stînga şi de la stînga la dreapta alternativ[118]. Prin aceasta, bolile părţii superioare a trupului vor fi risipite şi nodurile nervoase desfăcute;

4° Extensia şi contracţia membrelor (braţelor şi mîinilor, gambelor şi picioarelor) care risipesc bolile membrelor şi eliberează (sau desfac) nodurile nervoase, trebuie să fie executate mai întîi cu cele două mîini şi cele două braţe[119]. Apoi, plasînd cele două mîini pe sol (sau pe perna de meditaţie) în spatele tău, odihneşte-ţi fesele pe sol (sau pe perna de meditaţie) şi întinzînd gambele scutură-ţi viguros picioarele în aer;

5° — Săltînd în aer şi lăsîndu-te să cazi (menţinîndu-ţi postura cu picioarele încrucişate, cu mîinile rezemîndu-se pe genunchi, ridicîndu-ţi trupul şi lăsîndu-l să recadă cu forţă pe perna de meditaţie)[120], nodurile nervoase ale întregului trup vor fi dezlegate, şi făcînd la fiecare salt, o răsucire a trupului către dreapta şi către stînga, şi, cu mîinile ţinute ţeapăn de genunchi, clatină-ţi (sau fă să oscileze) viguros trupul;

6° Clatină-ţi (sau fă să oscileze) trupul (aşezat pe vine pe perna de meditaţie şi cu mîinile sprijinite de corp). Apoi spune UH[121] şi fricţionează-ţi şi masează-ţi întregul corp. Astfel, toţi nervii vor fi liniştiţi şi aşezaţi fiecare la locul său.

Aici se încheie Doctrina Căldurii Psihice.

CAPITOLUL II

DOCTRINA CORPULUI ILUZORIU

1 — A doua doctrină, cea a corpului iluzoriu, conţine trei părţi: realizarea corpului impur iluzoriu ca fiind *māyā*, realizarea corpului pur iluzoriu ca fiind *māyā*, şi realizarea tuturor lucrurilor ca fiind *māyā*[122].

PRIMA PARTE

REALIZAREA CORPULUI IMPUR ILUZORIU CA FIIND MAYA

2 — Despre primul punct: Realizarea corpului impur iluzoriu ca fiind *māyā*, s-a zis:
„Corpul Iluzoriu este născut din maturitatea Karmei".

3 — Lasă-ţi trupul să se reflecte într-o oglindă fixată de un stîlp sau de orice alt reazem din faţa ta.

4 — Avînd în vedere că dacă aplici trupului reflectat în oglindă lucruri plăcute ca: onoruri, faimă, omagii, el va fi afectat în mod plăcut, şi dacă-l lipseşti de ceea ce-i aparţine şi-i aplici epitete insultătoare şi neplăcute, el va fi afectat din această pricină, vizualizîndu-l ca fiind între tine şi oglindă, aplică-i aceste lucruri plăcute şi neplăcute[123].

5 — Atunci, privindu-te pe tine însuţi ca nefiind sub nici un chip asemănător cu forma reflectată de oglindă, aplică acestei forme cele şaisprezece similitudini[124] obişnuindu-ţi astfel spiritul să privească propriul tău trup ca fiind *māyā*, şi deci nereal.

PARTEA A DOUA

REALIZAREA CORPULUI PUR ILUZORIU CA FIIND MAYA

6 — A doua parte, realizarea corpului pur iluzoriu ca fiind *māyā*, constă din două secţiuni: *māyā* stării de vizualizare şi *māyā* stării perfecte.

MAYA STĂRII DE VIZUALIZARE

7 — Despre prima secţiune, (*māyā* stării de vizualizare), s-a zis:
„Aceasta trebuie să semene cu forma văzută într-o oglindă
A unei imagini bine conturate a lui Vajra-Sattva
Văzute pe suprafaţa clară a unei oglinzi
Pe toată durata exercitării mistice a Puterii"[125].

8 — Prin urmare, fie figura lui Vajra-Sattva, fie cea a unei alte zeităţi tutelare, dacă este conturată, îşi lasă forma sa superficială să se reflecte într-o oglindă[126].

9 — Privind această formă reflectată cu privirea şi cu spiritul fixe, şi meditînd asupra ei, figura va începe să se anime.

10 — Vizualizeaz-o apoi ca fiind între oglindă şi tine.

11 — Vizualizează-ţi apoi propriul trup ca fiind asemănător trupului reflectat al zeităţii şi dacă această viziune ajunge să fie destul de substanţială ca să fie atinsă[127], vizualizează orice alt corp ce intră în cîmpul vizual ca fiind de asemenea trupul zeităţii. Şi dacă această vizualizare prinde de asemenea viaţă, atunci vizualizează orice formă vizibilă ca fiind corpul zeităţii tutelare.

12 — Făcînd aceasta, orice lucru cu aparenţă fenomenală va străluci asupra ta ca fiind jocul (manifestarea multiplă) a zeităţii.

13 — Aceasta este numită „Realizarea Aceluia care este Zeitatea" cît şi „vizualizarea iluzorie" sau „Transmutarea oricărui lucru obiectiv într-un zeu şi într-o zeiţă"[128].

MAYA STĂRII PERFECTE

14 — Despre a doua secţiune, *māyā* stării perfecte, s-a zis:
„Aceasta este rădăcina oricărei ştiinţe
Şi pătrunzînd-o, Ţelul se apropie".

15 — Prin urmare, ia cele şapte posturi asociate cu Vairocana[129] prin care se înţeleg toate procesele psihofizice.

16 — Nu permite spiritului să analizeze etapele trecute, nu anticipa experienţele viitoare, nu da formă prezentului ci fixează-ţi privirea asupra unui punct din spaţiul vid al cerului.

17 — Atunci, puterea spiritului, însoţită de forţa vitală, intră în nervul median şi procesul gîndirii devine liniştit.

18 — În această stare, ai să vezi cele Cinci Semne care sînt apariţia fumului şi celelalte fenomene (menţionate la § 123 al Doctrinei Căldurii Psihice).

19 — În particular, va trebui să vezi o viziune a formei lui Buddha conturîndu-se pe un cer fără nori, aşa cum reflexul lunii se vede pe suprafaţa apei[130].

20 — Mai mult, ai să vezi ca o formă reflectată într-o oglindă radioasa Nirmāna-Kāya (corpul pur iluzoriu în care Buddha se încarnează pe pămînt) înzestrat cu semne de frumuseţe şi de graţie perfecte[131].

21 — Atunci va luci Sambhoga-Kāya (invizibilul corp-agregat suprafizic al atributelor perfecţiunii spirituale ale unui Buddha) care va fi experimentat ca sunet[132].

22 — Despre acesta, Ārya-deva[133] a spus:

„Toate fenomenele aparente sînt ca visele şi iluziile magice.
Aşa o afirmă Discipolii lui Buddha,
Dar aceia (ai Şcolii de Sud) care se opun practicării apelului *valurilor de har* peste sine[134]
Nu văd realizarea acestei naturi a lucrurilor iluzorii şi asemănătoare visului!"

PARTEA A TREIA

REALIZAREA TUTUROR LUCRURILOR CA FIIND MAYA

23 — Despre partea a treia, realizarea tuturor lucrurilor ca fiind *māyā*, s-a zis:

„Orice lucru, „Cel-ce-se-mişcă" şi „Cel-Imobil"[135] din cele trei universuri[136]
Este realizat în plenitudinea sa ca o unitate".

24 — Sensul acestei sentinţe poate fi dezvoltat astfel:

Cînd se atinge stăpînirea acestei stări liniştite de Samādhi, atunci, adăugînd această realizare a Vidului la înţelegerea deja atinsă şi considerînd toate lucrurile în consecinţă, Samsāra şi Nirvāna ce păreau să fie stări separate, sînt transmutate ambele în Înţelepciunea non-dualităţii şi Adevărurile aparente vor fi înţelese ca fiind iluzia lui Samādhi[137].

25 — Păstrînd spiritul concentrat asupra acesutei înţelegeri şi prelungind starea de linişte perfectă, Ştiinţa astfel atinsă se cufundă în Lumina Clară a realizării Adevărului (final)[138].

Aici se încheie „Doctrina Corpului Iluzoriu".

CAPITOLUL III

1 — A treia Doctrină, privitoare la starea de vis, constă în patru părţi: Înţelegerea, Transmutaţia, Realizarea faptului că starea de vis este *māyā*, şi Meditaţia asupra „Aceea ce" este starea de vis.

PRIMA PARTE

ÎNŢELEGEREA NATURII STĂRII DE VIS

2 — Prima parte, înţelegerea naturii stării de vis, cuprinde trei practici: înţelegerea prin puterea hotărîrii, înţelegerea prin puterea respiraţiei, şi înţelegerea prin puterea vizualizării.

PRIMA PRACTICĂ

ÎNȚELEGEREA PRIN PUTEREA HOTĂRÎRII

3 — În ceea ce privește prima practică, înțelegerea prin puterea hotărîrii, ceea ce a mai fost numit „înțelegerea inițială a visului", se referă la hotărîrea de a menține o continuitate de conștiință fără întrerupere (între starea de veghe și starea de vis).

4 — Cu alte cuvinte, în toate condițiile din timpul zilei (sau stării de veghe) menține conceptul că toate lucrurile sînt din substanța viselor și că trebuie să realizezi adevărata lor natură.

5 — Apoi, noaptea, în timpul somnului, roagă-l pe *guru* ca să poți fi capabil să înțelegi starea de vis și să iei ferma hotărîre că o vei putea înțelege. Meditînd astfel, ești sigur că o vei înțelege.

6 — În acest caz s-a mai zis:
„Toate lucrurile sînt rezultatul unor cauze.
Ele depind în întregime de hotărîri (sau motive).
Ele se întemeiază în întregime pe hotărîri".

A DOUA PRACTICĂ

ÎNȚELEGEREA PRIN PUTEREA RESPIRAȚIEI

7 — Pentru a doua practică, înțelegerea prin puterea respirației, metodele sînt acestea: culcă-te pe partea dreaptă, așa cum o face un leu. Cu policele și inelarul mîinii drepte apasă pulsațiile arterelor gîtului, astupă nările cu degetele (mîinii stîngi) și lasă saliva să se adune în gîtlej[139].

A TREIA PRACTICĂ

ÎNȚELEGEREA PRIN PUTEREA VIZUALIZĂRII

8 — A treia practică, înțelegerea prin puterea vizualizării, constă în aceste procedee: vizualizarea însăși, reținerea celui mai mare folos din vizualizare și prevenirea risipirii conținutului visului[140].

VIZUALIZAREA ÎNSĂȘI

9 — În primul rînd, pentru vizualizarea însăși, metoda este următoarea: imaginează-ți că tu însuți ești zeitatea Vajra-Yoginī, vizualizează în centrul psihic al gîtului grafia silabei ĀH de culoare roșie și distinct radioasă ca fiind personificarea reală a Cuvîntului Divin[141].

10 — Concentrîndu-te asupra iradierii lui ĀH și recunoscînd că orice lucru fenomenal este în esența sa asemănător formelor reflectate într-o oglindă care, deși aparente, n-au existență reală în ele însele, vei înțelege visul[142].

REȚINEREA CELUI MAI MARE FOLOS DIN VIZUALIZARE

11 — În al doilea rînd, pentru a reține cel mai mare folos din vizualizare, metoda este următoarea:

La căderea nopții (încearcă) să înțelegi natura stării de vis cu ajutorul vizualizării care a fost deja descrisă. În zori practică de șapte ori respirația în formă de cuvă. Hotărăște-te (sau încearcă) de unsprezece ori să înțelegi natura stării de vis. Apoi concentrează-ți spiritul asupra unui punct făcut dintr-o substanță osoasă de culoare albă situat între sprîncene[143].

12 — Dacă ai un temperament pletoric, punctul trebuie vizualizat ca fiind de culoare roșie; dacă ai un temperament nervos, punctul trebuie să fie vizualizat ca fiind verde.

13 — Dacă, prin aceste mijloace, natura stării de vis, nu este înțeleasă, atunci procedează după cum urmează:

La căderea nopții meditează asupra punctului. Dimineața practică de douăzeci și unu de ori respirația în formă de cuvă. Ia douăzeci și una de hotărîri (sau eforturi) de a înțelege natura stării de vis. Apoi, concentrîndu-ți spiritul asupra unui punct negru de mărimea unei pilule și așezîndu-l la baza organului generativ, vei deveni capabil să înțelegi natura stării de vis[144].

PREVENIREA ÎMPRĂŞTIERII CONŢINUTULUI VISULUI

14 — Prevenirea împrăştierii conţinutului visului are patru secţiuni: împrăştierea (conţinutului visului) în stare de veghe; împrăştirea din pricina oboselii (provenind de la exerciţii); împrăştierea din pricina unei afecţiuni fizice sau mentale; împrăştierea prin negare.

15 — Împrăştierea în starea de veghe se produce atunci cînd eşti pe punctul de a înţelege visul, în virtutea gîndului că trebuie să-l înţelegi şi apoi te trezeşti[145].

16 — Antidotul pentru aceasta este să iei o hrană fortifiantă şi să îndeplineşti o muncă (sau exerciţiu) fizic pînă la oboseală, astfel somnul devine profund şi aceasta va vindeca acest lucru.

17 — Împrăştierea din pricina oboselii se produce atunci cînd un vis revine frecvent fără a suferi modificări.

18 — Remediul, aici, va fi de a medita adesea asupra acestui vis, de a te hotărî ferm să înţelegi natura sa esenţială şi de a adăuga la aceasta în acelaşi timp exerciţiile respiratorii urmînd procedeul în formă de cuvă şi vizualizînd punctul dintre sprîncene[146].

19 — Împrăştierea din pricina unei afecţiuni fizice sau mentale se produce atunci cînd ai numeroase vise dar nu-ţi aduci aminte de nici unul la deşteptare.

20 — Remediul, aci, va fi să eviţi murdăriile şi impurităţile[147], să fii iniţiat în Samādhi[148] şi să vizualizezi punctul la rădăcina organului generativ. Prin aceasta, împrăştierea va fi vindecată.

21 — Împrăştierea prin negare constă în imposibilitatea viselor de a se forma.

22 — Pentru a depăşi aceasta, vizualizează punctul la rădăcina organului generativ în timp ce meditezi asupra formei de căuş şi, în particular, adu omagii şi fă ofrande de îmbunare către *vīras* şi *dākinīs*[149].

PARTEA A DOUA

TRANSMUTAREA CONŢINUTULUI VISULUI

23 — În a doua parte, Transmutarea conţinutului visului, după cum a fost numită, procedeul este următorul:

Dacă, de pildă, visul este despre foc, gîndeşte-te: „Cum aş putea să mă tem de un foc ce vine din vis?"
Şi, menţinînd acest gînd, calcă în picioare focul. La fel, striveşte sub picioare orice este visat.

24 — După ce ai obţinut măiestria în aceasta, îndreaptă-ţi apoi spiritul către diversele regate ale Buddhas (gîndindu-te că ele pot fi atinse).

25 — Prin urmare, în clipa în care adormi, vizualizează un punct roşu localizat în centrul psihic al gîtului şi crede ferm că prin acest punct poţi vedea oricare din aceste Regate pe care ai dori să le vezi, cu toate caracteristicile sale, şi foarte clar.

26 — Concentrîndu-ţi astfel spiritul, vei putea contempla regatul Buddhas pe care ai dorit să-l vezi: cerul Tusita[150] sau regatul fericit al Vestului[151], sau cel numit regatul fericirii de a cunoaşte[152], sau orice alt regat.

27 — Această practică serveşte la a pune la încercare gradul de îndemînare obţinut în arta transmutării viselor[153].

PARTEA A TREIA

REALIZAREA STĂRII DE VIS SAU A CONŢINUTULUI VISULUI CA FIIND MAYA

28 — A treia parte, realizarea stării de vis (sau a conţinutului visului) ca fiind *māyā*, a fost expusă după cum urmează:

La început, urmînd procesul realizării că totul
este *māyā*, leapădă orice senzaţie de frică,
Şi, dacă visul este de foc, transformă focul în apă,
antidotul focului,

Şi, dacă visul este despre obiecte mici,
transformă-le în obiecte mari,
Sau, dacă visul este despre obiecte mari,
transformă-le în obiecte mici.
Prin aceasta vei înţelege natura dimensiunilor.
Şi, dacă visul este despre un lucru unic,
transformă-l în lucruri multiple,
Sau, dacă visul este despre lucruri multiple,
transformă-le într-un lucru unic.
Prin aceasta vei înţelege natura pluralităţii şi a unităţii.
Continuă aceste practici pînă ce vei deveni pe deplin expert în ele[154].

29 — Apoi, vizualizîndu-ţi propriul tău trup, aşa cum este văzut în starea de vis, şi toate celelalte corpuri văzute astfel ca fiind trupuri de zeităţi asemănătoare *māyei,* ele vor fi realizate ca atare[155].

PARTEA A PATRA

MEDITAŢIA ASUPRA A „CEEA-CE" ESTE STAREA DE VIS

30 — A patra parte, meditaţia asupra „Ceea-ce" este starea de vis, constă, aşa după cum s-a zis, în a medita asupra esenţei reale a „Ceea-ce" (sau asupra Identităţii Veritabile), şi, prin acest mijloc, tendinţele sau impulsurile visului sînt purificate atunci cînd ceea ce este văzut în vis se înalţă aidoma unor aparenţe de zeităţi.

31 — Concentrîndu-ţi spiritul asupra formelor şi zeităţilor văzute în starea de vis, şi păstrîndu-ţi spiritul liber de gînduri în condiţia de linişte, formele zeităţilor vor fi aduse în armonie, (adică) asimilate cu condiţia spiritului de non-gîndire, şi, prin aceasta, (va începe) să strălucească Lumina Clară a cărei esenţă este Vidul.

32 — Dacă atingi măiestria acestui procedeu, atunci, fie că te afli în stare de somn sau în stare de veghe, vei realiza că cele două stări sînt iluzorii (în ceea ce priveşte conţinutul lor) şi că toate fenomenele vor fi recunoscute a fi născute din Lumina Clară (care este Realitatea Numenală ce susţine Māyā) şi că fenomenele şi spiritul (sau numenalul)[156] se vor fi amestecat.

Aici se încheie Doctrina Viselor.

CAPITOLUL IV

DOCTRINA LUMINII CLARE

1 — A patra Doctrină, cea a Luminii Clare, constă din trei părţi: Lumina Clară fundamentală[157], Lumina Clară pe Cale[158], şi Lumina Clară a rezultatului[159].

PRIMA PARTE

LUMINA CLARĂ FUNDAMENTALĂ

2 — Despre prima parte, Lumina Clară fundamentală, s-a zis:

„Că această învăţătură aleasă pentru recunoaşterea
Luminii Clare
Este Fundaţia, Calea şi Rodul, tu trebuie bine
s-o ştii, o, discipole!"[160]

3 — S-a zis că Starea Reală a spiritului, Identitatea Veritabilă a tuturor lucrurilor, inseparabilă de Vid, aflată dincolo de domeniul fenomenelor, în timpul căreia se experimentează Marea Fericire a gîndirii care merge dincolo, — este Lumina Clară primordială (sau fundamentală)[161].

PARTEA A DOUA

LUMINA CLARĂ PE CALE

4 — A doua parte, Lumina Clară pe Cale, constă din trei practici (sau procedee): amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în timpul zilei (în starea de veghe), amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în timpul nopții (în starea de somn), și amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în starea de după moarte (în timpul experiențelor din planul Bardo ce se desfășoară între moarte și renaștere)[162].

PRIMA PRACTICĂ

AMESTECAREA NATURII LUMINII CLARE CU CALEA

5 — Prima practică, amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în timpul zilei, este numită „Cele Cinci Doctrine", căci oricare ar fi gradul atins în Cunoașterea a „Ceea ce este Identitatea Veritabilă", grație puterii Celor Trei Înțelepciuni bine purificate, se ajunge să se înțeleagă progresul făcut în prezent în Cunoașterea Perfecțiunii[163].

6 — Care este primul pas ce trebuie făcut? —: Intrarea în comunicare cu *guru*[164].

7 — Un nou născut care se află tocmai pe cale să fie eliberat din pîntecul matern servește drept alegorie (în expunerea procedeului yogic care va urma)[165].

8 — Ce este ceea ce definește limitele? —: Le definesc Lumina, Căldura și Cunoașterea[166].

9 — Identificarea cu (sau realizarea) Luminii Clare trebuie să aibă loc în intervalul de timp între încetarea unui gînd și nașterea gîndului următor.

10 — Lumina Clară este întrebuințată pe Cale practicînd cele Șase Reguli ale lui Tilopa, care sînt:

„Nu-ți imagina, nu gîndi, nu analiza,
Nu medita, nu reflecta, rămîi în stare naturală"

„*Mi-no, mi-sam, mi-chad-ching,*
Mi-gom, mi-sem, rang-bab-zhag"[167].

11 — Meditînd astfel, ceea ce apare drept Vid și aparențele fenomenale (cele două aspecte ale unei dualități care, în natura sa reală, este o unitate), aceasta este descendența Luminii Clare.

12 — Această condiție a spiritului fără întunecare, primordială, care strălucește în intervalul care există între încetarea formării unui gînd și nașterea următorului este Lumina Clară Mamă.

13 — Recunoașterea acesteia este amestecul Luminii Clare Mamă și a Luminii Clare de descendență și ea este numită „amestecul naturii Luminii Clare și a Căii în Unitate".

A DOUA PRACTICĂ:

AMESTECAREA NATURII LUMINII CLARE CU CALEA ÎN TIMPUL NOPȚII

14 — A doua practică, care constă în a topi Natura Luminii Clare cu Calea în timpul nopții, a fost descrisă după cum urmează:

„După ce ai făcut să se deschidă Lotusul Inimii,
Pe cele patru petale și în centrul său
Vizualizează silabele $\overline{\text{AH}}$, $\text{N}\overline{\text{U}}$, $\text{T}\overline{\text{A}}$, $\text{R}\overline{\text{A}}$, $\text{H}\overline{\text{U}}\text{M}$"[169].

15 — Și s-a mai spus:

„În agregate[170], în constituție[171] și în facultățile simțurilor
Concentrează-ți acum toate puterile dublului «Cunoscător»[172].
Aceluia care doarme după ce le-a transmutat pe acestea în Marele Vid[173]
Visele îi vor apărea în virtutea exercițiilor de respirație".

16 — Cînd începi să dormi, dormi profund. Această stare de somn este simbolizată prin suprafața calmă a unui ocean, marginile sale fiind definite de Lumină, Căldură și Cunoaștere[174].

17 — Recunoașterea Luminii Clare are loc în intervalul

care se găseşte între încetarea experienţelor stării de veghe şi începutul experienţele stării de somn.

18 — Lumina Clară este întrebuinţată pe Cale cu ajutorul aplicării învăţăturilor alese care se referă la amestecarea stării de Dhyana (meditaţie profundă) şi a stării de somn.

19 — În acest timp (al procesului de amestecare a stării de Dhyana şi a stării de somn), trebuie să adresezi o rugăciune către *gurus* pentru a fi capabil să recunoşti Lumina Clară. Ia atunci hotărîrea fermă de a o recunoaşte.

20 — Întinzîndu-te pentru a dormi, culcă-te să dormi pe partea dreaptă, imitînd postura leului culcat.

21 — Imaginează-ţi atunci că propriul tău trup este acela al zeităţii tutelare vizualizînd în inimă un lotus cu patru petale avînd în centrul suprafeţei sale silaba HŪM, pe suprafaţa petalei superioare, silaba ĀH, pe suprafaţa petalei din dreapta silaba NŪ, pe suprafaţa petalei inferioare silaba TĀ şi pe suprafaţa petalei din stînga silaba RĀ, fiecare silabă clar trasată[175].

22 — Cînd te-ai potolit, alunecă în somn, lasă toate lucrurile vizibile sau perceptibile să se descompună în tine.

23 — Atunci, în linişte, devino tu însuţi lotusul cu patru petale.

24 — Apoi, cînd somnul începe să te domine lasă toate acestea să se topească în semnul superior ĀH, apoi aceasta în semnul din dreapta NŪ, apoi aceasta în semnul inferior TĀ, apoi aceasta în semnul din stînga RĀ, şi apoi aceasta în semnul central HŪM. Apoi silaba HŪM în partea HĀ a silabei HŪM, apoi aceasta în semiluna de deasupra silabei HŪM, apoi aceasta în cercul care este deasupra şi acesta în flacăra ce depăşeşte cercul[176].

25 — Cînd cunoştinţa acestei vizualizări păleşte, gîndeşte deci că dormi profund în starea de Lumină Clară. Procedînd astfel, intri în starea de yoga de analiză retrospectivă (sau meditaţie).[177]

26 — Poţi să-ţi concentrezi spiritul asupra seriei de silabe luate împreună — ĀH, NŪ, TĀ, RĀ, HŪM — care este numită cunoaşterea completă.

27 — În timp ce meditezi astfel, în intervalul cuprins între starea de veghe şi starea de somn, vei experimenta Lumina[178].

28 — Starea în care eşti dominat de somn este ca şi Căldura.

29 — Starea în care te găseşti adormit este Cunoaşterea (Realizarea)[179].

30 — Zorile Luminii Clare ce se înalţă în somnul profund sînt Lumina Clară Mamă.

31 — Luînd ca bază (a practicii) procesul de alunecare treptată în somn dar concomitent păstrîndu-ţi spiritul liber al gîndirii (condiţia mentală în care alunecarea treptată apare drept Vidul), va străluci Lumina Clară de descendenţă[180].

32 — Recunoaşterea Luminii Clare fundamentale (sau Mame) prin această metodă, fiind asemănătoare întîlnirii cu o persoană cunoscută mai dinainte este numită: amestecarea Luminii Clare a Mamei şi a Copilului[181].

A TREIA PRACTICĂ:

AMESTECAREA NATURII LUMINII CLARE CU CALEA ÎN STAREA DE DUPĂ MOARTE

33 — A treia practică, amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în starea de după Moarte, este expusă în Doctrina stării de după moarte care urmează.

PARTEA A TREIA

LUMINA CLARĂ A REZULTATULUI

34 — Despre a treia parte, Lumina Clară a rezultatului, s-a zis:

„Trupul pur iluzoriu[182] înzestrat cu cunoaşterea Luminii Clare care ţîşneşte din starea Luminii Clare, aşa precum

un peşte iese din apă, sau forma lui Vajra-Dhāra[183] care se ridică precum acela care se trezeşte, simbolizează amestecarea Luminii Clare a Mamei şi a Fiului care rezultă din antrenamentul care are drept bază învăţăturile şi discipolul care studiază aceste învăţături[184]".

35 — Această realizare, care marchează gradul de perfecţiune spirituală atins, este numită, în cele Douăsprezece Grade, Gradul Marii Bucurii[185], despre care s-a zis:

„Cînd formele iluzorii ating Fără-de-Forma, Ştiinţa străluceşte[186].
Şi obţii înţelegerea celui ce pătrunde tot şi a ceea ce este Real[187],
Şi stăpînirea a ceea ce este foarte clar, a ceea ce este durabil[188] şi a *Siddhi* de transformare[189],
Şi acestea sînt cunoscute drept cele Opt Haruri Supreme"[190].

36 — Astfel este starea de Buddha perfect a Marelui Dorje-Chang (sau Vajra-Dhāra) care rezultă din Înţelepciunea neînvăţată în care învăţătura şi cel ce este învăţat încetează (ţelul fiind atins).

37 — Despre aceasta s-a zis:

„Stăpînirea deplinei puteri a Principiilor trupului divin, a cuvîntului divin,
A spiritului divin, şi a lui *Siddhi* al Transformării,
Astfel încît, toţi asemănători, se manifestă în Cel-ce-se-mişcă şi Cel-nemişcat,
Satisfăcînd toate dorinţele şi înzestrate cu toate virtuţile,
Constituie cele Opt Puteri atotputernice care sînt rodul yogăi"[191].

Aici se încheie Doctrina Luminii Clare.

CAPITOLUL V

DOCTRINA STĂRII DE DUPĂ MOARTE

1 — A Cincea Doctrină, Bardo, constă în aceste trei părţi: prima, realizarea[192] stării Luminii Clare a Dharma-Kāyei (sau a Divinului corp al adevărului, fiind în Bardo; a doua, realizarea stării de Sambhoga-Kāya (sau a Divinului corp perfect înzestrat), fiind în Bardo; şi a treia, realizarea stării de Nirmāna-Kāya (sau a Divinului corp de întrupare), fiind în Bardo[193], (sau luînd naştere ca un *tulku*)[194].

PRIMA PARTE

REALIZAREA STĂRII LUMINII CLARE A DHARMA-KAYEI, FIIND ÎN BARDO

2 — Prima, realizarea Luminii Clare a Dharma-Kāyei, fiind în Bardo, a fost descrisă astfel:

„Lumina se dă la o parte şi grosierul se dă la o parte[195],
Gîndurile se dau la o parte şi subtilul se dă la o parte[196];
După darea la o parte, urmează obişnuirea.
Atunci Lumina Clară primordială străluceşte
Şi după aceea cele două trupuri strălucesc ca fiind unul singur[197].
Din ştiinţa învăţată şi neînvăţată
Amestecarea a ceea ce s-a învăţat în ceea ce nu s-a învăţat
A fost numit: atingerea rodului".

3 — Moartea vine înainte de Bardo.

4 — Un cer de toamnă fără nor simbolizează Bardo.

5 — Lumina, Căldura şi Cunoaşterea în clipa morţii definesc marginile lui Bardo[198].

6 — Recunoaşterea Luminii Clare trebuie să se facă în intervalul cuprins între încetarea conştiinţei în această lume şi naşterea conştiinţei în starea de după moarte. Lumina Clară trebuie să fie utilizată pe Cale, aplicînd învăţăturile alese pentru a combina într-un singur tot Calea şi starea reală a spiritului[199].

BARDO AL CLIPELOR MORŢII

7 — Cu alte cuvinte, atunci cînd forţa vitală a celor cinci simţuri, inclusiv vederea se scufundă înlăuntru, la fel se scufundă şi cunoaşterea formei tuturor lucrurilor obiective. Aceasta se numeşte Declinul Luminii[200] (sau a percepţiei lucrurilor văzute în lumina lumii).

8 — Apoi pămîntul se scufundă în apă, trupul îşi pierde susţinerea (sau puterea de coeziune ca unitate a materiei organice).

9 — Apoi apa se scufundă în foc, gura şi nasul devin uscate şi pergamentoase.

10 — Apoi focul se scufundă în aer (ca forţă vitală), şi căldura dispare (din trup).

11 — Apoi aerul (ca forţă vitală) se scufundă în conştiinţă (sau eter)[201].

12 — După ce acestea s-au petrecut, cei cu o karma rea încearcă durerile clipei morţii.

13 — Iar aceia care au săvîrşit fapte bune sînt întîmpinaţi de *devas*, *gurus* şi *dakinis*[201 bis].

14 — O dată cu încetarea ultimei expiraţii vine darea la o parte a grosierului.

15 — Apoi, în timpul primei părţi a duratei (dintre încetarea respiraţiei şi sfîrşitul conştiinţei) cît durează respiraţia internă (sau a vitalităţii) vine etapa dării la o parte a Cunoaşterii. Semnele percepute exterior (de către muribund) se aseamănă cu raza de lumină a lunii, cele percepute interior, se aseamănă cu fumul (ce întunecă mentalul). Acesta este momentul răsăririi Luminii (clipei morţii)[202].

16 — Aceste semne se topesc în Căldură (perioada cît durează experienţele clipelor morţii). Cele treizeci şi trei de impulsii de mînie[203] încetează, aceasta avînd drept semn exterior o lumină asemănătoare aceleia a Soarelui şi ca semn interior nişte raze de lumină asemănătoare zborului licuricilor. Acesta este timpul căldurii.

17 — Timpul căldurii se scufundă în acela al îndeplinirii imediate. Cele patruzeci de impulsii ale dorinţei încetează, avînd drept semn exterior o bandă de întunecime sau Rāhu[204] (eclipsă de soare) şi, ca semn interior, lumina unei lămpi protejate într-un vas semi-opac. Aceste apariţii aparente semnifică (stadiul cunoscut în clipa morţii ca fiind acela al) Cunoaşterii imediate.

18 — Stadiul Cunoaşterii imediate se topeşte în acela al Luminii Clare. Cele şapte imbolduri ale Ignoranţei[205] încetează. Apoi vine punerea de-o parte a subtilului. Semnele exterioare se aseamănă cu razele de lumină ale crepusculului, semnele interioare cu cele ale unui cer de toamnă fără nori. Aceasta este a patra perioadă a Luminii Clare[206].

19 — Experienţele iniţiale ce coincid cu procesul morţii sînt cele mai avansate de la începutul lui Bardo. Aceia care au practicat învăţăturile alese numesc stadiul acum atins «Primul Bardo» (cunoscut altminteri drept Chikhai Bardo sau Bardo al clipei morţii).

ARTA YOGICĂ DE A MURI

20 — Practicile din acest stadiu sînt cele care urmează:

21 — În momentul morţii taie orice ataşament care te reţine (de lume şi de posesiunile lumeşti) ca şi orice ură (pentru vreun duşman oarecare sau orice altă persoană lăsată în urma ta).

22 — Lăsînd spiritul liber de orice formare a vreunui gînd în timpul stadiilor procesului de lăsare de-o parte, experienţele procesului de lăsare de-o parte se topesc astfel în starea naturală de linişte de în-

dată ce ele se produc. Astfel strălucește Lumina Clară a descendenței.

23 — Apoi, ca un rezultat secundar, va străluci Lumina Clară Mamă care este a patra Lumină Clară[207].

24 — Recunoașterea intelectuală a acestor două aspecte ale Luminii Clare, fiind asemănătoare recunoașterii care are loc la întîlnirea cu un vechi prieten (deoarece moartea a fost experimentată de mai multe ori), este cunoscută drept amestecarea Luminii Clare Mamă și Fiu.

25 — Rămînînd în starea Luminii Clare atîta timp cît dorește, apoi ieșind în trupul Divinelor Lumini Clare Unite, în virtutea triplului proces de sens invers[208], și transferînd conștiința prin deschizătura lui Brahmā din creștetul capului, acela care este un adept (al transferului conștiinței yogăi) trece în starea de Buddha (starea de completă iluminare). Acela care practică mai slab, devine un purtător al lui Dorje într-una din strările oarecare ale celui de-al zecelea grad[209] (al celor mai înalți Bodhisattvas cerești).

PARTEA A DOUA
REALIZAREA STĂRII DE SAMBHOGA-KAYA FIIND ÎN BARDO

26 — A doua parte, realizarea stării Divinului Corp perfect înzestrat, fiind în Bardo, a fost descrisă astfel:

„Produ într-un mod vizibil (corpul), într-o formă
asemănătoare celei a existenței fizice (pe pămînt),
Posedînd toate facultățile simțurilor și înzestrat cu
(puterea de mișcare) liberă
Și cu puterile karmei miraculoase de transformare
și de iluzie[210]".

REZULTATELE KARMICE ALE INCAPACITĂȚII DE A RECUNOAȘTE LUMINA CLARĂ

27 — Datorită incapacității de a recunoaște Lumina Clară, cele șapte imbolduri ce provin din ignoranță se înalță, lumina rezultantă[211] strălucește și Marele Vid (sau imensitatea Vidului) este experimentat.

28 — Apoi se înalță cele patruzeci de imbolduri născute din Lăcomie (sau atașament), stadiul Căldurii se manifestă și Vidul însuși (sau intensitatea Vidului) este experimentat.

29 — Apoi se înalță cele treizeci și trei de imbolduri născute din Ură (sau Mînie), stadiul numit Lumină se manifestă și Vidul (însuși) este experimentat.

30 — Apoi printr-un efort concentrat al forței vitale care pătrunde totul, conștiința este transferată în afara vechiului trup prin una din cele nouă porți[212] și ea formează noul corp de existență din Bardo[213].

DESCRIEREA EXISTENȚEI DE DUPĂ MOARTE

31 — Corpul din Bardo este un corp al dorinței înzestrat cu toate facultățile simțurilor și posedînd forma corespunzătoare planului de existență în care el trebuie să renască[214].

32 — El nu se oprește nicăieri în nici una din deplasările sale, afară doar dacă nu poate intra în pîntecul unei mame.

33 — El are puterea miraculoasă de a traversa Universul celui de-al treilea Vid tot atît de repede ca gîndul.

34 — Aceia care sînt în planul Bardo la același nivel de Știință sau de dezvoltare spirituală se zăresc reciproc[216].

35 — Astfel, aceia care sînt destinați să renască în lumea *devașilor*[217], se văd unul pe altul cu viziunea *devașilor*.

36 — Locuitorii planului Bardo se hrănesc cu aromele (sau esența lucrurilor materiale)[218].

37 — Lumina Soarelui sau a Lunii nefiind vizibilă în planul Bardo, acolo nu există nici zi nici noapte; lumina lui Bardo este un fel de clar-obscur (sau crepuscul).

38 — Principiul conştienţei rămîne într-o stare de inconştienţă (sau de leşin) timp de trei zile şi jumătate (după moartea în planul pămîntesc).

39 — Apoi răposatul începînd să înţeleagă că este mort resimte o mare tristeţe (sau părere de rău de a fi mort).

40 — Şi, în acest moment, poţi cunoaşte lumea lui Bardo aşa cum este ea în realitate.

41 — Totuşi, de obicei, leşini (într-o altă stare de conştienţă) înainte să fi fost în stare să cunoşti lumea lui Bardo.

42 — Ideile înşelătoare care duc la rătăcire devenind foarte puternice după acest moment (al recunoaşterii lui Bardo), acest răstimp este numit „stadiul timpului“ (sau momentului psihologic al acţiunii) din pricina necesităţii de a-ţi aminti atunci de învăţăturile ce privesc Bardo (pe care le-ai primit în lumea omenească).

ATINGEREA ILUMINĂRII DUPĂ MOARTE

43 — Continuarea Căii după moarte, conştiinţa de a fi mort şi de a te găsi în starea Bardo, au fost descrise astfel:

„După acest stadiu, fiind în Bardo unde re-iei naştere
(Sidpa Bardo),
Asumîndu-ţi forma-māyā a Divinelor Corpuri Unite,
Atingi Corpul perfect înzestrat
(sau Sambhoga-Kāya)[219]“.

44 — Devenind conştient că eşti mort, vizualizează-ţi trupul ca fiind corpul unei zeităţi[220], apoi, prin procedeul retrospectiv de observaţie sau prin Înţelegerea completă[221], plasează-te în starea Luminii Clare.

45 — Apoi, prin practica celor trei străluciri (sau iradiaţii) în ordine inversă, care serveşte drept cauză, vei obţine drept rezultat înălţarea ta în starea de unire a lui Dorje-Chang[222] prin care se atinge Iluminarea perfectă.

PARTEA A TREIA

REALIZAREA STĂRII DE NIRMANA-KAYA FIIND ÎN BARDO

46 — A treia parte constă în realizarea stării de Nirmāna-Kāya (sau de renaştere ca întrupare divină) fiind în Bardo.

BARDO AL CĂUTĂRII RENAŞTERII

47 — Dacă nu te găseşti pe Cale în timpul celui de-al doilea Bardo (Chönyid Bardo)[223], atunci vei auzi cele patru sunete numite „sunetele ce inspiră groaza“: din forţa vitală a elementului pămînt, un sunet ca la prăbuşirea unui munte; din forţa vitală a elementului apă, un sunet ca al talazurilor oceanului ce se sparg rostogolindu-se; din forţa vitală a elementului foc, un sunet ca acela al incendiului într-o junglă; din forţa vitală a elementului aer, un sunet ca acela a mii de tunete bubuind[224].

48 — Locul pe unde intră în goană aceste sunete este pîntecul.

49 — Cele trei prăpăstii (care barează calea de fugă a sunetelor), sînt străfundul alb, roşu şi negru; a cădea într-unul din ele înseamnă a cădea într-un pîntece[225].

50 — Cele cinci Cărări în slavă, inclusiv Cărarea în slavă albă, trebuie să fie înţelese de către aceia care sînt bine învăţaţi. A o apuca pe vreuna din ele înseamnă a reveni în existenţa Samsārei[226].

51 — Apar şi alte fenomene, ca vederea unor mase globulare de lumină orbitoare cu scîntei orbitoare, să fii urmărit de groaznice căderi de ploaie, întîlnirea

cu personaje furioase masculine sau feminine amenințătoare, că ești dus de către gîdele (judecății Dharma-Kāyei după proba oglinzii) și așezat într-o casă de fier, care simbolizează starea de infern[227].

52 — Că te refugiezi în scorburi de copaci sau în scobiturile sau crăpăturile pămîntului înseamnă intrarea în lumea spiritelor nefericite sau în lumea brutelor[228].

53 — Că te scufunzi într-un lac pe care înoată lebede înseamnă să te naști pe continentul estic[229].

54 — Că te scufunzi într-un lac pe malurile căruia pasc vite înseamnă să te naști pe continentul vestic[230].

55 — Să te scufunzi într-un lac pe malurile căruia hoinăresc cai înseamnă să te naști pe continentul nordic[231].

56 — Să vezi niște case mari în care perechi îndeplinesc actul sexual înseamnă să te naști pe continentul sudic, Jambudvīpa[232].

57 — Să vezi lăcașuri cerești de mari dimensiuni și a intra în ele înseamnă să te naști *deva*.

58 — Ideile care derutează (datorită tendințelor karmei) avînd (în acest stadiu) o mare influență, te fac să cauți un pîntec; de aceea, această perioadă este numită „răstimpul în care mîncătorul de arome (adică locuitorul planului de după moarte) caută un pîntec pentru a renaște".

ARTA YOGICĂ DE A ALEGE UN PÎNTEC

59 — Despre aplicația practică (a învățăturilor alese) privitoare la arta de a alege un pîntec pentru a renaște, s-a zis:

„Părăsește orice sentiment de atracție sau de repulsie[233],
Cu memoria trează și restrîngînd rătăcirile spiritului[234]
Dă-ți osteneala să-ți alegi poarta matricii.
Apoi, îndeplinind transferul aceluia care este fericit să cunoască[235]
Vei ajunge să te naști în locul dorit, oricare ar fi el".

60 — Știind că toate sunetele și aparițiile de forme înspăimîntătoare (din Bardo al căutării renașterii) sînt iluzorii, matricile care trebuie să fie ocolite sînt închise.

61 — Aceasta se întîmplă de asemenea dacă îți readuci aminte de Vid (urmînd învățăturile alese pe care le-ai primit) și dacă-ți păstrezi prezent în spirit pe *guru* tău uman și pe zeitatea ta tutelară.

62 — Atunci, dacă te gîndești la alegerea unei nașteri pe care o dorești într-o familie de castă înaltă sau de înaltă poziție și care să posede bogății, ceea ce de altfel oferă avantaje pentru a urma o carieră religioasă, această naștere se va produce în consecință. Ea este numită renașterea ca întrupare divină (sau *tulku*).

63 — Acela care a fost bine antrenat în yoga, chiar dacă nu este capabil să realizeze Lumina Clară, va deveni un Bodhisattva născut într-unul din regatele pure, precum regatul înzestrat cu bucurie[236], sau regatul pe care ai să fi fericit să-l cunoști[237], sau un alt regat pur similar[238].

Aici se încheie Doctrina stării de după Moarte.

CAPITOLUL VI

DOCTRINA TRANSFERULUI CONȘTIINȚEI

PRIMA PARTE: CELE TREI TRANSFERURI

1 — A șasea Doctrină, *Pho-wa*, constă în trei transferuri: cel mai bun, sau transferul în Dharma-Kāya; mijlociu sau transferul în Sambhoga-Kāya; și ulti-

mul, sau transferul în Nirmana-Kāya (asumarea unei renaşteri divine).

2 — Primul, cel mai bun, sau transferul în Dharma-Kāya, constă în realizarea Luminii Clare în timpul primului stadiu al lui Bardo.

3 — Al doilea, mijlociul, sau transferul în Sambhoga-Kāya, constă în a te înălţa în Divinul Corp al Unităţii[239] în timpul lui Bardo.

4 — Al treilea, ultimul, sau transferul în Nirmāna-Kāya, constă în a dobîndi o renaştere divină.

5 — Deşi acestea pot fi considerate drept trei rezultate diferite, învăţăturile alese pentru a călăuzi pe Cale (prin care aceste trei rezultate sînt obţinute) nu sînt cu toate acestea trei învăţături diferite (ci unul şi acelaşi sistem de învăţătură).

MEDITÎND ASUPRA GURULUI

TRANSFERUL CONŞTIINŢEI MEDITÎND ASUPRA GURULUI

6 — *Pho-wa*, numit şi transferul conştiinţei meditînd asupra *gurului* va urma de îndată.

7 — El a fost descris astfel:

„După ce ai format mai întîi forma de căuş
Cu ajutorul a douăzeci şi una de respiraţii
Deplasează cu forţă conştiinţa
Urcînd prin Lotuşii coloanei vertebrale
Vizualizînd douăzeci şi una de *cakras*[240].
Procesul să urmeze *cakra* după *cakra*
În urcarea şi coborîrea silabelor *mantrei*.
Silabele ce trebuie utilizate sînt silabe şi semisilabe[241].
Pronunţînd sunetele silabelor puternic
Dirijează-l pe „Cel ce cunoaşte" către Devachān.
Iar atunci cînd vine clipa potrivită, transferul va fi săvîrşit".

8 — Există două părţi, practica (simplă) şi aplicaţia practică.

PRACTICA

9 — În prima parte, Practica, fii hotărît să atingi starea de Buddha.

10 — Vizualizează-te deci ca fiind Doamna Divină Vajra-Yoginī în formă vidă. Exact în centrul trupului, vizualizează nervul median ca şi cum el ar fi stîlpul central ce sprijină o casă goală, cu capătul de jos închis şi cel de sus deschis ca o lucarnă deschisă. Deasupra acestei deschizături, vizualizează-l pe Divinul *guru* Dorje-Chang avînd de asemenea corpul vid, şi, în centrul trupului său vizualizează nervul median al Înţelepciunii, şi vizualizează-l ca fiind unit cu propriul tău nerv median (în aşa fel) încît să formeze un pasaj continuu de la inima ta la inima *gurului*[242].

11 — Vizualizează apoi silaba HŪM cu o grafie tot atît de fină ca un fir de păr, de culoare albastră, în inima *gurului*, şi o altă silabă HŪM absolut asemănătoare în propria ta inimă, considerînd acest HŪM drept esenţa reală a propriului tău principiu al conştienţei[243].

12 — După ce ai săvîrşit aceste vizualizări, meditează asupra respiraţiei în formă de căuş.

13 — Vizualizează atunci că în forma silabei HŪM situată în inima *gurului*, semnul vocalic (de la baza lui HŪM) se alungeşte coborînd şi vine să se înlănţuie cu simbolul esenţei conştienţei din propria ta inimă, şi gîndeşte-te că aceasta (HŪM, care simbolizează propria ta esenţă a conştienţei) este atrasă în sus (de către silaba HŪM ce se găseşte în inima *gurului*)[244].

14 — În acest timp, o dată cu fiecare respiraţie expirată, emite sunetul HEEG la fel de tare ca şi cum ai fi speriat şi ai cere ajutor[245], şi practică acest exerciţiu şi douăzeci şi una de ori (*cakra* după *cakra*).

15 — Gîndeşte-te atunci că HŪM a atins creştetul capului.

16 — Fă atunci ca HŪM să coboare (din centrul inimii prin nervul median) rostind sunetul KĀ.

17 — Pronunță-l pe KĀ (în același fel ca pe HEEG de douăzeci și una de ori) imaginîndu-ți în tot acest timp că HŪM coboară înapoi (*cakra* după *cakra*).
18 — Practică astfel pînă ce vei fi obținut stăpînirea (sau semnele stăpînirii în această practică).

APLICAȚIA PRACTICĂ

19 — În partea a doua, Aplicația practică, HŪM (din inima discipolului) este absorbită în HŪM din inima *gurului*[246] și atunci *guru* se înapoiază în Regatul de unde nu se mai cade în renaștere[247] și rămîne într-o stare care nu mai este conceptibilă mental.
Aici se încheie Doctrina Transferului Conștienței.

COLOPHONUL

În textul nostru imprimat (care constă din treisprezece pagini imprimate pe cele două fețe și numărînd fiecare nouă degete și jumătate în lungime pe trei și jumătate înălțime) urmează pentru a încheia sub formă de Colophon, interesanta istorie a compilației a textului care urmează:

Această (Carte) a fost compilată de către savantul Bhiksu Padma-Karpo[252] la (mănăstirea de pe muntele) Vîrfului Esenței Perfecțiunii[248] la Kuri[249] (în Tibet), la cererea nobilului preot princiar din Ngari Zangkar[250], (numit) Zhanphan Zangpo[251].

Fie ea binefăcătoare[253]!

Acest ghid compus din cuvinte divine, aranjate în Șase Doctrine, este Calea prin care Lamas ai Dinastiei inspirate în mod divin au realizat starea de Buddha.

Înainte ca acest profund tratat, scris de Padma-Karpo, să fi fost încredințat tiparului, Namgyal-Paijor[254] a făcut după el o copie; nepotul incomparabilului Consacrat (Padma Karpo), numit Nyalrong-Panchen[255] l-a revizuit, iar donatorul și sculptorul plăcilor de lemn a fost ilustrul artist Chökyong-Dorje[256], înălțat în credință și bogăție. În virtutea meritului desăvîrșit ce a rezultat ca urmare a îndeplinirii acestor îndatoriri perfect de bine, fie ca toate

ființele însuflețite, care au fost toate niște mame[257], să atingă rapid, conduse de către donator, starea de Dorje-Chang chiar în timpul vieții lor.

Aici se încheie Cartea: *Rezumatul celor Șase Doctrine prescurtate.*

NOTE LA CARTEA A III-A

(1) Adevărata Înțelepciune este născută simultan în cel consacrat o dată cu recunoașterea Bodhică a irealității tuturor stărilor și condițiilor existenței fenomenale sau ale Samsarei. (Vezi *Cărarea Nirvanei* și *YOGA Marelui Simbol.*)

(2) *Rdo-rje-hi-lüs* (sanskrită: *Vajra-Kaya*) — „Corpul sublim" care se referă la un trup omenesc frumos, bine proporționat și sănătos. Dacă discipolul posedă un trup bolnav, infirm sau impur, el trebuie mai întîi să-l desăvîrșească prin practici speciale de yoga. Gurus tibetani, ca și cei hinduși, au susținut în mod curent că Hatha Yoga *(Yoga sănătății)*, prin care bolile și infirmitățile precum și impuritățile trupului sînt eliminate, este primul pas pregătitor pe Cale Iluminării. Buddha Gautama este recunoscut a fi fost născut cu un trup dăruit cu toate frumusețile și perfecțiunile fizice și spirituale și, așa după cum a dovedit-o experimentînd Hatha Yoga și mortificările corporale yogice, astfel de practici erau inutile pentru El.

(3) O versiune a acestei rugăciuni este oferită în Cartea a IV-a, § 5.

(4) Învățămîntul sistematic este acela care este consemnat și pe care discipolul îl studiază sub călăuzirea personală a *gurului*, învățămîntul «șoptit la ureche» (esoteric) nu este niciodată consemnat în scris în amănunțime. Cu ajutorul a ceea ce textele noastre numesc *valurile de har* sau «emanațiile psihice» (telepatice), învățăturile secrete sînt transmise de Divinii *gurus* ai lumilor cerești către *gurus* ai succesiunii umane pe pămînt (vezi nota 42 de la Cartea II-a). *Gurus* umani, la rîndul lor, transmit aceste învățături secrete unor discipoli selecționați. Textul nostru fiind bazat pe învățătura șoptită la ureche este deci în mod voit incomplet. Foarte adesea nu e decît o serie de fraze incomplete ce par enigmatice sau lipsite de sens profanului (ceea ce își propune să fie), dar care inițiatului îi amintesc învățătura în întregul ei. Tratatele astfel prescurtate, din care *Yoga Sutra* lui Patanjali este exemplul, sînt comparabile cu notele luate la cursurile unui profesor. *Guru* se presupune că explică pasajele enigmatice și că tot el dezvoltă textul prin comentarii orale.

(5) Învățăturile obișnuite exoterice care îl pregătesc pe neofit pentru primii pași pe Calea către Inițiere. Cum din ele se pot procura numeroase versiuni populare și cum ele sînt bazate pe Scripturi, ca orice învățătură exoterică, textul nostru pur și simplu le menționează aici. Este adevărat că, fiind publicate, învățăturile esoterice și șoptite la ureche ale textului nostru, devin în mare parte exoterice.

(6) Iată numele lor tibetane: 1° Gtum-mo, Căldura psihică (sau secretă sau vitală) care este necesară ca forță pentru discipolul ce caută dezvoltarea spirituală și pentru pustnicul singuratic, pentru a-i ajuta să suporte frigul aspru din Tibet; 2° Sgyu-lüs, Corpul iluzoriu (sau iluzia corpului) care te face să realizezi natura tranzitorie și iluzorie a propriului tău trup și a tuturor lucrurilor compuse; 3° Rmi-lam, Visul care te face să realizezi că toate experiențele stării de veghe sînt tot atît de ireale ca și visele; 4° Höd-gsal, Lumina Clară, starea vizuală a experienței Realității; 5° Bardo, Starea intermediară a stării de existență ce intervine între moarte și renaștere; 6° Pho-wa, Transferul Conștienței, ca în yoga.

(6 bis) Acest exercițiu de yoga ce vizualizează trupul fizic, apoi sistemul nervos psihic ca fiind vide este o pregătire pentru realizarea faptului că organismul uman, ca și toate lucrurile din Natură, este în întregime vid și iluzoriu.

(7) Vezi Cartea IV, § 5.

(8) *Rdjo-rje-rnal-hbyor-ma* (sanskrită: *Vajra-Yogini*), divina Yogini, personificarea tantrică a energiei spirituale și a inteligenței Bodhice. Cînd ea este vizualizată și realizată ca atare prin practicarea yogăi, această zeitate conferă yoginului succesul în *Siddhi* (puteri miraculoase).

(9) Culoarea și radiația simbolizează Lumina Înțelepciunii care împrăștie ignoranța (sanskrită: *Avidya*) sau credința că aparențele, personalitatea sau ego-ul (care este el însuși un conglomerat mental depinzînd în întregime de universul simțurilor) sînt reale. Adevărul, personificat de către Vajra-Yogini, care împrăștie umbra ignoranței, este această Realitate din afara Samsarei, dincolo de astfel de concepte ale ego-ului care, prin natura sa proprie, este limitat la: pămînt, univers, ceruri, inferne și ființe însuflețite; este ne-născută, ne-creată și numită Nirvana.

(10) Al treilea ochi situat pe frunte la îmbinarea sprîncenelor în statuile lui Buddha este cel al viziunii interne Bodhice. Pentru omul în condiția sa latentă și nedezvoltată, el este reprezentat fiziologic de către glanda pineală care, cînd este dezvoltată prin yoga, se spune că devine sediul clarvederii.

(11) Prin puterea de discriminare provenită din yoga, tulburarea spiritului este tăiată ca și cu un cuțit, după cum a spus-o Patanjali în *Yoga-Sutras* (LIV, 5): yoga „este suprimarea transformărilor principiilor gînditoare", sau „restrîngerea modificărilor mentale".

(12) Craniul uman umplut cu sînge simbolizează renunțarea la lume, în virtutea căreia Zeița acordă izbîndă practicilor yogăi.

(13) Bucuria extatică dată prin această yoga sub forma sa de Kundalini yoga.

(14) Tiara de cranii umane indică faptul că cel mai înalt grad al discernămîntului spiritual, care trebuie să fie atins prin meditația asupra Zeiței, nu se poate obține fără renunțarea la lume.

(15) Aceste capete trebuie să fie văzute ca fiind proaspăt tăiate dintr-un corp uman. Ele semnifică faptul că discipolul (personificat divin prin Vajra-Yogini) trebuie să fie complet și irevocabil separat de Samsara (ca roată a morților și nașterilor) și că, grație puterii conferite discipolului de către zeița mistică, puterea memoriei Bodhice a condiției indezirabile de existență în Samsara este dobîndită și nu mai poate fi pierdută. Atunci, orice dorință de a reveni din nou în Samsara (cu excepția condiției de Bodhisattva pentru a ajuta la iluminarea tuturor ființelor ignorante) este exterminată după cum au fost și cele cincizeci de corpuri decapitate. Fiecare din cele cincizeci de capete corespunde cu cele cincizeci de vizualizări fonetice de la al patrulea exercițiu preliminar (Antrenamentul căilor nervoase psihice) § 36—37.

(16) Cele cinci podoabe simbolice purtate de către Vajra-Yogini sînt: 1° tiara de cranii umane; 2° colierul de capete umane; 3° brățările de brațe și glezne; 4° inelele de glezne; 5° placa oglinzii karmei ținute pe piept de două fire de perle de oase umane care trec pe umeri și revin la talie în centură. Semnificația acestor podoabe este dată în *Marele Yogi al Tibetului, Milatepa*, p. XV—XVII. A șasea podoabă, spoiala din praf din cimitir, care se zice că lipsește, este făcută din praful adunat dintr-un cimitir sau loc de cremație și cu ea se freacă întreg corpul. Această podoabă yogică simbolizează o completă renunțare la lume și victoria absolută asupra fricii de moarte, asemănătoare cu cenușile cu care yoginii hinduși își ung trupul. Cele șase podoabe indică cele șase *paramita* (virtuți nelimitate) necesare obținerii stării de Buddha (vezi pp. 10 și 354).

(17) Heruka este personificarea aspectului masculin sau pozitiv al Puterii de Iluminare, soția sa, Vajra-Yogini fiind personificarea aspectului feminin sau negativ. Lungul sceptru ce îl simbolizează pe Heruka indică faptul că divinul cuplu este unit, căci cele două aspecte ale Puterii de Iluminare sînt în mod inseparabil Una (v .p. 158).

(18) Divina Mamă este goală, întrucît, ca și Divinul Tată, ea este una din Heruka, „dezbrăcata", și goală de toate lucrurile Samsarei de care ea este separată. Nefiind pătată de murdăria lumii, ea este descrisă ca o frumoasă fecioară de 16 ani.

(19) Strivirea sub picior a unei forme umane simbolizează strivirea sub picior a tuturor lucrurilor Samsarei, a Ignoranței și Iluziei care produc Forma.

(20) Flăcările sau radiațiile Înțelepciunii ce constituie slava Zeiței, împrăștie pe Cale umbrele ignoranței și toată nesiguranța și greșeala. Aceste flăcări sînt produsul direct al yogăi sau al

meditației asupra adevărurilor mîntuitoare care consumă în calitate de flăcări mistice orice știință falsă.

(21) Fiecare din aceste imagini are o semnificație în yoga care va fi înțeleasă studiind învățăturile.

(22) Bobul de susan (sanskrită: *tila*) este tot atît de mic ca și un grăunte de muștar, cuvîntul *til* conservat în manuscrisul nostru indicînd originea indiană a acestor învățături.

(23) Aceste exerciții trebuie să obișnuiască spiritul yoginului cu cele două extreme ale taliei: maximum și minimum, universal și infinitezimal, nelimitat și limitat, pregătind realizarea Multiplului ca Unu și a Unului ca Multiplu. Ele au de asemenea și o valoare de exercițiu de revigorare a canalelor psihice ale forțelor pranei corpului.

(24) Cea mai mare cale de circulație a forțelor psihice în corpul omenesc.

(25) Rășină roșie închis întrebuințată în Orient pentru a face un strălucitor grund roșu.

(26) Gen de banian al cărui miez este un canal drept ca centrul coloanei vertebrale.

(27) Dar nervul median nu penetrează realmente întreg corpul. Acest exercițiu este făcut pentru a ajuta pe debutantul în yoga să recunoască vacuitatea, nonsubstanțialitatea, și, prin aceasta, irealitatea tuturor lucrurilor compuse, inclusiv forma umană, toate lucrurile existente fiind produsul fenomenelor tranzitorii.

(28) Primul procedeu de creere a vacuității se referă la substanța materială sub aspectul său organic cel mai infim, invizibil ochiului liber; al doilea se aplică la materia în formele sale vizibile și al treilea la cea mai mică fracțiune de timp conceptibil mental (v. p. 140).

(29) Aceste trei stăpîniri: postura yogică a trupului (sanskrită: *asana*), disciplinarea și conducerea yogică a procesului respirației (sanskrită: *pranayama*) și dominarea yogică a procesului de gîndire (sanskrită: *dharana*) ce trezesc în yogi virtuțile psihice care îl protejează de distracțiile lumii și de influențele indezirabile și îi conferă o sănătoasă soliditate psiho-mentală și spirituală. Iată de ce ele sînt numite Cercul-de-Protecție, așa după cum va fi definit mai clar la sfîrșitul acestui capitol.

(30) Vezi în Cartea a II-a, § 6—9 unde aceste șapte metode sînt numite „Cele Șapte Metode ale lui Vairocana". Aici ele sînt lăsate pe seama explicațiilor *gurului*, dar despre ele s-a vorbit la § 49—50.

(31) Vezi același procedeu în Cartea a II-a, § 43. Se ajunge să se dea pieptului dilatat de aer această formă de oală de lut prin retragerea diafragmului și contractarea mușchilor abdominali inferiori. La fel ca și în Marele Simbol, această practică este utilizată drept obiect asupra căruia se fixează atenția în timpul meditației yoga.

(32) Aceste exerciții sînt în mod obișnuit utilizate pentru a obține puterea de transfer a gîndirii proprii, ca în telepatie, sau a unor vizualizări sau imagini, ca în televiziune, și una și alta

cunoscute de mult timp de către maeștrii științelor oculte ai Orientului, fără ca ei să fi avut nevoie de stînjenitoarele aparate ale fizicienilor din Europa.

(33) Vezi p. 138 (*Yoga Marelui Simbol*, § 42).

(34) Aceste zeități au o aparență mînioasă pentru că ele simbolizează puterea spirituală de protecție a binelui care amenință întotdeauna răul. Exoteric, atitudinea lor amenințătoare este interpretată ca semnificînd „ia seama!" pentru elementalii răi și esoteric ca „mereu prezent!" pentru discipolul pe care ele îl protejează.

(35) Aceste zeități sînt uneori imaginate ca zeitățile hinduse, cu numeroase mîini și fețe.

(36) *Dorje* simbolizează aici puterea atotputernică, el corespunzînd de asemenea cuțitului curbat pe care Vajra-Yogini îl flutură deasupra capului său.

(37) Această poziție indică faptul că gîndurile (care se crede că iau naștere în centrul psihic al inimii) trebuie să fie controlate pentru ca gîndurile distructive sau rele să nu se poată înălța, de unde și atitudinea amenințătoare care indică opoziția față de influențele rele.

(38) Poziție de fermitate, semnificînd imuabila influență a protecției zeităților față de discipol.

(39) Aceste cinci culori corespund (ca și în *Cartea Tibetană a Morților*) culorilor celor cinci elemente: Albastru — eter, Verde — aer, Roșu — foc, Alb — apă, Galben — pămînt. Aici, în textul nostru, ele simbolizează cele cinci elemente vitale (suporturi ale vieții) ale naturii sub forma lor primordială (sau pură).

(40) În procesul expirației există o forță subtilă (psihică sau *prânică*) care iese, așa după cum yoginul va ajunge să o înțeleagă. Cu toate că, în acest stadiu, el poate considera aceste exerciții drept simple exerciții de vizualizare, ele au drept țel de a construi în jurul lui un „cerc de protecție" sau barieră psihică pe care elementele și celelalte ființe invizibile ostile să nu o poată străbate. La fel, cu fiecare inspirație dirijată în conformitate cu yoga, o forță subtilă este aspirată în trup și conservată în centrele sau lotușii nervoși psihici pentru a asigura protecția internă a yoginului. Astfel de „cercuri de protecție" interne și externe sînt esențiale pentru izbînda în orice yoga. Zeitățile vizualizate sînt simple personificări ale acestui „cerc de protecție" care este stabilit și controlat de către formele-gînduri conștient dirijate.

(41) Puțin cîte puțin neofitul a fost condus către acest stadiu în care el este acum învățat să stabilească „cercul de protecție" descris metaforic ca o cămașă de zale. Gîndurile fiind lucruri, yogi face prin vizualizarea sa dirijată yogic, ca imaginile create în minte ale zeităților să prindă formă în planul celei de-a patra dimensiuni psihice. Deși produse de spirit, aceste ele îi procură o reală protecție, întrucît o formă-gînd astfel încărcată de forțe binefăcătoare poate domina o formă-gînd echivalentă a forței răufăcătoare. *Gurușii* afirmă că un „cerc de protecție" de acest gen este esențial încă de la începutul practicilor yoga

pentru ca yogi să fie ferit, pe cît posibil, de toate straniile pericole și greșeli care-l amenință pe acela care s-a angajat pe Cale. Cînd formațiunile anumitor facultăți latente sînt puse în operă prin yoga, ele pot fi rău utilizate fie intenționat, ca în magia neagră, fie din ignoranță. Ascuțita atenție a *gurului* nu trebuie niciodată să slăbească atîta timp cît elevul său se găsește în această parte critică a antrenamentului său. „Cercul de protecție" așezat ca o pază neîntreruptă asupra acțiunilor și gîndurilor neofitului servește drept locțiitor *gurului*. Dar, în afară de aceasta, yogi trebuie să fie întotdeauna conștient că țelul practic al antrenamentului prezent al său este de a atinge măiestria în crearea căldurii psihice și că fiecare vizualizare are o legătură cu această împlinire.

(42) Aceste șaisprezece vocale-simbol din exercițiile de vizualizare au următoarea grafie și pronunție: A — «ö»; A — «a»; I — «i»; I — «i»; U — «u»; U — «u»; R — «ri»; R — «ri»; L — «li»; L — «li»; E — «e»; AI — «é»; O — o ; OU — «au»; ANG — «ăng»; A — «ah». În *Tantras* sanskrite sînt date vizualizări asemănătoare, cele șaisprezece vocale-simbol fiind următoarele: A — A, I — I, U — U, R — R, LR — LR, E — AI, O — AU, AM — AH (*Tantric Texts*, VII, p. 16, Arthur Avalon, London 1919).

(43) Aceste treizeci și trei de consoane-simbol compun împreună cu cele șaisprezece vocale echivalentele fonetice ale silabarului sanskrit pe care se bazează silabarul tibetan. Cele cinci de la urmă apar în lucrările tantrice sanskrite ca: SA, ŚA, SA, HA, KSA (Arthur Avalon, id.). După tradiția hindusă, semnele silabarului sanskrit au fost mai întîi revelate de către Brahma Creatorul, lui Ganeśa, zeul Științei și oferite de către Ganeśa umanității. În virtutea originii lor divine, aceste silabe, atunci cînd sînt rostite cu intonația *mantras* (sau cuvintelor puterilor), aduc influențe cerești psihice sub forma *valurilor de har* sau *grație*. Toate aceste vizualizări fonetice sînt în total cincizeci, ele sînt simbolizate prin cele cincizeci de capete tăiate ale colierului mistic al Marii Śakti, Divina Mamă, Vajra-Yogini. Relația ce există între formă și sunet este bine cunoscută tibetanilor ca și hindușilor, maeștri în științe oculte. (Vezi *Cartea Tibetană a Morților*, pp. 192—194). În textul studiat aici, puterea psihică pe care discipolul învață s-o dezvolte și s-o dirijeze, va fi probabil realizată de el în corespondență esoterică cu sunetul *mantrei*. Marpa a demonstrat discipolului său, Milarepa, corelația secretă dintre sunet, formă, culoare și metoda yogică de materializare a zeităților. Milarepa a făcut la fel. Astfel, cu mult înainte de propășirea științelor fizice în Europa, yogii indieni, apoi tibetani, par să fi descoperit legea fundamentală a vibrației și s-o fi aplicat într-un mod încă abia presupus de către europeni. În această ordine de idei, trebuie totuși notat că există numeroase aluzii la aceste acte de yoga în foarte vechiul cîntec epic finlandez, *Kalevală*.

(44) Canalizarea pe care aceste exerciții preliminarii încearcă s-o stabiească este promovarea activității în căile nervilor psi-

hici. O dată aceste canalizări stabilite, forța psihică a *Pranei* va circula prin ele ca apa conștient controlată.

(45) Acest Centru al Inimii este Anăhata-cakra (v. § 68).

(46) *Guru-rădăcină* este aici *guru* uman al discipolului, situat la baza liniei de vizualizare a *gurus* care urmează. El este numit astfel, pentru că în el discipolul, ca un arbore, își găsește suport și hrană pentru a se dezvolta spiritual, și prin acest *guru-rădăcină* legătura divină dintre om și instructorii supraumani este menținută fără întrerupere. În alte texte, *guru-rădăcină* este *guru* suprem Vajra-Dhara (vezi pp. 272—3) al cărui reprezentant pe pămînt este *guru* uman.

(47) Rugăciunea celor șase Doctrine este doar menționată în textul tibetan, căci *guru* presupune că i-o spune lui yogi. Traducerea pe care am oferit-o în această Carte a fost luată dintr-un manuscris foarte rar ce istorisește învățături esoterice pe care redactorul cărții le-a putut procura în Bhutan pe cînd își făcea acolo noviciatului yogic.

(48) Așa cum s-a explicat mai sus, acestea sînt radiații psihice binefăcătoare emanate de către *gurus* divini. Creștinul se roagă la fel pentru o călăuzire sau un ajutor ceresc.

(49) Pînă la al șaselea vers, Rugăciunea, după explicațiile *gurului*, simbolizează progresele yoginului în dezvoltarea spirituală graduală. Primul vers reprezintă conferirea cu cele patru puteri spirituale yogice: dreapta întrebuințare a trupului, cuvîntului, spiritului și naturii divine, simbolizate de însămînțarea grăunței. Al doilea, simbolizează ploaia și soarele și anotimpurile ce duc la germinarea grăunței. Al treilea, mlădița; al patrulea, dezvoltarea; al cincilea, înflorirea și al șaselea, rodul. Corpul impur iluzoriu este trupul fizic grosier, nedisciplinat prin yoga, corpul iluzoriu este corpul vizualizat. Transmutarea o indică pe cea a corpului fizic grosier prin yoga, ceea ce permite (după cum se spune că a făcut-o Milarepa) yoginului perfect să părăsească existența planului pămîntesc fără să treacă prin moarte sau pierderea trupului. Aceasta este ceea ce este descris în *Cartea Regilor* (II, 11) pentru profetul Ilie, care se zice că a fost ridicat la cer, cînd într-un vîrtej i-a apărut un car de foc, simbolul gloriei radioase a formei transmutate.

(50) Acestea trebuie să fie înțelese (în sensul yogăi) ca fiind ireale, așa după cum se va demonstra în Doctrina Viselor ce va urma.

(51) Sau „ca fiind parte din mine": aceasta poate fi comparat cu învățătura gnostică a sfîntului Ioan: „lumina lucește în întunecimi și întunecimile nu au cuprins-o... Aceasta este adevărata lumină care iluminează pe orice om ce vine în lume" (*Sf. Ioan*, I, 59).

(52) Metoda yogăi de transferare a conștiinței umane dintr-un plan sangsăric într-altul este descrisă în cea de-a șasea Doctrină. Paradisele pure sînt cele mai înalte patru din cerurile lui Brahma prin care maeștrii yoga trec în Nirvana (v. p. 104).

(53) Ultimele cinci versuri ale Rugăciunii reprezintă după instrucțiunile orale ale *gurului*, un fel de ecloziune treptată și de

tranziție din planul uman inferior către planul divin al Trezirii Supreme. Realizînd că ceea ce se numește «Starea de Veghe» este tot atît de ireală ca și așa-numita «stare de vis», yoginul atinge comuniunea cu Lumina Clară în el și, călăuzit de către virtutea sa, el ajunge apoi la țelul cel mai înalt.

(54) Fenomenele naturii fiind iluzorii, ca și fantasmagoriile magice și din același motiv lipsite de realitate, yoginul trebuie să fie avertizat de caracterul iluzoriu al acestei iluzii cînd ea se va prezenta.

(55) Cele Trei Corpuri ale Realității (v. p. 110).

(56) Această rugăciune se găsește în textul nostru tibetan și poate fi întrebuințată în locul precedentei care este mai lungă.

Nota 57 lipsește în original (n. tr.).

(58) Vezi p. 129.

(59) Pe răstimpul unei inspirații și expirații, spiritul își modifică în mod normal constituirea gîndirii: în textul nostru controlul efectiv semnifică faptul că spiritul trebuie să fie puternic menținut de durata necesară fiecărui proces de respirație. Dincolo de acest răstimp al unei respirații, procesul gîndirii nu poate fi supravegheat, așa cum yoginul va ajunge să înțeleagă. Aici, ca și în *Rezumatul Marelui Simbol*, procesul gîndirii și acela al respirației se spune că sînt interdependente și controlul acestuia din urmă conferă control asupra primului. O dată regularizată ritmic respirația, nașterea și dispariția gîndurilor se vor găsi reglate după cadența sa.

(60) În postura lui Buddha (sanskrită: *Buddhasana*) numită de către tibetani postura lui *dorje* (sanskrită: *Vajrasana*), gambele sînt încrucișate astfel încît labele să se culce pe partea superioară a coapselor, cu talpa îndreptată în sus și gamba dreaptă la exterior. În Postura Siddha (sanskrită: *Siddhasana*) care este mai obișnuit întrebuințată în zilele noastre de către yogii din India, gambele sînt încrucișate în așa fel ca talpa stîngă să apese pe perineu și laba piciorului drept să se culce pe și în pliul gambei stîngi. Cele două poziții sînt cele mai generai adoptate din numeroasele posturi (*Asana*) descrise în lucrările sanskrite asupra yogăi. Așa cum se sugerează aici, aceste două posturi pot fi alternate. Despre ele se zice că îl ajută în mod eficace pe yogin să-și controleze diverșii curenți vitali ai *pranei* trupului cu scopul de a atinge Eliberarea.

(61) Această indicație este necesară, căci se va remarca faptul că în reprezentările tibetane ale diverșilor Buddhas așezați în postura lui Buddha, gamba dreaptă este încrucișată asupra celei stîngi, în vreme ce în reprezentările similare hinduse ale Buddha-Padmasanei, gamba stîngă trece de-a curmezișul celei drepte.

(62) Aceste monede au o gaură în centru pentru ca ele să poată fi înșirate ca perlele pe un fir. Fiecare bucată reprezintă o vertebră pe firul măduvei și prin gaura centrală trece nervul median.

(63) Bentița de meditație înconjoară trupul trecînd de-a curmezișul sau pe dedesubtul umerilor (sau împrejurul gîtului)

și înconjurînd gambele în postura yoga. Ea se întrebuințează pentru a împiedica deplasarea gambelor atunci cînd yogi intră în meditație profundă și nu mai are conștiența corpului său. Alungind-o sau scurtînd-o, yogi poate s-o ajusteze după talia sa sau dacă ea nu rămîne pe loc, el poate s-o atașeze de corpul său.

(64) Cei mai conservatori dintre yogii hinduși respectă regula veche de a medita așezați pe o rogojină din iarba kuśa, pretinzînd că aceste rogojini, plasate pe pămîntul gol al locului lor de meditație, neutralizează și transformă într-o oarecare măsură magnetismul pămîntului. Alții întrebuințează o perniță de meditație clasică făcută din orice material moale, cu excepția celui ce poate proveni de la un corp animal. O excepție specială este făcută pentru blana de tigru sau de leopard, căci aceste animale, ca și în Egiptul antic, sînt consacrate zeilor. Se va remarca faptul că în cele mai vechi temple de pe malul Nilului, marii preoți sînt reprezentați purtînd o blană de leopard. Am întîlnit adesea în India yogi singuratici purtînd o blană de leopard (rareori de tigru) ca și preoții egipteni. Această blană este simbolul lui Śiva, zeitate special asociată cu yoga, și yogi se servește de ea în mai multe feluri: ca veșmînt în timpul zilei, ca așternut pe timpul nopții și ca perniță atunci cînd meditează. Blana de antilopă indiană este de asemenea permisă. În locul ierbii kuśa (care nu crește decît în junglele Indiei și malurile Gangeului), tibetanii întrebuințează pentru a umple pernița lor de meditație cu diverse materiale, părul de cerb moscat de Tibet (o specie de antilopă) care este foarte scump, dar foarte căutat.

(65) Iată un tabel al acestor practici:

Trei respirații ușoare de la dreapta la stînga prin nara dreaptă,
Trei respirații ușoare de la stînga la dreapta prin nara stîngă,
Trei respirații ușoare în față prin cele două nări,
Trei respirații mai puternice de la dreapta la stînga prin nara dreaptă,
Trei respirații mai puternice de la stînga la dreapta prin nara stîngă,
Trei respirații mai puternice în față prin cele două nări,
Trei respirații răsucite și suflate de la dreapta la stînga prin nara dreaptă,
Trei respirații răsucite și suflate de la stînga la dreapta prin nara stîngă,
Trei respirații răsucite și suflate în față prin cele două nări.

În total douăzeci și șapte de respirații în nouă feluri repetate de trei ori.

La respirațiile răsucite și suflate, stomacul este rotit ca la baterea putineiului cu ajutorul mușchilor interni în timp ce trunchiul este rotit în cerc, de asemenea în concordanță cu mișcările interne. Respirația fiind în acest timp foarte puternică, plămînii sînt în acest fel complet goliți și umpluți la întreaga lor capacitate cu fiecare expirație și inspirație.

(66) Cele două laturi ale diafragmei contractate, combinate

cu compresiunea ombilicului, ca în „forma de putină" constituie un „nod".

(67) Acest procedeu constă în a expulza aerul expirînd cu zgomot (ca imaginea foalelor întrebuințate) în așa fel încît plămînii să fie goliți pînă la fund, apoi umpluți din nou complet aspirînd lent. Aceasta te împiedică să reiei aerul din nou prin scurte inspirații de îndată ce expirația este terminată, după procedeul obișnuit care se numește „destinderea aerului". Acest exercițiu are drept scop de a face inspirația completă și profundă. Anumiți Rsis antici spun că viața omului depinde de un număr de respirații fixat de karma și că, dacă durata timpului respirațiilor este prelungită prin practica yoga, durata vieții omului va fi prelungită corespunzător.

(68) În prima din cele cinci practici, țelul era de a împiedica „destinderea aerului", în cea de a doua țelul este de a transforma în obișnuință respirația profundă ce rezultă din aceasta; în cea de-a treia, de a întrebuința respirația profundă pentru producerea forței psihice; țelul celei de-a cincea practici este de a extrage forța psihică din aerul inhalat și de a o pune în rezervă în centrele psihice sau *cakra*. Forța psihică astfel înmagazinată este numită forță psihică internă, iar cea care este extrasă, dar încă nu este pusă în rezervă, forță psihică externă, după cum se va vedea din pasajele următoare. Pentru a reuși această practică, trebuie să-ți concentrezi gîndirea asupra fiecărei practici și asupra țelului final înspre care sînt ele dirijate. Yogi trebuie să fie pe deplin avertizat că atmosfera este un mare rezervor de forță psihică care trebuie captată și transformată în forță vitală corporală în virtutea practicilor respiratorii.

(69) Vizualizarea instantanee a lui Vajra-Yogini este pur iluzorie, ea neavînd nici o realitate în afara spiritului care-o produce. Căldura Psihică Externă este astfel numită, pentru că întrebuințînd vizualizarea zeiței, este creată în trup un fel de uzină pentru producerea căldurii psihice. Aerul atmosferic este materialul brut din care sînt extrase căldura psihică și forța psihică. Prin procesul respirației dirijate în conformitate cu practicile yogice, forța psihică ce intră în nervul median și capilarele sale este pusă în rezervă de *cakras* sau în centrele psihice nervoase. Odată pusă în rezervă, ea devine Căldură Psihică Internă. Vizualizarea formei iluzorii a lui Vajra-Yogini nu este decît pasul inițial care conduce la crearea uzinei.

(70) Cele patru roți sînt cele patru *cakras* principale sau centre ale sistemului nervos psihic.

(71) Nervul median, în calitate de cel mai important dintre nervii psihici, împreună cu ceea ce se numește Rădăcina-Suport, primul dintre centrele psihice, Muladhara, situat în perineu, este trunchiul arborelui vieții psihice a omului din care yogi culege rodul eliberării.

(72) Verticalitate, transparență strălucitoare, roșu și vacuitate.

(73) În această imagine, cele două centre psihice superioare sînt cele două laturi convexe ale unei roți, iar cele două centre inferioare, cele două laturi convexe ale altei roți, axul fiind nervul median ce trece prin mijlocul a patru centre și nervii psihici drept și stîng sînt ca și hulubele. Această imagine este foarte aproximativă.

(74) Prima jumătate a literei A întrebuințată de către yogii și misticii tibetani în vzualizare este cunoscută că «A scurt». Pentru grafia lui «A scurt» și «A lung» vezi nota 42.

(75) Această onomatopee reprezintă de asemenea sunetul unei lumînări ce arde. La patru degete dedesubtul ombilicului se găsește lăcașul ascuns al zeiței adormite Kundalini, personificarea puterii șarpelui sau forța focului mistic latent din trup. «A scurt» simbolizează puterea feminină ocultă și obiectul prezentei vizualizări este deșteptarea activității psihice a zeiței adormite. În acest exercițiu se vizualizează patru elemente: a) forma (A scurt), b) culoarea (brun-roșie), c) atingerea (senzația de căldură) și d) mișcarea (ondulația).

(76) Aceasta este grafia tibetană a pronumelui personal „eu", scris HAM și pronunțat HUM. Ea este albă, corespunzînd fluidului sexual pe care această vizualizare îl pune în activitate psihică. Centrul psihic al creierului este cunoscut ca locul de unde sînt dirijate funcțiunile sexuale, deci HAM trebuie să fie vizualizat în *cakra* numită Sahasrara-Padma sau lotusul cu o mie de petale. HAM simbolizează aspectul masculin al forței căldurii psihice mistice care rezultă din unirea aspectului masculin cu aspectul feminin al aceleiași forțe. Zeița Kundalini este trezită din lungul ei somn pentru a se înălța către stăpînul ei din Lotusul cu o Mie de Petale. Ea se avîntă înainte ca o flacără către *Manipura-cakra* al cărui centru se găsește la nivelul ombilicului și întreaga jumătate inferioară a trupului este impregnată de focul mistic. Apoi ea își continuă ascensiunea și se unește cu stăpînul ei „Cel care este divin" și umple întreg trupul pînă în vîrful unghiilor cu Căldură Psihică Secretă. Acest procedeu este explicat în amănunt în pasajele următoare.

(77) Acest șuvoi albăstrui simbolizează o influență psihică benefică în afara forței psihice. Vizualizarea lui ține în mare măsură de natura exercițiilor elementare, dar, pentru ocultiștii înalt evoluați, el are o mare importanță practică.

(78) Această imagine reprezintă mișcarea mistică a focului Puterii Șarpelui zeiței Kundalini, o dată ce ea a fost trezită.

(79) *Nam-mkhahi-ba:* vaca cerurilor, numele secret dat silabei HAM tibetane atunci cînd este vizualizată ca fiind complementul masculin al jumătății feminine a jumătate din A. Ea este numită astfel, pentru că se spune că ea produce nectarul nemuririi, amrta zeilor, așa cum o vacă produce laptele.

(80) *Byang-chub-hems:* „Spiritul lui Bodhisattva", termen onorific întrebuințat pentru a desemna fluidul generativ masculin sau „fluidul lunar". În textul nostru simbolizează vitalitatea sexuală transmutată prin care este produsă căldura psihică, ca și toate puterile oculte psiho-fizice. Fluidul generativ, utilizat înțelept, se află la baza sănătății și longevității. Doar un spirit și un trup sfînt și disciplinat prin yoga pot să ofere adevărata fericire și dorința lui Bodhisattva de a călăuzi toate ființele din-

colo de suferință, dincolo de Samsara; aceste considerații dau loc acestor termeni tibetani particulari.

(81) Durata procesului respirator este prelungită treptat, în așa fel încît după treizeci de zile, și chiar mult mai curînd la unii yogi, ea este sporită cu 50% din pricina dilatației plămînilor datorită respirațiilor profunde. Printr-o practică constantă, durata poate fi mărită în circa o săptămînă. Cînd ai redus numărul de respirații, trebuie de asemenea să reduci și repetiția exercițiilor.

(82) Căldura Psihică este considerată ca executivă, deoarece cu ajutorul ei, sînt împlinite sau duse la bun sfîrșit practicile oculte ale stăpînirii yogăi trupului psiho-fizic.

(82 bis) Culoarea se raportează la puritatea aerului inhalat și impuritatea aerului exhalat. La fel ca și în *Rezumatul Marelui Simbol*, această cunoaștere implică concentrarea spiritului la armonizarea procesului respirației și liniștirii curentului procesului de gîndire (vezi p. 137).

(83) Așa după cum se va explica în capitolul despre Experiențele Supranormale care tocmai urmează, yogi extrage o putere specifică yogică din fiecare din cele cinci elemente. Iată proprietățile lor esențiale descrise pe scurt: pămîntul — soliditate, apa — fluiditate, focul — căldură, aerul — transparență și mișcare, eterul — nerezistență. Fiecare din aceste proprietăți transmutate prin yoga își are aspectul său sau puterea sa transcendentală.

(84) Aici textul conține termenul tibetan obișnuit pentru a desemna fluidul seminal *Thigle*, care corespunde sanscritului *dhatu*, care înseamnă sămînță.

(85) Yogi, ca și cum ar fi în afara trupului său, traversează una după alta cele cinci stări non-umane ale existenței sangsârice. El experimentează suferințele diverselor stări de răsplată ale Karmei după moarte. El resimte cu o simpatie conștientă suferința existenței în stările subumane. Apoi el suferă, în lumea lor, împreună cu *preta* sau spiritele nefericite. El realizează bucuria de a trăi în lumile *devașilor* și crunta tristețe a *asurașilor* sau a titanilor revoltați din *Asuraloka*. Cu această sensibilitate crescută față de suferință și bucurie în aspectele lor multiple — ce rezultă din antrenamentul yogic — el ajunge la corecta înțelegere a stării omenești care, împreună cu celelalte cinci stări, constituie cele șase *loka* sau condiții de existență tranzitorie. Cu alte cuvinte, yogi se armonizează cu viața Unului care vibrează în toate lucrurile existente.

(86) Acest fel de bucurie fiind psiho-fizică este, ca și trupul de care depinde, tranzitorie. Bucuria Nirvanei nefiind psiho-fizică, ci independentă de trupul fizic și experiența pur spirituală a Stării Adevărate este inepuizabilă.

(87) Aceste cinci cunoașteri supranormale sînt: cunoașterea evenimentelor trecutului, prezentului și viitorului, a gîndurilor din spiritul altuia și a propriilor limitări oculte. Acest lucru nu este inepuizabil, deoarece bazîndu-se pe trupul fizic de care

depinde, el ține de Samsara, tranzitorie ca orice altă cunoaștere a lucrurilor pămîntești.

(88) Forța psihică sau *prana* reținută în nervii psihici drept și stîng după o expirație și cea care este adusă acolo prin inspirație se unesc și intră în nervul median ca forță vitală transmutată sub forma unui singur corp de vitalitate. Aceasta este unirea forței vitale interne și externe. La joncțiunea celor trei nervi psihici principali, la circa patru degete dedesubtul deschizăturii prin care intră forțele psihice, se spune că există un spațiu cilindric unde se concentrează vitalitatea sau forța psihică care conferă forma sa corpului de vitalitate. Paragraful următor explică modul în care forța vitală pătrunde în toate centrele nervoase psihice.

(89) Adică centrele nervilor psihici intră în activitate sau sînt trezite din starea lor de inerție.

(90) Aceste viziuni de radiații colorate în halou corespund diverselor stadii de dezvoltare psihică. Fulgerul de culoare roz provine din producția și transmutația lichidului seminal, celelalte patru se raportează la principalele centre nervoase psihice.

(91) *Sred-med-kyi-bu* „Fiul-celui-fără-Dorință", sau „Acela-care-este-lipsit-de-Dorință" (sanskrită: *Narayana*), o formă a zeului hindus Visnu, acela care prezervă creația. Forța supraumană a lui Narayana este socotită din punct de vedere mitologic astfel: forța a zece oameni o egalează pe cea a unui cal, forța a zece cai o egalează pe cea a unui elefant păzitor al pămîntului divin, forța a zece elefanți păzitori ai pămîntului divin o egalează pe cea a unui elefant ce exhală tămîie divină, forța a zece elefanți ce exhală tămîie divină o egalează pe cea a unui elefant al zeului Indra și forța a zece astfel de elefanți egalează forța lui Narayana. Acest paragraf se referă la obținerea puterii *siddhi* sau a yogăi puterii supranormale. § 129, care urmează, indică puterea de a rămîne veșnic tînăr; § 130 indică puterea de transmutare a materiei sau de transformare a solidelor în gaze sau în lichide și vice-versa; § 131, puterea de levitație și de traversare a aerului cu viteza unei săgeți cu trupul fizic sau cu viteza gîndului cu trupul astral; §§ 133—4 se explică de la sine.

(92) Canalul lunii sau al „fluidului lunar" este simbolizat prin silaba HAM care îl reprezintă pe Devadata masculin din Lotusul cu o Mie de Petale, unde zeița Kundalini, ce personifică divina putere feminină a trupului, simbolizată prin jumătatea literei A (sau canalul solar) se unește în el în uniune mistică.

(93) Acestea sînt: cei doi ochi, cele două urechi, cele două nări, gura, anusul, deschiderea organului genital, care toate trebuie să fie potolite și închise față de stimulii externi.

(94) Acestea sînt: gîtlejul, limba, cerul gurii și buzele; altfel zis, cele patru instrumente ale sunetului vocal sau ale cuvîntului care, la fel ca și spiritul și trupul, trebuie să fie potolite prin realizarea păcii lui Samadhi.

(95) Voința și memoria.

(96) Această stare implică completa potolire sau disciplinare prin yoga a trupului, cuvîntului și spiritului. Atunci, prin tre-

zirea forței lui Saturn, care este complementul virtuților lunii și soarelui, avînd nervul median drept canal, se atinge cel mai înalt punct al experiențelor supranormale ce rezultă din producția căldurii psihice.

(97) *Phung-po* (sanskrită: *Skandha*) se referă la trup ca fiind compus din cinci agregate (v. p. 358).

(98) La fel ca mai sus: pămînt, apă, foc, aer și eter.

(99) Pentru explicația acestui termen vezi notele de la pp. 127 și 165.

(100) Cea mai mare parte a imaginilor lui Buddha prezintă pe creștetul capului o protuberanță, uneori în formă de ornament. Această protuberanță simbolizează un centru psihic secundar al creierului. Ea este o excrescență psiho-fizică a creierului, obișnuită (sau un organ psihic specializat produs) prin care funcționează conștiința divină (sau Bodhică). Este interesant de notat că frenologia localizează ceea ce este numit «bosa» puterii supreme în același loc al protuberanței Bodhice; deci din punct de vedere frenologic, aceasta se poate considera drept «bosa» realizării sublime.

(101) Vajra-Dhara (tibetană: *Dorje-Chang*), „Acela care poartă fulgerul“ simbolizează aici Puterea Mistică care este conferită inițiaților Școlii Marelui Simbol și ai celor șase Doctrine.

(102) Observăm aici o parte a transmutării celor două aspecte ale forței vitale, fluidul alb sau fluidul lunar, reprezentînd masculinul, și fluidul roșu, aspectul feminin, vizualizate mai sus sub forma silabei HAM și a jumătății lui A.

(103) Aceasta are drept scop a întări partea superioară a corpului pentru a te pregăti pentru exercițiile de sărituri care vor urma. Aceia care au brațe scurte vor obține același efect apăsînd pulpele fără a încrucișa brațele.

(104) Aceste exerciții au drept scop de a provoca în corp și în tot sistemul nervos psihic o mai mare activitate funcțională. Săriturile au un efect foarte marcat dacă sînt făcute cu o completă concentrare mentală asupra acestui scop.

(105) Lit.: „așează acești sori gură la gură“.

(106) Aceasta implică execuția triplului exercițiu descris în §§ 149—150, de douăzeci și una de ori în răstimpul acordat pentru aceste vizualizări. În timp ce se fac aceste vizualizări, trebuie să-ți menții postura picioarelor încrucișate și, pentru respirație, forma de cuvă, cu singura modificare rezultată din necesitatea de a opune și freca laolaltă palmele mîinilor cu tălpile picioarelor.

(107) *Yid-rig, Yid-kyi-rig-ma:* „soția spirituală a spiritului“, adică spiritul în aspectul său negativ sau feminin personificat de zeița Vajra-Yogini.

(108) Aceasta pentru a excita producția fluidului lunar prin trezirea dorinței și accelerarea astfel a topirii mistice a silabei HAM, simbolul aspectului masculin al spiritului.

(109) Succesul în acest stadiu depinde în mod firesc de măiestria obținută în practicile precedente relative la producția

căldurii psihice. Vezi în special exercițiile de la § 180 care urmează și de la §§ 51—96 de deasupra.

(110) *Hkor-lo-sdom-pa* (sanskrită: *Sambhara-cakra*), „Roata Întregii Restricții“ (sau „Tuturor Combinațiilor“). Aici este aspectul masculin al spiritului, pe cînd Vajra-Yogini a textului nostru este aspectul feminin al lui. Culoarea sa albastră ca a cerului simbolizează imuabilul sau veșnicia. Conform acestei mandala, sau metode, *Sambhara-cakra* este o formă tantrică a principiului Iluminării lui Buddha.

(111) Această stare trebuie să fie deosebită de fericirea suprafizică din Samadhi. Diversele grade de bucurie pe care yogi le experimentează sînt clasificate astfel: Fericirea Deliciului, Fericirea Transcendentală, Fericirea Magnifică, Fericirea Născută Simultan. Primele trei sînt psiho-fizice și distincte de fericirea pur supra-pămîntească a stării născute simultan a Nirvanei, ele sînt cunoscute altminteri în ordinea lor drept Fericire Normală, Fericire Extatică și Fericire Supremă.

(112) Aceasta pare să se refere la un fel de viziune panoramică care nu durează decît o clipă și în care sînt trecute în revistă propriile experiențe omenești, așa cum anumite persoane care sînt reanimate după ce au fost înecate spun că ar fi avut înainte de pierderea cunoștinței. În aceste viziuni provocate prin yoga, yogi experimentează pentru moment, una după alta, perechi de stări opuse ale fizicului și mentalului. Durerea se amestecă cu plăcerea, mînia cu iubirea, agitația cu liniștea, și așa mai departe, avînd drept rezultat că opușii sînt recunoscuți drept unități și ansamblul lor o singură unitate.

(113) Vezi § 142.

(114) *Shin-tu-stong-pa:* „Vid Imens (sau Mare“. Buddhismul de Nord enumeră optsprezece grade ale Vidului (sanskrită: *Sunyata*): 1° Vidul intern, ca răspuns al simțurilor la stimuli, 2° Vidul extern, ca stimul extern, 3° Vidul intern și extern în uniune, 4° Vidul vacuității în sine însuși, 5° Marele Vid, ca spațiu, 6° Vidul Real, ca realizare a Nirvanei, 7° Vidul compus, ca univers sau Samsara, 8° Vidul non-compus, ca Necreatul sau Non-manifestatul, Nirvana, 9° Vidul nelimitat, ca infinit, 10° Vidul fără început și fără de sfîrșit, ca veșnicie, 11° Vidul unde nimic nu rămîne, ca în zeroul matematic, 12° Vidul natural, ca al tuturor lucrurilor obiective, 13° Vidul fenomenelor, 14° Vidul Predicaţiilor. 15° Vidul Non-Gîndirii, 16° Vidul Imaterialității, 17° Vidul Realității, 18° Vidul Non-substanțialității Realității. Există voluminoase opere tibetane consacrate doar acestor optsprezece grade de Vid, însă încercarea de a le explica aici ar depăși cadrul nostru. Putem spune pe scurt că această doctrină a Vidului tinde să clasifice diversele aspecte în care Realitatea este realizabilă, parțial (ca în cea mai mare parte a timpului) și în mod complet, ca în starea Nirvana, Vidul Imens pare a fi o realizare modificată a Marelui Vid, al cincilea grad de Vid menționat în paragraful următor.

(11) Vacuitatea Totală corespunde acestei stări vizuale transcendentale a yoginului, adică viziunii sale lăuntrice a naturii tu-

turor lucrurilor compuse în care Lumina Clară a Realității este realizată. Aceasta este reprezentată prin al treisprezecelea grad al Vidului.

(116) Aici se încheie textul Doctrinei Căldurii Psihice. Ceea ce urmează pînă la Doctrina Corpului Iluzoriu, a fost extras dintr-un tratat ocult tibetan aflat în posesia traducătorului care l-a primit de la defunctul *guru* Norbu din Bhutan. Titlul lucrării este: *Rdo-rje lüs kyi hkhrül-hkhor bde-chen nye-lam las yan-lag lngh-shyong sogs rtsa-tshig-gi gzhyung-hgah bzhügs-so*, care înseamnă: „Aici sînt consemnate cîteva practici generale ale Cuvintele-Rădăcină ale Antrenamentului celor cinci Membre din Calea scurtă către marea fericire; Exercițiile Fizice pentru (dobîndirea) unui trup de *vajra* (perfect)". Termenul «Cuvinte-Rădăcină» semnifică învățăturile esențiale necesare antrenamentului Celor Cinci Membre, care sînt: cele două picioare, cele două brațe și trunchiul, cuprinzînd gîtul și capul. Prezentarea noastră într-o limbă europeană a unor exerciții dintre cele mai esențiale ale lui Naropa, numite „Cele Șase", făcută în această lucrare, are loc cu permisiunea defunctului Lama Kazi Dawa Samdup, care era el însuși un adept al sectei Kargyütpa, căreia îi aparțin ele în principal. A fost cea mai vie dorință a lui ca aceste exerciții, pînă atunci păstrate secrete, să nu fie întrebuințate decît pentru țelul ales și cu un sentiment de omagiu pentru Marii *gurus* care sînt la originea lor.

(116 bis) Această salutare sau „supunere" în fața *Maha-Mudrei* sau a Marelui Simbol, indică faptul că Cele Șase Exerciții, ca și Cele Șase Doctrine, fac parte din învățăturile Școlii Marelui Simbol.

(117) Întreg trupul, sprijinit pe pumnii de pe genunchi trebuie să fie păstrat rigid și regiunea taliei, inclusiv stomacul, rotite după mișcarea de batere a smîntînii în putinei. În mod obișnuit, pe durata acestor șase Exerciții ale lui Naropa, fiecare exercițiu particular, apoi fiecare din cele două exerciții alternative (așa cum sînt ele prezentate aici) trebuie să fie făcut de trei ori: sfîrșitul fiecărei triple perioade de exercițiu întreg, fie că este simplu sau dublu, trebuie să fie marcată de o săritură puternică, așa cum este descris în textul Doctrinei Căldurii Psihice.

(118) În timpul ce trupul rămîne imobil dedesubtul taliei, partea superioară este mișcată în cerc, capul, gîtul și trunchiul fiind păstrate rigid.

(119) Aici directivele sînt pur și simplu sugestive: guru fiind presupus a le completa. Iată indicațiile date redactorului de către traducător care a acționat ca *guru* al său: prima parte a acestui exercițiu, extensia, constă în aceasta: brațul drept ținut rigid trebuie să fie întins înainte, cu mîna deschisă și degetele lipite, cu palma îndreptată spre sol și ținută orizontal. Apoi, mîna stîngă deschisă și cu palma îndreptată spre sol, trebuie trecută rapid peste brațul drept întins, de la umăr către vîrful degetelor, peste fața superioară și trecînd pe dedesubt de la vîrful degetelor pînă la subțioară, pe care o lovește puternic. Fă aceasta de trei ori. Apoi execută de trei ori același exercițiu cu mîna dreaptă

pe brațul stîng. Fă o săritură foarte puternică. Fă la fel de trei ori pentru fiecare picior, întrebuințînd mîna dreaptă pentru piciorul stîng și mîna stîngă pentru piciorul drept. Fă încă o săritură foarte puternică care să încheie această suită de exerciții. Contracția se face astfel: îndoaie fiecare braț de la cot în așa fel încît antebrațul să se sprijine de piept și partea superioară a brațului de coaste, cu pumnii închiși; atunci lovește coastele de trei ori puternic cu brațele astfel îndoite. Apoi, cu o săritură foarte puternică încheie această serie de exerciții de contracții. Încheierea exercițiului se explică de la sine.

(120) Aceeași postură și același exercițiu sînt indicate la § 149.

(121) Pronunțînd UH se respinge respirația cu forță.

(122) *Sgyuma* (sanskrită: *Maya*), „Iluzia", referindu-se la toate lucrurile naturii care nu sînt mai reale decît toate lucrurile pe care un abil magician hindus îi face pe spectatorii săi să le vadă și care au o aparență reală dar nu sînt decît vizualizări ale propriului său spirit imprimate prin telepatie asupra spiritului hipnotizat al celor care privesc. Corpul Iluzoriu impur este trupul omenesc, Corpul Iluzoriu Pur este vizualizarea trupului unei zeități.

(123) Acest pasaj este mai degrabă ironic, căci această practică îl conduce pe discipol să vadă el însuși nebunia propriului său egoism pe care se întemeiază în întregime *maya* formei sale corporale. În oglindă el se poate vedea așa cum alții îl văd și poate observa în secret diversele reflexe pur umane și maimuțărești produse de către diverșii stimuli ai gîndurilor plăcute sau neplăcute pe fața sa. Dacă meditezi serios asupra acestei atitudini nu poți avea decît un rezultat: dezgustul față de propriul egoism, față de ceea ce ține de sine, și de falsul tău orgoliu. Gîndul că tu ești mai înțelept sau mai sfînt, sau, în ceea ce te privește, mai demn de a fi diferențiat de ființele animate, considerate ca un tot, este incompatibil cu progresul pe Calea abandonării simțului personal.

(124) Există șaisprezece similitudini ce ilustrează natura iluzorie a trupului fizic, care sînt: o oglindă, niște nori, reflectarea lunii pe suprafața unei ape, iluziile produse prin magie, substanța viselor, o imagine reflectată într-o oglindă etc.

(125) În timpul inițierii mistice, numită aici «atribuirea mistică a puterilor», se întrebuințează o oglindă ce simbolizează oglinda Karmei, în care toate faptele bune sau rele ale neofitului se zice că se reflectă și care retrimite imaginea (în general colorată) a lui Vajra-Sattva, „Cel cu Spiritul Indestructibil", unul din cei doi Bodhisattvas reflexii ale lui Dhyani Buddha Aksobhya asociat cu Înțelepciunea asemănătoare Oglinzii. Această stanță de patru versuri se zice discipolului care este gata să primească prima inițiere care durează un anumit număr de zile. Ca pregătire a ceremoniei solemne a noii sale renașteri sub formă de Copil al Înțelepciunii, discipolul este făcut să practice acest rit al Corpului Iluzoriu.

(126) Imaginea trebuie să fie ținută, sau, de preferință, ata-

șată, astfel încît yogi care meditează s-o poată vedea reflectată în oglindă.

(127) Aceasta este dovada practică a vizualizărilor yogăi, dacă yogi practică vizualizarea sa cu succes, ea îi apare ca substanțială sau vie. Avem rapoarte remarcabile și autentice ale vizualizărilor de tip yogic din Tibet ce devin palpabile și obiective, înzestrate de creatorul lor cu conștiință și voință fictive, cu o activitate asemănătoare celei a vieții și cu o existență individualizată. Spiritele-medium ale Occidentului atribuie în mod obișnuit materializări similare unor forțe din afara lor, fără a-și da seama că originea lor veritabilă trebuie să se găsească în gîndurile proiectate ca vizualizări de către propriul lor conținut mental, conștient sau nu, poate uneori sub impulsia telepatică comunicată de surse exterioare, care pot fi centre de conștiință încarnate sau dezincarnate. Transmisia artificială a gîndirii, ca în telegrafia fără fir este un lucru tot atît de obișnuit pentru rasele europeene pe cît telepatia sau transmisia naturală a gîndurilor (fără aparatul stînjenitor al științei occidentale) a fost pentru yoginii din antichitate. Rămîne fizicienilor să descopere mijloacele mecanice de a materializa sau de a conferi obiectivitate gîndurilor, așa după cum o face un yogi. Un pas înainte ar fi de a obține o metodă, nu doar de a condensa materia împrejurul unui anumit model-gîndire, ci de a dezintegra un obiect și, în forma sa electronică invizibilă, de a-l transporta dintr-un loc în altul și a-l reconstitui acolo în obiectivitatea sa sau cu aspectul său solid.

(128)Zeul și zeița simbolizează cele două aspecte ale „Ceea ce este" pozitivul sau masculinul și negativul sau femininul, fiind totdeauna în uniune (tibetană: *yab-yum*). Cu alte cuvinte, yogi percepe unitatea tuturor lucrurilor sau Realitatea care este Spiritul Primordial (v. p. 157).

(129) Fiecare din aceste posturi este explicată în textul *Rezumatului Marelui Simbol* (v. p. 128). O altă descriere mai amănunțită este dată la §§ 49 și 50 ale Doctrinei Căldurii Psihice. Yogii le consideră drept cele șapte posturi ce permit să se realizeze toate obiectivele psiho-fizice și spirituale. Iată de ce ele sînt asociate cu primul din cei cinci Dhyani Buddhas, Vairocana: „Cela care face să se manifeste", „ Cel care face vizibil în forme" (Universul Materiei). Vairocana simbolizează Înțelepciunea care pătrunde peste tot sau Știința Completă care este născută din Vid. În virtutea acestor șapte posturi, toate intuițiile spirituale devin în mod conștient cognoscibile și Țelul se apropie.

(130) Aceasta indică măiestria obținută în vizualizare, dacă viziunea nu este percepută, atunci practica nu este perfectă. Această viziune se apropie de cele care au loc în starea de după moarte numită „Bardo", în sensul că ea depinde de conținutul mental al executantului și nu are existență în afara spiriaului. Pentru cel care nu este buddhist, ar fi necesar să se fixeze mai întîi în spirit, în stare normală, o imagine mentală a formei lui Buddha, înainte de a putea trasa această vizualizare și a o proiecta în fața Sa.

(131) Acesta nu este doar un control mai elevat al măiestriei în vizualizare, ci și un mijloc de a constata cultura și abilitatea discipolului în a-și imagina frumusețea.

(132) Această experiență este pur ocultă. Sunetul indică un fel de melodie perfectă, născută din cele șaizeci de perfecțiuni vocale ale lui Brahma sau ale lui Buddha. Sambhoga-Kaya este de neconceput mental, dar ca sunet ea nu este absolut dincolo de înțelegerea mentală.

(133) Unul din cei șase dintre cei mai iluștri patriarhi ai școlii de filosofie buddhistă a Mahayanei. El a fost un discipol sub directa călăuzire a marelui înțelept Nagarjuna.

(134) Aceasta vizează proctica comună buddhiștilor de Nord — din Tibet, China, Mongolia și Japonia, căreia i se opun buddhiștii de sud — din Ceylon, Birmania și Siam, — de a întrebuința rituri care să implice un apel direct sau o rugăciune către zeități înfățișate ca imaginare, sau ca forțe reale impersonale, divine, reale, așa cum le simbolizează Dharma-Kaya. Există cîțiva rari buddhiști de Nord, care asupra acestui punct, sînt de acord cu cei din Sud. *Valurile de Har*, sau de puteri spirituale, transmise în mod telepatic de la *gurus* supraumani către *gurus* pămîntești, apoi discipolilor, sînt atrase printr-un procedeu yogic apropiat de autosugestie. Yogi încearcă să-și facă cunoscută dorința sa de asistență divină proiectînd în mod conștient valuri de influență psihică perceptibile de către regatele supra-umane unde există Mari Instructori care nu sînt încarnați. În acest scop, el întrebuințează concentrarea mentală asupra riturilor și vizualizărilor de zeități pur imaginare sau relativ reale. Criticii europeni ai yogăi văd în aceste practici un fel de hipnoză produsă de sine însuși. Dacă, pînă la un anumit punct, această critică este bine fondată, trebuie totuși să luăm în considerare că această autohipnoză dă rezultate mult diferite de știința experimentală, ca hipnoza făcută de o altă persoană. Hipnotizîndu-se el însuși, yogi rămîne stăpîn pe sine însuși, în vreme ce în transa hipnotică produsă de cineva, subiectul pierde orice control și este mai mult sau mai puțin sclavul voinței hipnotizatorului: o dată eliberat, lui nu-i rămîn decît puține amintiri conștiente, sau chiar de loc, a reacțiilor spiritului la stimulii externi percepuți în această stare hipnotică. Dimpotrivă, yogi intră în această stare pe deplin conștient de ceea ce face și, atîta timp cît rămîne în ea, își exercită spiritul să-și păstreze amintirea a ceea ce el percepe sau experimentează. Hipnotismul oferă un vast cîmp de cercetări psihologice și sîntem siguri că yogi cunoaște mult mai mult, din propriile sale experiențe asupra stării hipnotice, decît psihologii noștri (amatori din Europa și America, după exemplul patologiștilor noștri) care preferă să se țină de experiențe și teorii de mîna a doua, utilizînd creierele și corpurile de animale (sau de ființe umane) în loc de a studia, ca și yoginul, propriile lor corpuri și creiere. Buddhiștii de Sud; după Arya-Deva, opunîndu-se practicilor yoga ale Buddhiștilor de Nord, caută de asemenea o știință de mîna a doua, sau a surselor exterioare, mai degrabă decît să o ia din ei înșiși. Învățătura esențială a textelor noastre

Mahayana este că Divina Înțelepciune, Știința Completă, este înnăscută sau internă, așa precum în sens creștin se spune că Împărăția Cerurilor este în noi.

(135) „Cel-ce-se-mișcă" este Samsara sau Creația Cosmică, așa cum apare ea în starea noastră ne-iluminată; „Cel neclintit" este Nirvana, așa cum o concepem, dar pentru acela care este pe deplin iluminat, ambele sînt inseparabil una. Diferența lor aparentă nu există decît în spiritul unui yogi insuficient iluminat care le consideră drept două stări de conștiință.

(136) Cele trei Universuri sînt: al Dorinței (sanskrită: *Kama*), al Formei (sanskrită: *Rupa*) și al Fără-Formei (sanskrită: *Arupa*) (v. p. 137). Adevărurile aparente simbolizează realizarea parțială, întunecată de un anumit grad de iluzie, care există în toate stările de Samadhi, afară de cel mai elevat. De exemplu, fapte naturale, ca existența Soarelui și stelelor, sau a căldurii și frigului, par lucruri determinate, dar în realitate ele sînt de ordin fenomenal sau aparent, căci ele rezultă dintr-o cauză numenală fundamentală subiacentă și care este non-aparentă. La fel, legea dualității, așa cum este ea văzută în natură, nu este adevărată decît în aparență, dar nu în adevăr; cunoașterea că toate dualitățile nu sînt decît aspecte ale Unității Unice ce susține toate lucrurile este Adevărul absolut.

(138) La fel ca atunci cînd ai rezolvat o mare problemă și cunoașterea obținută se preschimbă încetul cu încetul în satisfacție, aici, realizarea că toate aparențele fenomenale sînt iluzorii se topește în starea de Lumină Clară care este condiția vizuală din care yogi realizează adevărul luminos și complet. Cînd natura iluzorie a adevărurilor a fost realizată și cînd spiritul, în liniștea lui Samadhi cel mai elevat, este fixat pe această realizare, adevărul relativ este transmutat în adevărul final sau absolut.

(139) Prin aceste metode, yogi are o conștiință tot atît de clară în starea de vis cît și în cea de veghe și, trecînd de la una la alta, nu există oprire în continuitatea memoriei. Se găsește atunci că aceste două stări sînt asemănătoare, absolut fenomenale, și deci, iluzorii. Toate formele multiple organice și anorganice care există în natură, inclusiv formele zeilor și oamenilor, sînt pur fenomenale, și experiențele visului și stării de veghe par de asemenea miraje ca și imaginea lumii văzută reflectîndu-se în apă. Țelul unor yogi este de a atinge starea cauzală sau numenală sau poate singura în care poate fi atinsă realizarea Realității. Atunci, el va înțelege cu adevărat în mod extatic caracterul iluzoriu al tuturor lucrurilor compuse; tot așa cum un copil crescînd își abandonează jucăriile, el se detașează de viața lumii și caută atunci starea adevărată a Ne-Creatului, Ne-Născutului, Ne-Formatului.

(140) Aceasta înseamnă a depăși tendințele viselor spre pierderea coerenței, sau să nu ți le mai amintești la trezire.

(141) La jumătatea drumului dintre centrul psihic al inimii și acela al gîtului, într-un spațiu de circa patru degete lungime, se zice că există un organ psihic în formă de tub. Dacă forța

vitală rămîne liniștită în el, semnul vine; dar dacă ea devine activă acolo, apar visele. Iată de ce această vizualizare privește îndeosebi centrul psihic al gîtului (v. p. 138).

(142) Vizualizînd grafia silabei AH emițînd raze, yogi trebuie să-și imagineze că ele aruncă lumină și fac vizibile toate lucrurile fenomenale și le arată ca fiind esențialmente tranzitorii și ireale. Astfel, el ajunge să înțeleagă că fenomenele viselor au aceleași caracteristici.

(143) Aceasta corespunde celui de-al treilea ochi al lui Vajra-Yogini (v. p. 182). Vizualizarea acestui punct (tibetană: *thigle*) are drept țel atingerea concentrării mentale sau a concentrării spiritului asupra unui punct unic.

(144) Cînd discipolul este incapabil să atingă concentrarea asupra unui punct unic prin excitație sau dintr-o cu totul altă cauză, *guru* prescrie adesea o vizualizare a acestei culori pentru a-l ajuta pe discipol să atingă liniștea mentală.

(145) Cu alte cuvinte, trezirea, atunci cînd te forțezi să sesizezi caracterul stării de vis, se numește risipirea conținutului visului în starea de veghe.

(146) Țelul acestor combinații de exerciții este de a obține un mai bun control al spiritului, căci un control mental fără răgaz previne și vindecă toate diversele risipiri ale conținutului viselor.

(147) Aceste impurități sau poluții se produc dacă te găsești într-un loc unde are loc o moarte sau o naștere, o bătălie, un omor, un proces care deșteaptă pasiunile rele, sau într-un loc unde se fabrică arme destinate să omoare, ca săbiile, săgețile, lăncile, armele de foc; sau dacă iei hrană de la o persoană care este dușmanul tău.

(148) Acest inițiatic cunoscut în Tibet drept Conferirea Puterii sau Darul Puterii Inițiatice *(Rig-pahi-rtsal-dvang)* are drept scop să dezvolte facultățile intelectuale cele mai elevate. El nu este acordat decît discipolilor care au fost mult timp verificați și au fost găsiți demni. În Tibetul modern, așa precum s-a zis și în Grecia antică, „Printre cei care poartă bagheta, puțini sînt aleșii".

(149) *Gurus* instruiți spun că, din acest moment, elementali comparabili cu aceia ai misterelor medievale și alte entități non-umane, încearcă să îl împiedice pe yogi să cucerească puterile *siddhi* (sau supranormale) care sînt necesare în această yoga. În consecință, înainte de a se stabili în siguranță în planul astral și ca să se elibereze de aceste intervenții, yogi trebuie să-și facă favorabili acești elementali numiți în sanskrită *vira* (Eroi) și *dakini* (Zîne). Pentru a-i face favorabili, ofrandele rituale formează hrana din care „Eroii" și „Zînele" extrag esența invizibilă spirituală pentru a se hrăni cu ea. Această practică modernă tibetană și hindusă este asemănătoare cu cea a vechilor greci de înaltă cultură care ofereau demonilor sacrificii, știind că acești demoni se înveseleau de la aroma sacrificiilor arse. Utilizarea tămîii adoptată în ritualul creștin avea, și are încă, în Orient,

acest sens de intervenție favorabilă și exorcizantă. Țăranii galezi, în Noaptea de Noiembrie, fac ofrande de hrană „geniilor bune“, „puck“-ilor și „leprechauns“-ilor și altor zîne, la fel cum țăranii bretoni o fac spiritelor morților, pentru ca locuitorii ce- leilalte lumi celtice să fie bine dispuși mai degrabă decît ne- prietenoși și să binecuvînteze căminul și familia, mărind cire- zile și să protejeze recoltele anului ce vine.

(150) *Dgah-ldan* (sanskrită: *Tușita*), paradisul în care sălăș- luiesc Bodhisattvas înaintea încarnării lor finale pe pămînt pen- tru a deveni Buddhas. Maitreya, următorul Buddha ce va să vină, este acum în cerul *Tușita* așteptînd ora coborîrii sale printre oameni.

(151) *Bdeva-Chan* (sanskrită: *sukhavati*), pămîntul fericit sau Regatul Fericiților Vestului al lui Dhyani Buddha Amitabha (v. p. 341).

(152) *Mngon-par-dgah-va:* Paradisul lui Vajra-Sattva, „Dia- mantul“ sau „Veșnicul“, reflexie esoterică a lui Dhyani Buddha Aksobhya, „Cel care este calm“, care prezidează Regatul Estului, numit de către tibetani „Regatul pe care ești fericit să-l cunoști“.

(153) Țelul acestei practici este de a permite discipolului să realizeze prin el însuși că toate lucrurile fenomenale ale Sam- sarei sau creației cosmice, chiar și aceste paradise senzuale (care se găsesc în Universurile Dorinței, Formei și Fără-Formei, unde se mai găsește încă o existență individualizată și personală, ca și în Cerul semit), sînt, ca și trupul omenesc și conținutul stării de veghe și vis: *maya*. Îndată ce acest Adevăr puternic este rea- lizat, discipolul este gata să avanseze pe cărarea către țelul stării de vis (eliberat de iluzia celor două condiții, de veghe și de vis): Starea fără Dorință, Starea de dincolo de Formă și de Fără For- mă, Nirvana. Zeii înșiși în cerurile lor posedînd ca orice ființă însuflețită, o formă și un plan de existență sînt, în ultimă ana- liză, din aceeași materie ca visele în ochii Celui care este pe deplin Iluminat. Viziunea de către yogi a regatului asupra că- ruia s-a concentrat este dovada abilității și succesului în această practică. Punctul roșu servește drept lentilă prin intermediul că- reia vizualizarea regatului este făcută în afara trupului adormit. Această practică este de aceeași natură ca cea a ultimei dintre cele Șase Doctrine și din Cartea a IV-a care urmează: cea a transferului conștiinței din regat în regat sau dintr-o stare de existență într-alta.

(154) Yogi învață astfel să realizeze că materia, sau forma în aspectul său de dimensiune mare sau mică, și aspectul său numeric de pluralitate sau unitate, este în întregime supusă voin- ței sale cînd puterea sa mentală a fost suficient dezvoltată prin yoga. Cu alte cuvinte, yogi, învață prin experiența actuală, ce rezultă din experimentarea psihică, faptul că caracterul oricărui vis poate fi schimbat sau transformat dorind acest lucru. La pasul următor, el învață că forma, în starea de vis, și multiplul conținut al viselor, nu sînt decît jocuri ale spiritului tot atît de instabile ca un miraj. Pasul următor îl face să cunoască faptul că natura esențială a formei și a tuturor lucrurilor percepute

prin simțuri în starea de veghe sînt tot atît de ireale ca și re- flecțiile din starea de vis, cele două stări ale Samsarei. Pasul final duce la Marea Realizare că totul în Samsara nu este și nu poate fi decît ireal, ca visele. Creația universală cu numeroasele sale sălașe, de la cel mai de jos pînă la cel mai elevat, paradi- sele sale buddhice, toate lucrurile fenomenale care sînt conținute în ea, nenumăratele sale aspecte fizice, gazele, solidele, căldura, frigul, radiațiile, culorile, elementele electronice, nu sînt decît conținutul Visului Suprem. Cînd lucesc zorii Divinei Înțelep- ciuni, aspectul microcosmic al Macrocosmului este pe deplin trezit, picătura de vin porfiriu alunecă în marea scînteietoare, în fericirea Nirvanei și a Unității ce posedă toate Posesiunile, Cu- noașterea tuturor Cunoștințelor, Creatorul tuturor Creațiilor, că Spiritul Unic este Realitatea Însăși..

(155) Vezi §§ 11—13 ale Doctrinei Corpului Iluzoriu. Yogi în- vață că există o reală uniune între zei și oameni, căci toți sînt o unitate comună în „Ceea ce este“. Aceasta nu este decît o formă iluzorie, pe care fiecare o posedă în mod temporar, care le conferă o existență individualizată și obiectivă, și aceste forme, chiar cea a celor mai înalți dintre zei ,ca Indra și Maeștrii For- melor Planetare, sînt, ca și formele reflectate într-o oglindă, ireale. Dar îndărătul tuturor formelor și aparențelor fenomenale, îndărătul oricărei Maya, există Realitatea. Realizînd aceasta prin experiența yogăi, înseamnă a-l înțelege prin „Ceea ce Este“ în toate lucrurile, a te cunoaște pe tine însuți, și a atinge Țelul care este Iluminarea Nirvanei fiind încă în Samsara.

(156) Fără spirit (sau conștiință) ca sursă numenală, el nu poate să aibă fenomene sau stări iluzorii, așa cum omul le ex- perimentează atîta timp cît este om. Spiritele întunecate, afun- date în materie, consideră fenomenele naturii ca ceva în afara lor. Spiritul inconștient al omului al cărui spirit normal este un reflex, asemănător reflexului corpului într-o oglindă sau asemănător corpului văzut în vis, este o rază a Spiritului Uni- versal în care strălucește Lumina Clară a Realității, Lumina care iluminează orice creatură vie, care susține și conferă coerență (sau unitate) oricărui lucru ce există în mod obiectiv. Aceasta este Lumina Interioară a misticilor, steaua călăuzitoare a Magilor care indică divina încarnare a lui Christos pe pămînt.

(157) *Gzhi-hi-höd-gsal:* „Lumină Clară Fundamentală (sau Primordială)“.

(158) *Lam-gyi-höd-gsal*: „Lumină Clară pe Cale (sau a) Căii“.

(159) *Hbras-bu-hi-höd-gsal:* „Lumină Clară Rezultantă“.

(160) Divina Radiație incomprehensibilă, omniprezentă, trans- cedentală, care iluminează spiritul universal și strălucește în inima tuturor lucrurilor vii este Lumina Clară. Calea lui Bodhi se ter- mină în slava ei.

(161) Lumina Clară Primordială sau Fundamentală simboli- zează condiția vizuală a spiritului în starea primordială, în Sta- rea Adevărată neîntinată de procesul de gîndire a Samsarei, ex- perimentînd astfel (ca rezultat natural al yogăi), o fericire spi-

rituală inexprimabilă, inseparabilă de realizarea Vidului, adică de „Ceea ce este" al oricărui lucru.

(162) *Gurus* comentează astfel aceste trei practici: amestecarea pe durata zilei se preface în căldură; pe durata nopții, în lumină; la asfințitul soarelui sau în timpul repaosului, în cunoaștere; în timpul crepusculului, în Lumină Clară; și în orice moment, în cunoașterea a „Ceea ce Este" sau în cunoașterea Progresului pe Cale (v. § 5—8).

(163) Dacă *guru*, acceptînd un discipol la probă, dorește să cunoască progresul spiritual deja făcut, îl va întreba ce grad de recunoaștere a Luminii Clare sau de Cunoaștere a „Ceea ce Este" a realizat. Cele Trei Înțelepciuni sînt produsul Luminii Clare (realizată prin practicarea celor Șase Reguli ale lui Tilopa enumerate mai departe); Lumina Clară Mamă (realizată în intervalul dintre două procese de gîndire) care este Lumina Clară Fundamentală; și Lumina Clară Unită, care simbolizează înțelepciunea obținută din realizarea Luminii Clare produse și a Luminii Clare Mamă. „Cele Cinci Doctrine sînt: 1° cunoașterea a „Ceea-ce-Este", 2° gradul Luminii Clare, 3° cele trei Înțelepciuni, 4° Progresul în Perfecțiune, 5° Înțelegerea Progresului.

(164) Lit „Care vine în primul rînd: *„guru* vine în primul rînd". În acest caz, ca în cele mai multe cazuri similare, Lama Kazi Dawa-Samdup a adoptat o traducere mai liberă făcînd să se înțeleagă mai bine sensul, mai degrabă decît să redea textul literal.

(165) Lumina Clară, sau Primordială, care trebuie să fie experimentată în primul rînd, dă naștere Luminii Clare Produse; aceasta explică alegoria aleasă.

(166) Cu alte cuvinte, durata de experiență extatică a Luminii Clare, Igniția (sau iluminația psihică rezultînd din această experiență) cînd ele sînt luate împreună definesc limitele (sau gradele) realizării Luminii Clare.

(167) Oferim aici echivalentul fonetic al originalului tibetan al acestei Doctrine fundamentale a Școlii Kargyütpa care se scrie astfel:

Mi-mno, mib-sam, mid-pyad-ching,
Mib-sgom, mi-sems, rang-babs-bzhag.

Aceste versuri aparțin timpului de versificație celui mai obișnuit întrebuințat în tibetană: versuri de șapte silabe cu accentuarea ritmică căzînd pe fiecare a doua silabă și pe a șaptea. Această cadență, fiind bazată pe numărul sacru șapte, se spune că este deosebit de potrivită pentru a traduce învățăturile religioase. (Vezi o altă versiune a acestor versuri in § 16 al *Rezumatului Marelui Simbol*).

(168) Nota lipsește în versiunea originală franceză (n. tr.).

(169) Așa cum textul o va explica, aceste silabe trebuie să fie văzute fiecare într-o parte specială a Lotusului: HUM în centru și celelalte patru pe cîte una din cele patru petale. În tibetană ,aceste cinci silabe au formele următoare:

(ĀH); (NU); (TĀ); (RĀ); (HUM).

Luate împreună, primele patru silabe formează cuvîntul sanskrit

anutara, care înseamnă starea cea mai înaltă, sau „deasupra căreia nu mai există nimic". „Silaba HUM (căreia îi sînt atașate, după texte sau uzaj cu variate semnificații, reprezintă aici Starea Adevărată, Spiritul în condiția sa primordială, nemodificată de procesul de gîndire, starea la care aspiră yogi.

(170) Cele cinci agregate (sanskrită: *skandha),* (v. p. 358).

(171) Constituția semnifică trupul omenesc alcătuit din cele cinci elemente: pămînt, apă, foc, aer și eter (v. p. 138).

(172) Dublul aspect al „Cunoscătorului" se referă la spiritul cunoscător în cele două aspecte ale sale ce țin de Samsara, starea de dincolo de veghe și starea de semn sau vis.

(173) Al cincilea grad al Vidului, după nomenclatura categoriilor, p. 213.

(174) Text: *Snang Mched Thob:* „Lumină, căldură, rezultat". În acest text, Lumina nu este Lumină Clară. Acești trei termeni tehnici de yoga indică trei stadii de progres spiritual pe Cale. Lumina semnifică zorii experiențelor extatice, Căldura este durata acestei experiențe și efectul său de iluminare este sumă totală a rezultatelor considerațe progresiv și obținute din experiențe.

(175) Pentru ca vizualizarea Lotusului să fie clar trasată, yogi trebuie să se întoarcă cu fața către Nord, astfel ca HUM să fie în centru, AH la Nord, NU la Est, TA la Sud și RA la Vest.

(176) Pentru a înțelege aceste indicații, trebuie să studiem semnul HUM scris în tibetană, așa cum este redat el mai jos mărit:

Semnul-vocală se află la bază, cu forma unui șase aplecat către stînga; apoi partea HA se găsește între semnul-vocală și semiluna care îi trece deasupra. Deasupra semilunei se găsește cer-

cul peste care stă flacăra prin care vizualizarea se transformă în Vid. Fiecare din diviziunile silabei (ca semn) simbolizează un principiu esoteric sau de învățătură care este explicat în Cartea a VI-a. Scopul acestei practici este de a-l pune pe yogi în acord cu o stare de spirit elevată în momentul intrării sale în semn.

Pentru studentul occidental care, dorind să aplice aceste învățături yogice, preferă să vizualizeze caracterele grafice familiare, el poate vizualiza cele trei litere ale lui HUM plasîndu-le în linie una deasupra alteia: H sus, U la centru și M jos. Deasupra lui H se află o semilună și deasupra semilunei cercul peste care stă o flacără. El va proceda apoi ca pentru semnul grafic tibetan, M absorbindu-se în U, apoi acesta absorbindu-se în H, semilună, cerc și flacără (v. p. 342).

(177) Țelul yoginului este de a deveni capabil să treacă din starea de veghe în starea de somn, sau viceversa, cu o continuitate de conștiință neîntreruptă, pentru a fi întotdeauna pe deplin conștient și capabil să țină minte în întregime toate lucrurile văzute sau experimentate într-una sau cealaltă din cele două stări.

(178) Textul literal: „în acest mod starea de non-somn este Lumina" ar fi ambiguu și ar părea lipsit de sens pentru cititorii europeni neavertizați de simplificările obișnuite pe care le fac *gurus*. Această stare de non-somn este starea care separă lumea experimentală a trezirii de cea a experienței somnului (sau viselor) și în care, dacă meditația este practicată cu succes, yogi realizează o claritate de percepție extatică numită „Lumină". Ea nu strălucește decît atunci cînd yogi a reușit să mențină continuitatea de conștiință de-a lungul stărilor de veghe, somnului și stării intermediare care există între cele două.

(179) Lumina este răsăritul stării de vis, Căldura este continuarea stării de vis și Cunoașterea este rezultatul obținut atins), sau visul.

(180) Aici, în comparație cu pasajul precedent, procesul psihic este inversat și Lumina Clară de descendență precede Lumina Clară Mamă. Lumina Clară de descendență este realizată atunci cînd se trece treptat în starea de somn iar Lumina Clară Mamă strălucește atunci cînd ești scufundat într-un somn profund, după cum s-a spus în paragraful precedent.

(181) Această cunoaștere este al treilea stadiu al rezultatelor pe care yogi trebuie să le atingă în Doctrina lui Bardo, care este expusă în capitolul următor; ea este clasificată drept a patra Lumină Clară, căci, în mod normal, ea strălucește îndată după moarte într-o a patra condiție sau dimensiune.

(182) Acest corp pur iluzoriu este acela al Zeității tutelare a yoginului. Există un foarte mare număr de zeități dintre care yoginul poate să și-o aleagă pe a sa, dar de regulă, el adoptă una aparținînd sectei sau Școlii din care el face parte. Primii yogi creștini, retrași în deșerturile Egiptului, își alegeau de asemenea un sfînt renumit pentru a le servi drept protector spiritual ca înger păzitor.

(183) Vajra-Dhara, *guru* divin, Buddha ceresc, care se crede că se află la originea învățăturii esoterice a celor Șase Doctrine, este uneori ales drept zeitate tutelară în special de către yogi care aspiră la țelul cel mai înalt.

(184) Un pasaj asemănător, care ajută la înțelegerea textului nostru, se găsește într-un tratat tibetan ocult intitulat „Bsre-hpho". Pe a doua jumătate a paginii 60 din manuscrisul ce aparține lui Lama Kazi Dawa-Samdup, se poate citi:

„Așa cum de pe suprafața unui iaz limpede
Brusc se avîntă un pește,
Tot așa din Vidul Absolut și Limpezime
Iese Vălul Iluziei Mriaculoase.
A avea înțelegerea acestui lucru, aceasta este Nirvana.
Și pentru a ajunge la această înțelegere, discipolul a luptat"

Într-o anumită învățătură esoterică a Tibetului, corpul omenesc este comparat cu o oală de pămînt iar raza Celui Veșnic care este înlăuntru, conștiința înnăscută a Realității, „adevărata Lumină care îl luminează pe orice om ce vine în această lume", Lumina pe Cale este numită Lumina Clară. Strădania *gurului* este de a sfărîma oala de pămînt pentru ca singură Lumina Clară să rămînă strălucitoare în Vid. Realizarea conștientă a Luminii Clare Mamă și Fiu este rezultatul stării de Dhyana atinsă urmînd instrucțiunile yogăi. Percepția inteligentă, „Cunoscătorul" trezit care se avîntă simbolizează reuniunea celor două lumini și el este dovada urmării cu succes a Căii.

(185) *Sa-rab-tu-dgah-va* (sanskrită: *pramudita)*, „Marea Bucurie", stare de fericire ce rezultă ca urmare a iluminării mentale în ceea ce privește natura Realității; după această experiență nu mai poate exista o revenire la concepțiile întunecate privind omul și universul. Aceasta este deci „Marea Bucurie", căci orice falsă știință în legătură cu spiritul și materia a fost pentru totdeauna depășită. După *Sutrele* buddhiste, există zece grade de perfecțiune și Buddha Śakya Muni le-a depășit pe toate. După *Tantrele* buddhiste, există șaisprezece grade de perfecțiune și Buddha Sakya Muni este în cel de-al șaisprezecelea; Samanta Bhadra (tibetană: *Künto-zang-po)*, Adi-Buddha al sectei Ningmapa (Bonetele roșii) este de asemenea în al șaisprezecelea grad și Buddha Vajra-Dhara în cel de-al treisprezecelea. Primele zece grade ale acestor perfecțiuni sau stadii atinse pe Cale au fost enumerate de către Körösi Csoma Sándor (în al său *Vocabular Sanskrit-Tibetan-Englez*, I, II), după cum urmează: 1° Marea Bucurie (skr. *Pramudita)*, 2° Imaculatul (skr. *Vimala*), 3° Producerea de lumină (skr. *Prabhakara)*, 4° Difuzarea Luminii (skr. *Archișmati*), 5° Dificilă de practicat sau de cucerit (skr. *Sudurjaya*), 6° Eminent sau Excelent (skr. *Abhimukhin*), 7° Foarte Avansat (skr. *Durangama*), 8° Imuabil (skr. *Achala*), 9° Înțelegerea Elevată sau frumosul spirit al discernămîntului (skr. *Sadhumati*), 10° Norul Virtuții (skr. *Dharma-megha*).

(186) Acest contact implică faptul că formele iluzorii în contact cu Fără-Forma devin ele însele Fără Formă; Forma (Rupa)

devine Fără-Forma (Arupa) şi yogi atinge primul grad al dreptei ştiinţe realizînd non-substanţialitatea tuturor lucrurilor formate.

(187) Cea care penetrează totul este Karma, numită astfel pentru că ea penetrează sau guvernează Cele Şase Stări de Existenţă. Adevărata ştiinţă este realul, adică Nirvana care emancipează de toate stările existenţei din Samsara şi de toate tendinţele şi ataşamentele Karmei care sînt cauzele renaşterii.

(188) Ceea ce este Foarte Strălucitor este Lumina Clară şi ceea ce este Durabilul este Veşnicul sau Spiritul.

(189) *Siddhi* înseamnă „împlinirea" sau rodul meditaţiei yoga, dar aici desemnează îndeosebi puterile supranormale de a-ţi asuma orice formă, mare sau mică, vizibilă sau invizibilă.

(190) Analizate, cele opt daruri supreme sînt: 1° Forma ce se topeşte în Fără-Formă prin contactul formelor iluzorii în contact cu Fără-Forma; 2° Cunoaşterea care rezultă din nonrealitatea obiectivităţii; 3° Înţelegerea a ceea ce penetrează totul, sau a Karmei, atingînd astfel eliberarea de existenţa lumii; 4° Înţelegerea Realului sau Nirvana; 5° Realizarea a ceea ce este Foarte Strălucitor, sau Lumina Clară; 6° Realizarea a ceea ce este Durabil sau Veşnic, ca fiind Spiritul; 7° Măiestria acestei stări de realizare şi 8° *Siddhi* de Transformare.

(191) Aceste cinci versuri în originalul tibetan erau atît de eliptice şi enigmatice încît traducerea liberă a fost o necesitate. Limba tibetană a paragrafului 35 este obscură şi a fost necesar să consultăm *Se-pho*-ul pentru a clarifica aceste cinci versuri. Cele Opt Puteri Atotputernice, roade ale yogăi, sînt: 1° Puterea Corpului Divin sau a lui Bodhi; 2° a Cuvîntului Divin; 3° a Spiritului; 4° a lui *Siddhi* al Transformării; 5° a manifestării acestora în „Cel ce se mişcă" în calitate de forţă de punere în mişcare a Samsarei; 6° a manifestării lor în „Cel nemişcat" sau Nirvana, ca antiteză a Samsarei; 7° a Satisfacţiei sau etanşării faţă de orice dorinţă sangsârică; 8° a harului tuturor virtuţilor divine.

(192) Aici, realizarea implică, în plus faţă de sensul obişnuit, justa întrebuinţare a antrenamentului în yoga pe care defunctul îl poate avea în lumea umană înaintea morţii sale.

(193) Pentru un yogi obişnuit, care nu are iluminarea completă, prima din aceste realizări după moarte constă într-o percepţie extatică a Adevărului Ultim; a doua, într-o experienţă limitată a fericirii lui Bodhisattva; a treia, în obţinerea unei renaşteri divin înzestrate pe pămînt.

(194) *Bsprubsku*, acela care este divin încarnat, ca Dalai Lama care este *tulku* al lui Chenrazi (sanskrită: *Avalokiteśvara*), „Acela care priveşte pămîntul cu milă", personificarea milei sau a îndurării, „Marele Îndurător"; sau, pentru Tashi Lama, care este *tulku* al lui Wodpagmed (sanskrită: *Amitabha*), „Acela al Luminii Infinite", Buddha care Iluminează sau Străfulgeră.

Interpretarea esoterică a termenului Avalokiteśvara de către Mr. E. T. Sturdy este următoarea: „Avalokita: «văzut» şi Iśvara: «Domn», care s-ar interpreta: «Domnul care este văzut în sine»". Această interpretare pare să corespundă mai mult sensului cuvîntului sanskrit decît cea care este dată mai sus, şi în acest sens, el ar fi sinonim cu Cristosul lăuntric.

(195) Lumina, aici, este lumina obişnuită, pămîntească, care nu mai este percepută cînd vine moartea; „Grosierul" este trupul fizic şi respiraţia sa.

(196) Subtilul este conştiinţa omenească care încetează temporar să funcţioneze timp de circa trei zile şi jumătate după încheierea procesului morţii la acela care n-a avut nici o dezvoltare în yoga. Cînd defunctul îşi reia conştiinţa, la expirarea acestei perioade, el se simte acasă în Bardo, după ce a trecut de această perioadă de inconştienţă printr-o stare ce precede naşterea în Bardo, asemănătoare stării embrionare ce precede naşterea din Bardo în lumea omenească.

(197) Lumina Clară Mamă şi Tată se topesc şi sînt în unitate în Divinul Corp Perfect Înzestrat Sambhoga-Kaya, care simbolizează unirea lor.

(198) Lumina simbolizează claritatea suprafirească a viziunii, care este prima experienţă conştientă a stării de după moarte; durata acestei experienţe iniţiale este numită «Ardere», căci ea simbolizează arderea (sau trezirea) prin Lumina conştiinţei divine înnăscute; Cunoaşterea atinsă desemnează beneficiul spiritual obţinut prin experienţa morţii. Gradul acestei cunoaşteri depinde în întregime de karma defunctului. Îl sfătuim pe cititorul serios să consulte *Cartea Tibetană a Morţilor* care conţine numeroase comentarii asupra textului nostru.

(199) Dezvoltarea spirituală a yoginului trebuie să-l conducă, urmînd directivele *gurului* său, la posedarea puterii yogice, atunci cînd moare, de a trece din această lume în starea de după moarte, fără a rupe continuitatea conştiinţei sale. Astfel, el scapă de perioada de inconştienţă, specifică persoanelor neantrenate, şi este capabil să combine Starea Adevărată a Spiritului, aşa cum o practica în Samadhi (şi cu care el s-a obişnuit încă din timpul vieţii sale, stare în care el se pune în momentul morţii), — cu Starea Adevărată a Spiritului, aşa cum ea este extatic experimentată de către maeştrii yoga care realizează Lumina Clară în Bardo. În virtutea acestei mari experienţe, el va fi capabil să cunoască, prin realizarea sa actuală suprafirescă, faptul că cele două stări de existenţă încarnată în lumea umană şi starea de existenţă dezîncarnată din lumea lui Bardo sînt esenţialmente asemănătoare, ambele fiind tranzitorii şi iluzorii. El va fi capabil să cunoască faptul că Starea Adevărată a Spiritului, fiind independentă de cele două stări ale Samsarei, nu este, ca şi ele, tranzitorie şi iluzorie, ci că ea este Starea Permanentului, a Realului, a Non-Formatului, Nirvana. A atinge această supremă realizare înseamnă a atinge starea de Buddha.

(200) *Snang-va*, „Lumina" sau „ceea ce este văzut în lumină". În tibetană, un singur cuvînt exprimă concepte similare dar nu identice: a) lumina; b) lucruri văzute cu ajutorul luminii; c) lucruri văzute mental, cu ochii spiritului. Atmosfera de asemenea, ca mediu de transmitere a luminii este numită snang-va. Pentru Lumina Clară, termenul tehnic este Hod-gsal.

(201) Acest fragment demonstrează concepţia filosofică, comună Indiei şi Greciei antice, a trupului omenesc considerat ca o combinaţie a cinci elemente. Aici, pămîntul reprezintă carnea şi oasele trupului; apa, sîngele şi celelalte lichide; focul, căldura animală; aerul, forţele vitalităţii; şi eterul, conştiinţa (v. p. 348).

(201 bis) *Gurus* supraumani sau divini au puterea de a dirija progresul în starea de după moarte a discipolului care nu este destul de dezvoltat spiritual, pentru a se dirija el însuşi, în aşa fel ca el să poată, fără întîrziere, să ia naştere într-o familie care să-i asigure condiţiile cele mai favorabile pentru a-şi relua drumul pe Cale, din locul unde se găsea atunci cînd moartea a venit să-l oprească.

(202) Persoana ce moare percepe semnele exterioare ca lumina unei strălucitor clar de lună care-l înconjură. Unii europeni de înaltă spiritualitate se spune că ar fi pronunţat, în clipa morţii, exclamaţii, ca: „Lumina!", „Mai multă Lumină!", „Apare Lumina!" şi unii dintre ei care nu cunoşteau natura acestei Lumini au crezut că au intrat în Cer. Aceste fenomene provin din transformările psiho-fizice ale facultăţii vederii cauzate de procesul morţii; la fel, semnele interioare ale spiritului, apariţiile întunecate, sau înnorate ca fumul, sînt produse de aceleaşi transformări ce afectează mentalul.

(203) Acestea, împreună cu cele paisprezece imbolduri ale dorinţei menţionate mai departe, sînt clasificările variatelor aspecte ale miniei şi dorinţei, potrivit şcolii Perfecţiunii, a lui Padma Sambhava.

(204) Rahu (sau capul Dragonului): reprezentare mitologică a Lunii ce eclipsează Soarele.

(205) Ignoranţa ce întunecă mentalul, numită în sanskrită *Avidya.*

(206) Puţin cîte puţin, trecînd prin patru stadii, te apropii de Lumina Clară, şi aceasta leagă Doctrina lui Bardo de continuarea Doctrinei Luminii Clare.

(207) O mamă nu poate fi numită «mamă» decît după ce a avut un copil, Lumina Clară Mamă nu străluceşte decît după ce a produs Lumina. Ea este cunoscută altfel ca al patrulea grad al Vacuităţii Luminii Clare.

(208) Acest procedeu yogic se poate descrie astfel: în momentul care precede imediat moartea, după cum a explicat-o textul, începe să strălucească o rază de lumină albă ca şi clarul de lună, apoi o Lumină roşie ca soarele, apoi vine întunecimea. În ordinea inversă apariţiei lor, yogi trebuie să îndepărteze mental, una după alta, întunecimea, raza de lumină roşie, apoi raza de lumină albă. În acelaşi timp, el trebuie să reparcurgă, ca o panoramă post-mortem, printr-un efort conştient, procesul fiecărei stări experimentate în timpul alunecării în moarte. Acestea sînt: 1° starea celei de-a patra a Luminii Clare; 2° dispariţia treptată a Subtilului şi 3° a Grosierului. În fiecare din aceste stări, revăzute în sens invers, yogi trebuie să aibă un gînd corespunzător. Pentru prima stare, acesta trebuie să fie: „Unde mă aflu?", pentru a doua stare: „Cine sînt eu?" şi pentru a treia stare: „În ce condiţie mă aflu?". După ce a îndeplinit acest proces yogic, el trebuie atunci să utilizeze yoga transferului de conştiinţă, numită în tibetană *Pho-wa,* care este subiectul Cărţii a IV-a. Dacă el este un adept al lui *Pho-wa,* conştiinţa îi va ieşi din trup prin deschizătura lui Brahma (sanskrită: *Brahmarandhra*), care este ieşirea nervului median, mai degrabă decît printr-una din cele nouă deschizături ale trupului descrise în nota de la § 30. Îndeplinind acestea, maestrul în yoga obţine starea de Buddha.

(209) *Chös-kyi-sprin* (sanskrită: *Dharma-Megha*), „Norul Adevărului", nume dat celui de-al zecelea grad al cerului sangsâric cel mai elevat, numit de către tibetani Og-min, semnificînd „Imposibilitatea Căderii", adică regatul de unde nu se cade (v. p. 257). Termenul „Purtător al lui dorje", simbol mistic al puterii suprafireşti, îl desemnează aici pe acela care este Originea Spirituală sau divinul inspirator al unei Doctrine tantrice care arată calea către Emancipare.

(210) O altă versiune al acestui citat dintr-o lucrare tantrică este dată în *Cartea Tibetană a Morţilor,* pp. 134—137. Puterile miraculoase, sînt *Siddhi* a transformării sau producţia iluzorie de forme şi fenomene care pot fi săvîrşite de către maestrul yoga în starea de după moarte ca şi în această lume. În Sidpa Bardo (vezi *Cartea Tibetană a Morţilor,* p. 130), în legătură cu *siddhis,* se citeşte acest avertisment adresat defunctului: „Nu dori aceste puteri de iluzionare şi transformare a formelor, nu le dori!". Utilizarea nedisciplinată a unor astfel de puteri împiedică adevăratul progres spiritual din pricina ataşamentului faţă de plăcerile lumeşti. Cum ele sînt rezultatul existenţei în lumea lui Bardo, unde ele sînt tot atît de fireşti pe cît este a umbla în lumea umană, aceste puteri sînt numite karmice. După cum omida sfărîmîndu-şi coconul pe care ea însăşi şi l-a ţesut devine un fluture liber, tot astfel, sfărîmîndu-şi trupul pe care şi l-a acceptat, omul va obţine libertatea absolută de mişcare. (Vezi *Cartea Tibetană a Morţilor,* p. 136.)

(211) Această Lumină rezultantă simbolizează o condiţie vizuală mult inferioară aceleia care este simbolizată de Lumina Clară: Lumina Clară fiind întunecată ca de un nor gros prin lipsa iluminării spirituale.

(212) Vezi p. 208. În cazul, persoanelor ce nu sînt antrenate în yoga, plecarea conştiinţei în timpul morţii se face printr-una din aceste „porţi", fiecare conducînd la o re-naştere în starea non-umană, care-i corespunde. De exemplu, plecarea prin poarta urechii dă naştere în lumea *gandharvaşilor,* muzicieni-vrăjitori pentru care sunetul este calitatea dominantă a existenţei. Prin orificiul lui Brahma iese coştiinţa unui Mare Yogi, care părăsindu-şi forma omenească, trece mai sus, în paradis, sau atinge starea de Trezire Supremă.

(213) De la § 26 pînă la § 30 se descrie procesul invers menţionat la § 25; § 27 descrie al treilea grad de *Sunyata,* de Mare Vid, care este experimentat primul; § 28 descrie Vidul Adevărat care corespunde celui de-al doilea grad şi § 29 Vidul în primul

său grad. Apoi urmează transferul de conștiință, ca încheiere a procesului invers apariției celor trei lumini, cele trei grade pe care le simbolizează Vidul. Apariția diverselor impulsiuni corespunde unui fel de trecere în revistă panoramică a experiențelor vieții, ca și cele pe care persoanele înecate și reanimate spun că le-au văzut derulîndu-se. Aceste impulsiuni sînt ale celor trei vicii: Ignoranța (sanskrită: *Moha* sau *Avidya*), Dorința *(Lobha)* și Ura *(Dresa)*. Luminile sînt rezultatele psihice ale trezirii acestor impulsiuni. Ignoranța conduce la o stare mentală de întunerie sau de somn profund (sanskrită: *Susupti*) cu privire la Starea Adevărată a Științei și în această stare de somn cauzată de Ignoranță strălucește Marele Vid care poate fi conștient perceput de către orice ființă umană în momentul morții. In timpul vieții, o experiență asemănătoare, dar mai puțin clară, poate fi experimentat într-o stare de profund Samadhi. La fel este cazul și cu celelalte impulsiuni și cu rezultatele lor psihice.

(214) Aceasta indică existența după moartea la care karma predestinează mortul. Această naștere poate avea loc într-un paradis sau într-o lume a spiritelor nefericite, sau într-un purgatoriu. Dar nici una din aceste stări nu este veșnică și, de acolo, mortul va trece într-un pîntece pentru a renaște pe pămînt.

(215) Primul grad al Vidului Cosmosului văzut în ansamblul său, sistemul de nebuloase, de sori și de planete pe care astronomii pot să-l vadă prin telescoapele lor, pînă la steaua cea mai îndepărtată. Al doilea grad constă într-o mie și al treilea într-un milion de sisteme asemănătoare. Chiar și atunci, spun Lamas, Vidul nu este decît parțial clasificat: cele Trei Viduri adăugîndu-se celor Trei Viduri fără de sfîrșit conceptibile.

(216) Ființe de natură, dezvoltare, înclinații și destinație asemănătoare, există în planul Bardo ca și oamenii în lume. Alte ordine de ființe există de asemenea în această a patra dimensiune dar sînt invizibile celrolalte ordine, după cum rasele invizibile și zînele există pe pămînt fără a fi văzute de către om.

(217) D-na Rhys Davids obiectează, cu temei, împotriva traducerii obișnuite a lui *devas* prin „zei", căci zeii, în marea lor majoritate, invers față de *devas*, sînt concepuți ca avînd, dacă nu o putere creatoare, atunci cel puțin o influență, o forță de control, un fel de cult și practicanți, un fel de putere de a da sau de a reține, de a ajuta sau de a vătăma, de a răsplăti sau pedepsi. Ea distinge *devas* de *devatas*, aceștia din urmă fiind divinitățile inferioare ale oamenilor obișnuiți și ea vorbește despre *devas* astfel: „*Devas* care, din cînd în cînd, fac vizite sau primesc musafiri pe pămînt, nu sînt decît niște doamne sau domni binevoitori, curtenitori, respectuoși față de marii instructori ai pămîntului sau față de discipolii zeloși. Ei sînt șefii lor, dar nu sînt nemuritori, căci au fost și vor redeveni fără îndoială locuitori ai pămîntului. Nu, *devas* buddhiști nu sînt zei, și una din modalitățile de a înțelege buddhismul este de a înceta de a-i numi astfel". (C. A. F. Rhys Davids — *„Buddhist Psychology"*, Supplementary Chapters, London, 1924, pp. 251—252).

(218) Vezi p. 227.

(219) Această mare împlinire implică, firește, faptul că defunctul este mort în mod yogic și că el este capabil să-și exercite puterea de adept al yogăi și in starea de după moarte.

(220) Rezultatul practicilor yoga este o înaintare rapidă în starea de după moarte; în vreme ce, în lipsa călăuzirii oferite de această vizualizare, locuitorul lui Bardo poate cădea în greșeala de a lua trupul unui spirit nefericit sau *preta* și de a fi întîrziat pentru multă vreme, mai ales dacă prietenii sau părinții, aflați încă pe pămînt, îl evocă în reuniuni spiritiste (vezi *Cartea Tibetană a Morților*, p. 161).

(221) Aceasta se referă la procesul vizualizării în legătură cu cele două principii, externe și interne, ale personalității, ca fiind Înțelegerea Completă a *mantrei* AH-NU-TA-RA-HUM (vezi p. 98, n. 169).

(222) Această stare de *Dorje Chang* (sanskrită: *Vajra-Dhara*), *guru* Divin Suprem al Dinastiei Albe de *gurus* ai Școlii Kargyütpa este numită Unită, deoarece reunește în sine Mila și Vidul.

(223) Cu alte cuvinte, dacă defunctul n-a atins starea de Dorje Chang — și doar marii maeștrii yoga o pot — el va trebui să rătăcească din starea celui de-al doilea Bardo (sau Bardo al Experienței Realității), numit Chönyid Bardo, pînă la Bardo al Căutării Renașterii, numit Sidpa Bardo. În *Cartea Tibetană a Morților*, unde este oferit textul complet al învățăturilor lui Bardo, al momentului morții, Chikhai Bardo, este împărțit în două stadii, în așa fel că Chönyid Bardo este al treilea stadiu.

(224) Aceste fenomene sînt rezultatele psihice ale procesului de dezintegrare numit «moarte», care afectează cele patru elemente grosiere din agregarea cărora este compus corpul omenesc. Elementul eter nu este numit, căci în acest element (elementul eterat, Corpului Bardo), doar principiul conștienței continuă să mai existe (vezi p. 339).

(225) Nu contează ce fel de naștere în Samsara este considerată de nedorit, în special de către acela care a început să intre pe Calea Nirvanei; această naștere este simbolizată aici prin căderea într-unul din cele Trei Abisuri. A cădea în Prăpastia Albă înseamnă a te naște ca *deva*; în Prăpastia Roșie, înseamnă a te naște ca *preta* și în Prăpastia Neagră, înseamnă a te naște într-o stare infernală de Purgatoriu. În *Cartea Tibetană a Morților*, p 140, se explică faptul că aceste Abisuri sînt Mînia, Dorința și Prostia, cele trei pasiuni cauze ale renașterilor.

(226) Aceste căi sînt calea luminii albe, care conduce către lumea *devașilor*; cea de culoare fumurie, ce conduce către lumea de infern a ispășirii; cea a luminii roșii, ce conduce către lumea *pretașilor* (spiritelor nefericite) și cea a luminii verzi, ce conduce către lumea *asurașilor* (titanilor). Ele au de asemenea o relație esoterică cu Cele Cinci Radiații ale Înțelepciunii (vezi *Cartea Tibetană a Morților*, pp. 101—106). Aceste căi trebuie să fie evitate mai ales de către adepții foarte instruiți în yoga, pentru a nu recădea în Samsara.

(227) Dharma Raja, Regele Adevărului și Domnul Morții, în fața căruia mortul apare la judecată, personifică conștiința în aspectul său implacabil de imparțialitate și dragoste de justiție; Oglinda în care privește judecătorul este memoria care reflectă fiecare faptă bună sau rea. Binele și răul sînt cîntărite în balanța justiției și mortul suferă sentința karmei (vezi *Cartea Tibetană a Morților*, p. 142).

(228) Doctrina populară a renașterii afirmă injusta teorie (născută din ignoranță și false analogii) că principiul omenesc al conștiinței poate lua o formă subumană. Interpretarea esoterică, mai degrabă decît credința vulgară și esoterică, trebuie urmărită studiind *Bardo Thödol*, pe care-l urmărește textul nostru. Trebuie de asemenea să se țină seama de anumite corupери datorită acestei credințe introduse în texte. D-na Rhys Davids, cu marea sa cunoaștere a Canonului Pali, spune: „În afara folklorului și a prolixelor Comentarii, n-am întîlnit nici un caz de naștere ca animal recunoscut prin viziunea supranormală a unui Maestru. Buddha se spune, în anumite Suttas (*Majjhima* III, 167) că ar fi afirmat că unele clase de răufăcători vor suferi această soartă, dar pe cît știu eu, în Suttas nu se găsește vreo mențiune specială a acestui caz" (C. A. F. Rhys Davids, *op. cit.*, p. 256).

Nu este de loc nevoie a lua literal aceste afirmații despre renaștere în forma sa subumană. După context, ele trebuie interpretate simbolic. Asupra acestei chestiuni trimitem cititorul la *Cartea Tibetană a Morților*, pp. 35—42. Amintim că Buddha însuși nu a luat parte la redactarea învățăturilor care-i sînt atribuite și care au fost puse în scris mult timp după moartea sa. Sfatul său de a nu accepta nimic care să nu poată fi dovedit ca adevărat, din punct de vedere yogic, chiar dacă acesta e recomandat în Scripturi, este tot atît de aplicabil în timpurile noastre științifice ca și atunci cînd el a rostit-o. Buddhistul, hindusul și chiar și creștinul care abandonează acest supracriteriu care a fost și al Iluminatului, par să prefere teoriile necontrolate din punct de vedere științific.

(229) *Shar-gling:* „Continentul de Est". *Shar-lüs-hpags-po:* „Cel mai mare continent al Estului". Deși acest continent este fericit și prosperă, pentru că religia aici este neglijată, mortul este povățuit să nu renască în el.

(230) *Nub-ba-glang-spyöd:* „Continentul din Vest" (la Vest de Muntele Meru) unde se spune că se găsesc turme mărețe. Pentru cel care caută liberarea de toate stările Samsarei, acesta este de asemenea un loc puțin de dorit (vezi p. 308).

(231) *Byang-sgra-mi-snyan:* „Continentul de la Nord de Muntele Meru", unde se găsesc mari herghelii de cai măreți, de asemenea de nedorit ca loc de renaștere.

(232) *Ndzam-bu-gling:* „Continentul de Sud", planeta noastră, Pămîntul.

(233) Cu alte cuvinte, țelul trebuie să fie atingerea unei stări de pace dominate de o supremă indiferență la toate predilecțiile

karmei de atracție sau repulsie (vezi *Cartea Tibetană a Morților*, p. 165).

(234) Spiritul trebuie să fie păstrat sub un control strict, exersîndu-se amintirea disciplinei yoga învățate în timpul vieții omenești, ceea ce permite să nu se întrerupă continuitatea conștiinței în starea dezincarnată (care precede nașterea) din starea embrionară, și în starea care urmează nașterii. Deci te naști pe deplin conștient de procesul alegerii pîntecului și al propriei tale nașteri, în același fel în care ai fi conștient de procesul morții dacă ți-ai menține conștiința de-a lungul stării premortuare și post-mortem.

(235) Acest transfer îl implică pe acela al conștiinței yogăi (în timpul stării de după moarte) în starea prenatală din pîntec, în același fel în care ea este transferată în regatul pe care ai fi Fericit să-l Cunoști.

(236) Cerul foarte elevat, numit în Tibet: *Devachan* (v. p. 228).

(237) Vezi p. 228.

(238) Un mare Maestru în yoga va putea trece într-unul din regatele Bodhisattvașilor dacă sorocul a sosit, sau să revină pe Pămînt ca Instructor Divin.

(239) Divinul Corp de Uniune sau Compasiunea și Vidul (sau Adevărata Înțelepciune) sînt unite, ca în trupul unui Bodhisattva.

(240) Aceste *cakra* sau „roți" trebuie să fie vizualizate ca fiind înșirate pe coloana vertebrală (constituită din 34 de vertebre) la o distanță egală unele de altele. Și, mai mult, coloana vertebrală poate fi considerată ca o axă ce trece prin centrul a douăzeci și una de roți. Vezi §§ 66—68 din Doctrina Căldurii Psihice). Fiecare *cakra* trebuie văzută ca un centru de forță psihică prin intermediul căruia, cu ajutorul meditației, principiul conștiinței este retras de la locul său (din centrul inimii) și condus, puțin cîte puțin, prin nervul median din centrul coloanei vertebrale către ieșirea din Deschizătura lui Brahma.

(241) În urcare, este întrebuințată *mantra* HEEG; în coborîre, semisilaba KA pronunțată KAH. În urcare, conștiința este dirijată în sus, coborînd, ea revine la locul său. Pînă ce yogi nu se simte sigur de izbîndă, el nu trebuie să încerce proiectarea conștiinței; el trebuie doar să practice urcarea și coborîrea în mod repetat pînă ce momentul propice sosește.

(242) Nervul median al *gurului* este Calea Înțelepciunii prin intermediul căreia discipolul atinge starea divină a *gurului* însuși.

(243) HUM de culoare albastră simbolizează Esența Divinei Înțelepciuni a Buddhas sau Esența Existenței. Yogi trebuie să-și imagineze, inspirîndu-l pe HUM, că inspiră sau atrage în el această Esență a Înțelepciunii Divine, umplîndu-și astfel trupul cu Divina Forță Vitală și cu Lumina Divină. Cînd HUM este imobil în timpul retenției respirației, el îl schimbă pe AH care trebuie vizualizat în Centrul Gîtului, în AH de culoare roșie scînteietoare, simbolizînd principiul vital. Apoi, cînd respirația este expirată, purtînd cu ea silaba AUM vizualizată de culoare

albă, yogi trebuie să-și imagineze că suflul expirat este iradiat și-și răspîndește razele sale binefăcătoare asupra tuturor ființelor însuflețite din întreg universul (v. p. 138).

(244) Într-o vizualizare asemănătoare acesteia, descrisă în Cartea a IV-a care urmează, este întrebuințat semnul HUM în formă scurtă. Dacă, în vizualizarea de față, se preferă să se întrebuințeze semnul în litere europene, trebuie să-ți imaginezi cele trei litere în linie perpendiculară, una deasupra celeilalte (așa după cum am mai spus la p. 98) iar piciorul drept al literei M (în inima *gurului*), curbat ca o croșetă prelungindu-se și înfășurîndu-se împrejurul altui HUM.

(245) Acest lucru este pur figurat; § 14 descrie metoda de a articula foarte puternic silaba HEEG; dar, evident, nu trebuie să ai nici un sentiment de frică, altminteri practica este destinată insuccesului.

(246) Trebuie să înțelegem că, în ciuda aspectului de simple exerciții de vizualizare mentală, acest exercițiu al unui maestru yogi al puterilor yogăi, face toate lucrurile posibile, conform filosofiei secrete tibetane sau hinduse și chiar anumiți gînditori occidentali au lăudat această doctrină. Noi am văzut în aceasta infiltrațiile venite direct din Orient în anumite sisteme de gîndire europene sau americane, ca de pildă Christian Science. Autosugestia și Noua Psihologie a Spiritului. Astfel, în virtutea vizualizării și absorbției finale a lui HUM simbolic în inima discipolului care se topește în cea a *gurului* divin, este atinsă uniunea mistică iar conștiința de locuitor al pămîntului este transferată în starea de dincolo de necesitatea de încarnare prelungită în trupuri omenești.

(247) *Hog-min* (sanskrită: *Akanistha*): „Cerul lui Adi Buddha", starea cea mai înaltă care este posibil de atins în Samsara, preludiul stării non-sangsârice a Nirvanei. În Og-min, necesitatea karmică de a asuma o naștere umană nu mai există. Ca instructor divin, un Bodhisattva sălășluiește în Og-min. El poate să se reîncarneze, sau, mai obișnuit, să inspire Ființele Superioare încarnate pe Pămînt. Adi Buddha a renunțat la dreptul de a părăsi Samsara și sălașul din Og-min pentru ca ființele Samsara să poată fi călăuzită în mod divin spre Eliberare, așa cum a făcut-o el însuși în urmă cu un număr de neconceput de eoni trecuți, cu ajutorul unui Buddha precedent.

(248) *Byang-chub-snying-pohi-spo* (vezi p. 164).

(249) Kuri este în provincia Lhobrak, în Tibet, la marginea Bhutanului.

(250) *Mngah-ris Zangs-dkar.* Ngari este locul de naștere al preotului din provincia de Vest a Tibetului. Zangkar este numele tibetan al unei părți a Kasmirului și Ladakului; el înseamnă: „cupru alb".

(251) Vezi p. 164. Aici, regele din Zangkar se zice că ar fi renunțat la tron și a devenit un bhikśu, după exemplul prințului regal al Śakyaś care a devenit Buddha Gautama.

(252) *Npadma-Dkar-po:* „Lotusul Alb", numele lui întreg, care nu este dat în textul nostru era: *Kun-Mkhyen-Npadma-Dkar-po:* „Lotusul Alb Omniștient". S-a născut în Tibet. A venit în Bhutan în secolul al XVII-lea al erei noastre ca reformator religios, a stabilit acolo forma, acum predominantă, a buddhismului din Bhutan cunoscut ca Ramura de Sud a Școlii Kargyütpa a Dinastiei Albe a *gurușilor* ai cărei fondatori în Tibet au fost Marpa și Milarepa cu cinci secole mai devreme (vezi de asemenea Colophonul *Rezumatului Marelui Simbol* care a fost redactat de Padma Karpo). E de notat că am urmat aici tradiția din Bhutan care-i atribuie lui Padma Karpo, secolul al XVII-lea, fără a preciza la ce dată exactă a trăit și nici cînd a venit el în Bhutan.

(253) Aici textul poartă formula sanskrită-tibetană: *Swasti* semnificînd: „Fie ca a noastră Carte să fie binefăcătoare!" sau: „Această Carte să fie de bun augur pentru toți cei ce o vor citi!".

(254) *Rnam-rgyal-dpal-hbyor:* „Victoriosul copleșit de Bogății".

(255) *Gnyal-rong-pan-chen:* „Marele Pandit din Nyal-rong, din Tibet".

(256) *Chös-skyong-rdo-rje:* „Protectorul Credinței lui *Dorje*".

(257) Vezi p. 134.

CARTEA A IV-A

YOGA TRANSFERULUI CONȘTIINȚEI (I)

INTRODUCERE

I. Procedeul Pho-wa și stăpînirea lui

Versiunea lui *Pho-wa* prezentată aici, este parte integrală a ciclului doctrinelor lui Bardo Thödol, așa cum s-a afirmat în *Cartea Tibetană a Morților*. Prima parte, destinată instrucțiunii personale a adeptului, la fel ca orice doctrină secretă consemnată în scris, este alcătuită mai mult din sugestii decît detaliată și completă. Același lucru este valabil și pentru versiunea complementară cuprinzînd ultima din cele Șase Doctrine. A doua parte, redactată în special pentru Lāmas care îndeplinesc riturile funerare, este destul de completă pentru a fi înțeleasă și aplicată la o persoană muribundă. Cînd un Lāma nu poate fi prezent, un yogi sau un laic care a primit de la un *guru* instrucțiunile exacte poate duce la bun sfîrșit această practică.

Stăpînirea artei *Pho-wa* conferă în primul rînd puterea yogică de a provoca pentru sine însuși, după voință, un proces asemănător aceluia care, în condiții normale, se numește «moarte»; diferența fiind că, în moartea naturală, principiul de conștiință părăsește definitiv forma umană, pe cînd în moartea indusă yogic, plecarea poate fi temporară. În al doilea rînd, conferă puterea yogică de a conduce plecarea principiului conștienței unei alte persoane sau de a influența principiul conștienței unei persoane moarte de curînd, astfel încît să permită călăuzirea ei spirituală în starea de după moarte și în alegerea pîntecului la momentul renașterii.

Toți *gurus* tibetani familiarizați cu *Pho-wa,* fie teoretic, fie practic, sînt de acord că, deoarece poate fi ușor

practicată abuziv de către discipoli necredincioși și fără principii, tehnica ei aplicată nu trebuie predată nimănui, în afara acelora care au fost puși vreme îndelungată la înncercare și găsiți demni de acest lucru. În consecință, se admite că toate învățăturile consemnate referitoare la *Pho-wa,* cum sînt cele conținute în textul nostru, vor fi studiate și puse la încercare practică numai sub îndrumarea personală a unui *guru* viu care posedă deja măiestria lor și este calificat, în virtutea primirii inițierilor corespunzătoare, să asigure amplificările și explicațiile detaliate necesare.

II. Doctrina înrudită Trongjug

După tradiție, acum vreo nouă sute de ani, surse supra-umane au revelat cîtorva, aleși dintre cei mai sfinți *gurus* tibetani și indieni, o știință secretă divină, numită de tibetani *Trongjug,* și însemnînd «Transfer și Inspirație». Prin intermediul acestei arte yogice se crede că principiile conștienței a două persoane pot fi schimbate reciproc, sau, cu alte cuvinte, conștiența care animă sau inspiră un trup uman poate fi transferată în și făcută să anime alt trup uman; și că, de asemenea, vitalitatea animală și inteligența instinctivă pot fi disociate de elementele umane ale conștienței și insuflate temporar în forme sub-umane și dirijate de *manas* protectoare ale personalității desincarnate. Se spune astfel că un adept al lui *Trongjug* este capabil să renunțe la propriul trup pentru a-și atribui trupul altei ființe umane, fie prin consens, fie prin deposedare forțată a acesteia și să intre în acest trup pentru a-l reînsufleți și, apoi, să posede trupul unei persoane care tocmai a murit. A deposeda prin forță pe cineva de propriul trup este, firește, un act de magie neagră, îndeplinit doar de un yogin care urmează calea întunericului.

III. Povestea yogică spusă de către Gurus

Povestea următoare, curentă în diferite versiuni printre *gurus,* ajută la înțelegerea modului în care *Trongjug* poate fi aplicat abuziv. *Gurus* o povestesc adesea pentru

a-și explica refuzul rigid de a divulga nediscriminat învățăturile oculte.

Povestea este despre un prinț și fiul unui prim ministru care erau cei mai buni prieteni și abili în *Trongjug*. Într-o zi, plimbîndu-se împreună, au găsit cuibul unei păsări, plin de pui proaspăt ieșiți din ou și au descoperit, în timp ce se uitau la ei, că mama lor fusese ucisă de un șoim. Din compasiune, prințul s-a hotărît să-și practice arta secretă și i-a spus tovarășului său: „Păzește-mi, te rog, trupul, pînă îl reînvii pe cel al mamei și-l fac să zboare la cuib să-și hrănească puii.". În timp ce păzea forma aparent neînsuflețită a prințului, fiul primului ministru a fost copleșit de ispită și, părăsindu-și propriul trup, a intrat în cel al prințului, pentru că, s-a dovedit după aceea, era de multă vreme îndrăgostit de soția prințului. Prințul nu a avut altă soluție decît să ocupe trupul abandonat al falsului său prieten; și se spune că au trecut cîțiva ani pînă cînd fiul primului ministru a putut fi convins să cedeze trupul prințului și să și-l reia pe al său.

Datorită unor astfel de abuzuri, *Trongjug* a ajuns să fie ținut secret și s-a instituit regula să fie împărtășit numai acelui foarte grijuliu ales discipol care este destinat să devină *guru* în succesiunea apostolică de *gurus* și aceasta numai înaintea morții *gurului* principal, de care urmează să fie împărtășită.

IV Povestea magică despre Tiphoo

Marpa, fiind favorizat cu această inițiere unică în *Trongjug*, a fost sfătuit de inițiatorul și *gurul* său, Naropa, să-i transmită învățătura lui Milarepa, cel mai important discipol al lui Marpa. În loc de a asculta acest sfat înțelept, Marpa a transmis-o propriului său fiu, Doday-bum, un yogi de o excepțională îndemînare. Dar, după cum prevăzuse Naropa, acest plan de succesiune a eșuat. Doday-Bum și-a găsit o moarte atît de bruscă și neașteptată încît nu a găsit nici un trup omenesc la îndemînă în care să-și transfere conștiența; astfel a fost nevoit să folosească temporar trupul unui porumbel care

tocmai murise. De aceea, imediat ce a fost aplicat *Trongjug*, Marpa a dirijat yogic porumbelul, astfel încît a zburat direct spre un loc de incinerare din India, unde, pe un rug, zăcea trupul unui băiat Brahman care tocmai murise. Înainte ca rugul să fie aprins, porumbelul se așeză pe cadavru și, după ce gînguri de trei ori, căzu mort. În același moment, adolescentul se reanimă și își veni în simțiri spre bucuria părinților săi care-l numiră Tiphoo, ceea ce înseamnă «porumbel». Devenit om mare și puternic, el deveni un yogi și un filosof hindus al cărui nume s-a păstrat ca fiind acela al unui mare buddhist tantric.

V. Învățătura secretă și supraviețuirea ei

Trongjug pare a fi aspectul transcendental al Doctrinei secrete a Transferului Conștiinței reprezentată de cele două texte ale noastre tehnicii *Pho-wa.* Așa cum am spus-o în *Marele Yogi al Tibetului, Milarepa,* (p. 146), Pho-wą tratează despre transferul yogic al conștiinței acestei lumi în conștiința suprapămîntească în care orice lucru compus este realizat ca fiind *māyā* sau iluzie. În acest caz, *Trongjug*, în țelul său cel mai elevat, ar implica transferul conștiinței transmutate, eliberată de ignoranță, în Nirvāna, Ne-Devenire, Ne-Formare, Ne-Facere, dincolo de Samsāra.

În zilele noastre, așa după cum textul nostru o sugerează, transferul conștiinței, fie în timpul vieții fie în momentul morții, se practică în Hindustan și Tibet și adepții săi respectă strict regula stabilită pentru transmiterea sa. Povești ciudate circulă în legătură cu acest subiect la hinduși și la buddhiștii mahâyanici, ca de pildă, aceea a lui Śankarācārya, renumitul doctor al filosofiei vedānta care, pentru a evita să-și utilizeze trupul său purificat și disciplinat prin yoga în experiența amorului senzual, a animat trupul unui rege indian, Amaruka, care tocmai murise. După ce a făcut experiența, el a revenit în propriul său trup care, în tot acest timp, rămăsese întins inanimat în stare de transă, păzit de discipolii săi.

Călăuzit de experiența personală a unui maestru

Pho-wa sau *Trongjug*, dacă dscipiolul a avut șansa să fie capabil să înțeleagă știința secretă și posedă și o karma bună care să-l ghideze către un *guru*, textele noastre vor dovedi fidelitatea lor față de tradiție, deși anumite pasaje sînt în mod deliberat omise. Dar, fără călăuzirea și, mai ales, fără pregătirea yogică implicată în text, yogi nu trebuie sub nici un pretext să încerce aceste transferuri de conștiință. Dacă este întrebat de ce, vom răspunde:

Așa după cum s-a spus, această yoga nu este altceva decît arta de a provoca, după voință, de către un adept, efectul numit în mod obișnuit moarte. Proiectarea principiului conștient în corpul subtil (sau astral) este, dintre toate practicile yoga, cea mai periculoasă. Textul însuși indică faptul că practica acestei arte tinde să vlăguiască puterea de rezistență la disoluție a corpului de carne și că trebuie practicate metode yogice de compensare. Dacă apare vreo nenorocire în timpul cît yogi execută tehnica *Pho-wa*, el se poate găsi incapabil să se reintegreze în trupul său pămîntesc unde o ruptură neașteptată se poate produce în legătura magnetică ce leagă între ele cele două corpuri, ceea ce aduce moartea; sau, o entitate umană sau alta pot să pună stăpînire pe trupul său, așa cum am văzut-o în poveste.

Pe de altă parte, dacă yogi îndeplinește ritul *Pho-wa* pentru mort, el poate, în circumstanțe extraordinare, să-și proiecteze principiul său conștient într-o formă astrală pentru a influența principiul conștient al decedatului în corpul său astral. Aceasta trezește pe mort care, aparent, se găsește într-o stare somnolentă care urmează morții pentru orice persoană care nu posedă stăpînirea yogăi. Fiind deșteptat în planul Bardo (astral), mortul înțelege necesitatea de a-și exercita propria sa putere yogică dacă, din fericire, a dezvoltat-o înaintea morții sale.

Dar, de obicei, yogi care îndeplinește ritul funerar după perceptele lui Bardo Thödol nu-și proiectează conștiința. El urmărește să acționeze de pe planul uman asupra principiului conștient al muribundului sau recentului decedat. Dacă persoana este pe cale să moară, yogi întrebuințează un fel de sugestie yogică cu scopul de a-l călăuzi pe muribund în procesul morții și, mai apoi, în starea intermediară dintre moarte și renaștere.

Din punct de vedere al cercetărilor psihice, tehnica *Pho-wa* pare să aibă un raport cu ceea ce se numește fantasme. Căci maeștrii *Pho-wa* ne-ar explica fără îndoială că aceste fantasme pot să fie definite în două feluri: 1° ca vizualizări proiectate inconștient de către acela care le percepe, astfel de halucinații corespunzînd cu stimulii produși în mod telepatic de către un agent exterior uman sau nu, încarnat sau nu; sau 2°, printr-o proiecție astrală a sus-numitului, mort sau viu[3].

Aceasta este schema învățăturii tradiționale a acestor practice și a interpretării date de *gurus* și avertismentele lor privind această yoga.

NOTE LA INTRODUCEREA LA CARTEA A IV-A

(1) Dublul manuscris tibetan după care este făcută traducerea noastră, poartă aceste titluri: 1° *Snyan Rgyud Gsang-Vahi Mthar-Thug Las Zab Lam Hpho-Vahi Gdampa Snyingi Thigle Bzhugs-So* semnificînd: „Aici este profunda Cale a Doctrinei Transferului de Conștiință «Sămînța inimii» a secretelor ultime ale *tantrelor* (murmurate) la ureche. 2° *Gsang-Lam Hpho-Vahi Gdams-Pa Las Tshe Hdas Rnam-Shes Spar-Vahi Dmigs-Pa Bzugs-So:* „Aici este vizualizarea pentru Transferul Conștiinței unui răposat, învățăturile privitoare la Calea secretă a Transferului".

(2) Tib. *Grong-hjug* (pronunțat *Trong-jug* sau, ca în *Tibet's Great Yogi Milarepa*, pp. 145—7, *Drong-jug*).

(3) Multe, dacă nu chiar toate mărturiile privitoare la fantasme, după documentele occidentale, pot fi explicate urmînd punctul de vedere oriental. (Vezi *The Projection of the Astral Body*, S. J. Muldoon și H. Carrington, London 1929. *Yoga for the West*, pp. 157—74, F. Guyot, London.)

PRECEPTE DIN CANONUL TIBETAN UDANAVARGA

după traducerea lui W. W. Rockhill

„Căutînd din nou şi din nou existenţa, ele revin mereu în matrice; fiinţele pleacă şi vin; unui stadiu de existenţă îi urmează altul".

„Omul înţelept, prin vigilenţă, virtute şi puritate se face pe sine o insulă pe care nici o maree n-o poate scufunda".

„Scoală-te, începe o viaţă nouă, întoarce-te către Doctrina lui Buddha, nu ţine cont de armele Domnului Morţii, aşa precum un elefant nu ţine seama de o colibă de văiug".

„Cea mai bună ştiinţă este a aceluia care permite să se pună capăt naşterilor şi morţilor şi să se atingă liberarea lumii".

„Aşa precum apele Gangelui trec rapid şi pleacă să se piardă în mare, tot aşa, acela care merge pe calea dreaptă a înţelegerii perfecte va ajunge la stingerea morţii".

„Acela care nu posedă fermitatea spiritului nu poate înţelege Sfînta Lege; acela care este inconstant în credinţa sa nu poate atinge Perfecta Înţelepciune".

„Înţeleptul care posedă memoria perfectă, sîrguinţă, discernămînt şi înţelegere, cu ajutorul înţelepciunii lor, îşi liberează spiritul de orice greşeală".

CARTEA A IV-A

YOGA TRANSFERULUI CONŞTIINŢEI

PRIMA PARTE
CEA MAI PROFUNDĂ CALE A TRANSFERULUI CONŞTIINŢEI: GRĂUNŢA INIMII
REFUGIUL

1 — În primul rînd vine Refugiul:

„În divinul *guru*, încarnare a întregii Protecţii,
Din acest moment pînă la acela în care
Esenţa Perfecţiunii este atinsă, îmi găsesc refugiul.
Oh, voi, fiinţe ale Samsārei, infinite la număr[1],
Dedicaţi-vă spiritele Divinei Căi a Bunelor Urări
pentru a intra în Perfecţiune".

VIZUALIZAREA LUI VAJRA-YOGINI ŞI A GURULUI

2 — Imaginea mentală pentru propriul uz este făcută după cum urmează: lasă ideea pe care ţi-o faci în mod obişnuit despre corp[2] să dispară în vidul spaţiului, şi lasă radiaţia, care nu întîlneşte obstacole, a conştiinţei tale să strălucească ca o Vajra-Yoginī cu trupul roşu, o faţă, două mîini, dreapta ridicată deasupra capului şi fluturînd un cuţit curbat, stînga ţinînd un craniu umplut cu sînge în dreptul inimii, sprijinindu-se pe un toiag alb ţinut la îndoitura braţului stîng, împodobită cu cele cinci embleme simbolice şi variat ornamentate, în picioare pe tronul Lotusului dominat de discul solar pe care stă culcat un corp omenesc; într-o atitudine graţioasă, cu corpul vid, deşi aparent, înconjurată de flăcările Înţelepciunii[3].

3 — Vizualizează-l apoi deasupra ta în cer, așezat pe un tron de lotus dominat de discul lunar, pe *guru* tău rădăcină, Protectorul Suprem, cu trupul albastru, avînd o față și două mîini, în magnificele robe de gală ale Acelora care sînt Perfect Înzestrați, ținînd un *dorje* și un clopot în mîinile încrucișate pe inimă[4].

4 — Direct deasupra capului tău, în aureola slavei unui curcubeu în cinci culori, vizualizează-i pe Domni, pe *guru* ai Liniei Profundei Căi a Transferului Conștienței, așezați (în postura lui Buddha), unul deasupra capului celuilalt (în linie perpendiculară)[5].

RUGĂCIUNEA CĂTRE GURU

5 — Rugăciunea (care urmează) este următoarea:

„Către Tine, care ești din purul și sfîntul regat al Adevărului[6], de unde nu mai există căderea în generare,
O, Maestre, tu, purtător al Sceptrului Divin[7], persoana însăși a celei de-a Șasea Dhyānī Buddha,
Eu, fiul tău, îți adresez o rugăciune de credință arzătoare și de adîncă umilință,
Acordă-mi practica perfectă pe Calea Transferului Conștiinței,
Și ca în Divinul Regat slăvit și ceresc
Să pot atinge starea imuabilă a Dharma-Kāyei primordiale.
Către voi, o, cei ai regatului Sfîntului Paradis,
O, Domni Tilopa, Naropa și Marpa, Tată și Fiu[8],
Eu, fiul vostru, vă adresez o rugăciune arzătoare și de adîncă umilință,
Dăruiți-mi practica perfectă pe Calea Transferului Conștiinței
Și în Divinul Regat de slavă și ceresc
Să pot atinge starea imuabilă a Dharma-Kāyei primordiale.
Către tine, rază emanată din sinele însuși al Realizării Irealității aparențelor fenomenale,

O, tu, Venerabile Milarepa, a cărui bunătate nu poate fi niciodată egalată,
Eu, fiul tău, îți adresez o rugăciune fierbinte și de adîncă umilință.
Dăruiește-mi practica perfectă pe Calea Transferului Conștiinței
Și în Divinul Regat slăvit și ceresc,
Să pot atinge starea imuabilă a Dharma-Kāyei primordiale.
Către tine, rază emanată din sinele însuși al Adevărului primordial, temelie a tuturor temeliilor — Spiritul[9].
O, tu, Śākya-Śrī, manifestare neîngrădită a puterii Spiritului,
Eu, fiul tău, îți adresez o rugăciune de credință fierbinte și de adîncă umilință,
Dăruiește-mi practica perfectă pe Calea Transferului Conștiinței
Și în Divinul Regat slăvit și ceresc,
Să pot atinge starea imuabilă a Dharma-Kāyei primordiale.
Către tine, așezat pe tronul Lotusului peste care se înalță discul solar strălucind în creștetul capului meu.
O, Tu, *guru-rădăcină* a cărui bunătate nu poate fi răsplătită,
Eu, fiul tău, îți adresez o rugăciune de credință fierbinte și de adîncă umilință,
Dăruiește-mi practica perfectă pe Calea Transferului Conștiinței
Și în Divinul Regat slăvit și ceresc
Să pot atinge starea imuabilă a Dharma-Kāyei primordiale.
Fiind frămîntat de credința mea sinceră și umilința mea
Linia de *gurus* de deasupra capului meu să poată să se dizolve în cele din urmă în lumină
Și să devină Maestrul însuși, Dorje-Chang, *guru-rădăcină*".

RUGĂCIUNEA CĂTRE GURU-RĂDĂCINĂ

6 — Apoi, cu o mare ardoare, roagă-l pe *guru-rădăcină* astfel:

„Mă supun tuturor Cuceritorilor din Corpul Unic de Uniune.
O, Tu, veritabilă întrupare a tuturor Protectorilor,
Domn al Marii Credințe Mistice în ansamblul său,
Domn Sfînt a tot ceea ce constituie adăpostul meu acum și mai tîrziu,
O, Tu, a cărui bunătate nu poate fi răsplătită,
Tu o știi, o, Tu, *guru-rădăcină* a cărui bunătate depășește totul
Tu știi că îți adresez rugăciunea din străfundul inimii mele.
Pentru a putea atinge rapid Perfecțiunea pe Profunda Cale a Transferului Conștiinței,
O, Tu, care ești în cerul Akanistha emanația Regatului Pur al Dharma-Kāyei,
Acordă-mi *valurile tale de har*[10]
pentru ca să pot atinge de Cunoașterea de sine însuși, starea imuabilă a Dharma-Kāyei".

MEDITAȚIA ASUPRA GURULUI

7 — Rugîndu-te astfel cu ardoare din nou și din nou, creează-ți această imagine mintală:

Mai întîi gîndește-te: „Voi conduce toate nenumăratele ființe însuflețite ale spațiului infinit către starea cea mai înaltă de perfecțiune; și în acest scop voi medita asupra Profundei Căi a Transferului Conștiinței".

8 — Meditația care trebuie să însoțească acest gînd este următoarea:

„*Guru* al meu, adevărată încorporare a Triplului Refugiu[11], este prezent în fața mea pe firmament. Toate nenumăratele ființe însuflețite ca și spațiul infinit și cu mine însumi ne refugiem în El, pînă ce fiecare din noi a realizat Esența perfecțiunii. Vom proceda în așa fel încît să călăuzim orice creatură din cele patru specii de naștere[12] la cunoașterea celei mai înalte Căi".

9 — După ce ai meditat astfel, încheie absorbind forma vizualizată a *gurului* în tine însuți.

VIZUALIZAREA LUI VAJRA-DAKINI ȘI A GURUȘILOR

10 — Apoi, gîndește-te că propriul tău trup este transmutat în vid în starea de ne-gîndire; și că, din iradierea fără de obstacol emisă de la sine din radiosul și totuși Vidul (intelect), apare brusc Vajra-Dākinī[13] de culoare roșie, cu podoabele și cu forma sa clar definite.

11 — Vizualizează, ca și cum s-ar întinde în centrul trupului tău, nervul median de mărimea unei săgeți obișnuite, alb la exterior și roșu la interior, înzestrat cu cele patru caracteristici (roșeață, limpezime, rectitudine și gol pe dinăuntru), cu extremitatea inferioară închisă și terminîndu-se la patru degete (sau circa trei-patru degete) dedesubtul ombilicului (în perineu, la baza organului genital) și cu extremitatea superioară deschisă, înspre exterior în creștetul capului (în deschizătura lui Brahmā).

12 — Vizualizează nervul median întinzîndu-se prin inimă și, vizualizează un punct, care este în realitate forma simbolică a respirației și a spiritului inseparabil unite, de culoare albă cu o nuanță roșiatică și mișcîndu-se (sau cu o tendință de a se ridica).

13 — Aceste vizualizări să fie foarte clare.

14 — Apoi, ca și cum ar acoperi creștetul capului (trupului tău vizualizat ca și acela al lui Vajra-Dākinī) vizualizează-l clar pe propriul tău *guru-rădăcină* sub formă de Vajra-Dhāra; și, deasupra acestei forme, așezați unul deasupra celuilalt, pe *gurus* ai Doctrinei Transferului Conștiinței (începînd cu propriul tău *guru* uman) pînă la Vajra-Dhāra însuși[14].

15 — Manifestă-ți credința ta umilă și înfocată pînă ce perii de pe trupul tău se îndreaptă și lacrimile îți curg de-a lungul obrajilor; în această stare recită rugăciunea către Linia de *gurus* (începînd cu cel mai înalt), „Către Tine din Regatul Dur și Sfînt al Adevărului . . .".

16 — Apoi, cînd rugăciunea a fost spusă, imaginează-ţi că toţi Lāmas ai Succesiunii de *gurus* (aceia ai Liniei care au fost deja sau sînt Fiinţe Superioare pe pămînt) se dizolvă treptat într-o lumină care, în cele din urmă, se topeşte în *guru-rădăcină*.

17 — *Gurului-rădăcină,* care personifică adevărata protecţie, adresează-i cu cea mai arzătoare şi umilă credinţă invocaţia „Tu ştii . . ." şi roagă-l cu ardoare de cîte ori vei putea.

18 — Apoi, după ce ai făcut rugăciunea, vizualizează în inima *gurului* o silabă HŪM ce personifică esenţa reală a spiritului tuturor Cuceritorilor (sau a lui Buddha) de culoare albastră[15], emiţînd radiaţia celor cinci Înţelepciuni[16].

19 — După ce ai vizualizat clar aceasta, reţinînd încontinuu vizualizarea, proferă cu putere sunetul HEEG imaginîndu-ţi în acelaşi timp punctul din inima (lui Vajra-Dākinī) ridicîndu-se pînă la inima *gurului.*

20 — Apoi, lăsînd punctul să se amestece în stare de unire cu HŪM din inima *gurului,* rămîi pentru un moment în această stare.

21 — Apoi, proferă KĀ şi lasă punctul să recoboare în propriul său loc (din inima lui Vajra-Dākinī).

22 — Repetînd acest exerciţiu, yogi cel mai avansat trebuie cu siguranţă să ajungă să fie capabil să producă semne de reuşită după douăzeci şi unu de HEEG; un yogi de mai mică abilitate, în timpul perioadei unei rugăciuni (de circa o oră şi jumătate); şi chiar un yogi cu mai mică experienţă, după o zi de practică.

23 — Aceste semne sînt următoarele: o umflare a pielii pe vîrful craniului (împrejurul deschizăturii lui Brahmā) şi, în acel loc, o prelingere de sînge şi o secreţie gălbuie, posibilitatea de a percepe această umflătură cu o tijă de iarbă (sau să se introducă o tijă subţire de iarbă în deschizătura lui Brahmā prin care trebuie să fie proiectată conştiinţa).

24 — După ce ai obţinut aceste semne nu mai este necesar să continui această practică.

25 — Apoi, după ce ai obţinut succesul în această perioadă de exerciţii, vizualizează-l pe Vajra-Dhāra, *guru-rădăcină,* ca fiind transformat în Amitāyus[17] ţinînd în mîini Urna Vieţii din care curge ambrozia care-ţi umple propriul trup şi centrele psihice ale cuvîntului şi spiritului pînă la refuz; şi gîndeşte-te că în acest fel ai atins binefacerea Vieţii nelimitate.

26 — Repetînd recitarea *mantrei* esenţei lui Amitāyus[18], vizualizează-l ca fiind transformat într-un glob de radiaţie care este apoi absorbit în tine însuţi.

27 — Apoi, (în starea de divină elevaţie) ridică-te aşa cum se ridică un zeu (ceea ce în sine este o eliberare personală) sau, aşa ca o pasăre ce zboară şi nu lasă nici o urmă, continuă în starea de Realitate a Dharma-Kāyei incomprehensibile; şi roagă-te ca să poţi realiza Cea mai Înaltă Stare.

28 — Şi adeptul Căii Transferului Conştiinţei trebuie să persevereze pentru a cuceri longevitatea[19].

29 — Aceasta este partea din Doctrina Transferului Conştiinţei îngăduită să fie redată în scris[20].

COLOPHONUL

(Urmează acum o scurtă expunere asupra originii supranormale a acestei prime Părţi a Doctrinei Transferului Conştiinţei de către yoginul care a compus Textul):

Pe vremea pe cînd îmi duceam viaţa într-o retragere absolută de devoţiune, am avut bucuria a numeroase convorbiri în starea de Clară Lumină cu Veneratul Domn Milarepa; şi, în această stare de dispoziţie de iubire exaltată şi de credinţă, am primit numeroase învăţături profund mistice de la această Fiinţă Foarte Sfîntă.

La sfîrşit, o femeie în vîrstă, cu sprîncenele galben-roşcate şi un tulei de peri pe buza superioară, apăru şi-mi spuse: „Fratele meu, îţi cer învăţăturile privitoare la transferul Conştiinţei", apoi dispăru ca un curcubeu[21].

Şi, în acest moment, la cererea Avatarului (sau *tulku*) al Nordului, „Acela care învaţă fiinţele", acest cerşetor nebuni, Sākya-Śrī[22], scrise tot ceea ce îi apăru în minte (ca printr-o divină inspiraţie).

Fie ca acest tratat să fie binefăcător!

PARTEA A DOUA

TRANSFERUL CONŞTIINŢEI UNUI RĂPOSAT

1 — Aici este dată vizualizarea, pentru Transferul Conştiinţei unui răposat, din Învăţăturile privitoare la Calea Secretă a Transferului Conştiinţei[23].

VIZUALIZAREA PENTRU ADEPŢII DE GRAD INFERIOR

2 — Adepţii Căii care se găsesc mai jos de nivelul stadiului absenţei formării gîndurilor[24] trebuie să utilizeze vizualizările care urmează:

3 — După ce ai repetat Refugiul şi Hotărîrea[25] de nenumărate ori, consideră după aceea trupul fizic al răposatului ca fiind non-existent, îndepărtînd gîndul că formele sînt reale.

4 — Apoi, vizualizînd clar trupul lui Vajra-Dākinī, iluzoriu şi vid, deşi aparent, imaginează-ţi în centrul său nervul median la exterior alb şi în interior roşu, de mărimea unei trestii, cu partea inferioară începînd dedesubtul ombilicului şi cu extremitatea superioară deschisă ca o lucarnă.

5 — Apoi, vizualizează cu un ductus foarte fin şi animat silaba HŪM de culoare roşie ca fiind personificarea reală a principiului conştient al răposatului, aşezată în nervul median acolo unde ar fi trebuit să fie inima.

6 — Deasupra creştetului capului (direct deasupra deschizăturii lui Brahmā) răposatului, vizualizează un tron de Lotus depăşit de un disc lunar deasupra căruia este aşezat, înconjurat de un curcubeu în cinci culori, Eliberatorul Divin, *guru-rădăcină,* care este în realitate personificarea întregii Congregaţii a Refugiilor[26] care îmbrăţişează totul precum oceanul, sub aparenţa lui Vajra-Dhāra de culoare albastră, cu o faţă, două mîini încrucişate pe inimă, dreapta ţinînd un *dorje* şi stînga un clopot, îmbrăcat cu diverse robe de mătase şi împodobit cu diverse podoabe de pietre preţioase, cu picioarele încrucişate în postura lui Dorje.

7 — Apoi, vizualizează o silabă HŪM de culoare albastră şi un disc lunar în inima *gurului,* acesta fiind în realitate personificarea Celor Cinci Înţelepciuni ale tuturor Cuceritorilor şi roagă-te intens cu credinţă profundă şi umilinţă ca să obţii un răspuns (telepatic) în spiritul propriilor tăi *guruşi* ai Liniei (telepatic) inspirate[27].

8 — În final, gîndeşte-te că simultan cu pronunţarea orală a silabei HEEG, semnul vocalei Ū din HŪM-ul albastru din inima *gurului* se alungeşte coborînd şi vine să se încolăcească în jurul cercului semnului M din HŪM-ul roşu din inima răposatului şi începe să reurce semnul HŪM roşu către el. Îndeplinind această practică pentru a doua oară, HŪM-ul roşu atinge gîtlejul (răposatului), a treia oară el atinge creştetul capului şi a patra oară se amestecă cu HŪM-ul albastru din inima *gurului.*

9 — Apoi, terminînd prin puternica exclamaţie PHAT, *guru* însuşi (din forma sa iluzorie aşa cum este ea vizualizată) este transferat în gînd în starea Dharma-Dhātu în cerul Akanistha şi acolo, este absorbit în inima Vajrei-Dhāra (în adevărata sa formă[29].

10 — Rămîi în această stare de exaltare spirituală pentru un moment.

11 — Apoi, îndeplineşte riturile de dedicaţie[30] şi recită Căile (sau rugăciunile) Bunelor Urări[31] de nenumărate ori.

APLICAREA TRANSFERULUI DE CĂTRE ADEPȚII DE GRAD SUPERIOR

12 — Acei adepți care au realizat unirea spiritului și a fenomenelor, trebuie să îndeplinească ritul Transferului Conștiinței în numele unei persoane răposate, după cum urmează:

13 — În primul rînd recită Refugiul și Hotărîrea într-o stare (de liniște mentală) golită de formarea de gînduri și roagă de mai multe ori Linia inspirată de *gurus*, care sînt veritabila personificare a tuturor Cuceritorilor și manifestarea uniunii inseparabile a spiritului și a fenomenelor.

14 — Apoi, lasă conștiința răposatului să se amestece cu a ta în starea de unire.

15 — Apoi, amestecă-ți propria ta conștiință cu cea a lui Vajra-Dhāra pronunțînd PHAT și rămîi un timp îndelungat în regatul Vidului lui Dharma-Dhātu.

16 — În final, de cea mai mare importanță este pecetluirea ritului prin rugăciune și dedicație în timp ce ești cufundat în starea golită de formare a gîndurilor.

STAREA CELOR MAI ELEVAȚI ADEPȚI

17 — Acești adepți, din cei mai elevați, ale căror spirite au atins pacea stării în care este realizat Vidul lui Dharma-Dhātu, au mers dincolo de necesitatea de a diferenția ceea ce trebuie să fie transferat și acela care face transferul.

18 — Atingînd pacea, în realizarea Clarei Lumini a spiritului fără temelie, care este personificarea Tuturor Acelora care au trecut în fericirea Clarei stări Vide de non-gîndire unde aparențele și acela care vede aparențele, sînt inexistente, pentru Ei, obiectul protecției și protectorul nu pot fi distinși.

19 — Pentru Ei, conceptele privind Samsāra și Nirvāna ca fiind două (stări de existență) sînt forme proiectate pe atmosferă, care dispar de la sine, fără a lăsa urme, și sînt înțelese de îndată ce sînt văzute ca fiind iluzorii și fără realitate.

20 — Ei sînt dincolo de concepția nașterii și a morții, și pentru Ei, „eu-l" ca ceva separat de celălalte „euri", nu există.

21 — Deci, pentru Ei, nu există nici un lucru la care Transferul să poată fi aplicat[31 bis].

22 — Adeptul care a înțeles Incomprehensibilul și Ceea ce nu poate fi meditat, murmurînd (aceste adevăruri mistice) la urechea răposatului, va fi închis prin aceasta pentru răposat porțile nașterilor în cele șase *loka*[32] și se va fi asigurat că a conferit răposatului binefacerea stării de Anāgamin[33].

COLOPHONUL

Acest manual de vizualizări pentru Transferul Conștiințea unui răposat a fost scris de către yogi spațiului eterat Śākya-Śrī, care este dincolo de necesitatea unui astfel de transfer, în răstimpuri (în perioada retragerii sale pentru devoțiune), la cererea discipolului său principal, yogi Avatar al Colinelor Nordului.

Fie ca meritul obținut din ceea ce a fost scris să ajute toate ființele însuflețite, tot atît de nenumărate ca și cerul care pătrunde totul, să atingă starea de Anāgamin.

PARTEA A TREIA

DESCRIEREA LINIEI DE GURUS

1 — Acum este descrisă Linia de *gurus* care sînt așezați perpendicular, unul deasupra celuilalt.

2 — Deasupra capului *gurului-rădăcină* al tău, ca Dorje-Chang (sau Vajra-Dhāra), pe un tron de lotus lunar[33 bis], trebuie (să fie vizualizat Jetsün Milarepa, de culoare albastru deschis, cu mîna sa dreaptă așezată pe obrazul său drept în poziția *mudrei* lui *dorje*[34], cu mîna stîngă (pe genunchi) în echilibru[35], ținînd un craniu omenesc umplut cu nec-

tar[36], cu picioarele în postura lui Bodhisattva[37] (cu corpul înveşmîntat în mătase albă.

3 — Deasupra lui (trebuie să fie vizualizat) Marpa, de culoare brun roşiatică, corpolent, în roba sa lămaistă, cu picioarele încrucişate sub el, cu mîinile (aşezate una deasupra celeilalte) în echilibru, ţinînd un craniu omenesc umplut cu nectar, cu ochii ridicaţi către cer.

4 — Deasupra lui (trebuie să fie vizualizat) Naropa de culoare albastră deschis, cu părul înnodat în creştetul capului (ca un yogi hindus), purtînd, drept acoperămînt, o tiară din cranii omeneşti[38], împodobită cu şase podoabe de os[39], cu şalele încinse cu brîul purtat în India[40], în mîna dreaptă ţinînd o trîmbiţă din corn de antilopă[41], cu mîna stîngă făcînd *mudrā* ameninţării[42], sprijinit de baldachinul plasat în spatele lui, cu picioarele în postura unui fierar[43].

5 — Deasupra lui (trebuie să fie vizualizat) Marele şi Gloriosul Tilopa, de culoare brună, cu o înfăţişare puţin supărată deşi surîzătoare, cu părul coafat într-un coc în vîrful capului şi avînd deasupra o piatră preţioasă[44], cu o tiară din flori de lotus, alb, purtînd o bentiţă de meditaţie cu capătul liber, cu trupul scînteietor împodobit cu podoabe din os omenesc şi acoperit cu blană de tigru[45] pusă ca un şorţ în jurul şalelor, cu picioarele într-o postură comodă, în mîna dreaptă ridicată ţinînd un peşte mare aurit[46], cu mîna stîngă în echilibru ţinînd un craniu omenesc umplut cu nectar.

6 — Deasupra lui (trebuie să fie vizualizat) Cuceritorul Vajra-Dhāra, de culoare albastră, împodobit cu toate robele unei zeităţi din Sambhoga-Kāya[47]; cu mîinile încrucişate pe piept, în mîna dreaptă ţinînd un *dorje* şi în stînga un clopot.

7 — Fiecare din aceşti *guru* (trebuie să fie vizualizat) ca fiind aşezat în aureola unui curcubeu din cinci culori.

Fie ca această Carte să fie binefăcătoare.

Aici se încheie manuscrisul Doctrinei Transferului Conştiinţei Cărţii a IV-a.

NOTE LA CARTEA A IV-A

(1) Literalmente: „neavînd nici centru nici circumferinţă".

(2) Ideea că trupul este un lucru substanţial solid. Vizualizînd trupul ca fiind vid, urmînd instrucţiunile Celor Şase Doctrine, conştiinţa străluceşte în corpul divin iluzoriu al Nirmana-Kayei.

(3) Vezi Cartea a III-a. Tronul Lotusului simbolizează puritatea imaculată ce se referă la încarnarea pură sau divină. Discul solar simbolizează dezvoltarea iradierii (sau flăcării) Înţelepciunii. Cadavrul simbolizează distrugerea egoismului.

(4) Tronul Lotusului peste care se găseşte discul lunar (ce simbolizează risipirea tenebrelor ignoranţei) este întrebuinţat adesea şi este uneori sprijinit de un leu care simbolizează curajul spiritual.

(5) Vezi ultima parte a manuscrisului.

(6) Dharma-Dhatu echivalează aici cu Og-min.

(7) *Dorje-Chang* (sanskrită: *Vajra-Dhara*), primul din trei *Buddhas* cereşti şi marele maestru al celor cinci Dhyani Buddhas este numit uneori Al Şaselea Dhyani Buddha.

(8) Tilopa, fondatorul succesiunii de *gurus* Kargyütpa este numit tatăl spiritual, Naropa şi Marpa, succesorii lui, sînt numiţi fiii spirituali.

(9) Śakya-Śri, *guru* al liniei Kargyütpa, renumit pentru sfinţenia sa şi cunoaşterea yogăi; prin el s-a făcut manifestă pe pămînt puterea spiritului asupra materiei. Se zice că s-a născut în Kasmir, apoi a venit în Tibet pe la anul 1202 şi a trăit acolo practicînd yoga şi ajutîndu-i pe *Lamas* să traducă tratatele religioase hinduse în tibetană.

(10) Influenţa psihică binefăcătoare a *gurului-rădăcină* în cerul Akanistha transmisă pe pămînt discipolului care o merită. Apel echivalent cu acela al yoginului creştin care găseşte graţia Tatălui din ceruri.

(11) Buddha, Dharma (învăţătura), Samgha (comunitatea).

(12) Vezi *Bardo Thödol*, p. 154.

(13) Vajra-Dakini, vizualizare asemănătoare aceleia a lui Vajra-Yogini din Cele Şase Doctrine.

(14) Linia de *gurus* ai succesiunii Kargyütpa trebuie să înceapă şi să se sfîrşească cu Vajra-Dhara (Dorje-Chang), care trebuie vizualizat direct deasupra capului discipolului. Deasupra lui Vajra-Dhara, *guru* omenesc; deasupra sa, *guru* al Liniei, încă pe pămînt; deasupra *gurus* ai Liniei, în ordinea lor de succesiune, de la Tilopa, care este cel mai înalt. Deasupra lui Tilopa, din nou, Vajra-Dhara umbrind întreaga Linie de *gurus*, după cum o face şi la cealaltă extremitate cu discipolul uman (care se vizualizează pe sine însuşi ca fiind Vajra-Dakini).

(15) Aici, HUM este albastru, corespunzător trupului albastru al *gurului-rădăcină*, această culoare simbolizînd imuabilul şi veşnicia. Cînd HUM este vizualizat în trupul yoginului sau al unui mort, ca în a doua parte a manuscrisului nostru, el este de culoare roşie ca şi corpul lui Vajra-Dakini.

(16) Vezi Cartea a VI-a.
(17) Tibetană: *Tshe-dpag-med:* „Acela cu viața nelimitată, sau cel veșnic", o reflexie a lui Amitabha, Buddha Luminii infinite.
(18) AUM-AH-MA-RA-NI-JI-VAN-TI-YE-SVAH-HAH, semnificînd: „AUM, viața veșnică să fie acordată. Sva-Ha!"
(19) Aceste practici repetate scurtează viața căci ele dezvoltă condițiile morții corpului fizic. Ca antidot, trebuie să prelungești longevitatea prin hotărîrea de neînfrînt de a trăi pînă la bătrînețe ajutat de rugămintea către Buddha al vieții lungi, Amitayus.
(20) Părțile tehnice și practice ale acestei învățături sînt spuse de obicei yoginului de către *guru*, exercițiile prezente sînt oferite ca practici preliminare.
(21) O *dakini*, una din acele ființe asemănătoare zînelor care se zice că aduc yoginului sincer daruri supranormale și viziunea lăuntrică.
(22) Este nesigur ca Śakya-Śri, menționat aici și în Colophonul Celei de-a doua Părți, să fie marele *guru* al Liniei Kargyütpa invocat în rugăciune sau doar un yogi care-i ia numele, pentru că el se crede inspirat de către acesta sau este considerat ca o reîncarnare a sa sau *tulku*. În Colophon, Avatarul Nordului se spune că este discipolul principal al „nebunului cerșetor", expresie eufemistică pe care yogi preferă să o întrebuințeze vorbind despre ei înșiși.
(23) Vezi *Bardo Thödol*, pp. 16 și 74.
(24) *Sprös-bral*, aceasta corespunde unuia din stadiile cele mai elevate ale Cărării descrise în *Rezumatul Marelui Simbol.* Toți Lamas, Bhiksus și yogi care și-au încheiat noviciatul și au primit inițierea preliminară sînt considerați drept adepți ai Căii.
(25) Vezi pp. 128 și 267.
(26) Unirea divină a tuturor Buddhas personificată prin *guru-rădăcină* Vajra-Dhara.
(27) Rugăciunea în yoga trebuie întotdeauna să aibă acest caracter prin care o comunicare spirituală directă se stabilește între adeptul de pe Pămînt și *gurus* cerești. Acest ideal de rugăciune a fost pierdut din vedere în credința exoterică a Occidentului.
(28) Acesta trebuie să fie comparat cu versiunea Doctrinei Transferului dată în Cele Șase Doctrine ale Cărții a III-a. Acolo, ca și aici, semnul vocalei U de la baza silabei tibetane HUM superioare, se alungește, apucă și înconjoară semnul M, O-ul sau cerculețul care se găsește mai sus de HUM-ul inferior. Apoi, fiind atras în sus, HUM-ul inferior se amestecă cu HUM-ul superior. În versiunea Celor Șase Doctrine care este utilizată de către yoginul viu pentru a îndeplini Transferul Conștiinței în propriul său interes, pe cînd în această versiune, ea este făcută pentru răposat, procedeul diferă oarecum, depinzînd de respirația corpului viu, și iată de ce aici sînt întrebuințați ca interjecție HEEG! și KA! în loc de PHAT! ca în paragraful care urmează. PHAT! este considerat de către toți Maeștrii Tibetani ai yogăi ca fiind deosebit de puternic și eficace, cînd este întrebuințat corect, ca exclamație unită cu *mantras* sau cuvinte-forță, în special pentru a neutraliza sau controla influențele rele sau entitățile spirituale opuse succesului practicii și riturilor yogăi. Milarepa l-a descris astfel: „Ieșind în exterior, PHAT-ul este condensarea componentelor specifice ale Percepției Discriminative, sau amalgamul acestora atunci cînd ele au fost prea minuțios divizate și dispersate; mergînd spre interior, PHAT este clasificarea lucrurilor după natura lor primordială". (Rai Sarat Chandra, Das *Tibetan English Dictionary*, Calcutta, 1902). (Vezi și nota 6 de la Cartea a V-a.)
(29) Forma *gurului*-rădăcină vizualizată mai înainte nu este decît un ajutor pentru Transferul Conștiinței, unirea finală cu *guru*-rădăcină neavînd loc decît atunci cînd conștiința a fost transferată.
(30) Adică a dedica fără rezervă meritul, care poate fi produs după îndeplinirea cu succes a transferului în profitul unui răposat sau pentru sine însuși, cu intenția ca toate ființele să fie aduse la Eliberare.
(31) Vezi *Bardo Thödol*, pp. 171—182.
(31 bis) Pentru cei mai înalți Maeștri în yoga care au învins ignoranța, conceptul de transfer n-are sens deoarece nu mai există nimic care să poată fi transferat. Ei se află în starea de spirit primordială în contemplație extatică pe deplin iluminați de adevărul ultim. Astfel, pentru ei, care se găsesc în uniune divină cu Spiritul Unic și conștiința, timpul și spațiul nu au mai multă existență decît un „ego" personal și decît una din stările individualizate de existență sangsarică: cerurile, infernele și lumile. Pentru aceia care au atins deșteptarea supremă, Samsara și Nirvana sînt inseparabile.
(32) Vezi *„Preceptele gurușilor"*, XXIV.
(33) *Phyr-ir-mi-ldog-pa:* „Acela care nu revine" (în Samsara), decît ca *tulku* sau încarnare divină, pentru a împrăștia ignoranța.
(33 bis) Un Tron de lotus peste care se află discul lunar.
(34) Cu mîna dreaptă ridicată cu palma înainte, cu indexul curbat, cu mediusul și inelarul îndoite în palma miinii, cu auricularul ridicat, cu policele atingînd a doua falangă a mediusului.
(35) Postura clasică a lui Buddha.
(36) Nectarul simbolizează cea mai înaltă binefacere a Iluminării ca și aptitudinea în yoga de a conferi puteri supranormale (sau *Siddhi*). Uneori nectarul este înlocuit de sînge care, umplînd craniul omenesc, semnifică renunțarea totală la ceea ce este omenesc, la viața pămîntească.
(37) Cu cele două picioare încrucișate, cu stîngul îndoit spre interior, astfel încît degetele de la picior să atingă gamba dreptului.
(38) Această tiară se compune din cinci cranii foarte mici, ceea ce înseamnă că Naropa a realizat Cele Cinci Înțelepciuni (descrise în Cartea a VI-a).
(39) Simbolizînd Cele Șase *Paramita.*
(40) Pentru a indica originea hindusă a lui Naropa.

(41) Antilopa, adesea pictată pe pereții vechilor temple și mănăstiri, era emblema păcii. Aici, cornul, care servește la proclamarea gloriei ordinii Boddhice a *gurușilor*, înseamnă poate și liniștea din starea adevărată a spiritului.

(42) Cu indexul ațintit, cu celelalte degete repliate în palma mîinii, cu policele încrucișat peste ele.

(45) Fierarul indian care lucrează așezat lîngă focul său.

(44) Pentru a reaminti de protuberanța Boddhică ce se poate vedea pe capul lui Buddha.

(45) Șorțul din blană de tigru, înlocuit adesea azi cu o bucată de blană de leopard, simbolizînd pentru yoginul tibetan suprimarea credinței false în existența unui ego (sau „eu“) capabil de o existență personală veșnică, separată de toate.

(46) Peștele fiind aurit, reprezintă faptul cît de prețioase sînt ființele Samsarei ce trebuie să fie eliberate de suferință. Peștele însuși simbolizează toate ființele însuflețite cufundate în Samsara ca peștii în ocean și sugerează puterea lui Tilopa de a-i conduce către Eliberare. Simbolul peștelui adoptat de către primii creștini avea fără îndoială această semnificație în raport cu Cristos salvator al umanității.

(47) În arta modernă tibetană, acest veștmînt este reprezentat ca acela al unui prinț hindus de rang înalt. O reproducere asemănătoare descrierii noastre este pusă pe frontispiciul cărții *Tibet's Great Yogi Milarepa.*

CARTEA A V-A

CALEA SACRIFICIULUI MISTIC: YOGA PENTRU SUPUNEREA „EULUI INFERIOR" (I)

INTRODUCERE

I. Istoria doctrinei non-egoului

Această Carte face cunoscută cititorului una din cele mai minunate doctrine tibetane, numite Chöd (scris: *Gchöd*) care înseamnă „a tăia“, referindu-se la egoismul reprezentat prin corpul din carne al omului, cu toate pasiunile și predispozițiile sale, cu moștenirile sale karmice ce constituie personalitatea.

În vreme ce precedentele patru Tratate erau ale Școlii Kargyüpta, această Carte, a V-a, provine de la Școala Ningmapa a lui Padma Sambhava. Se va putea vedea totuși că ea este foarte marcată de religia prebuddhistă Bön care domina în Tibet încă de la venirea „Prețiosului *guru*“. Acest tratat, care ilustrează modul în care animismul primitiv ai tibetanilor a consimțit la reforma și adaptarea făcută de către „Cei ai Vechiului Stil“, este de un cert interes istoric și antropologic.

II. Versificația tibetană

Cele două manuscrise ale noastre ale textului lui *Chöd* fac parte dintr-o suită de tratate oculte intitulate: „Esența Fundamentală a Adevărului Subtil“ (lit. „Picăturile Inimii Marelui Spațiu“), ce formează Sistemul Marii Perfecțiuni compilat de către Long-chen Rab-jamba.

Rab-jamba este un grad lămaist, comparabil cu acela al Doctorului în Teologie din Europa, el indicînd faptul

că Long-chen era un erudit și de un caracter sfînt. Discipolii săi îl consideră drept o încarnare a Marelui *guru* Padma Sambhava care a introdus în anul 747 e.n. buddhismul tantric în Tibet. Long-chen pare să fi trăit circa 500 de ani mai tîrziu.

După opinia răposatului Lāma Kazi Dawa Samdup, numeroasele volume ale Sistemului Marii Perfecțiuni le-ar egala probabil pe acelea ale Enciclopediei Britanice. Ele cuprind toate doctrinele secrete ale sectei Ningmapa (ai Vechiului Stil) din biserica primitivă a buddhismului tibetan, și ele nu sînt învățate decît de către inițiați autorizați, dintre care Long-chen a fost unul dintre cei mai mari.

Cele două manuscrise ale noastre sînt aproape în întregime în versuri. Versificația tibetană, deși a atras puțin atenția, în ciuda marelui număr de lucrări redactate în versuri (utilizate de asemenea frecvent și de către hinduși), este puțin cunoscută.

Lāma Kazi Dawa Samdup, care era poet el însuși, îmi spunea odată că ritmurile și structura strofelor era comparabilă în număr cu acelea ale poeziei europene. Dar în poezia religioasă și filosofică tibetană, ca și în cea a Greciei antice, nu există rime, cu excepția unor foarte rare cazuri.

Așa după cum Körösi Csoma Sándor a observat, există puțină diferență între proza și versurile tibetane, „deoarece nu există distincții între vocalele scurte și lungi, accentuate sau apăsate, și, în consecință, nu există picior poetic scandat în silabe scurte sau lungi".

Deși multe lucrări poetice (precum *Kavyā-darsana* lui Dandin) au fost traduse de către tibetani, n-au fost urmate picioarele metrice ale versificației sanskrite. Strofele poetice incluse în *Kanjur* și *Tanjur*, și în alte lucrări de origine hindusă, au fost traduse în tibetană în versuri libere, compuse (în cea mai mare parte) din patru rînduri de cîte șapte silabe fiecare.

La sfîrșitul sau la începutul anumitor tratate, invocațiile și binecuvîntările sînt în versuri, în strofe de patru rînduri compuse din nouă, unsprezece, treisprezece silabe sau mai mult[2]. Lāma Kazi Dawa Samdup adaugă că existaseră și versuri din 19 silabe.

Textul lui *Chöd* este mai poetic în structura și metrica sa decît versurile albe ale literaturii canonice citate de Csoma Sándor. El este scris în versuri albe, fără rimă, asemănătoare acelora pe care Shakespeare și Milton le-au elaborat sub influența poeziei clasice grecești și latine. Deși numărul de picioare variază cu fiecare vers în textul nostru tibetan, o remarcabilă cadență poetică este menținută între stanțe. Această armonie de compoziție rămîne chiar și în traducerea engleză a Dansului celor Cinci Direcții, deși n-am încercat să urmăm structura silabică tibetană, preferînd să redăm cît mai fidel posibil sensul mai degrabă decît forma textului nostru.

Forma în general utilizată este aceea a unui vers alb de nouă silabe, sau patru picioare și jumătate pe vers, în loc de cinci picioare ca în *Paradisul Pierdut* de Milton. Dar în cele două lucrări accentul cade pe a doua, a patra, a șasea, a opta silabă: a noua formînd un semi-picior în prima lucrare, și pe al zecelea picior în a doua lucrare. Prima jumătate a celei de-a doua stanțe a lui *Chöd* transcrisă fonetic arată acest tip obișnuit de versificație tibetană.

„Jig-me tul-shu chöd-pai nal-jor ngai,
Khor-da nyan-par gdal-vai gong-chöd kyi,
Dag-zin lha-dai teng-tu dau-cig dung,
Nyee-zin khor-wai nam-tog dul-tu log".

Numele dat acestui gen de śloka este: *Kang-pa-che-dang-nga-pai.* Un exemplu de versuri în șapte silabe este dat în Partea a II-a a Cărții a III-a. Traducerile celui de-al doilea manuscris al nostru al lui *Chöd,* din Addenda, sînt mai prozaice în engleză decît cele din prima parte, deși ni s-a părut preferabil să adoptăm această prezentare care amintește de structura originală.

III. Practicanții ritului Chöd

Venerabilul yogi al sectei Ningmapa, de la care am obținut cele două texte ale lui Chöd, practicase acest rit timp de mai mulți ani, ca mulți dintre tibetani. Astfel de yogini, eliberați de orice posesiune și legătură pămîntească, își consacră o mare parte a vieții lor pelerinajelor

prin locuri solitare şi sacre, trăind adesea în mănăstiri pe durate fixe pentru a practica *Chöd* în cele mai favorabile condiţii psihice. În Tibet, Bhutan, Sikkim, Nepal şi în India, chiar şi în Mongolia şi în China, ei rătăcesc, indiferenţi faţă de pericolele şi dificultăţile pe care puţini occidentali le-ar îndura, cu singura speranţă de a ajunge la stăpînirea de sine.

Aşa cum i-au prevenit *guruşii* lor, ei pleacă în întîmpinarea celor mai mari aventuri. Cînd ajunge la proba supremă, cînd este singur într-un peisaj sălbatic, yogi nu va mai avea alt ajutor decît puterea sa în yoga pentru a înfrunta fiinţele elementare bizare pe care ritualul le evocă şi pe care el trebuie să le domine, şi, dacă nu reuşeşte, riscă o tulburare de spirit şi a constituţiei sale psihice care pot să-l ducă la nebunie sau chiar la moarte.

Ca şi în toate formele de yoga, yogi caută aici să devanseze procesul normal de dezvoltare spirituală, pentru el prea lent şi plicticos, şi, dacă îi permite karma, să-şi cîştige Eliberarea în timpul unei vieţi, aşa cum a făcut-o Marele yogi al Tibetului: Milarepa.

Chöd este deci unul din riturile tibetane ale „Căii Secrete", numită şi „Calea Directă", pentru atingerea Nirvānei, sau eliberării de necesitatea karmei de a renaşte. În virtutea sacrificiului mistic al corpului său, yogi victorios sfarmă legăturile personalităţii, pasiunea separativităţii şi orice *māyā* sau iluzie. Depăşind ignoranţa care provine din aceste surse, el atinge viziunea lăuntrică a yogăi naturii reale a existenţei umane. După ce a realizat caracterul iluzoriu al oricărei aparenţe fenomenale, pe care fiinţele neiluminate le consideră drept reale, externe şi separate, clasificate în animate şi inanimate, inclusiv nenumăratele feluri de creaturi ale celor şase regate de existenţă senzorială, vizibile şi invizibile, în Cosmos, yogi vede Multiplul drept Unitate şi Unitatea drept Tot, şi cunoaşte că singura realitate este Spiritul.

IV. Învăţăturile esenţiale

În acest sens textul nostru învaţă, ca şi toate celelalte texte, că trupul omului şi toate celelalte forme aparente ca şi toate lucrurile din Samsāra, este creat de către spirit. Unele nu sînt decît simple vizualizări, sau forme gîndite, proiectate în mod conştient sau nu în natură şi cărora creatorul lor le conferă o existenţă iluzorie. De acest gen sînt probabil materializările create de către mediumii spiritişti. La fel cum omul este îndemnat de necesitatea karmică să creeze inconştient forma fizică pe care o poartă, tot aşa maeştrii în yoga creează după voie orice număr de trupuri umane şi de forme non-umane (de asemenea ireale), şi să le confere o existenţă iluzorie separată. Yogi poate chiar să le facă din punct de vedere fizic tot atît de „reale" pe cît este propriul său corp şi, infuzîndu-le o părticică din vitalitatea sa animală, să le dirijeze ca şi cum ar fi ceea ce numim creaturi vii. Multe poveşti privitoare la această artă sînt curente în Tibet, despre a căror practică savanţii noştri occidentali nu cunosc nimic.

În ansamblul său, Samsāra însăşi este pentru un yogi un simplu complex de forme-gînduri emanate de către Spiritul Unic şi conţinut în el. Acest lucru a fost descris de către vechii maeştri yogini ai Indiei prin imaginea Visului lui Brahmā. Pentru aceia care sînt scufundaţi în *māyā* naturii, există zei şi demoni, oameni şi animale, spirite şi diverse clase de fiinţe invizibile care pot acţiona unele asupra altora în bine sau rău. Dar adeptul lui *Chöd* ne va zice, ca şi *Bardo Thödol* (p. 144): „În afara propriilor halucinaţii, nu există în realitate nimic care să fie în afară de tine însuţi, nici un fel de Domn al Morţii, zeu sau demon". Aceasta rezumă învăţătura esenţială subînţeleasă în tot textul nostru de faţă al Yogăi Non-Egoului. În legătură cu aceasta, discipolul va trebui să recitească cu atenţie secţiunile III şi IV ale Introducerii Cărţii a III-a.

V. Ritul lui Chöd ca dramă mistică

Ca şi Misterul Tibetan pe care îl vom studia îndată, ritul lui Chöd este înainte de toate o dramă mistică jucată de către un singur actor uman, înconjurat de numeroase fiinţe-spirite, vizualizate sau imaginate ca fiind prezente drept răspuns la invocaţia sa magică. Scena care-l încadrează este un loc sălbatic impresionant, situat

în mijlocul unor deșerturi înzăpezite din Himalāya tibetană la o altitudine de patru sau cinci mii de metri. Se alege, de preferință, unul din locurile unde cadavrele sînt tăiate în bucăți pentru a fi abandonate lupilor și vulturilor. La altitudinile mai mici ale Bhutanului și Sikkimului, se alege un loc izolat în jungla deasă; dar în Nepal și în India, unde trupurile sînt arse, se adoptă locul unde au loc cremațiile. Cimitirele sau locurile care se bănuiesc a fi bîntuite de demoni sau spirite rele pot de asemenea fi folosite.

Lungi perioade de încercări sau de pregătiri grijulii sub călăuzirea unui maestru în *Chöd* se impun novicelui înainte ca el să fie socotit apt și autorizat să celebreze această periculoasă ceremonie. Ritualul trebuie să fie cunoscut pe dinafară, pașii de dans în relație cu diversele forme geometrice ale melodiilor de dans trebuie să fie repetați perfect, ca și intonațiile proprii silabelor *mantrelor,* și ritmul micii tobe numite Damaru și apelurile trompetei din femur numite Kangling. Modul exact de a fixa cortul simbolic și de a întrebuința *dorjele,* clopotul și diversele obiecte descrise în al doilea din texte trebuie de asemenea perfect cunoscute.

Dansul însuși, în afara semnificației sale rituale, este considerat de către *gurus* drept un exercițiu de gimnastică; căci ei consideră că castitatea, necesară în practica tuturor formelor de yoga, nu poate să fie respectată fără exercițiul fizic care menține sănătatea. Există și un altfel de dans, numit Tül-khor, care trebuie să fie executat în fața *gurușilor* de către novicii pregătindu-se pentru dezvoltarea în yoga, în scopul unei bune sănătăți fizice.

La început, cel ce celebrează *Chöd* este angajat în procesul vizualizării sale proprii ca fiind zeița Înțelepciunii Atotîmplinirii (sau Atotfăptuirii) de care, prin voință ocultă, el este în mod mistic înzestrat cu Putere. Apoi, sunînd trompeta din femur, invocîndu-i pe *gurus* și diferitele ordine de spirite, el începe dansul ritual avîndu-și spiritul și energia în întregime îndreptată către țelul unic, acela de a realiza că Nirvāna și Samsāra sînt în realitate o unitate inseparabilă, așa după cum o învață Mahāyāna.

Strofele de la trei la șapte silabe sugerează simbolismul profund conținut în ritual: simbolismul depinzînd de cele Cinci Direcții, corespunzînd celor cinci „Continente“ ale cosmografiei lamâiste cu formele lor geometrice, cele Cinci Pasiuni (ura, mîndria, invidia, gelozia și prostia) pe care yogi le strivește cu piciorul în mod triumfal sub formă de demoni, și cele Cinci Înțelepciuni, antidot al celor Cinci Pasiuni.

Asocierea celor Cinci Înțelepciuni cu cei Cinci Dhyanī Buddhas este explicată în Introducerea Cărții a VI-a. Apoi, în strofa a noua, vine actul dramatic de străpungere a Elementalilor Eului cu lăncile celor Cinci Ordine de *dākinī.*

Pe măsură ce misterul avansează și yogi se pregătește pentru sacrificiul mistic al trupului său de carne, semnificația adevărată a lui *Chöd* sau a „tăieturii“ se revelă. Dominat de pasiune și ignoranță, trupul fizic este rodul karmic al dorinței de senzualitate, de separativitate, ce conduce la egoism. Doar cînd orice dorință de existență în Samsāra este depășită, poate fi atinsă Starea Adevărată. Chiar în termenii textului, tocmai „acest trup este acela care creează distincția (care este de asemenea iluzorie) dintre Samsāra și Nirvāna“.

În Addenda au fost adăugate ca documente elemente extrase din al doilea manuscris al lui *Chöd,* care descriu accesoriile, locul și imaginile mentale necesare îndeplinirii ritului, și îndeosebi modul cum diversele ofrande ale sacrificiilor pot fi aplicate pentru ca ritul să devină acela al Sărbătorii Amestecate, al Sărbătorii Roșii sau al Sărbătorii Negre. Meditația care însoțește sacrificiul este oferită de asemenea. Apoi urmează strofele privitoare la fenomenele psihice care rezultă din aceasta; momentul propice celebrării, importanța imageriei mentale, vizualizarea scheletului omenesc și a *dākinī* Mînioase, starea de spirit necesară, izbînda acestei practici, apoi Meditația finală. Aceste Addende combinate cu copioase adnotații ce urmează textul îi vor călăuzi, sperăm noi, pe cititori către înțelegerea completă a acestui ritual în întregul său.

VI. Comparaţia cu misterele tibetane

Printre diversele doctrine expuse în acest volum, *Chöd* este incontestabil cel mai caracteristic tibetan, deşi a fost modificat de către lâmâismul primitiv, originea sa, aşa după cum o indică unul din cele două texte, este fără îndoială pre-buddhistă. Din punct de vedere antropologic, el pare să-şi tragă originea din cultele animiste în legătură cu sacrificiul şi exorcismul, care au precedat chiar şi vechea religie Bön, de unde au adoptat-o Lāmas. Pentru a o demonstra mai clar, vom oferi în detaliu ritualul, foarte asemănător, asociat cu Misterul Tibetan, care a fost de asemenea împrumutat de către Lāmas de la Bönpos.

La originea sa, Misterul nu era nimic altceva decît un dans ritual de exorcism sacrificator. Ţăranii tibetani îl numesc încă „Dansul Demonului Tigru Roşu", şi această zeitate sugerează clar istoria pre-buddhistă. Sub acest aspect, el este foarte comparabil cu ceremonia din Bali, de origine de asemenea primitivă, care a supravieţuit în acelaşi fel în faţa buddhiştilor din Ceylon, ca un exorcism de sacrificiu, întrebuinţat pentru a tămădui bolile omeneşti şi ai cărui principali executanţi sînt dansatorii diavolului.

În forma lor actuală cea mai înalt dezvoltată, Misterele sînt executate deja de mult timp cu scopul de a expulza demonii nenorocului de peste an şi a dobîndi ajutorul zeităţilor prin intermediul sacrificiilor omeneşti (făcute în efigie) protecţia recoltelor, a cirezilor, cît şi pentru protecţia divină a Statului şi triumful asupra tuturor duşmanilor, atît umani cît şi spirituali. În timpurile primitive, acestui rit i se asocia, fără îndoială, împărţirea şi consumarea cărnii şi sîngelui sacrificiului. La venirea buddhismului, victima umană a fost înlocuită cu o efigie antropomorfică făcută din cocă. După tradiţie, această substituţie a fost în general stabilită la sfîrşitul sec. al VIII-lea al erei noastre, graţie, se spune, lui Padma Sambhava.

VII. Originea bolilor după concepţia lamaistă

Dat fiind faptul că Misterul, ca şi anumite aspecte ale ritului *Chöd*, în special acelea din al doilea manuscris, par să ţină în mod fundamental de un ritual destinat vînării demonilor şi a relelor influenţe pentru a tămădui relele omului individual şi ale omului în colectivitate, ca şi în Stat, ni se pare important să oferim aici punctul de vedere al Lāmaismului cu privire la boală.

Lāmas spun că există trei surse principale ale bolii: lipsa de armonie în funcţiile sistemului nervos, în secreţia bilei, şi în circulaţia flegmei sau a suflurilor (forţelor vitale ce constituie, prin distribuţia lor în corp, diversele temperamente). Există de asemenea, după Lāmas, stimuli externi ce emană de la fiinţe spirituale, în relaţie cu influenţele planetare astrologice, care pot influenţa o fiinţă omenească, un animal sau o recoltă, ca şi o naţiune, în bine sau rău, căci toate creaturile însufleţite: stelele, planetele, Soarele şi Luna sînt într-o relaţie inseparabilă şi, de fapt, într-o unitate indivizibilă. Deci, tot ceea ce afectează individul, afectează toate fiinţele. Astrologia este pentru tibetani, ca şi pentru toate popoarele Orientului şi pentru un număr tot mai mare de occidentali, un subiect de studiu serios, de justa înţelegere a căruia depinde prosperitatea societăţii umane[3].

VIII. Comparaţia cu ceremonia Bali din Ceylon

Preoţii buddhişti care îşi oferă patronajul lor şi în acest fel sancţionează ceremonia Bali în Ceylon, au o opinie analogă. Această ceremonie este ea însăşi mai mult absolut astrologică decît Misterele, deoarece succesul său în exorcismul curativ depinde de invocaţia cu ajutorul unor zeităţi aflate în relaţie cu cele nouă planete. Zeii, care sînt reprezentaţi în efigii făcute din pămînt smălţuit, pictate în culori simbolice, sînt: 1° Ravi (Soarele), care provoacă dureri de cap, de ochi, febră şi sărăcie; 2° Candra (Luna), care provoacă febre şi pecingine; 3° Kuja (Marte), care provoacă boli venerice şi face ostili prietenii cei mai apropiaţi; 4° Budha (Mercur), care pro-

voacă accidente, membre frînte şi pericole de atac din partea animalelor sălbatice; 5° Guru (Jupiter), care provoacă boli externe şi interne ale capului şi gîtului; 6° Śukra (Venus), care provoacă anemie, miopie şi boli ce ridică puternic temperatura; 7° Sani (Saturn), care provoacă anemie, tuberculoză, pierderea sănătăţii, dezordini mintale, boli de inimă, tot felul de nenorociri şi, cînd se găseşte într-o anumită poziţie, moartea; 8° Rāhu (Capul Dragonului), care provoacă furuncule, ulcere, răniri, boli articulare, reumatisme, paralizii cît şi boli de inimă şi tuberculoză; 9° Ketu (Coada Dragonului), care provoacă boli de intestine, dizenterie, diaree, boli ale membrelor şi moartea. Cum doar atunci cînd planetele sînt în poziţie defavorabilă îşi exercită reaua influenţă, şi doar atunci spiritele potrivnice omului pot să-şi exercite relele lor acţiuni asupra lui, orice rit de exorcizare, precum ceremonia Bali, sau Misterul, îşi datorează reuşita momentului favorabil ales de către astrologul care trebuie să-l îndeplinească.

IX. Arta exorcismului

Lāmas explică modul în care în natură toate lucrurile se influenţează unul pe celălalt. Există în constituţia omului elemente, forţe, pasiuni, puteri mentale în activitate constantă, ce corespund acelora care există în fiinţele non-umane şi invizibile prin care, inconştient, omul este influenţat şi primeşte boala şi nenorocul. Scopul practic al oricărui rit de exorcizare este de a neutraliza dezechilibrul din natură şi din spiritul şi trupul omului pe care influenţele răufăcătoare, de oriunde ar veni, l-au cauzat. În consecinţă, în toate epocile istorice, au fost făcute ofrande ispăşitoare fiinţelor spirituale pentru a cîştiga cooperarea lor armonioasă cu omul. În cazul spiritelor rele, ce refuză să se lase domolite cu astfel de mijloace, era întrebuinţat exorcismul, aşa după cum mai este întrebuinţat încă în toate ţinuturile şi în multe din bisericile creştinătăţii.

Întemeietorul creştinismului însuşi credea că un spirit rău, obsedant, putea produce boala şi nebunia oamenilor. Aceasta este dovedit prin vindecarea posedatului, cînd El a făcut să iasă din trupul acestuia legiuni de demoni pe care i-a trimis într-o turmă de porci, şi prin mai multe alte exorcisme[4]. În *Sf. Matei*, X, 1 se zice: „El îi chemă în preajma Lui pe cei doisprezece discipoli şi le dădu puterea de a alunga spiritele necurate şi de a vindeca tot felul de rele şi boli".

În tot Orientul, în special în China, obsesia demonilor este un rău recunoscut şi numeroase exorcisme sînt întrebuinţate pentru vindecare. În Tibet, există o credinţă foarte răspîndită după care un Spirit-Rege, adică un Lāma dezincarnat, care a practicat magia neagră în timpul vieţii, poate, proiectîndu-şi răutatea într-o fiinţă omenească încarnată, s-o înnebunească. La fel, după cum cred, şi astrologii sinhalezi, şi alte soiuri de spirite, ajutate de către condiţiile defavorabile, produc diverse dezordini în om. Astfel, abcesele, plăgile, calculii hepatici şi renali, se spune că sînt cauzaţi de relele influenţe ale Spiritelor-Şerpi numiţi popular (nu în spirit esoteric) *nāga*. *Danab*, un fel de elementali asemănători Salamandrelor filosofiei medievale, pot cauza dureri acute în bronhii şi febre puternice. Unul din ordinele inferioare de *devas*, care sînt obişnuiţi cu o existenţă de bucurii pur senzuale pot, dacă sînt ofensaţi de o fiinţă omenească, să se răzbune provocîndu-i crize de epilepsie sau apoplexie. Pentru toate aceste rele produse de către spirite, tibetanii consdieră că singurul remediu este exorcismul.

X. Reprezentarea misterelor[5]

Misterul, în versiuni variind puţin unele faţă de altele, este celebrat anual de toate sectele de Lāmas fie, cel mai obişnuit (după obiceiul pre-buddhist) la sfîrşitul anului, fie — la ordinele Ningma şi Ladāk — la începutul verii, în momentul aniversării lui Padma Sambhava. Cînd Misterul este jucat la sfîrşitul anului, el face parte din importanta ceremonie numită „trupul sacrificial al anului mort".

Reprezentaţia are loc în curtea templului. Începutul este anunţat printr-un lung apel de trompetă confecţio-

nată dintr-un femur uman, ca şi la începutul ritului *Chöd*. Orchestra de Lāmas cîntă apoi un fel de bocet straniu, însoţit de o psalmodie în mezzo-voce făcută de muzicieni; se vede atunci apărînd o procesiune de preoţi purtînd mitre negre reprezentînd credinţa pre-buddhistă Bön. Ei fac semnul mistic Bön „Cei Trei" şi dansează lent pe o muzică solemnă. După ieşirea lor, o trupă de demoni intră, în timp ce dansează în cerc dansul lor ritual, Lāmas oficianţi le fac ofrande de îmbunare, ca şi către toate fiinţele din cele Şase Stări de existenţă în Samsāra. Apoi, grup după grup, apar reprezentările fiinţelor demonice ale regatelor invizibile, multe dintre ele cu capete de animale, aşa după cum sînt descrise în *Cartea Tibetană a Morţilor*. Lāmas potolesc şi exorcizează fiecare grup, unul după altul, pînă ce apare Padma Sambhava în persoană, toţi demonii închinîndu-se atunci şi dispărînd, ca simbol al triumfului buddhismului asupra şamanismului indigen şi a Bönpaşilor.

Există o similitudine între ritul *Chöd* (ca sacrificiu exorcist) şi serviciul cîntat de către preotul ce-l personifică pe Padma Sambhava. În acest rit care vizează doar să izgonească demonii, se găseşte invocaţia către zeitatea tutelară a oficiantului şi către zeitatea tutelară a asistenţilor săi spirituali comparabilă cu zeiţa Înţelepciunii Care Împlineşte Totul cît şi cu zeiţele *dākinī* ale lui *Chöd*; acest rit se cheamă: „Ofranda ce-i izgoneşte pe cei care sînt Feroci şi Laşi". Cu ajutorul acestor „Feroci", ca şi cu ajutorul zeiţei Înţelepciunii care Împlineşte Totul şi al *dākinīs* ale lui *Chöd* se exorcizează şi se stăpîneşte hoarda de demoni. Aceşti demoni, invizibili pentru fiinţele exorcizate, trebuie să intre în efigia unei victime sacrificiale, după care oficiantul cîntă următorul exorcism pentru a le ţine la respect: „HŪM! Prin binecuvîntarea Celui Feroce care bea sînge, fie ca demonii răufăcători şi spiritele rele să fie ţinute la respect. Le străpung inima cu acest cîrlig; le leg mîinile cu această legătură de frînghie; le leg trupul cu acest lanţ puternic; le menţin la pămînt cu ajutorul sunetului clopotului. Şi acum, o, Mîniosule băutor de sînge (Şef peste Cei Feroce), stabileşte-ţi sălaşul sublim peste ei".

Şeful peste Cei Feroce este atunci rugat „să smulgă inima spiritelor rele ce provoacă răul şi să le extermine complet". Efigia sacrificială, care este vizualizată ca un cadavru adevărat, este scăldată simbolic în sîngele demonilor şi oferită Celor Feroci însoţită de următorul cîntec: „HŪM! O, voi, cete de zei ai cercului magic, deschideţi-vă gurile tot atît de larg ca pămîntul şi cerul, adunaţi-vă cîrligele asemănătoare munţilor stîncoşi, şi pregătiţi-vă să devoraţi în întregime oasele, sîngele şi maţele tuturor spiritelor rele răufăcătoare"[6].

Misterul se continuă pînă la cel mai înalt punct dramatic, care constă în prima zi în a da cu harponul în Duşman şi în a doua zi în a-l omorî. În Ritul *Chöd* acest lucru este reprezentat prin străpungerea Demonului Egoismului de către *dākinī*. Duşmanul, care este o reprezentare colectivă a nenumăratelor hoarde de demoni care chinuiesc poporul Tibetului şi se opun lâmaismului, este reprezentat prin efigia unui trup omenesc.

„Cîteva zile înainte de reprezentaţie se face un manechin din cocă reprezentînd, în modul cel mai viu şi mai realist posibil, imaginea unui băiat. Simulacre de organe ca inima, plămînii, ficatul, stomacul, intestinele etc. sînt introduse în trup, inima şi cele mai mari vase sanguine, ale membrelor sînt umplute cu un lichid colorat în roşu pentru a figura sîngele"[7].

Patru ghuli ai cimitirelor poartă efigia în centrul curţii mănăstirii. Apoi demoni reprezentînd schelete, înarmaţi cu lănci dansează în cerc împrejur şi îl străpung după voia lor. În acest moment, Lāmas îşi exercită puterea lor ocultă şi ghulii căzînd pe spate la apropierea lor, ei încep să traseze în jurul efigiei un triunghi magic, apoi se retrag. Hoarde de spirite şi de demoni ai morţii se năpustesc frenetic pentru a sfîşia sau a ridica efigia, dar sînt împiedecaţi de liniile triunghiului şi cîntecele ce însoţesc norii de tămîie ce scapă din cădelniţele legănate de către nişte sfinte personaje cu mitră şi purtînd mantii purpurii.

Reprezentaţia primei zile se încheie prin venirea unui Sfînt, aparent o încarnare a lui Buddha, care subjugă demonii şi le arată mila sa dîndu-le fiecăruia puţină făină şi un gît de apă sfinţită.

În ziua următoare are loc omorîrea Dușmanului cu pumnalul magic (numit în tibetană *phurba*). Ca și în ajun, cei patru ghuli ai cimitirelor aduc efigia care este menținută învelită într-o pînză neagră. Dansînd împrejur, ei ridică pînza și descoperă o formă omenească asemănătoare efigiei utilizată în ajun.

Apoi șefii demonilor înaintează, urmați de hoarda de demoni și de un grup de dansatori ai diavolului cu acoperămînt negru (reprezentîndu-i pe preoții Bön). Apoi vine zeul Bogăției, însoțit de alte zeități masculine și feminine cu suitele lor. La sfîrșit vine Sfîntul Rege al Religiei, al cărui cap este asemănător cu acela al unui taur cu coarne lungi și care este urmat de numeroși asistenți. Este una din formele lui Yama, zeul Lumii Subpămîntene, în aspectul său mînios și numit Spiritul Morții cu Cap de Taur. Împreună cu asistenții el dansează împrejurul efigiei ținînd în mîna dreaptă o *phurba* și un laț, și în mîna stîngă, o inimă omenească (în efigie). Făcînd de asemenea semnul sau *mudrā* „Cele Trei" cu pumnalul, el îl lovește atunci în inimă și membre pe Dușman și îi leagă picioarele cu lațul. Apoi, după ce a făcut să sune un clopoțel lâmaist, așa cum o face și yogi în ritul *Chöd*, el ia o sabie, taie membrele, deschide pieptul Dușmanului și-i scoate inima și viscerele îmbibate de sînge. O hoardă de ființe monstruoase, avînd capetele împodobite cu coarne, ca cerbii sau yacii, se reped cu coarnele să sfîșie resturile și să le împrăștie în toate direcțiile[8].

Diavolii asistenți strîng apoi toate bucățile împrăștiate și le adună într-o mare căldare de argint de forma unui craniu uman în care sînt puse bucățile din trupul yoginului în Ritul *Chöd*[9].

Într-o procesiune pompoasă, la care se adaugă dansatorii diavolului cu coafură neagră, patru dintre asistenți poartă căldarea umplută cu resturile sacrificiului în fața Regelui Religiei. Regele ia bucățile sîngerînde și după ce mănîncă una din aceste bucăți, aruncă în aer ceea ce rămîne. Aceste bucăți sînt zărite de către demonii care se bat pentru a le avea cînd cad pe pămînt și le azvîrl frenetic în toate direcțiile, pînă la mulțimea care, acum, ia parte la orgie. Urmează apoi o încăierare sălbatică în mulțime, fiecare încercînd să înșface o bucată din trupul

sfîșiat, fie pentru a o mînca pe loc ca un sacrament, fie pentru a o păstra ca pe o relicvă sacră, prețioasă, contra relelor și nenorocirilor omenești.

În scena următoare, Regele arde ca sacrificiu o mică imagine a unui om plasată în interiorul unui craniu care este azvîrlit într-o căldare cu ulei fierbinte. Aceasta distruge și trebuie să învingă toate relele.

După acest rit, vine o procesiune de călugări, precedată de oameni deghizați și urmați de mulțime, călugării purtînd o figură omenească cu trei capete făcută din cocă, care este în mod ceremonios lăsată, într-un mod aproape asemănător țapului ispășitor al evreilor. Atunci mulțimea se repede, încă o dată, asupra acestei efigii pe care o fac bucăți și se bat furios, ca în ajun, pentru ca fiecare să poată apuca și păstra una din bucățile ce va fi păstrată ca un talisman.

În acest timp Lāmas reintră în procesiune în templu și celebrează acolo un serviciu special. În sfîrșit, după dansul ritual al dansatorilor diavolului cu coafuri negre, urmează apariția preotului chinez numit Hua Shang, pe care Padma Sambhava l-a trimis în Tibet și Misterul se încheie.

XI. **Dansul vindecător al lui Kinchinjunga**

Există în Sikkim o adaptare a Misterului care se zice că a fost stabilită de către Chagdor Namgyal, al șaselea Mahārāja din Sikkim. Aceasta constă dintr-un dans războinic mistic pentru adorarea spiritului lui Kinchinjunga, muntele cu cinci piscuri sacre al Sikkimului, cu ceva mai puțin înalți decît Everestul. Fiind invitat de către actualul Mahārāja, am avut prilejul să fiu singurul european admis să asiste la celebrarea sa în curtea palatului de la Gangtok în timpul celor două zile ale reprezentației sale, în 19—20 decembrie 1919.

Ea este numită popular «Dansul Munților Înzăpeziți». Acest festival este esențialmente un rit de purificare, fiind îndeplinit de către Lāmas din Sikkim sub președenția personală a Mahārājahului, cu scopul de a exorciza tot răul din regat.

În Misterul mai vechi de la Lādak și din Tibet, răul, așa cum am văzut, este personificat de către actori-demoni și o efigie omenească numită «Dușman». În dansul războinic din Sikkim, o efigie, avînd semnificație similară, este adusă în mijlocul curții palatului în timp ce două schelete dansează în jurul ei. Ceilalți dansatori se reunesc în jurul efigiei scoțînd stridente strigăte războinice, își flutură săbiile și le înfig de trei ori în trupul ei, împrăștiind peste tot coca din care este făcută. În a doua zi de dans, spre deosebire de tradiția din Lādak, efigia nu este decît de hîrtie. Aceasta este arsă pentru a simboliza distrugerea totală a oricărui rău ce afectează omul, animalul sau recoltele din Stat.

În Dansul Munților Înzăpeziți, ca și în acela al Misterului, distrugerea Dușmanului simbolizează în mod esoteric distrugerea Ignoranței, așa cum o face, în Ritul *Chöd*, renunțarea mistică la personalitate și distrugerea egoismului care rezultă din aceasta.

Ofrandele de hrană făcute zeităților asociate cu devoțiunea către Kinchinjunga, în Dansul Războinic, constau în mici prăjituri triunghiulare conice, făcute din făină de cereale și numite *turma*, ceea ce semnifică „ceea ce este împrăștiat (pentru toți)". După Lāmas din Sikkim, ele simbolizează tripla ofrandă (a trupului, cuvîntului și spiritului oricărei ființe însuflețite) către Buddhas. Aceasta își are de asemenea paralela sa în Ritul *Chöd*. *Turmas* oferite ca sacrificiu sînt în final arse într-un con făcut din iarbă uscată și frunziș și reduse la cenușă. Prin aceasta ofranda este transmutată în Vid, ceea ce semnifică în acest ritual Esența Divină infuză în toate lucrurile Samsārei. Este aceeași semnificație care este acordată transmutației trupului yoginului în ambrozie divină prin renunțarea sa sau prin „tăierea egoismului", în ritul *Chöd*.

XII. Interpretarea antropologică

În Ritul *Chöd*, ca și în Misterul tibetan și în Dansul Războinic din Sikkim, antropologii vor discerne învățături valoroase asupra istoriei (tot atît de vechi ca și umanitatea) sacrificiului uman, din timpurile cînd sacrificatul era o ființă vie pînă la zilele noastre cînd, în Tibet sau aiurea, este întrebuințată o efigie. Căci această idee a sacrificiului uman durează pînă în zilele noastre sublimată într-o formă simbolică de sacrament, precum doctrina transsubstanțierii. Faptul, sub o formă sacramentală, de a mînca carnea și a bea sîngele zeului pare să-și fi găsit expresia în toate epocile cunoscute și toate condițiile societății omenești, de la sălbaticii cei mai primitivi pînă la cultul celei mai înalte culturi a vechilor greci.

Înainte de venirea buddhismului, tibetanii cu Bönpos (și fără îndoială mult înainte de Bön) erau obișnuiți nu numai cu sacrificiul oamenilor și animalelor, ci (după unele mărturii demne de crezare), practicau canibalismul, fără îndoială într-un sens religios sacramental, așa cum au făcut-o și strămoșii îndepărtați ai raselor europene, inclusiv aceia ai Marii Britanii și Irlandei. Apoi, după cum ritualele tibetane — în mare parte de origine pre-buddhistă — o demonstrează în scurtul nostru rezumat, a avut loc o tranziție culturală, paralelă aceleia din Occident, a sacrificiului unei efigii în locul sacrificiului substanțial, întrebuințat ca mijloc transcendental de exorcism cu scopul de a-i purifica și sanctifica spiritualmente pe cei ce participă la comuniune.

O interesantă ilustrare a acestei tranziții culturale se găsește în cuvintele ritualului Dansului Războinic al lui Kinchinjunga care sînt rostite ca devoțiune față de spiritul lui Kinchinjunga de către Crainicul care îl reprezintă pe Mahākāla, Marele Domn al Tuturor Zeităților Păzitoare ale Credinței din Sikkim.

„Săgeți, lănci, spade, arme marțiale sînt îndreptate către Dușman, pline de fulgere și reflexe. Munți de morți sînt mîncați ca hrană, oceane de sînge sînt băute ca băutură. Cele cinci simțuri sînt întrebuințate ca ghirlande de flori. Organele de simț sînt mîncate ca delicatese".

Un alt studiu este ilustrat de către ritualul care a fost numit „Eucharistia Lāmaismului". În ea, preotul oficiant concentrează în inima sa esența divină prin intermediul imaginii lui Buddha Amitāyus, Buddha al Vieții Infinite, apoi, luînd de la altar un vas umplut cu apă binecuvîntată care a fost deja consacrată, el stropește cu acest

lichid sacru hrana oferită ca sacrificiu ispășitor demonilor psalmodiind în acest răstimp:

„L-am purificat (orezul ofrandei) cu *(mantra)* Svabhāva, și l-am convertit într-un ocean de nectar în prețiosul bol Bhum".

Alungînd în acest fel forțele răului, preotul continuă o ceremonie asemănătoare celei a misei pînă ce Buddhas cerești și Bodhisattvas și celelalte zeități care au fost invocate transformă apa binecuvîntată în ambrozie divină. Apoi, cu acompaniament de cimbale, preotul intonează următorul cîntec:

„Acest vas este umplut cu ambrozie nemuritoare
Pe care cele Cinci Ordine de Ființe Cerești
au binecuvîntat-o
Cu viața cea mai minunată. Fie viața veșnică
Ca diamantul, victorioasă ca
Stindardul Regelui, puternică ca vulturul
Și veșnică. Fie ca eu să fiu privilegiat cu darul
Vieții nemuritoare și ca toate dorințele mele
Să se îndeplinească"[10].

Transmutația mistică fiind împlinită, fiecare membru al comuniunii primește de la preot, în căușul mîinii sale, puțină apă consacrată și o picătură de vin consacrat vărsat dintr-o cupă în formă de craniu; acest vin, datorită faptului că a fost așezat pe altar pe tot timpul ceremoniei, a fost saturat, ca și apa, de esența Ființelor Divine care conferă nemurirea. Comuniantul primește de asemenea trei cocoloașe binecuvîntate dintr-o farfurie sfințită prin contactul cu preotul. Aceste cocoloașe sînt făcute din făină, zahăr și unt. După ce toți comunianții au fost împărtășiți cu apă, vin și cocoloașe, se face binecuvîntarea lâmaistă care constă în punerea deasupra mîinilor de către preot, care încheie astfel slujba pentru conferirea vieții veșnice.

XIII. **Sacrificiul mistic al unui Bodhisattva**

Ca o concluzie care se potrivește la această schemă a expozeului asupra sacrificiului sacramental, așa cum apare el în lunga sa dezvoltare istorică, în special în Tibetul pre-buddhist, Kașmir și Sikkim, aducem sub ochii cititorului ceea ce este, poate, cel mai elevat și mai sublim aspect al unei teorii enunțate pînă astăzi de către omenire. Textul întrebuințat pentru acest expozeu este extras din remarcabila culegere de învățături buddhiste cunoscută sub numele de *Śikśa-Samuccaya*, compilată de către Sāntideva în special din cele mai vechi *Sūtra* Mahâyâniste și tradus acum dintr-un manuscris sanskrit readus din Nepal de către răposatul Mr. Cecil Bendall, fost profesor de sanskrită al Universității din Cambridge[11].

În *Nārāyana-Pariprcchā* se spune: „Bodhisattva trebuie să gîndească astfel: «Mi-am dedicat și abandonat forma mea tuturor creaturilor; și, în plus, și posesiunile mele exterioare. Orice ființă va avea nevoie, pentru o cauză oarecare, dacă ea este recunoscută drept bună, îi voi da mîna, piciorul, ochiul, carnea, sîngele, măduva, membrele mele mari sau mici și chiar capul meu, celor care le vor cere, fără a pomeni lucrurile exterioare: averea, grîul, aurul, argintul, pietrele prețioase, podoabele, caii, elefanții, carele, caleștile, satele, orașele, tîrgurile, oamenii, regatele, capitalele, servitorii, servitoarele, solii, fii, fiicele și casa»".

Orice lucru care îi aparține lui Bodhisattva, chiar propriul său trup, el face jurămîntul că renunță la el „fără regret, fără reproș, fără ca să se aștepte ca meritul să se coacă" și din „compasiune și milă", pentru ca și ceilalți, „la fel ca și acela care a atins înțelepciunea, să poată învăța Legea".

Tot așa, în *Akśayamati Sūtra,* Bodhisattva zice: „Eu trebuie să mă folosesc chiar de ceea ce este trupul meu pentru binele tuturor creaturilor", și în *Vajradhvaja Sūtra* ni se spune: „Astfel, într-adevăr, un Bodhisattva este acela care se oferă pe sine tuturor creaturilor pentru a le ajuta să dezvolte întreaga rădăcină a binelui, în interesul binelui tuturor creaturilor, acela care se oferă ca (Lumina) unei lămpi în mijlocul tuturor creaturilor, stabilindu-se în mijlocul tuturor creaturilor ca fericire a lor. Astfel, într-adevăr, dacă îi ceri lui Bodhisattva limba sa, el se așează și vorbește cu o voce plăcută și prietenoasă, exprimînd gînduri binevoitoare și,

făcîndu-l să se așeze pe un așternut moale demn de un rege, i se adresează solicitantului cu plăcere. Își eliberează spiritul de mînie, nu este jignit, nici supărat, spiritul său este absorbit în mărinimie, spiritul său este ca și acela al spiței lui Buddha, păzindu-și șirul gîndurilor fără șovăire în natura lor, plin de forță și putere, cu spiritul nefixat asupra trupului, neatașat de cuvînt, cu trupul odihnindu-se pe genunchi, punîndu-și tot trupul său în slujba solicitantului, vorbește cu gura sa, spunînd cuvinte afectuoase, plăcute, grațioase și prietenesc serviabile". „Luați limba mea și faceți cu ea ceea ce vi se pare bun. Faceți ceea ce vă place și fiți mulțumiți în inima voastră și mulțumiți de voi înșivă, mulțumiți și încîntați de plăcere". Spunînd aceasta, își sacrifică capul, împlinind cunoașterea cea mai înaltă, care este faptul tuturor lucrurilor, atingînd înțelepciunea care se află în capul Eliberării tuturor creaturilor, dorind știința incomparabilă care este cea mai elevată în întreaga lume, hotărît să atingă regalitatea științei, culmea tuturor tărîmurilor, doritor să exercite cea mai înaltă suveranitate asupra lucrurilor transcendentale, cu un spirit revărsîndu-se de iubirea pentru un număr nesfîrșit de solicitanți".

Bodhisattva nu îmbracă decît Corpul Adevărului, Dharma-Kāya însăși: „El îndrăgește ideea unui trup intact, fără spărtură, fără diminuarea care constituie Corpul Legii, format din Înțelepciunea Fără Obstrucție" și „reamintindu-și cu atenție că trupul său își are sfîrșitul în cimitir, considerînd acest trup drept hrana lupilor, șacalilor și cîinilor, amintindu-și că este partea celorlalți", Bodhisattva „dedicîndu-și reflexia Legii" meditează astfel: „Fie că eu ofer sau nu aceluia care solicită acest trup, intestinele, ficatul, inima sau plămînii, acest trup nefiind veșnic, el este promis cimitirului la sfîrșitul vieții mele". Astfel, cu natura lui mulțumită și satisfăcută, cunoscînd Legea, stabilit în mod hotărît în ideea de prietenie, cînd un solicitant îi cere esența trupului său, nonesențial (prin dragostea lui față de Lege), chiar dacă el nu-și sacrifică decît o unghie, o face în această idee: „Aceasta vine să întărească rădăcina binelui" și acesta este sensul în care „renunță el la propriul său trup".

Astfel procedează și un yogi care îndeplinește „tăietura mistică" prin care el renunță la toate lucrurile lumii, chiar și la propriul său trup prin iubirea Legii Binelui. Atunci cînd orice atașament de existență sangsârică va fi fost curmat și cînd el va fi dobîndit Marea Libertate, el va face de asemenea jurămîntul lui Bodhisattva și va intra pe Calea cea mai înaltă.

NOTE LA INTRODUCERE LA CARTEA A V-A

(1) Manuscrisul tibetan după care s-a făcut traducerea noastră, poartă titlul: *Gchöd-yul mkhah-hgro-hi Gad-rgyang*, însemnînd „Metoda pentru a distruge eul inferior", numită „Divina Bucurie a *Dakinis*".

(2) Vezi Csoma de Körös, *Grammar of the Tibetan Language*, (Calcutta, 1834), p. 115.

(3) Astrologia indiană nu este lipsită de o anumită valoare științifică, în special cînd este întrebuințată de către maeștri antrenați în yoga. Aceasta s-a dovedit prin uimitoarea exactitate a prezicerii de către ei a marelui cutremur de pămînt din luna ianuarie 1934 care a provocat o atît de îngrozitoare distrugere de vieți omenești și de bunuri în Bengal, Bihar și diversele părți ale Nordului Indiei ca și în Nepal. Cu cîteva săptămîni înaintea zilei în care a fost prezis că cutremurul de pămînt va avea loc, ceremonii religioase, dintre care unele aveau un caracter ocult, au fost îndeplinite de către astrologii și preoții hinduși pentru a atenua, pe cît era posibil, efectele dezastrului. Profesorul Amaranatha Jha, fiul fostului Cancelar al Universității din Allahabad a confirmat ceea ce a fost telegrafiat de către presa europeană. El mi-a spus în timpul unei recente vizite la Oxford, că prezicerea astrologică a cutremurului de pămînt a apărut cu circa un an mai înainte ca el să fi avut loc în *Panchanga* din Benares. În această publicație se spunea că cutremurul va avea loc la 15 ianuarie după masa și că el se produce în acea zi la ora 14 și 4 minute la Allahabad, și, la cîteva minute diferență, în celelalte regiuni. „*Hindustani Times*" (Delhi, 18 ianuarie, 1934, p. 15) publică această depeșă a lui Lucknow: „Un fapt curios este că cutremurul de pămînt pare să fi fost așteptat de către astrologii ținutului, dintre care mulți se găseau în rugăciune în temple cînd a survenit catastrofa. Calculele lor erau bazate pe semnele Zodiacului și motivul temerilor lor era faptul că șapte planete se găseau atunci reunite în semnul Capri-

cornului. Acest fenomen, foarte rar, nu s-a mai produs din vremea *Mahabharatei*". Profesorul Amaranatha Jha mi-a spus de asemenea că ora și minutul exact al nașterii sale, la Darbhanga în Bihar, au fost prezise de către astrologul familiei sale. Toate acestea pot sugera că oamenii noștri de știință din Europa și America, care sînt absolut incapabili să prevadă astfel de evenimente și în particular un cutremur de pămînt, ar putea dobîndi o cunoaștere pur utilitară studiind, fără prejudecăți, astrologia și științele oculte ale Orientului. Putem aminti aici că, timp de mulți ani, am găsit în presa engleză pompoase și științifice dezmințiri ale puteri vrăjitorilor, și acum există o Societate a vrăjitoarelor ale căror servicii le utilizează Guvernul Britanic.

(4) *Sf. Marcu*, V, 1—20; *Sf. Luca*, IV, 33—6, 17.

(5) Darea de seamă pe care o oferim noi aici se referă la Misterul jucat de călugării Bisericii Nonreformate a Mănăstirii Himis din Ladak, Kașmir, întrucît acești călugări au păstrat elementele prebuddhiste mai bine decît au făcut-o călugării Bisericii Reformate. Misterul din Ladak corespunde, în toate părțile sale esențiale, celor care sînt puse în scenă de către celelalte ordine monastice ale Ningma din tot Tibetul, Bhutan, Sikkim și sînt bine-cunoscute, fiind prezentate de către un mare număr de europeni. Vezi L. A. Waddell, *The Buddhism of Tibet or Lâmaism*, London, 1895, cap. XX.

(6) Vezi L .A. Waddell, *op. cit.*, pp. 531—2.

(7) *Ibidem*, p. 527.

(8) Lamas ai Bisericii Reformate au modificat arbitrar această parte a Misterului și fac din acești demoni simbolul lui Lama Pal-Dorje care, la începutul secolului al X-lea e.n. l-a asasinat pe Lang-Dharma, regele tibetan care, din pricina renegării buddhismului și a persecutării Lamas care îl urmau, a fost numit Împăratul Iulian al Lamaismului. Personajul Regelui Religiei este de asemenea transformat și el reprezintă pe zeul Mahakala care se zice că l-a predat pe Lang-Dharma în mîinile lui Lama. Ghulii cimitirelor reprezintă sclavii care mănîncă cadavrul lui Lang-Dharna. (Vezi L. A. Waddell, *op. cit.*, p. 531.)

(9) Găsim aici un rit de inițiere secret, straniu de asemănător Misterelor Orfice în care Dionysos-Zagreus, divinitate născută din Zeus și Persephona, care a devenit Marele Domn (ce prezidează moartea și generarea) a fost omorît din gelozie de către frații săi Titanii. Ei i-au tăiat trupul în bucăți și l-au aruncat într-o căldare. Pallas Athena i-a salvat inima pe care i-a dus-o lui Zeus care, pentru a răzbuna această crimă, i-a distrus pe asasini cu fulgerul. Apollo a fost însărcinat de către Zeus să adune bucățile risipite din trupul lui Zagreus martirizat. Tocmai acest mit era acela pe care preoții orfici îl dramatizau în Misterele lor, jucate doar în fața neofiților și inițiaților. În riturile omophagice, mitul era reprezentat prin sacrificiul unui om și dezmembrarea trupului său. Asistenții sfîșiau carnea în bucăți pe care le mîncau, participînd astfel la natura divină a lui Zagreus. Către sfîrșitul celui de-al III-lea secol, acest rit sacramental a degenerat într-atît la Roma și în Italia, încît a ajuns să provoace edictul *De Bacchanalibus*, care a proscris Misterele în toată Peninsula Italică. Vorbind despre acest edict, Pliniu ne spune (*Ist. Nat.*, XXXI): „se considera ca fiind un act suprem religios asasinarea unui om și mîncarea trupului său". În Misterele egiptene un rit similar era reprezentat și dramatizat, prezentînd moartea lui Osiris omorît de către fratele său Typhon și tovarășii lui. Corpul a fost tăiat în douăzeci și șase de bucăți care au fost azvîrlite în rîul sacru al Nilului, apoi regăsite unul cîte unul de către Zeița Isis, cu excepția unuia singur. (Vezi Baring-Gould, *Origin and Development of Religious Belief*, London, 1869, I, 406—7.) Exemple similare există în analele religiilor lumii noi și vechi.

(10) Vezi L. A. Waddel, *op. cit.*, p. 447.

(11) *Siksa-Samuccaya*, tr. C. Bendall și W. H. D. Rouse (London, 1922), pp. 23—8.

„Intru, dar nu știu unde
Și acolo, voi rămîne nemaiștiind nimic
Dincolo de orice știință".
(Sf. Ioan al Crucii, *Extazul Contemplației*)

„Iată rugăciunea mea: dar tu, o, dragă Timotei, în exercițiul abil al contemplației mistice, lasă-ți în urmă simțurile și operațiile inteligenței și toate lucrurile sensibile și intelectuale și toate lucrurile din lumea ființei și neființei, pentru ca tu să te poți înălța prin non-cunoaștere către unire, atîta cît să-L poți atinge pe Acela care depășește orice ființă și orice Știință".

„Ne rugăm să putem ajunge la această Întunecime care este dincolo de Lumină, și fără a vedea și fără a cunoaște, să vedem și să cunoaștem ceea ce este deasupra Viziunii și a Științei, realizînd că, nevăzînd și necunoscînd, atingem adevărata Viziune și adevărata Știință".

„Căci cu cît mai sus ne ridicăm în contemplație, cu atît mai limitate devin mijloacele noastre de expresie a ceea ce este pur inteligibil; și chiar în momentul în care ne cufundăm în întunecimea care este deasupra inteligenței, atingem nu doar cel mai scurt cuvînt, ci chiar Tăcerea Absolută a gîndurilor ca și a cuvintelor".

(Dionisie Areopagitul, *Teologia Mistică*).

CARTEA A V-A

CALEA SACRIFICIULUI MISTIC: YOGA PENTRU SUPUNEREA „EULUI INFERIOR"

AUM!

DANSUL YOGIC CARE DISTRUGE CREDINȚELE GREȘITE

1 — Acum vizualizează-te pe tine însuți ca fiind devenit instantaneu[1] Zeița Înțelepciunii care Îndeplinește Tot[2][1],
Posedînd puterea de a te întinde în imensitatea Universului[3]
Și înzestrat cu toate frumusețile perfecțiunii,
(Atunci) sună puternic din trompeta de femur omenesc[4]
Și dansează Dansul care Distruge Credințele Greșite[5].

PHAT![6]

2 — Eu, yogi care practică curajul de neînfrînt[6 bis]
Fixîndu-mi în întregime gîndirea și energia mea asupra realizării că Nirvāna și Samsāra sînt inseparabile,
Dansez această măsură pe (formele) ființelor spirituale care personifică eul[7];
Fie ca eu (să fiu în stare) să distrug ideea de dualitate a Samsārei!
Prindeți-vă în Dans, voi, venerați *gurus* ai Rădăcinii Credinței[9],
Prindeți-vă în Dans Eroi și Eroine[10] nenumărați ca și picăturile Oceanului,
Prindeți-vă în Dans, voi care traversați Cerul[11] și rătăciți peste tot;

Fie ca devoţiunea (mea) zeloasă să cunoască izbînda! Binevoiţi să răspundeţi asupra ei binecuvîntările voastre!

DANSUL YOGIC AL CELOR CINCI DIRECŢII[12]

PHAT!

3 — Atunci cînd dansez această măsură în Continentul Oriental al Superiorităţii fizice[12 bis]
Eroii şi Eroinele se învîrt în zona de dans în formă de semilună[13]
Picioarele lor strălucesc (în timp ce dansează) asupra (formelor doborîte) ale Spiritelor-regi care simbolizează Ura şi Mînia[14]
Ei suflă în Flautul Înţelepciunii Asemănătoare Oglinzii[15].

Hūm. Hūm. Hūm.[16]

PHAT!

4 — Atunci cînd dansez în Continentul Meridional al Lumii Umane[16 bis]
Eroii şi Eroinele se-nvîrt în zona de dans în formă triunghiulară;
Picioarele lor strălucesc (în timpul dansului) pe capul Orgoliului personificat de Domnul Morţii[17],
Ei bat măsura cu tobe din cranii ale Înţelepciunii Egalităţii cu o bătaie seacă şi particulară.

Hūm. Hūm. Hūm.

PHAT!

5 — Atunci cînd dansez în Continentul Occidentului bogat în vite[18]
Eroii şi Eroinele se-nvîrt în zona de dans de formă circulară[19];
Picioarele lor strălucesc (în timp ce ei calcă) peste capul Căpcăunei Poftei;
Ei sună din clopoţeii Înţelepciunii care Discerne Tot cu note armonioase şi plăcute.

Hūm. Hūm. Hūm.

PHAT!

6 — Atunci cînd dansez în Continentul Septentrional al Neplăcutului Sunet[20],
Eroii şi Eroinele se-nvîrt în zona de dans de formă pătrată[21],
Picioarele lor strălucesc (în timp ce ei calcă) pe capetele Spiritelor Rele ale Geloziei;
Tiara Înţelepciunii-Atotîmplinirii scînteiază viu[21 bis].

Hūm. Hūm. Hūm.

PHAT!

7 — Atunci cînd eu dansez în Centrul Locului Perfect Înzestrat[22]
Zona de dans a Eroilor şi Eroinelor este binecuvîntată (datorită divinei lor influenţe);
Picioarele lor strălucesc (în timp ce ei calcă) pe capul Vampirului Prostiei;
Cîntecele vesele ale lui HŪM al Înţelepciunii Esenţei Reale[23]
Răsună melodios.

Hūm. Hūm. Hūm.

STRĂPUNGEREA ELEMENTALILOR EULUI

8 — (Instrucţiuni către yogin): Gîndeşte-te că acum vei străpunge cu lănci Elementalii Eului.

PHAT!

9 — Divina *dākinī* vine din Est
Purtînd Lancea Iubirii Universale;
Preţioasa *dākinī* vine din Sud
Purtînd Lancea Marii Mile;
Dākinī a Lotusului vine din Vest
Purtînd Lancea Marii Afecţiuni;
Dākinī a Karmei vine din Nord
Purtînd Lancea Marii Imparţialităţi;
Dākinī a lui Buddha vine din Centru
Purtînd Lancea Spiritului lui Bodhisattva;
În picioare peste capetele (prosternate) ale Elementalilor Egoismului
Şi peste cele patru membre, ele îşi înfig în ei Lăncile lor,

îi străpung definitiv, apoi rămîn acolo fără mişcare (în pace)[24].

PHAT!

10 — (Instrucţiuni către yogin): După ce ai recunoscut Elementalii (Urii sau Mîniei, Orgoliului, Poftei, Geloziei şi Prostiei din care este compus Egoismul), trebuie să recunoşti harul (sacrificial) al trupului tău[25].

VIZUALIZAREA GURUŞILOR ŞI A ZEITĂŢILOR

PHAT!

11 — În Suprema fericire a Luminii Clare a Conştiinţei Primordiale
A acestei stări ce depăşeşte acţiunea, voliţiunea şi spiritul Samsārei[26],
Guru-rădăcină al tău, Vajra-Dhāra, al şaselea (Dhyāni Buddha, ca Ādi-Buddha),
Şi întreaga Linie de *gurus* ai Adevărurilor telepatice, simbolice şi murmurate la ureche[27],
Şi *dākinīs* şi Cei care sînt Păzitorii Adevărului[28], care sînt Zeii şi Zeiţele,
Reuniţi tot atît de numeroşi ca şi norii unui cer furtunos, trebuie vizualizaţi limpede
În mijlocul unei aureole de culori de curcubeu şi a unei lumini ameţitoare.

12 — (Instrucţiuni către yogin): Aici, priveşte aceste zeităţi cu o credinţă profundă şi încrede-te în întregime în ele.

RUGĂCIUNEA YOGINULUI

PHAT!

13 — Această Inteligenţă (sau acest Spirit) care apare de la sine, fiind Ceea ce este Necreat,
(De către cel care nu este iluminat) nu este realizată ca fiind Adevărata Protecţie;
O, fie ca să poată ajunge la ea aceia care s-au scufundat în Oceanul Durerii[29],

Fie ei protejaţi de către spiritul Trinităţii Primordiale (Trikāya),

14 — (Instrucţiuni către yogin): Recită de trei ori această rugăciune şi concentrează-te mental asupra ei (Apoi ia hotărîrea care urmează).

HOTĂRÎREA YOGINULUI

PHAT!

15 — O, spirit întunecat care consideri aparentul ca fiind Realul,
Fie ca tu să fii complet subjugat (de mine) în virtutea practicilor religioase;
Deci, pentru a cunoaşte şi a înţelege complet veritabila natură a Realului,
Iau hotărîrea de a mă elibera de orice speranţă şi de orice temere.

16 — (Instrucţiuni către yogin): Acum, îndeplinind sacrificiul[30], imaginează-ţi trupul tău ca fiind constituit din toate lucrurile pe care le poate dori (lumea)[31].

DEDICAŢIA SUB FORMĂ DE SACRIFICIU A CORPULUI ILUZORIU

PHAT!

17 — Acest Corp Iluzoriu pe care l-am considerat atît de preţios
Îl dedic (sub formă de sacrificiu) ca ofrandă pusă grămadă
Fără cea mai mică consideraţie pentru el, tuturor zeităţilor care constituie această întrunire vizualizată;
Fie ca rădăcina însăşi a eului să fie retezată!

PHAT!

18 — (Instrucţiuni către yogin): Apoi urmează rugăciunea către *gurus*

RUGĂCIUNE CĂTRE GURUS

PHAT!

19 — În Regatul indestructibil al Dharma-Kāyei,
În centrul aureolei de curcubeu și în luminile ame-țitoare,
O, Tată Omniscient, Cunoscător al Trecutului, Prezentului și Viitorului, Tu, născut din Lotus[32],
Apărînd sub forma lui Heruka[33] ce practică penitența,
Însoțit de *mātrikā*[34] și nenumărate cete de *dākinī*,
Radiind de maiestuoasa frumusețe a formei și a grafiei,
Proclamînd învățătura religioasă cu voce profundă și răsunătoare,
Cu spiritul tău pe veci potolit în Lumina Clară a Înțelepciunii Esenței Divine,
Eu, fiul tău, cu credință arzătoare și umilă, mă rog către tine.
În exterior, propriile mele creații ale gîndirii care s-au ridicat împotriva mea ca dușmani sub forma zeităților și demonilor,
În interior, concepția dualității de unde provin speranța și temerile,
În centru[35] fenomenele iluzorii diferite care sînt piedicile rele (pe Cale),
Fie ca toate acestea să fie retezate[36] (de mine) în timp ce mă aflu aici (în postura de devoțiune
timp ce mă aflu aici (în postura de devoțiune
yogică[37].
În virtutea puteri acestei doctrine profunde și subtile, distrugătoare a dușmanului
O, prea Sfînt Domn și Tată, acordă-mi grația și binecuvîntarea ta
Pentru ca să pot atinge Regatul Dharma-Kāyei!

PHAT! PHAT! PHAT!

20 — (Instrucțiuni către yogin): Păstrează-ți spiritul în stare de unire (sau de liniște yogică).

VIZUALIZAREA CADAVRULUI ȘI A ZEITĂȚII MÎNIOASE

PHAT!

21 — Apoi imaginează-ți acest trup, care este rezultatul propriei tale tendințe a Karmei
Ca pe o pradă moartă, grasă, suculentă, uriașă, (pentru a ocupa întregul Univers),
Apoi (spunînd) PHAT! vizualizează Inteligența radioasă care este în tine,
Drept Zeița Mînioasă și, ținîndu-se deoparte (de trupul tău)
Avînd o fată și două mîini și ținînd un cuțit și un craniu[38],
Gîndește-te că ea retează capul cadavrului
Și pune craniul (ca pe o uriașă căldare) pe trei cranii puse drept picioare ale unui trepied ce acoperă Cele Trei Regiuni[39]
Și că taie trupul în bucăți și le azvîrle în craniu drept ofrandă zeităților.
Apoi, gîndește-te că prin (puterea mistică) a razelor *mantrelor* din trei silabe: AUM ĀH HŪM și HĀ HŌ HRĪ[40]
Ofrandele sînt în întregime transmutate în *amrtā*[41] vie și luminoasă.

22 — (Instrucțiuni către yogin): Repetă *mantrele* de mai multe ori, și gîndește-te că prin aceasta necurățeniile (trupului oferit în sacrificiul mistic) au fost distruse și că ofranda în ansamblul ei a fost preschimbată în *amrtā*, și că această *amrtā* a fost înmulțită în cantități ce umplu universul (pentru binele tuturor ființelor).

CONVOCĂRILE LA SĂRBĂTOAREA SACRIFICIULUI

PHAT!

23 — Voi, ținte ale venerației, Trinitate și Zeități Păzitoare ale Credinței
Și în special voi, Cele Opt Ordine de Ființe Spirituale și Elementale,

Şi voi, cete de spirite rele care sînteţi demne de milă (obţinută prin ofranda mea)[42],
Veniţi cu toţii aici unde este îndeplinită penitenţa şi devoţiunea,
În această zi, eu, yoginul fără teamă,
Ofer ca sacrificiu acest corp iluzoriu al meu,
Acest corp care creează distincţia între Samsāra şi Nirvāna
Făcîndu-mi craniul tot atît de vast ca şi Universul Celui de-al treilea Vid[43]
Şi umplîndu-l cu cantităţi inepuizabile de Elixir al Înţelepciunii,
Către voi, toţi care vă bucuraţi de puterea miraculoasă de a apărea sub orice formă doriţi,
Acest dar este oferit fără resentiment şi fără cel mai mic regret.
O, voi musafiri, veniţi la această mare sărbătoare.
Toba făcută din craniu, care este cea mai minunată, mai rară dintre tobe, răsună cu sunet limpede;
Pătura (sau faţa de masă) din piele omenească (pe care este aşezat ospăţul) este minunată la vedere;
Trompeta din femur scoate un sunet melodios,
Clopotele împodobite cu clopoţei şi tiara sînt fascinante,
La fel ca păsările de pradă (sau vulturii) ce apar în jurul unui cadavru, veniţi toţi şi ciuguliţi aici!

PHAT!

24 — (Instrucţiuni către yogin): Apoi oferă ospăţul şi dedică actul (de a-l fi oferit).

OFRANDA SĂRBĂTORII SACRIFICIULUI ÎN ADORARE

PHAT!

25 — Către Înţelepţii *gurus* ai Celor Trei Ordine[44]
De la Maestrul Primordial[45] în jos
Şi de la Adevăratul meu *guru* în sus

Şi către Zeităţile Tutelare şi Păzitoare ale Credinţei, şi *dākinīs*,
Ofer în semn de adorare Elixirul acestui Mare Corp!
Fie ca toate fiinţele, inclusiv eu, şi în special geniile şi spiritele rele,
Să dobîndească (drept rezultat al acestui sacrificiu ritual) Dublul Merit pentru a le purifica de Dubla Întunecime[46]!
După atingerea cu succes a ţelului acestei practici ascetice (sau penitenţe)
Şi realizînd fenomenele (ca fiind) Iluzie, fie ca eu să înţeleg Lumina Clară,
Şi atingînd Eliberarea în Dharma-Kāya, eliberat de teamă şi groază,
Acordaţi-mi (o, voi, *gurus* şi Zeităţi) binecuvîntarea voastră pentru ca să devin şi eu Heruka!

PHAT!

OFRANDA SĂRBĂTORIRII SACRIFICIULUI FIINŢEI SPIRITUALE

26 — Fie că voi sînteţi ai Samsārei sau nu, voi, Cele Opt Ordine de Spirite, voi, Elementali şi fiinţe non-umane,
Şi voi, cete de spirite răutăcioase şi răuvoitoare care mîncaţi carnea încercînd să-l rătăciţi (pe cel care se devotează)[47],
Pe pielea omenească întinsă, ce acoperă toate sistemele Lumilor[48],
Adunate, carnea, sîngele, oasele, au fost aranjate în ofrandă (de sacrificiu);
Dacă consider acestea ca fiind „ale mele" sau ca fiind „eu" aş dovedi prin aceasta slăbiciune.
Voi aţi fi nerecunoscători, voi toţi, dacă nu v-aţi bucura din toată inima de ofrandă.
Dacă sînteţi grăbiţi, înfulecaţi aceasta complet crudă.
Dacă aveţi timp, fierbeţi-le şi mîncaţi-le bucată cu bucată
Şi nu lăsaţi după voi nici cea mai mică bucăţică.

PHAT!

27 — Încă din veacurile fără număr ale existențelor trecute din Samsāra, există fără îndoială o datorie de karma nereglementată datorită faptului de a mînca carne[49],
Și acelora din oaspeții mei pentru care mila da naștere datorită (acestei) șanse (pe care o am de a-i zări),
Care fiind slabi și fără forță (nu-și au partea lor la ospăț[50]) și nu așteaptă nici una —
Fiecăruia și tuturor, pentru satisfacerea tuturor dorințelor
Dedic această (*mandala*) ca fiind o rezervă inepuizabilă de hrană,
Și fie ca orice ființă cu care am fost (aici și de nenumărate ori) pus în contact, să atingă starea de Buddha,
Și fie ca toate datoriile Karmei să fie plătite și șterse!

DEDICAȚIA MERITULUI ACTULUI SACRIFICIULUI

PHAT!

28 — Ah! După ce te-ai „dezdoit" și te-ai eliberat de conceptele de „pios" și „nepios"[51],
N-ar mai trebui să rămînă nici urmă de speranță și frică[52];
Totuși, în acord cu lucrarea fără greșeală a înlănțuirii interdependente (a cauzelor și efectelor)[53],
Fie ca șuvoiul acumulărilor meritelor să fie dedicat Regatului Adevărului și să fie inepuizabil[54]!

PHAT!

29 — În virtutea meritelor acestui dar iluzoriu și grosier al propriului meu trup
Fie ca toate obligațiile karmei acumulate și socotelile nereglementate ale eonilor să fie plătite și șterse!

Atunci cînd Adevărul Real al Dharmei îmi iluminează Natura,
Fie ca voi toate (zeitățile neiluminate și elementalii acestui ospăț) să vă nașteți (ca oameni) și să deveniți primii mei discipoli
Și atunci, Esența Necreată a Purului Spirit, Nenăscut, să poată
Să se înalțe în natura celor trei — zeități, oameni și elementali;
Și, evitînd Calea credinței ce te rătăcește în realitatea „Eu-lui" (sau a egoismului),
Fie ca principiul lor de conștiență să fie complet saturat de roua Iubirii și Milostiveniei!
Cît despre mine, fie ca să-mi împlinesc cu izbîndă practicile mele ascetice
Și (să fiu în stare) să privesc cu seninătate plăcerea și durerea
Și să realizez Samsāra și Nirvāna ca indistincte[55].
Triumfînd în toate Direcțiile[56], fie ca să fiu în stare să slujesc orice ființă cu care ajung în legătură.
Astfel, fie ca misiunea mea divină să fie încununată de izbîndă
Și fie ca eu să ating Corpul de Slavă[57]!

PHAT!

Aici se încheie Ritul pentru Dezrădăcinarea Eului în Samsāra.

COLOPHON

(Pe ultima pagină a manuscrisului este adăugată următoarea încurajare de a profita din plin de marele noroc oferit de faptul de a fi atins nașterea umană):

Acesta este norocul (ce provine din faptul) de a fi atins starea omenească binecuvîntată;

Dar nu există nici o certitudine că moartea și transformarea nu pot să ne copleșească la un moment dat.

Și în orice stare am fi, întîlnim mereu durerea,

Și, inevitabil, rezultă din aceasta o karma rea și bună (care ne ține legați de Roata Vieții).

Împrăștiați-vă grația, o *guru*, pentru ca eu (și toate ființele) să putem atinge Eliberarea.

Fie ca această (Carte și învățătura sa) să fie binefăcătoare!

ADDENDUM

Aici sînt adăugate, ca referințe în ordinea originară a textului, anumite explicații importante asupra unor reguli care lipsesc în versiunea *Chöd*-ului oferită mai sus. Ele sînt conținute într-o versiune paralelă a unui manuscris tibetan mai detaliat a *chöd*-ului, intitulată: *Klong Schen, Snyingi Thiglê*, însemnînd „Esența Fundamentală a Subtilului Adevăr" sau, literal, „Picăturile Inimii Marelui Spațiu". Așa cum s-a spus în Introducere, acesta este de asemenea și titlul original al unei serii de tratate similare ale științei esoterice ale Școlii primitive nereformate a buddhismului tibetan. Elementele care vor urma servesc deci la a amplifica și clarifica versiunea completă dar mai scurtă deja oferită. În plus, această versiune este interesantă din punct de vedere antropologic, permițînd să se observe modul cum Lāmas au readaptat, după o interpretare buddhistă, animismul subiacent în religia pre-buddhistă a Tibetului, numită Bön. Manuscrisul însuși este compus din șapte foi de 15 degete lungime pe 3 $1/_2$ înălțime. Fiind el însuși copia unui manuscris mai vechi, este destul de recent și datează probabil de vreo cincizeci de ani.

I. Obiectele necesare practicării ritului

Imediat după „Omagiile către cea care este Profund Versată în Cunoașterea Spațiului Adevărului, Doamna care conferă Marea Fericire, Cuceritoare Lacului"[58] și o Introducere compusă din șase versuri ce se referă la „Doctrina Marii Perfecțiuni" a lui *guru*. Padma Sambhava, lucrurile necesare unui yogi care dorește să practice ritul *Chöd* sînt descrise astfel:

Pentru a-i domina pe mîndrii (elementali) prin aparența ta maiestuoasă,

Ai nevoie de o piele de animal de pradă la care s-au păstrat ghearele,

Un cort în miniatură pentru a simboliza aspirațiile înalte[59],

Un sceptru cu un trident, pentru a simboliza țelurile spre mai sus,

O trompetă din femur, pentru a controla geniile și demonii,

O *damaru*[60], pentru a supune aparițiile,

Un clopot cu clopoței atașați de el pentru a-i domina pe *matrikas*[61],

O mică flamură făcută din benzi drepte din piele de tigru și leopard și șireturi împletite din păr omenesc[62]".

II. Locul și imaginile mentale prescrise

„Atunci, într-un loc (singuratic) ce inspiră groază,

Și eliberat de teama de a fi terorizat de geniile și demonii pămîntești,

Sau de vreuna din influențele (sau motivele) celor Opt Ambiții[63],

Trebuie să te impregnezi de virtutea celor Patru Urări Ilimitabile[64],

(Și prin aceasta) să domini orice nălucă ce apare (ridicîndu-se în spirit).

Dacă în acest moment ai uita să te protejezi cu ajutorul imaginilor mentale (sau a vizualizărilor)

Ar fi ca și cum ai dat dușmanului secretul forței tale,

Deci trebuie să-ți menții în mod energic limpezimea inteligenței

Pronunțînd PHAT! Imaginează-ți că din inima ta,

Un *dorje* cu nouă vîrfuri, făcută din fierul fulgerului,

Incasabil, echilibrat, greu și puternic,

Emițînd raze ca flăcările,

Cade, cu puterea fulgerului, în orice loc ai dori să-l proiectezi mental.

Împotriva geniilor locale și spiritelor dușmane și suitei lor,

Făcîndu-le fără putere de a fugi sau de a fi duse.
Imaginează-ţi că ele sînt ţinute în acest fel, imobilizate, natura lor eroică şi demnă fiind dominată"[65].
„Atunci, punînd de-o parte orice sentiment convenţional de ruşine sau gînduri ipocrite vulgare
Dar ţinîndu-te cu zel şi energie de încrederea devoţională,
Fă cei patru paşi superbi,
Umblă cu ţinuta viguroasă (născută) dintr-o credinţă de nezdruncinat în Doctrina (Perfecţiunii)".
Atunci, somînd geniile şi demonii regatelor invizibile
Şi spiritele rele rătăcitoare ale localităţii,
Mînă-le pe toate ca pe o turmă de oi şi capre,
Forţîndu-le, lipsite de rezistenţă, să meargă la locul care inspiră groaza
Şi, îndată ce au ajuns acolo,
(Cu paşi energici şi forţe copleşitoare),
Înşfacă-le pe toate de picioare
Şi învîrte-ţi-le de trei ori împrejurul capului;
Imaginează-ţi că le azvîrli pe toate de pămînt
Menţinînd mereu vizualizarea
Azvîrle pielea şi cortul în miniatură la pămînt cu putere"[66].
„(Prin aceasta) oricît de mari şi influente ar putea fi geniile şi celelalte fiinţe spirituale,
Ele vor fi cu siguranţă dominate şi reduse la pasivitate[67].
Dacă, totuşi, fermitatea şi devoţiunea yoginului este slabă,
El trebuie să practice această imagine treptat şi după curajul său"[68].

III. Instrucţiuni pentru yogin

După acest pasaj, cele două manuscrise sînt asemănătoare în esenţialul lor. Cu excepţia cîtorva diferenţe în ortografie, singurele divergenţe sînt în manuscrisul cel mai lung: instrucţiuni mai amănunţite pentru yogin şi înlocuirea Zeiţei Înţelepciunii care Îndeplineşte Totul prin Zeiţa Misterelor (tibetană: *Sangwa-Yeshê-Khahdoma).*

După strofa ce descrie dansul pe capul Vampirului Prostiei, urmează instrucţiunile următoare:
„Aceasta fiind făcută, ceea ce se numeşte „ritmului dansului" este dansat fără vreun ţel particular[69].
Apoi vine înălţarea cortului[70]
Şi, după ce ai azvîrlit pe pămînt, pe spate, pe unul din geniile sau spiritele rele ale acestui loc,
Gîndeşte-te că prin cele cinci membre (cele două braţe, cele două picioare şi capul) ale trupului său
Înfigi lănci de fulger şi le fixezi de pămînt".
(Apoi, după strofa ce descrie aceasta, se adaugă):
„Făcînd astfel, în legătură cu aceştia trei: muritorii (tu însuţi, spiritele binefăcătoare şi spiritele rele),
Nu mai gîndi nimic, ci păstrează-ţi spiritul în stare de linişte;
Apoi, după ce ai recunoscut (sau înţeles natura) geniilor şi celorlalte fiinţe spirituale
Trebuie să îndeplineşti (ritul) ofrandei trupului tău"[71].

IV. Vizualizarea mandalei

Înainte de a face ofranda sacrificiului vine această interesantă vizualizare care nu este indicată în manuscrisul mai scurt:
„Apoi, prezentînd cercul ofrandelor,
Imaginează-ţi partea centrală (coloana vertebrală) a trupului tău ca fiind Muntele Meru,
Cele patru membre principale ca fiind Cele Patru Continente[72],
Cele patru membre minore ca fiind subcontinentele[73],
Capul ca fiind lumea *devaşilor,*
Cei doi ochi ca fiind Soarele şi Luna,
Şi că cele cinci organe interne[74] constituie toate obiecte de bogăţie şi de plăcere în rîndul zeilor şi oamenilor".
(După ofranda *mandalei,* i se zice yoginului):
„Făcînd astfel, absoarbe mental în tine însuţi obiectele (vizualizate) ale ofrandelor
Şi păstrează-ţi spiritul în echilibrul (sau liniştea) stării de non-dualitate[75]".

V. OSPĂȚUL AMESTECAT, ROȘU ȘI NEGRU

Dacă ele ar fi fost încorporate în manuscrisul mai scurt, următoarele instrucțiuni s-ar fi plasat după strofa *mantrelor* din trei silabe. Dar manuscrisul scurt, expunînd doar ritul Sărbătorii Albe, a fost modelat în sensul înaltului ideal altruist al buddhismului mahāyānist, în vreme ce manuscrisul lung lasă să apară animismul primitiv foarte puțin modificat.

„Dacă (dorești) să faci din ritual o Sărbătoare Amestecată, produsă mental o dată cu cadavrul[76],

[Atunci] după dorințele tale, multiplică și transformă[77]

Parcuri, grădini, hrană, veștminte, medicamente.

Pentru a întrebuința ritualul Sărbătorii Roșii, imaginează-ți că tu ești Cea care este Neagră și Mînioasă[78].

Și că smulgi pielea de pe trupul tău care este rămășița egoismului

Și întinde-o în așa fel încît să acopere Universul Celui de-al Treilea Vid[79].

Îngrămădind deasupra carnea, sîngele, oasele agregatului trupului tău

Și această piele să se asemene astfel cu tejgheaua unui măcelar[90]"

„Ritualul, cînd este utilizat pentru Sărbătoarea Neagră, constă în (a îngrămădi karma rea) a tuturor ființelor însuflețite, inclusiv a ta însuți,

În a reuni toate bolile și răutățile provocate de către spiritele rele din vremuri fără început —

Greșelile și întunecimile (tuturor ființelor însuflețindu-le) (vizualizîndu-le) sub formă de nori negri —

Și de a absorbi totul în propriu tău trup.

Și gîndește-te apoi că trupul tău fiind devorat de către geniile și spiritele rele

Modifică culoarea trupurilor lor pînă ce devine neagră ca și cărbunele"[81].

VI. Meditația care însoțește ofranda sacrificiului

După descrierea Sărbătorilor Amestecate, Roșie și Neagră, care sînt mai mult sau mai puțin înrudite, urmează un folio asupra Meditației care trebuie să fie întrebuințată pentru a face ofranda sacrificiului. Aceasta, față de Sărbătoarea Albă, ar urma după stanța care se termină cu:

„Fie ca toate datoriile (karmei) să fie plătite și șterse!"

PHAT!

„Făcînd aceasta, oferă-ți trupul fără a lua în considerare ceva,

Păstrîndu-ți spiritul calm și în Starea Reală (sau Starea Vidă).

Dacă, în acest moment, îți trece prin minte să te legi de valoarea actului tău de sacrificiu[82],

Sau, dacă o lipsă de sinceritate sau o senzație de teamă se nasc,

(Meditează astfel:) „Trupul a fost dat spiritelor bune și rele și nimic n-a mai rămas de el,

Spiritul este fără temelie, el este separat de rădăcina sa

Și, fiind astfel, nici chiar Buddhas nu-l văd"[83].

(Meditînd astfel, inspiră-ți (ideea că ești fără frică))".

„Orice (idei sau apariții) ar apare în acest stadiu, analizează-le complet:

Un *Māra* vizibil[84] drept o cauză externă de atracție sau de repulsie, ca animalele sălbatice, zburătoare sau sălbatice;

Un *Māra* invizibil, drept dușman interior, ca bucuria, suferința sau mînia;

Māra ce provoacă bucuria, drept ambiția, dragostea de plăceri, pompa și ostentația;

Māra ce provoacă groaza, drept îndoiala și ipocrizia.

Și dezrădăcinează-i pe fiecare din ei spunînd: PHAT!"

VII. Momentul propice pentru îndeplinirea diverselor sărbători

„Cît despre moment, Ritul Sărbătorii Albe ce produce *amrtā* trebuie să fie împlinit tocmai în zori, din pasiunea de a perfecționa Dublul Merit.

Ritul Sărbătorii Amestecate va trebui să fie îndeplinit, după ocazie,

La amiază, din pasiunea de a plăti datoriile karmei sau obligațiile trecutului.
Ritul Sărbătorii Roșii, pentru a-ți dezrădăcina egoismul, va trebui să fie îndeplinit
Noaptea, din fericirea de a-ți utiliza propria practică ascetică pe Cale.
Ritul Sărbătorii Negre, prin care toate ființele devin capabile de Eliberare, va trebui să fie îndeplinit
În crepusculul serii, pentru a-ți dezlega propria karma".

VIII. **Vizualizarea scheletului uman și a lui Dakini mînioasă**

„Lucrul esențial (în aceste rituri) este practica imaginii mintale.
Dacă un fenomen supranormal (sau apariție) oarecare se produce în timpul acestei practici
Stăpînește-o intrînd în al patrulea stadiul al Dhyānei,
Realizînd prin aceasta adevărata natură a fenomenului[85].
Dacă, cu toate acestea, adeptul este unul din aceia care n-au practicat decît puțin meditația
Și din această pricină nu poate incita nici geniile, nici demonii locali să producă fenomene,
Nici să controleze fenomenele produse de către ei,
Sau dacă geniile și demonii locali, fiind prea semeți, refuză să se lase incitați,
Atunci să creeze imaginea mintală a unui schelet omenesc[86].
„Pronunțînd PHAT! vizualizează-te pe tine însuți devenit instantaneu
Un schelet alb, luminos și uriaș, din care ies flăcări
Atît de mari încît umplu Vidul Universului
Și consumă în combustie mai ales locuințele geniilor și demonilor
Și că, în final, scheletul și flăcările dispar așa cum dispare fulgerul.
(În tot acest timp) păstrează-ți spiritul calm.

Această practică conferă protecția supremă împotriva maladiilor infecțioase[87]".
„Dacă fenomenul ce se produce instantaneu nu apare la momentul potrivit,
Sau dacă spiritele rele trebuie să fie aduse la strîmtoare,
Vizualizează-te pe tine însuți ca fiind transformat instantaneu) într-o *dākinī* Mînioasă[88];
Și (la fel ca mai înainte) că-ți smulgi pielea de pe trup (care este rămășița egoismului tău),
Că o întinzi ca să acoperi Universul celui de-al Treilea Vid
Și că îngrămădești pe ea toate oasele și carnea ta.
Apoi, cînd spiritele rele se află în plină bucurie a Sărbătorii,
Imaginează-ți că *dākinī* Mînioasă ia pielea și o înfășoară
Legînd-o cu șerpi și mațe drept frînghii
Rotind-o deasupra capului și azvîrlind-o cu putere de pămînt
Micșorînd-o astfel, cît și tot conținutul ei într-o pastă de carne și oase
Pe care cîrduri de animale sălbatice, produse mental, o vor devora,
Și gîndește-te că nu vor lăsa din ea nici cea mai mică bucățică".

IX. **Starea de spirit necesară**

„Pune-ți spiritul în stare de liniște amestecîndu-ți Inteligența cu Vidul (Inteligenței).
Astfel, fenomenele, care apar instantaneu vor veni cu siguranță,
Și spiritele răzbunătoare și răutăcioase vor fi siguranță învinse."
„În toate acestea, renunță la orice sentiment de preferință (sau de atașament) pentru viață;
Este de cea mai înaltă importanță ca să fii inspirat de siguranța (născută) din cea mai înaltă realizare a Adevărului".

„În acest moment se produc în mod lent fenomene asemănătoare acelora care se produc instantaneu

Şi fenomene instantaneu produse asemănătoare acelora care se produc lent,

Şi fenomene amestecate asemănătoare celor două tipuri

Şi halucinaţii datorită amintirii formelor-obişnuinţe asemănătoare fenomenelor amestecate (pot apărea)“[89].

„Apoi după ce ai rezistat cu succes la cele două clase de fenomene pînă la capăt[90],

Trebuie să analizezi experienţele şi semnele şi să continui să practici[91].

Pe scurt, atunci cînd ai înţeles Spiritul (Divin),

Care este acela al Marei Mame, Înţelepciune Transcedentală[92]

Zeiţa Bună, (personificarea) Non-ego-ului,

A fost întrebuinţată pe Cărare Doctrina Dezrădăcinării (egoismului).

Asupra acestui (ritual) a fost pus tripla pecete a secretului[93]“.

X. Meditaţia finală

Urmează acum dedicaţia Meritului născut din arta de a te sacrifica către toate fiinţele însufleţite. Această dedicaţie, în esenţa sa, este aceeaşi ca şi cea din manuscrisul scurt, începînd cu strofa 28: „Ah, după ce te-ai „dezdoit“ şi te-ai eliberat de conceptele de „pios“ şi „nepios“ ... Urmează apoi o Meditaţie Finală, Bunele Urări şi Binecuvîntarea care lipsesc din primul manuscris şi ar trebui aşezate în acesta înaintea Colophonului.

Meditaţia Finală este astfel:

„Îndeplinind aceasta, rămîi în starea de Dhyāna cît mai mult timp posibil

Şi, umplut de sentimentul divin al Marii Milostivenii

Meditează asupra preschimbării bucuriei în durere

Propria ta bucurie trebuind să fie oferită fiinţelor spirituale şi durerea lor să fie luată asupra ta“.

XII. Bunele urări şi binecuvîntarea

„Apoi oferă-le darul Dharmei imaculate din puritatea inimii, (spunînd):

„Întreg Adevărul vine de la Cauză şi această Cauză a fost revelată de către Tathāgata[94],

Şi cel ce pune piedică în calea Cauzei a fost de asemenea revelat de către Marele Śramana[95].

Abţine-te de la a face răul, fă neîncetat binele, păstrează-te pur în inimă, aceasta este Doctrina lui Buddha“[96].

„În virtutea acestor Bune Urări, fie ca toate fiinţele elementale care n-au atins încă Eliberarea

Să fie impregnate de Esenţa Milostivirii şi Iubirii Reciproce şi să dobîndească de îndată Nirvāna!“

„Recitarea acestor (cinci) ultime versuri constituie formula de Binecuvîntare“.

XII. Sfîrşit

„Fie ca tu să aşezi orice fiinţă cu care ai avut vreo legătură, fie ea bună sau rea,

Pe Calea ce conduce la Eliberarea Finală!“

Manuscrisul mai lung se încheie prin indicaţii repetate ale caracterului esoteric al acestor învăţături, indicaţii urmate de această *mantra:*

„Pe aceasta a fost pus tripla pecete a secretului“

MAMA KO-LING SAMANTA.

Aici se încheie Cartea a V-a.

NOTE LA CARTEA A V-A

(1) Există două procedee de creaţie sau vizualizare mentală predate de către *gurus* tibetani: 1° Procedeul gradual, formînd puţin cîte puţin în spirit, în jurul unei idei centrale ce serveşte drept nucleu, vizualizarea dorită pînă ce ea este bine definită; 2° Procedeul instantaneu, ca în textul nostru, comparat cu saltul unui peşte ce sare afară din apă în aer.

(2) *Yeshes-mkhar-hgro-ma*, unul din ordinele cele mai elevate de fiinţe spirituale numite de către tibetani *Khahdoma*, echivalînd cu *dakini* din sanskrită. Se crede că ele acordă asistenţă divină, în special în yoga, oricui face apel la ele în momentul îndeplinirii unui ritual dificil, cum e acela care începe aici. Yogi, în timp ce îndeplineşte ritualul, trebuie să se vadă pe el însuşi ca fiind Zeiţa şi, propriu său trup, care trebuie să fie oferit în sacrificiul renunţării la „eul inferior" şi trebuie să fie considerat ca ceva aparte, un simplu conglomerat de carne şi oase pe care îl părăseşte pentru totdeauna.

(3) Necesitatea acestei vizualizări este subliniată în „Vizualizarea cadavrului Zeiţei Mînioase" care urmează. O practică de yoga similară este întrebuinţată în textul Doctrinei Căldurii Psihice, § 15.

(4) Multe podoabe simbolice, utilizate de către yoginii tantrici tibetani (sau alţii), ca plăci, coliere, mătănii şi alte obiecte, ca trompetele din femur folosite în aceste rituri, sînt făcute din oase omeneşti pentru a semnifica totala renunţare la lume a posesorului lor.

(5) Sau „Dansul devotatului zelos".

(6) Cuvîntul sanskrit „PHAT!" (interjecţie) este o onomatopee aproape asemănătoare interjecţiei engleze „Bang"! şi vrea să exprime aici maximumul unui punct psihic. Ea este plasată în text la începutul fiecărei strofe a dansului şi uneori la sfîrşitul strofelor. Conform concepţiei *guruşilor*, utilizarea lui PHAT! are trei sensuri: 1° Exoteric, pentru a aminti unui spirit distrat de concentrarea unică, care este întreprinsă în orice practică yoga sau de meditaţie; 2° internă, ca în acest ritual, pentru a sublinia gravitatea oferirii propriului trup fiinţelor elementare, şi 3° Esoteric, pentru a atinge o viziune spirituală interioară de un astfel de caracter intuitiv încît să permită yoginului să analizeze şi să sintetizeze toate procesele mentale (vezi p. 277).

(6 bis) Cu alte cuvinte, yoginul care practică acest rit trebuie să fie curajos şi eliberat de orice teamă de moarte.

(7) Yoginul trebuie, în timp ce dansează, să-şi imagineze că striveşte sub paşii săi formele de fiinţe ale Samsarei sau fiinţele iluzorii care, pe toată durata ritului *Chöd*, trebuie să fie văzute sub formă de cadavre omeneşti (v. p. 184). Acesta este simbolul strivirii sub picioare sau, cu alte cuvinte, al renunţării la viaţa omenească şi arată că ţelul yoginului, ce îndeplineşte acest rit, este de a atinge eliberarea de obstacolul spiritual care este credinţa într-un eu personal, existînd independent de organismul fizic. Aceasta este o credinţă care trebuie distrusă şi înlocuită prin credinţa dreaptă. Dacă dansul este executat, aşa cum adesea se întîmplă, într-un loc de cremaţie sau într-un loc în care cadavrele sînt azvîrlite fiarelor sălbatice sau păsărilor de pradă, aşa cum se practică aceasta în Tibet, yoginul vede în acest loc un cadavru neincinerat sau nedevorat şi el va fi silit să-şi deplaseze Vizualizarea în realitate. El urmează astfel instrucţiunile *gurului* de a-şi pune la încercare „curajul vitejesc".

(8) Atîta timp cît eşti dominat de credinţa într-un ego ca fiind un lucru separat şi pentru totdeauna distinct de toate celelalte ego-uri, o concepţie dualistă a vieţii este inevitabilă. Chiar şi Dualitatea Ultimă, Samsara şi Nirvana, ca doi poli ai existenţei, trebuie, în cele din urmă, seă fie realizată ca fiind Unitate.

(9) Aceştia sînt *gurus* ai Succesiunii Apostolice a Şcolii Ningmapa, numiţi aici Rădăcina (sau originea) Credinţei.

(10) Eroii şi Eroinele aparţin unui ordin de fiinţe spirituale elementare, comparabile cu *viras* ai credinţei hinduse.

(11) *Khahdoma* (sanskrită: *dakini*) (vezi p. 55).

(12) Cele patru puncte cardinale şi centrul.

(12 bis) „Continentul" de Est, pe care tibetanii îl numesc *Lüpah:* „Mare Corp" (sanskrită: *Virat-deha*). Este unul din cele patru „continente" (sau lumi) principale situate în Cele Patru Direcţii şi pentru care Muntele Meru, ca un soare, este punctul Central de gravitaţie. Locuitorii săi trăiesc de patru ori mai mult decît oamenii, sînt mai mari şi în toate punctele fizice, superiori lor. Culoarea sa simbolică este albă şi diametrul său este de 9 000 de leghe.

(13) Această formă simbolică a zonei de dans corespunde cu cea a *Lupahului* care este în formă de semilună.

(14) Spiritele-Regi, aşa cum s-a explicat în Introducerea Cărţii a V-a sînt Lamas dezincarnaţi care practicau magia neagră pe cînd erau vii. Din acest motiv ei sînt foarte puternici pe plan astral şi nu pot fi exorcizaţi decît de preoţi cu o înaltă dezvoltare spirituală. Spiritele-Regi, fiind foarte decăzuţi în ţelurile lor pămînteşti, sînt înclinaţi să fie foarte răi faţă de oameni şi de toate fiinţele încarnate. Iată de ce ei reprezintă aici Ura şi Mînia pe care yoginul le striveşte în picioare în dansul său extatic.

(15) Pentru a găsi o explicaţie amănunţită Înţelepciunii Asemănătoare Oglinzii şi fiecăreia din Cele Cinci Înţelepciuni care sînt menţionate în cele patru strofe care urmează, raportează-te la Cartea a VI-a. Aici, şi în cele trei strofe următoare, o notă muzicală este asociată cu primele patru Înţelepciuni şi a cincea este simbolizată printr-o tiară. Sensul esoteric implicat este că yoginul, strivindu-le în picioare, distruge în el însuşi pasiunile numite în fiecare strofă. Ura sau Mînia, Orgoliul, Pofta nemăsurată, Gelozia şi Prostia (sau Lenea), care sînt Cele Cinci Piedici la începutul Căii ce conduce către Eliberarea Spirituală. Pentru fiecare pasiune este oferit un antidot, ca în această strofă, în care antidotul Urii (sau Mîniei) este nota flautului Înţelepciunii Asemănătoare Oglinzii, care exorcizează.

(16) Pentru semnificaţia şi întrebuinţarea *mantrei* HUM, vezi Cartea a VI-a care urmează şi care tratează în întregime despre caracterul esoteric al lui HUM în forma sa lungă.

(16 bis) „Continentul" Sudului este planeta noastră Pămînt, numită de către tibetani «*Jambuling*» (sanskrită: *Jabudvipa*). Forma sa simbolică, la care se conformează suprafaţa de dans menţionată în versul următor, este sub-triunghiulară, sau mai degrabă, sub formă de pară, la fel ca feţele locuitorilor săi. Îi este de-

semnată culoarea galbenă. Fiind cel mai mic din cele Patru Continente, diametrul său se zice că ar fi de 7 000 de leghe.

(17) Domnul Morții, de origine mitologică hindusă, este Yama, numit în Tibet «Shinje», „Judecătorul Morții, asemănător lui Osiris. El este acela care controlează renașterea. Fiind de-o ținută semeață și trufașă, deși foarte drept, simbolizează aici Orgoliul. A-l strivi în picioare pe Yama, semnifică faptul că yoginul luptă pentru a depăși orice necesitatea karmică a unei viitoare reîncarnări în formele Samsarei.

(18) „Continentul" Vestului este numit în tibetană *Balang-chöd* (sanskrită: *Godana*) semnificînd „Darul Boilor". Culoarea sa este roșie și forma sa rotundă, ca și cea a soarelui. Locuitorii săi, ale căror fețe sînt de asemenea rotunde, sînt foarte puternici din punct de vedere fizic și obișnuiți să se hrănească cu vite. Diametrul său este de 8 000 de leghe.

(19) Textul original al acestei strofe și a § 3, atribuie, din greșeală, datorită transpoziției, forma de „continent" al Vestului celui al Estului și vice-versa. Am corectat această greșeală în traducerea noastră.

(20) Numele acestui „continent" în tibetană este *Daminyan* care este tradus aici ca „lumea cu sunet neplăcut". În sanskrită el se numește *Uttara-kuru*, «Kuru de Nord». Forma sa este pătrată, culoarea verde, locuitorii au fețe dreptunghiulare, ca acelea ale cailor. Este cel mai mare din „Cele Patru Continente", cu 10 000 de leghe diametru.

(21) Și aici, forma zonei de dans corespunde celei a „continentului".

(21 bis) O tiară de cranii omenești este purtată de Zeița Înțelepciunii care Îndeplinește Totul, pentru care yoginul, în virtutea vizualizării prescrise în prima stanță a acestui ritual, este o reprezentare externă deși iluzorie (Vezi p. 183.).

(22) *Lhündub-tse*, „Locul Perfect înzestrat", o regiune cerească unde orice lucru dorit este obținut de îndată ce este dorit (fără să trebuiască să fie căutat sau cerut) prin simplu efort mental. Din punct de vedere cosmologic, el se raportează la Muntele Meru, centrul în jurul căruia gravitează continentele. După simbolismul Ch'orten-ului tibetan, care echivalează cu Chaitya și cu Stupa hindușilor, și cu Dagoba buddhismului sinhalez, formele atribuite celor cinci zone de dans au semnificațiile următoare: pătratul reprezintă soliditatea Pămîntului pe care este așezat Ch'orten-ul cît și elementul Pămînt; cercul, corespunzînd formei unei picături de apă, simbolizează elementul Apă; triunghiul, modelat ca o flacără, simbolizează elementul Foc; semiluna reprezintă forma inversată a cerului, și simbolizează elementul Aer; iar elementul Eter este simbolizat de centrul (care se termină în cercul care este o flacără ce urcă în spațiu) „Locului Perfect Înzestrat" (Vezi *Tibet's Great Yogi Milarepa*, înainte de pag. 269.).

(23) Cunoscută de asemenea ca Înțelepciunea care Pătrunde Totul a lui Dharma Datu (Sămînță sau forță a Adevărului), sau a Înțelepciunii născute din Vid, care pătrunde peste tot.

(24) *Dakini* sînt văzute aici ca zeițe-mamă cu o ținută maiestuos-divină, posedînd puteri de purificare spirituală și exorcism, și exercitînd funcțiuni aproape similare celor ale îngerilor creștinismului și demonilor misticismului grec păgîn. Fiecare din cele cinci *Dakini* numite este legată de, și personifică antidotul divin al Celor Cinci Pasiuni ce compun egoismul care sînt enumerate mai departe ca: Ură (sau Mînie), Orgoliu, Poftă, Gelozie și Prostie. O culoare și o caracteristică este atribuită fiecărei *Dakini:* Divine (sau Vajra) este albă (uneori albastră), ea are liniștea; Prețioasa (Ratna) este galbenă, ea are grandoarea; *dakini* a Lotusului (Padma) este roșie, ea are fascinația; *dakini* a karmei (sau a acțiunii) este verde și ea are încăpățînarea; și *dakini* a lui Buddha (sau a Iluminării) este albastră închis și ea are cunoașterea Adevărului. Cum o spune și textul, primele patru sînt înzestrate cu una din cele patru feluri de Acțiune Divină: Iubirea, Mila, Afecțiunea și Imparțialitatea (sau Justiția) care sînt toate atributele spiritului lui Bodhisattva de care, în perfecționarea sa spirituală, *dakini a* lui Buddha este legată. Antidotul divin al Urii este Iubirea; al Orgoliului, Mila; al Poftei, Afecțiunea altruistă; al Geloziei, Imparțialitatea; și al Prostiei (sau Ignoranței, — *avidya*), Iluminarea. În plus, cele cinci *dakini* ale acestei yoga a „tăierii" sînt agenții activi ai Celor Cinci Buddhas ai Meditației ce prezidează cele cinci Direcții: Est, Sud, Vest, Nord și Centru. Se vor găsi în Cartea a VI-a care urmează referințe la cei cinci Buddhas ai Meditației.

(25) O traducere mai liberă poate ajuta la o mai bună înțelegere a acestui pasaj: „Fiind identificat cu natura Elementalilor și anihilîndu-i, trebuie acum să suporți proba identificării eului tău inferior cu trupul tău și să-ți oferi trupul ca sacrificiu". În acest stadiu, yogi trebuie să înțeleagă că trupul său este acela care îi dă iluzia unei existențe personale separate și aparte de cea a tuturor celorlalte făpturi vii și, că pentru a depăși acest egoism, el trebuie să renunțe la acest corp așa cum a renunțat la lume și să se străduiască spre unirea divină cu Realitatea Unică, Spiritul Primordial, așa cum se manifestă ea în Marile Ființe ale Înțelepciunii și Milei, Bodhisattvas.

(26) Aceasta este un reflex al stării Nirvana, ce corespunde unei condiții extatice a viziunii interioare și unei intuiții profunde a Realității, provocate prin Samadhi cel mai elevat, în care trebuie să intre yogi pentru a realiza această vizualizare.

(27) Vezi pp. 160, 180.

(28) Care aparține ordinelor de demoni al căror funcție este de a salva Adevărul (sanskrită: *Dharma*) cunoscut în Tibet drept *Ch'os-Skyon* (sanskrită: *Dharma-pala*).

(29) „Oceanul Durerii" este Samsara, Universul Fenomenal, în care aceia care nu sînt iluminați sînt legați de „Roata-Vieții", de interminabilul ciclu al morții și renașterii ce rezultă din propria lor karma.

(30) Mai literal: „Apoi oferind *mandala*". *Mandala* este ofranda de sacrificiu aranjată în așa fel ca să formeze o figură geo-

metrică simbolică. Aici, *mandala* este corpul de carne al Yoginului.

(31) Aceste lucruri dezirabile sînt toate acelea care sînt pur lumești, ca plăcerile senzuale, țelurile lumești și ambițiile care, pentru cel care nu este iluminat, constituie viața și atașează umanitatea de existența fizică. Sacrificiul mistic trebuie să fie complet, nu doar trupul fizic, ci și toate elementele senzualității Samsarei și astfel, toate lucrurile cuprinse în ego sau personalitatea umană. Pe măsură ce se derulează ritualul, cititorul care va avea o oarecare noțiune de ocultism va discerne în el mai mult decît un exercițiu de yoga pentru atingerea stării de abandon a simțului „eului", căci aici se descrie, într-un limbaj simbolic (apropiat de acela al misterelor antichității) o mare dramă mistică de inițiere.

(32) Acela care este Născut din Lotus și „Prețiosul *guru*", Padma Sambhava. Înainte de venirea sa în Tibet, Padma Sambhava a fost un foarte ilustru profesor de științe oculte la renumita Universitate buddhistă din Nalanda, care a fost pe vremea sa cel mai mare centru de învățămînt al lumii.

(33) Heruka sau „dezgolitul" este o personificare pur tantrică a Puterilor Divine. Din punct de vedere esoteric, termenul Heruka se aplică unui discipol de rang înalt care este „dezgolit" sau „golit" de toate lucrurile Samsarei de care el este detașat. (Vezi p. 183.)

(34) *Matrikas* (sau Matris) sînt Zeițe Mame protectoare ale Pantheonului hindus. Se spune că ele apar într-o formă ce inspiră repulsia, așa cum o face Marea Zeiță-Mamă Kali, căci ele sînt atît de frumoase încît adevărata lor formă, că, dacă yoginul, încă neperfecționat, le vede astfel, poate să se deștepte în el o dorință senzuală incontrolabilă.

(35) „Centrul" se raportează la influențele perturbatoare care pot să tulbure meditația yoginului și sînt provocate de reflexe necontrolate, ca și fenomenele externe: cele văzute, sunetele, mirosurile și alți stimuli ai celor cinci simțuri.

(36) Se găsește aici o corupție a textului atribuibilă fără îndoială copistului unui manuscris, căci în loc de „să fie îmbucătățit", originalul se traduce literalmente: „Adevăr".

(37) Din momentul cînd Elementalii, care personifică eul inferior sau egoismul, au fost imobilizați la pămînt de lăncile *dakinis*, yogi rămîne așezat în *asana* yogică, absorbit în exercițiul de vizualizare subtil care a fost acum înlocuit de rugăciunea către, sau meditația asupra, *gurului* Padma Sambhava.

(38) Yogi trebuie să vizualizeze Zeița de culoare roșie, avînd în plus față de cei doi ochi, un al treilea ochi, al Înțelepciunii; goală, neavînd decît podoabe simbolice (vezi p. 182) și dansînd. Ea este un alt aspect al lui Vajra-Yogini, cunoscută în Tibet ca Tolma, „Mînioasa".

(39) Potrivit buddhismului din Tibet, universul cuprinde „cele Trei Regiuni" (sanskrită: *Trailokya*, tibetană: *K'ams gsum*). Ele sînt descrise la p. 106).

(40) Utilizînd aceste *mantra*, yogi trebuie să le dea intonația corespunzătoare și să mențină concentrarea spiritului asupra procesului mistic de transmutare care rezultă din aceasta.

(41) *Amrta* este nectarul zeilor, care, cînd muritorii pot să-l bea, le conferă o longevitate de mai multe sute de mii de ani, ca aceea a zeilor celor mai elevați. Aici, yogi trebuie să-și vizualizeze trupul consacrat ca fiind fost transformat în nectarul zeilor, în așa fel încît să bucure toate ordinele de ființe spirituale, aceste ființe pe care tocmai le vizualizează drept oaspeții săi veniți să participe la Sărbătoarea Sacrificiului.

(42) Yogi a făgăduit să servească toate ființele, spiritele rele sînt deci de asemenea demne de mila sa la fel ca și cele bune; speranța sa altruistă de a ajuta toate ființele vii să atingă Iluminarea nu admite parțialitate.

(43) Aceasta se raportează la vidul spațiului conceput ca fiind destul de vast pentru a cuprinde „cele Trei Regiuni" ale Universului; și yogi trebuie să vizualizeze craniul ca fiind vast în aceeași proporție.

(44) *Gurus* care-și transmit învățăturile lor în trei feluri: prin telepatie, prin simbol și oral prin învățarea secretului murmurat la ureche.

(45) Adi-Buddha Samantha-Bhadra (tib. *Kün-tu-zang-po*), „Cel care este Fără Început și Fără Sfîrșit", Sursa întregului Adevăr și Capul tuturor ierarhiilor divine, potrivit, Școlii „Marii Perfecțiuni", cunoscută drept, Școala Adi-yoga lui Padma-Sambhava (vezi p. 9).

(46) Dublul Merit: meritul temporal și spiritual. Primul constă în avantajele pămîntești, ca: sănătatea, frumusețea, norocul, situația; al doilea sînt darurile ce permit înțelegerea celor mai înalte adevăruri religioase, ca înalta inteligență, puterea subtilă de discriminare, credința de nezdruncinat, smerenia fără preocupare de sine, un altruism ce înglobează totul, conducînd la Eliberare. Dubla Obscuritate cuprinde pasiunile rele și tendințele obișnuite născute din aceste pasiuni rele (vezi p. 109).

(47) Există anumite clase de Elementali răi care, se crede, își fac plăcere din a distrage și a împiedica pe devotatul ce merge pe Calea Eliberării (vezi pag. 227). Yogi, oferindu-le propriul său trup ca sacrificiu mistic, nu speră doar să îi potolească, ci să-i și încurajeze să-și depășească natura lor rea și să caute Sfînta Dharma. Astfel, după cum s-a explicat în Introducerea noastră Generală (vezi pp. 20—23), Buddhas ai compasiunii fac cunoscut Adevărul Eliberării tuturor ființelor vii: cei care sînt înfundați în nisipurile ignoranței, cei care au avut o vedere a Luminii, tuturor speciilor de spirite și elementali, ființelor încarnate pe Pămînt, în paradisurile simțurilor sau în cele mai de jos inferne.

(48) *Stong-gsum* ce se referă la universul compus din sisteme de lumi, zicîndu-se a fi un număr de «un miliard», sau «nenumărabil».

(49) Deși chestiunea dreptului de a mînca carne este mai mult sau mai puțin controversată în etica buddhistă a Școlii de Sud, în special în Ceylon, și a Școlii de Nord din Tibet, nu putem

avea nici o îndoială că în timpurile Împăratului Aśoka în al III-lea secol al erei noastre, după edictele gravate pe pietre, care au rămas pînă azi, omorîrea de animale pentru sacrificii sau hrană era absolut interzisă, pentru a respecta învățătura lui Buddha de a nu omorî. Concordînd în aparență cu buddhismul primitiv, textul nostru ne asigură că reaua karma se mărește mîncînd carne și că aceasta s-a transmis din vremurile preistorice pre-buddhice ca o predispoziție a karmei de a mînca cadavre de animale. În straniul ritual studiat aici, trupul yoginului, așa cum este oferit ca sacrificiu, este din carne, deși, printr-un efort mental subtil, a fost transformat în elixir. Se pare totuși că trupul apare Elementalilor și altor clase de ființe non-umane neiluminate, în condiția sa naturală netransformată, compus din carne, sînge și oase, descrise în textul de mai sus, și că ele se împărtășesc din el din pricina gustului lor după sacrificii de carne cauzat de karma. În acest sens, ei se aseamănă cu ordinele de genii și demoni ai Indiei, Greciei și Romei antice, cărora le erau oferite animale.

(50) Aceasta este o aluzie la slăbiciunea *pretas*, sau a spiritelor nefericite, a căror foame și sete nu sînt niciodată satisfăcute.

(51) Pentru spiritul pe deplin iluminat, dualitatea, ca de pildă conceptele de „pur" și „impur", a fost depășită. Conceptele dualității fiind incluse în spirit, nedezvoltat din punct de vedere spiritual, se derulează sau se depliază de la sine și ele trebuie atunci să fie neutralizate de către dreapta Știință.

(52) Yogi trebuie să fie fără ideea de „eu", fără speranțe sau temeri în legătură cu propria sa eliberare, sau cu meritele ce le poate dobîndi din sacrificiul „eului egoist".

(53) Considerînd că efectul urmează cauza în mod inevitabil, curentul meritului, așa cum a fost el expus în cele Douăsprezece *nidana* sau Cauze Interdependente ale Renașterii, care va fi efectul sacrificiului, trebuie să fie dedicat binelui tuturor ființelor; fără această dedicare altruistă, aceste merite, în mod normal, s-ar aplica yoginului singur. Cele Douăsprezece *nidana* sînt explicate în detaliu în *Marele Yogi al Tibetului, Milarepa*, p. 138 (vezi aici pp. 349—59).

(54) Regatul Adevărului, Dharma Dhatu, este reprezentat ca un ocean inepuizabil de Bine care este constant alimentat de valurile de merit ce provin din astfel de fapte altruiste pe care yogi le împlinește aici.

(55) Aceasta este în conformitate cu învățăturile Mahayanei despre care s-a vorbit în notele precedente și în Introducerea Generală.

(56) Acestea se pot numi «Direcțiile Psihice» sau «Filosofice», pe care Lamas le descriu întrebuințînd figura geometrică a unui pătrat care reprezintă „Extremele credinței". Partea de sus a pătratului reprezintă regiunea sau direcția afirmației „este"; partea de jos a pătratului reprezintă afirmația contrară „nu este"; latura stîngă, afirmația „există", și cea din dreapta, opusă, afirmația „nu există". Triumfînd asupra limitărilor mentale ale acestor concepte și dualisme, yogi atinge Regatul Adevărului unde nu mai există decît Uniune Divină. Apoi, pentru totdeauna, atîta timp cît el rămîne în starea umană pentru a lucra pentru binele omenirii, el vădește o indiferență divină (asemănătoare aceleia proclamate de Krsna în *Bhagavad-Gita*) pentru toate cauzele dualiste de dezagregare printre mulțimile neiluminate, la fel ca și acelea care se nasc din credințe, caste, distincții sociale, discriminări de rasă, și din toate luptele și ambițiile pămîntești. El privește cu tristețe și milă drama vieții, umanitatea, în ochii săi, neavînd decît știința unui prunc și ea nu face decît să se agite în mijlocul bulelor de săpun și jucăriilor acestei lumi. El se roagă ca spiritul oamenilor să poată fi iluminat tot prin Lumina Înțelepciunii lui Bodhi și ca jucăriile lor să fie repede abandonate.

(57) „Corpul de Slavă", sinonim cu „Corpul de Curcubeu" (vezi p. 92): se zice că este trupul cel mai elevat care poate fi atins de către un yogi care este încă în Samsara. El este comparabil cu corpul în slavă al lui Cristos, așa cum l-au văzut discipolii lui pe Muntele Transfigurării. În „Corpul de Slavă", maestrul în yoga se afirmă că poate să existe timp de eoni, posedînd puterea de a apărea sau dispărea după voință în nenumărate locuri de existență ale întregului univers.

(58) *Mtsho-rgyal-ma*, „Cuceritoarea Lacului", probabil numele inițiatic al principalei discipole-femeie a *gurului* Padma Sambhava din Tibet. Discipolii săi o numeau „Doamna care conferă Marea Fericire", în semn de recunoaștere a puterii sale yogice de a conferi Fericirea Iluminării, și Marele *guru* însuși o numea „Cea care este profund versată în Cunoașterea Spațiului Adevărului". O altă discipolă renumită a *gurului* era o prințesă din Punjab. Astfel, în Tibet, ca și în India, nu se făcea nici o diferență de sex; o femeie putea să împartă cu un bărbat gloria credinței și înaltul privilegiu de a ajuta la propagarea ei, dacă ea era calificată spiritual pentru a o face.

(59) Cortul este în general făcut dintr-o țesătură de bumbac împodobită cu silabele *mantrei*: AUM, AH, HUM marcate cu cerneală sau cu vopsea, sau, după D-na David-Neel, „decupate dintr-o stofă albastră și roșie și cusute pe cele trei laturi închise" (*„Mystiques et Magiciens du Tibet"*, Plon. ed.).

(60) *Damaru* tibetan este făcut din două părți superioare din cranii omenești menținute laolaltă sub forma unei clepsidre, cele două părți externe de rezonanță sînt întinse cu piele omenească. *Damaru* este întrebuințat ca o tamburină de către Lamas și yogi în riturile religioase, în special în acelea care au o semnificație esoterică sau mistică: căci cele două părți ale sale simbolizează condiția tranzitorie a existenței umane. Sfori terminate în noduri atîrnă de fiecare latură și, clătinînd tamburina, ele lovesc suprafața ei provocînd sunetul. Un alt gen de DAMARU este întrebuințat în India în riturile de adorare a lui Siva, dar ele nu sînt alcătuite din materiale omenești.

(61) *Matrikas* sau Zeițele-Mamă cuprind aici un mare număr de *dakinis* și Zeițe.

(62) Acest stindard simbolizează cucerirea orgoliului.

(63) Cele Opt Ambiții pămîntești sînt: Profitul și evitarea Pierderii; Gloria și evitarea Defăimării; Proslăvirea și evitarea Desconsiderării; Plăcerea și acțiunea de evitare a Suferinței. Acest vers și următorul reprezintă adăugiri pur buddhiste la un cult originar prebuddhist.

(64) Cele Patru Urări Ilimitabile, numite și Formula Bunelor Urări, a cărei virtute trebuie să umple latît de complet natura yoginului, încît ea să radieze din el sub forma milei divine către toate geniile, demonii și elementalii neiluminați. Ea se pronunță astfel:

„Fie ca toate ființele însuflețite să fie înzestrate cu fericire și să poată să provoace fericire;
Fie ca fiecare dintre ele să fie despărțită de durere și de cauzele durerii;
Fie ca ele să se poată pentru totdeauna bucura de suprema fericire, neîntunecată de durere!
Fie ca ele să poată fi eliberate de atașament și ură,
Pentru ca cele Opt Ambiții Pămîntești ale lor să fie dezrădăcinate și depășite".

(65) Animismul primitiv este făcut mai marcant aici prin referința la întrebuințarea (răspîndită în lumea întreagă) a fierului drept tabu. La fel ca la țăranii celți și din alte țări ale Europei, utilizarea bucăților de fier este curentă, ele punîndu-se în leagăne sau staule pentru a îndepărta influențe spirituale neprietenoase ale „oamenilor buni", ale „pixies-ilor și ale altor zîne; astfel, în Tibet, ca și în Asia, în Polinezia, Africa și în cele două Americi se folosește această stranie tradiție de protejare contra spiritelor rău dispuse din regatele invizibile. Aceasta fiind o rămășiță a epocilor preistorice ale lungii istorii a umanității, sugerează că spiritul unic al omului în actele sale trece dincolo de barierele superficiale ale climatelor, raselor și credințelor.

(66) Pentru a sprijini forța vizualizării, yogi învîrte acum de trei ori deasupra capului pielea și cortul, pe care le-a ținut tot acest timp în mîini (și care simbolizează creaturile spirituale îngrădite), apoi le azvîrle cu putere de pămînt (vezi p. 333).

(67) Înainte ca diversele ordine de ființe spirituale să fi fost readuse la supunere și pasivitate sau disciplinate, ele sînt constrînse să se supună ordinelor magicianului-yogin și să-l slujească.

(68) În afară de fenomenele psihice, care se zice că rezultă din aceste practici yoga, aspectul dezolant al locului unde se practică „tăierea" precum și caracterul vizualizării înseși, sînt de ajuns pentru a pune la încercare pe cel mai puțin temător dintre yogini. În consecință, yogi trebuie să se familiarizeze, mental și fizic, cu cadrul și imaginile simbolice, înainte de a proceda la aplicarea practică a yogăi Non-Egoului.

(69) Un dans este executat de obicei pentru a face dovadă de agilitate, dar, în acest dans religios, țelul lumesc obișnuit nu-și găsește locul, astfel, dansul, se spune, nu are un țel particular sau obișnuit. În restul ritualului, după dansul ritmic în timp ce se scandează cele cinci strofe ale celor Cinci Direcții, modul pare să se modifice și să devină mai puțin regulat și fără un scop precis. Buddhismul însuși proscrie dansul, muzica și toate manifestările lumești.

(70) În timp ce fixează cortul, yoginul trebuie să-l vizualizeze ca și cum ar fi un spirit prosternat la pămînt (simbolizînd propriul său trup fizic, care reprezintă Egoismul) și să-și imagineze că fiecare din parii pe care îi înfige în pămînt este un fulger (sau lance mistică) de fier cu care străpunge unul din membrele sau capul, spiritului prosternat pentru a-l imobiliza definitiv. În manuscrisul mai scurt, *dakinis* vizualizate sînt cele care harponează și străpung cele patru membre ale Elementalilor Egoismului.

(71) Ritul trebuie să fie îndeplinit în profitul celor trei clase de ființe: a) ființele umane, inclusiv yoginul; b) ființele spirituale binefăcătoare sau zeii, care sînt astfel onorați prin proslăvire; c) spiritele rele sau elementalii ce trebuiesc să fie conduși în afara căilor lor rele prin dragostea manifestată în acest ritual și aduși de la antagonism la prietenie prin jertfa trupului de carne.

(72) Aceste „continente" au fost denumite în strofele Dansului celor Cinci Direcții, în textul manuscrisului mai scurt. A Cincea Direcție, sau Centrul, se raportează la punctul central al Cosmosului, centrul de gravitație simbolizat prin Muntele Meru, care, aici, în acord cu *kundalini* yoga, este reprezentat din punct de vedere microcosmic prin coloana vertebrală.

(73) Fiecăruia din cele Patru „Continente" îi sînt atribuiți doi sateliți sau „subcontinente", avînd numărul total de doisprezece care, în această împrejurare, este simbolic, fără îndoială ca și numărul cabalistic 12 care se raportează la cele douăsprezece semne ale Zodiacului (vezi *Cartea Tibetană a Morților*, pp. 55—56).

(74) Inima, plămînii, ficatul, rinichii și splina.

(75) După ce a absorbit mental cercul ofrandelor sau *mandala* vizualizată cu yogi angajîndu-se în ea, el trebuie să rămînă în starea fără dualitate care este Samadhi în care orice dualitate este realizată a fi în Uniune. Cu alte cuvinte, el trebuie să realizeze că totul este în Unu și că Unu este în Tot.

(76) *Mantrele* sînt recitate pe trupul vizualizat ca un cadavru și prin aceasta este produsă o vizualizare subsidiară. Uneori, totuși, un cadavru real este luat ca bază a vizualizării.

(77) Transmutarea se face fie în *amrta*, fie în obiecte cerești de delectare, care sînt oferite geniilor și demonilor pentru a-i face favorabili și a le cîștiga ajutorul sporind meritul. Acest rit este adesea practicat de către Lamas unui spirit atașat de lucrurile materiale, pentru propriul lor beneficiu, sau pentru acela al laicilor care vor să-și sporească bogățiile. Credința populară este că dedicînd zeilor „parcurile și grădinile, hrana și veșmintele și medicamentele", acela pentru care este îndeplinit ritul va ajunge în cele din urmă să le obțină pentru el însuși în realitate pe Pămînt.

(78) *Htö-nag-ma*, „Neagra Mînioasă". Această zeiță este din clasa Mînioaselor (tibetană: *T'o-wo*), ea este numită «Neagra» din pricina aspectului ei mînios. În realitate, ea este de culoare roșie, corespunzînd cu Vajra-Dakini, al cărei aspect iritat este. Toate zeitățile acestui ordin tantric au două aspecte, unul pașnic, liniștit, și altul iritat.

(79) Universul compus al celor „Trei Regiuni".

(80) Această descriere a vizualizării are drept țel de a o face cît mai clară și realistă posibil și, prin aceasta, mai eficace, căci Sărbătoarea Roșie este folosită în mod obișnuit pentru a exorciza persoanele sau lăcașele de spiritele rele.

(81) Acest rit remarcabil de vizualizare, numit Sărbătoarea Neagră, este utilizat pentru a dezlega reaua karma cît și ca exorcism pentru a vindeca bolile trupului omenesc. Ritul Sărbătorii Albe, oferit în întregime în traducerea manuscrisului mai scurt care precede este, în contrast direct cu acesta, de pură devoțiune și îndeplinit fără țel egoist sau pămîntesc, cu singurul gînd de a-l ajuta pe yogin să realizeze non-realitatea „eului personal" sau ego-ului. În acest pasaj al manuscrisului mai amănunțit, animismul pre-buddhist, de formă mai mult sau mai puțin Bön, este foarte marcat. Geniile și demonii sînt încărcați, ca și țapul ispășitor, de păcate și de relele tuturor ființelor însuflețite, acumulate de eoni. (Vezi ritul abandonării efigiei cu trei capete omenești descris la p. 297.) Acesta pare un tratament destul de nedrept față de geniile și spiritele rele, mi-a explicat un Lama, ca rezultat al karmei meritate de ele. „Și ele, la rîndul lor, adaugă el, vor avea ocazia să transfere toate aceste păcate și aceste boli cu propria lor karma rea lui Yama, Domnul Lumii Inferioare, care consumă și astfel distruge Ignoranța și Întunecimea Samsarei". Aceasta pare o manieră simbolică de a explica că toate ființele vii trebuie în cele din urmă să atingă Eliberarea și Răul să fie absorbit de Bine, doctrină aparent comună vechii religii Bön și buddhismului. Aceasta este făcut mai limpede prin remarca asupra Sărbătorii Negre făcută în continuare.

(82) Orice gînd de egoism distruge virtutea faptei.

(83) Cu alte cuvinte, Spiritul este Necreatul, Ne-Formatul, Ne-Născutul, la care nu poate fi aplicat nici un concept de spirit limitat. Ca atare el este fără temelie, fără suport și fără rădăcină, fără origine; astfel, chiar cei care sînt Iluminați n-au putut niciodată să-l conceapă în termeni de experiență în Samsara. În acest context, manuscrisul, abandonînd fundalul, animist la origine, vădește fără îndoială o readaptare Mahâyânistă.

(84) *Bdüd* (sanskrită: *mara*) raportîndu-se, așa cum o spune textul, la orice lucru capabil să deranjeze liniștea mentală a yoginului și să facă să se ridice în el sentimentul dualist de atracție și repulsie. Acesta poate fi un obiect sau fenomen extern fizic sau un gînd, sau un fenomen perceput mental sau într-un mod lăuntric. Tot ceea ce împiedică pe yogi să atingă Iluminarea și-l ține sub dominația Ignoranței a fost personificat colectiv de către hinduși prin Marele Zeu Mara. Mara a fost acela care, epuizîndu-și toată arta ispitirilor sale nu a reușit să-l

învingă pe Gautama în momentul suprem cînd, așezat în meditație sub arborele Bo la Buddha-Gaya, a ajuns în starea de Buddha. Sub formă de demon, Mara l-a ispitit și pe Iisus, Cristosul, și el a eșuat de asemenea.

(85) Apariția de forme de ființe spirituale sau neumane, nu sînt pentru yogi al cărui spirit este iluminat, mai reale decît orice altă formă ce poate fi percepută în Natură, toate formele fiind de asemenea iluzorii sau maya, așa cum s-a spus mai înainte în text. Din pricina Ignoranței se atribuie binele sau răul altor ființe. În al patrulea stadiu de dhyana, orice ignoranță asemănătoare este risipită de către Înțelepciune și nu mai este posibil a avea falsa credință că ceva, sau vreun fenomen, este separabil de alte lucruri sau fenomene — toate dualitățile, inclusiv binele și răul, fiind recunoscute a fi părțile Totului Inseparabil.

Caracterul yoga al celor patru stadii de dhyana, sau abstracție meditativă din lume, așa cum îl descrie buddhismul, este următorul: primul stadiu constă în Vitarka, analiza propriilor gînduri; Vicara, reflecția asupra deducțiilor trase din această analiză; Priti, afecțiunea pentru acest proces de analiză și reflecție și pentru ceea ce poate urma din el; Sukha, fericirea transcendentală ce derivă din această stare de abstracție; și Ekagrata, concentrarea spiritului asupra unui punct unic. În al doilea stadiu, yogi este eliberat și de excesul de Priti, și cu Sukha și Ekagrata el posedă Smrti (re-amintire, reminiscență) și Upeksa (Seninătate). În al patrulea stadiu, el posedă cea mai perfectă Smrti, Upeksa, Ekagrata sau veritabilul Samadhi, și atinge condiția de conștiință nemodificată, liberat de orice atașament față de lume și de cele trei stadii inferioare de dhyana. Aceste patru dyhanas reprezită patru grade progresive de dezvoltare în yoga în relație cu cele Patru Lumi ale lui Brahma în care yogi, după ce a obținut succesul, ia naștere în mod progresiv (vezi p. 105).

(86) Două procedee sînt fundamentale în practica oricărui tip din aceste rituri: A) vizualizarea, prin care este întrebuințată facultatea de imaginație pentru a produce anumite imagini mentale sau concepte, care au drept efect deșteptarea în yogin a anumitor puteri psihice definite; B) liniștea mentală care pune capăt tuturor acestor vizualizări, țelul lor fiind atins. Primul procedeu este al proiecției mentale, al doilea al absorbției mentale, comparabile cu procedeele analoge expuse în cele Șase Doctrine, și care sînt legate acolo de procesul de respirație.

(87) Aici, de asemenea, putem discerne în vizualizarea utilizată ca exorcism, animismul primitiv care este prezent sub ritual.

(88) O altă denumire a „Negrei Mînioase" deja menționate.

(89) Lamas explică aceasta astfel: o persoană căreia îi este groază de șerpi poate locui într-un loc unde îi vede adesea, astfel încît de fiecare dată cînd vede un șarpe, frica sa de acesta sporește pînă ce devine o obișnuință. În limbaj popular, frica de șerpi „îi calcă pe nervi". Rezultatul este că își imaginează că orice băț sau obstacol din cale este un șarpe și din această dispoziție mentală se nasc halucinațiile cu șerpi.

(90) Cele două clase de fenomene sînt cele produse instantaneu şi cele produse lent. Acelea care sînt „mixte", participă la cele două clase şi nu sînt deci clasate în afara lor.

(91) Experienţele cuprind toate aparenţele fenomenale şi semnele ce se referă la indici privind dezvoltarea psihică şi progresul yoginului.

(92) *Prajna-paramita.* Aşa cum se va explica mai complet în Cartea a VII-a, *Prajna-Paramita* este partea transcendentală sau metafizică a Scripturilor Buddhismului de Nord, corespunzînd cu *Abhidhamma Pitaka* Buddhismului de Sud. Aici ea este personificată ca „Marea Mamă".

(93) În textul original, există cuvîntul simplu *samaya*, traducere tibetană din sanskrită. Samaya înseamnă, literalmente, „timp potrivit" sau „anotimp corect", referindu-se la momentul cînd aceste instrucţiuni sînt oferite neofitului. Traducătorul, considerîndu-l drept unul din numeroasele cuvinte ale codului secret utilizat de către *gurus* tibetani şi iniţiatori ai acestei yoga, ne dă sensul complet pe care i l-ar conferi. S-ar putea de asemenea traduce: „A nu revela fără autoritate competentă". Acest ritual esoteric a fost tradus în engleză de către redactor sub sancţiunea directă a propriului *guru* şi cu respectarea acestei porunci.

(94) Aplicat aici lui Buddha Gautama, titlul de Tathagata, comun Buddhismului de Nord şi Sud, poate fi de asemenea aplicabil la unul din predecesorii lui Buddha Gautama din seria căreia îi aparţine. Acest titlu înseamnă: „Acela care a venit la fel", (după cum alţii vor veni după). Buddha al viitorului, care va fi succesorul lui Gautama, este Maitreya, „Acela-care-iubeşte", aşteptînd acum în cerul Tusita ora încarnării sale printre oamenii pe care-i va conduce către Eliberare prin puterea divină a milosenţiei şi a iubirii sale universale.

(95) Marele Śramana (sau „cuceritor al pasiunilor") este un alt titlu aplicat lui Buddha. Aici, la sfîrşitul manuscrisului mai lung, se discerne ceva din metoda întrebuinţată de Buddhismul de Nord, care adoptă, pentru propriile sale nevoi, culte şi credinţe precedente, în maniera întrebuinţată de către multe alte religii.

(96) Această strofă de trei versuri, compusă din precepte familiare tuturor buddhiştilor, n-a fost dată în întregime. În text se citeşte doar „Orice adevăr vine din Cauză, etc. ...; Abţine-te de a face răul etc. ...". Următoarele două versuri sînt de asemenea prescurtate, scribul presupunînd că toţi cititorii ar putea completa de la ei cuvintele nescrise, aşa cum am procedat şi noi.

CARTEA A VI-A

CALEA CELOR CINCI ÎNŢELEPCIUNI YOGA MARELUI SEMN HUM (I)

INTRODUCERE.

YOGA CELOR CINCI ÎNŢELEPCIUNI

Conţinutul acestei Cărţi, cea mai mică din cele şapte Cărţi, este din punctul de vedere al yogăi, similară celei a ritului *Chöd,* prin care aceea că tema centrală se ocupă cu transmutarea celor cinci otrăvuri, cunoscute sub numele de Cele cinci pasiuni care întunecă produse de Ignoranţă, în Ştiinţa Justă (reprezentată aici în aspectul său cvintuplu al celor Cinci Înţelepciuni) cu ajutorul yogăi vizualizării şi spiritualizării. Prin aceasta, yogi care atinge succesul realizează starea de Buddha. Această doctrină este rezumată în ultimele patru versuri care preced *mantra* finală.

Ţelul acestei scurte introduceri este deci o expunere prescurtată a învăţăturilor Mahāyāniste privitoare la cele cinci Înţelepciuni care, aşa cum textul şi notele o indică, sînt o parte a învăţăturilor esoterice asupra celor cinci Dhyāni Buddhas; căci înţelegerea celor Cinci Înţelepciuni depinde de cea a *Mantra Yogăi* Marelui Semn HŪM.

După *Cartea Tibetană a Morţilor,* la care trimitem pentru mai multe detalii, Înţelepciunea Esenţială care serveşte drept sprijin este Înţelepciunea care Pătrunde Pretutindeni a Dharmei-Dhātu (Grăunte sau Potenţialitate a Adevărului) sau Înţelepciunea născută din Dharma-Kayā (Divinul Corp al Adevărului) în aspectul său de Vid Omniprezent. Dharma-Dhātu este simbolizat prin agregatul materiei din care ţîşnesc toate formele fizice, însufleţite sau neînsufleţite, vizibile sau invizibile. Dharma-Dhatu fiind „Acela-însuşi" care constituie Dharma-

Kāya, este personificat prin Dhyāni Buddha principal: Vairocana.

Aici agregatul materiei poate fi considerat drept natura sau Samsāra, caracterizată prin interminabila ei prefacere, prin latura sa tranzitorie, în care omul, ca rezultat al faptelor sale karmice, este sclavul roții neîncetate a nașterii și morții. Cînd, în virtutea Științei Juste, rodul yogăi, omul sfarmă această sclavie față de Samsāra, în conștiința sa lăuntrică începe să strălucească divina și simbolica radiație albastră a Înțelepciunii Dharmei-Dhātu. Atunci, dominînd viața, yogi se bucură de libertatea completă, căci el nu va mai reveni niciodată în tărîmul Ignoranței și Iluziei decît în calitate de Bodhisattva, golit de egoism, pentru a călăuzi spre Lumină pe aceia care sînt încă scufundați în întunecime.

Înțelepciunea Asemănătoare Oglinzii, personificată prin Dhyāni Buddha Akśobhya, a cărei Dhyāni Buddha Vajra-Sattva este reflectarea în Sambhoga-Kāya, conferă *siddhi* (sau puterea yogică a) viziunii clarvăzătoare a realității înnăscute, reflectată, ca într-o oglindă, în toate lucrurile fenomenale sau aparente, organice sau anorganice. Astfel, așa cum cu ajutorul telescopului sau microscopului, oamenii de știință studiază latura ireală a universului extern, la fel viziunea yogică conferită de Înțelepciunea Asemănătoare Oglinzii, permite studiul stării reale a universului lăuntric. Prin realizarea Înțelepciunii Egalității, personificată prin Dhyāni Buddha Ratna-Sambhava, yogi vede toate lucrurile cu o divină imparțialitate, în virtutea yogăi egalității spiritului. Înțelepciunea de Discernere, personificată prin Dhyāni Buddha Amitābha, conferă puterea yogică de a cunoaște fiecare lucru prin el însuși cît și fiecare lucru ca fiind Unul. Înțelepciunea Atotperfecțiunii, personificată prin Dhyāni Buddha Amogha-Siddhi, conferă puterea de perseverență, indispensabilă succesului în toate formele de yoga, și infaibilitatea ce conferă justețe faptei.

Înțelepciunea Dharmei-Dhātu este simbolizată, sau se manifestă, sub forma iluzorie de Agregat al Materiei, Natura producînd toate formele fizice. Înțelepciunea Asemănătoare Oglinzii este simbolizată prin Elementul Apă, origine a curentului de viață reprezentat prin seva arbo-

rilor și plantelor și sîngele omului și animalelor. Înțelepciunea Egalității, se manifestă prin Elementul Pămînt și produce principalii constituenți ai corpului omului și formelor organice și anorganice. Înțelepciunea Egalității, se manifestă prin Elementul Pămînt și produce principalii constituenți ai corpului omului și formelor organice și anorganice. Înțelepciunea de Discernere, manifestîndu-se prin Elementul Foc produce căldura vitală a trupului omenesc și al animalelor, și Înțelepciunea Atotîmplinitoare se manifestă în Elementul Aer, ea este sursa respirației vitale.

Elementul Eter nu este cuprins în această categorie, întrucît el simbolizează suma totală a tuturor Înțelepciunilor, Înțelepciunea Supralumească, care este pur Nirvānică și dincolo de culmea conștiinței pămîntești. Doar un Buddha complet Iluminat o poate înțelege. Esoteric, Elementul Eter este personificat de către Dhyānī Buddha Vajra-Sattva și legat în mod comparativ cu Înțelepciunea Asemănătoare Oglinzii. Agregatul său este acela al Înțelepciunii lui Bodhi. Vajra-Sattva, în această relație esoterică, este sinonimă cu Samantha-Bhadra, Ādi-Buddha (Buddha Primordial) personificînd Non-Născutului, Non-Formatul, Non-Modificatul, Dharma-Kāya sau Nirvānā. Samanta-Bhadra, în schimb, este frecvent personificat ca Vairocana, principalul din cei cinci Dhyānī Buddhas.

În relație cu cele cinci Înțelepciuni se găsește o pasiune ce întunecă, corespunzător celor cinci Pasiuni ale textului nostru, precum și un agregat al Samsārei, o lume și o culoare mistică.

Cu Înțelepciunea Dharmei-Dhātu se află în relație prostia (lenea sau iluzia), agregatul material, lumea (sau lumile) *devașilor*, culoarea albastră.

Cu Înțelepciunea Asemănătoare Oglinzii: mînia, agregatul conștiinței, lumea infernelor, culoarea albă.

Cu Înțelepciunea Egalității: egoismul (sau orgoliul), agregatul pipăitului, lumea omenească, culoarea galbenă.

Cu Înțelepciunea de Discernere: pofta (sau lăcomia), agregatul senzației (sau atașamentul), lumea spiritelor, culoarea roșie.

Cu Înțelepciunea Atotperfecțiunii (sau Atotîmplinirii): gelozia, agregatul voinței, lumea titanilor, culoarea verde.

Acest tratat de față, deși foarte scurt, aduce yoginului bine instruit esența însăși a Învățăturii Esoterice și s-ar putea face nenumărate comentarii la el. El ar putea avea o valoare practică pentru studentul occidental, dacă este studiat ca un complement la celelalte doctrine yogice deja expuse.

NOTE LA INTRODUCEREA CĂRȚII A VI-A

(1) Am tradus astfel textul titlului: „Aici se găsește (explicația) Înțelepciunii Cvintuple (atribut) al lui HUM lung, sau al Marelui Semn HUM".

CALEA CELOR CINCI ÎNȚELEPCIUNI. YOGA MARELUI SEMN HUM

Semnificația simbolică a Marelui Hum

1 — Cercul Culminant (care se ridică ca flacără în Spațiu îl simbolizează pe) Vairocana[1], (care personifică) Înțelepciunea Dharmei-Dhātu[2].

2 — Semiluna (îl simbolizează pe) Aksobhya[3] (care personifică) Înțelepciunea Asemănătoare Oglinzii[4].

3 — Porțiunea înălțată[5] (îl simbolizează pe) Ratna-Sambhava[6] (care personifică) Înțelepciunea Egalității[7].

4 — HA (aspirat)[8] (îl simbolizează pe) Amitābha[9] (care personifică) Înțelepciunea de Discernere[10].

5 — HA (surd) și cu semnul vocală (îl simbolizează pe) Amogha-Siddhi[11] (care personifică) Înțelepciunea Atotperfecțiunii[12].

6 — HŪM (astfel) cuprinde (în simbolismul său) Natura (sau Esența) celor cinci Ordine (de Buddhas ai Meditației)[13].

Închinarea și meditația

7 — Închinare lui Vajra-Sattva[13 bis].
AUM, SVASTI!

8 — Spiritul Buddhas al celor Trei Timpuri[14], fără a excepta pe vreunul,
Imaculat din vremuri infinite, perfect, și depășind conceptul și definiția,
Personificare a celor Cinci Înțelepciuni, vid[15], radios, și fără obstacol,
Se înalță (sau se manifestă) în forma (simbolică) a lui HŪM, clar definită și completă în toate părțile și funcțiunile sale.

9 — Cele Cinci Otrăvuri se transformă liber în cele Cinci Înțelepciuni de natură radioasă[15 bis].
În virtutea practicii acestei yoga (sau Căii de Unire) a Vizualizării și Spiritualizării lui HŪM[16].

10 — Și atingînd astfel cele Patru Corpuri și cele Cinci Înțelepciuni

Mantra finală

Fie ca Vajra al Inimii[17] să fie realizat chiar în această viață.

11 — SARVA SIDDHI KARIȘYANTU[18].
ŚUBHAM[19]

(Aici se încheie Cartea a VI-a).

NOTE LA CARTEA A VI-A

(1) *Rnam-par-snang-mzad* (sanskrită: *Vairocana*), Dhyani-Buddha al Centrului (sau Regatului Central). Vairocana înseamnă literalmente „în formă ce face vizibil". El este deci Acela care Manifestă Fenomenele, sau Sursa Numenală a fenomenelor.

(2) *Chös-dvyings-yeshes*. Aici, ca și în tot restul acestui scurt tratat, trebuie să-ți păstrezi prezent în spirit expozeul celor Cinci

Înțelepciuni în relația lor directă cu cei cinci Dhyani Buddhas pe care îi personifică sau manifestă virtuțile lor, așa cum a fost prezentată în Introducerea de mai sus.

(3) *Mi-bskyöd-pa* (sanskrită: *Aksobhya*) semnificînd: „Acela care nu este agitat“ sau „Imuabilul“, Dhyani Buddha al Direcției Est. În manuscrisul nostru există o transpoziție a numelor lui Akśobhya și Vairocana, pe care am corectat-o în textul nostru.

(4) *Melong-ltabu-hi-yeshes.*

(5) Partea Superioară este linia simplă orizontală pe care stă semiluna.

(6) *Rinchen-byung-ldan* (sanskrită: *Ratna-Sambhava*): „Acela care este născut din Giuvaer“. El este acela care împodobește, Sursa a ceea ce este prețios și frumos. Ca Dhyani Buddha, el prezidează Direcția Sud.

(7) *Mnyam-nyid-yeshes.*

(8) HA aspirat este partea literei tibetane ce se aseamănă cu cifra 5 care se găsește între Partea Superioară (exact sub semilună) și HA mut, despre care este vorba în rîndul următor, cu semnul-vocală, care este restul lui HUM sau baza (vezi grafia de la pagina 308).

(9) *Snang-va-mthah-yas* (sanskrită: *Amitabha*): „Acela al Luminii Infinite“ (sau De Neînțeles), Dhyani Buddha al Direcției Vest.

(10) *So-sor-rtogs-pahi-yehes,* lit. X „Înțelepciunea Științei Separate“ sau „Înțelepciunea prin care fiecare lucru este cunoscut prin el însuși“.

(11) *Dön-yöd-grub-pa* (sanskrită: *Amogha-Siddhi*): „Cuceritorul Atotputernic“ (al existenței Sangsârice), Dhyani Buddha al Direcției Nord.

(12) *Bya-grub-yeshes,* așa cum s-a spus în *Cartea Tibetană a Morților,* este numită și „Înțelepciunea Atotîmplinitoare“, sinonimă cu „Înțelepciunea Atotrealizării“ din ritul *Chöd.*

(13) În *Shri-Chakra-Sambhara Tantra* (vol. VII din *Tantric Texts,* de Arthur Avalon, pp. 4—6) se găsește o analiză similară a semnului HUM pe care o redăm aici: În acest HUM, semnul vocalic U este cunoașterea (sau înțelepciunea care împlinește toate operele; semnul consonantic H, este cunoașterea care distinge; partea de sus a semnului consonantic H, este cunoașterea care egalizează; semiluna Chandra, este cunoașterea asemănătoare oglinzii și Bindu (Thiglê, cercul culminant) de deasupra acesteia, este cunoașterea fără schimbare.

Concentrarea mentală asupra diverselor părți ale acestei *mantra* care simbolizează Spiritul, este mijlocul prin care spiritul (în condiția sa neiluminată) este făcut apt pentru pura (sau adevărata) experiență, și se bucură de fericirea care se naște din contemplarea Fericirii Spiritului Divin (sau supra-pămîntesc).

(13 bis) *Rdo-rje-sems-dpah* (sanskrită: *Vajra-Sattva*): „Triumfătorul cu Spirit Eroic“ este Sambhoga-Kaya sau reflectarea activă în slavă a lui Aksobhya. Vajra-Dhara (tibetană: *Dorje-Chang*) care apare ca *guru-rădăcină* al Doctrinelor conținute în Cărțile III și IV de mai sus, este o altă reflectare din cele două

ale lui Aksobhya. Ambele au o importanță fundamentală în învățătura secretă al Școlilor *Maha-Mudra* și Adi-Yoga.

(14) Ai Trecutului, Prezentului și Viitorului.

(15) Ceea ce înseamnă vid cu sensul implicat de Doctrina Vidului *(Sunyata),* și astfel, vid de toate caracteristicile Samsarei, căci Vidul este dincolo de concepția sau definiția omenească, fiind Necreat, Esența Primordială a tuturor lucrurilor.

(15 bis) Prin alchimia Științei Juste, „cele cinci Otrăvuri ale Ignoranței“, cum le numește Milarepa, și care sînt descrise în Introducere, sînt transmutate în Divina Înțelepciune în cele cinci aspecte ale sale.

(16) Aceasta presupune firește că practicile yogice sugerate, mai degrabă decît indicate în detaliu aici, trebuie să fie îndeplinite prin vizualizare și meditație asupra semnificației diverselor părți ale lui HUM lung. Pentru a face mai clar sensul abstract al învățăturilor oferite în textul nostru foarte concis, o traducere mai liberă decît cea din celelalte manuscrise ale noastre și versiuni gravate a părut preferabilă tălmăcitorului.

(17) „Vajra Inimii“ este o expresie ocultă ce se referă la Iluminarea completă a stării de Buddha. S-ar putea reda în traducere liberă: „Imortalitatea Spiritului Divin al Buddhas“.

(18) Sensul acestei *mantra* este: „Fie ca toate perfecțiunile yogăi să fie realizate!“.

(19) Śubham, care înseamnă literalmente „bun“, echivalează aici cu termenul „Amin!“ spus în încheiere.

ACEASTĂ LUME REPEDE TRECĂTOARE

„Astfel trebuie să vezi această lume ce trece repede:
O stea în zori, o bulă de aer într-un şuvoi,
Sclipirea unui fulger într-un nor de vară,
Lumina tremurîndă a unei lămpi, o fantomă, un vis."
(Prajñāpāramitā Sūtra)
(traducere Kenneth Saunders).

CARTEA A VII-A

CALEA ÎNŢELEPCIUNII TRANSCENDENTALE YOGA VIDULUI (I)

INTRODUCERE.

I. Prajnaparamita:

Istoria sa, caracterul său esoteric.

Aici, într-o *Sūtra* foarte scurtă, se găseşte un rezumat al Marii Doctrine a Vidului, numită în tibetană *Stong-pa-nid* şi în sanskrită *Śūnyatā* şi pe care sînt bazate în mare parte scrierile considerabile ale *Prajñāpāratei sau Înţelepciunii Transcedentale.*

Scripturile *Prajñāpāramitei,* numite de către tibetani *S'er-p'yin,* fac parte din a treia secţiune a Canonului Tibetan al Buddhismului de Nord, care corespunde cu *Abhidhamma,* a Canonului *Pāli* al Buddhismului de Sud. Ele sînt în general împărţite în douăzeci şi una de Cărţi care, sub formă de foi imprimate prin gravură în lemn formează o sută de volume a cîte o mie de foi fiecare.

În originalul sanskrit, *Prajñāpāramitā* cuprinde mai bine de 125 000 de articole. Ea este considerată drept scrierea canonică de cea mai mare valoare şi cea mai sacră de către adepţii Şcolii Mādhyamika care este pe cale să cuprindă Mahāyāna ca un tot.

În limbile chineză, mongolă, manchu şi japoneză, ca şi în tibetană, există diverse prescurtări ale *Prajñāparamitei,* unele rămase canonice, altele apocrife. Printre aceste prescurtări se găseşte şi textul nostru care, aparţinînd Canonului Tibetan, este unul din tratatele Mahāyāna cele mai populare, cele mai răspîndite.

Subiectul *Prajñāpāramitei* constă din discursuri adresate de către Buddha auditorilor cereşti şi principalilor săi discipoli, ţinute pe muntele Vulturului şi în alte locuri. În ele se descriu diverse gradaţii de Buddhas cereşti şi de Bodhisattvas. Stilul său este de metafizică profundă şi de mistică simbolică în acord cu originea sa esoterică: tema sa principală este Realitatea.

Nāgārjuna, care a trăit — sau şi-a îndeplinit lucrarea[2] — în prima jumătate a secolului al II-lea al erei noastre, fiind al 13-lea dintre Patriarhii Buddhişti (între care Mahākāśyapa, cel mai vechi dintre discipolii lui Buddha a fost primul şi Ānanda, vărul lui Buddha, al doilea) este considerat ca fiind primul care a enunţat în public învăţăturile asupra Vidului.

După Nāgārjuna, Buddha Śakya-Muni însuşi a compus aceste învăţături şi le-a dat în paza *Nāgaşilor* (zeităţilor-şerpi) pentru a le ţine ascunse într-un mare lac, sau în mare, pînă în timpurile cînd oamenii ar fi devenit capabili să le cunoască.

Aceasta pare mai ales un mod simbolic de a spune că Buddha a dat o învăţătură esoterică şi că, încă din timpurile preistorice, Buddhas care l-au precedat pe Śākya-Muni făcuseră la fel, tot aşa ca şi marii adepţi ai yogăi Ordinului Bodhic, cei mai înţelepţi dintre oamenii înţelepţi dintotdeauna, simbolizaţi prin *nāga* sau şerpi-semizei[3]. Lacul sau marea ar reprezenta lumea acvatică care simbolizează lumea supra-umană de unde şi-ar trage învăţăturile, credeau ei, originea. Tradiţia descrie cum regele *nāgaşilor* (şeful înţelepţilor) l-a iniţiat pe Nāgārjuna în învăţătura secretă a Buddhas din „Palatul Dragonului" de sub mare.

Lāmas, după o tradiţie orală transmisă secret de la discipolii cei mai apropiaţi ai lui Buddha, spun de asemenea că *Prajñāpāramitā* a fost predată de către Buddha la 16 ani după Iluminarea sa, în cursul celui de-al 51-lea an al său, pe Vîrful Vulturului şi în alte locaşe favorite sale şi că Mahākāśyapa, discipolul său cel mai bine instruit şi succesor apostolic, le-ar fi consemnat în secret în scris. Tradiţia japoneză este că Buddha a oferit o învăţătură esoterică discipolilor săi şi una exoterică poporului, şi că Canonul Pāli este culegerea publică a acestei învăţături, anterior redactării Scripturilor Mahāyāniste Sanskrite, consemnînd ca şi în *Prajñāpāramitā*[5] învăţăturile originare.

Îndeosebi din pricina doctrinelor expuse de Nāgārjuna asupra acestui buddhism esoteric a avut loc separarea între Buddhismul de Nord şi acela de Sud. Aceasta s-a produs după Conciliul lui Kaniśka, în primul secol, care afirmă superioritatea şi ortodoxia Mahāyānei şi publică Scripturile în sanskrită, reunite astăzi în Canonul Tibetan, şi mult mai voluminoase decît Canonul Pāli al Theravādinilor. După Buddhiştii de Nord, interpretarea privitoare la Nirvāna prezentată în *Prajñāpāramitā,* evită vederile extreme în vigoare în epoca lui Nāgārjuna, şi le dă de asemenea numele de Mādhyamika, sau Sistemul Căii de Mijloc.

Nāgārjuna, al cărui nume tibetan este Klu-grub, a fost probabil un discipol al lui Aśvaghosa, autorul minunatului tratat numit *Deşteptarea Credinţei,* şi primul dintre patriarhii care au ajutat la stabilirea Mahāyānei pe baze filosofice sigure. Se spune că Nāgārjuna a lucrat în lume timp de trei sute de ani şi a trăit alţi trei sute de ani în pustnicie. După unii yogini, el ar mai fi încă încarnat, căci devenind maestru în yoga el şi-ar fi tranformat trupul grosier în corp de slavă numit de către tibetani jai-lüs sau corp de curcubeu, în care eşti vizibil sau invizibil, după voinţă.

II. Traduceri de texte apocrife

Un tratat apocrif, foarte asemănător tratatului canonic a cărui tălmăcire o oferim, dar mai lung, al unui autor anonim tibetan datînd din secolul al XI-lea şi posterior atribuit lui Atīśa, a fost tradus de către Lāma Kazi Dawa Samdup asistat de Dr. Evans-Wentz. El are ca titlu: „Aici este cuprinsă naraţiunea Esenţei prescurtării Celor o Sută de Mii" (de articole ale *Prajñāpāramitei*)[6]. Acest titlu arată că autorul său necunoscut a urmat versiunea tibetană a *Prajñāpāramitei* în douăsprezece volume numită *Bum* sau după numele sanskrit: *Śatasahāsrika* (Cele o Sută de Mii). Extrasele următoare vor oferi o

idee asupra redactării într-un stil particular pozitiv, care diferă total de stilul negativ adoptat în textele canonice.

„Cele (şase principii ale conştiinţei sînt) conştiinţa ochiului, conştiinţa urechii, conştiinţa nasului, conştiinţa limbii, conştiinţa trupului şi conştiinţa spiritului[7]. Contactele prin atingere sînt contactul ochilor, urechii, nasului, limbii, trupului şi spiritului. Senzaţiile care rezultă din contacte sînt acelea ale ochiului, urechii, nasului, limbii, trupului şi spiritului".

„Cele şase elemente sînt: pămîntul, apa, focul, aerul, eterul şi conştiinţa".

„Cele douăsprezece *Nidāna* sînt: ignoranţa, căile bătătorite (ale gîndirii), conştiinţa (naşterea), elementele psihice şi fizice, cele (şase) facultăţi ale simţurilor, contactul, senzaţia, pofta, ataşamentul (sau dorinţa de a poseda), existenţa (sau devenirea), naşterea, vîrsta, moartea".

Către sfîrşit, în legătură cu îndatoririle divine sau *Pāramitā*, se spune: „Toate îndatoririle divine trupeşti preced Înţelepciunea şi urmează Înţelepciunea. Toate îndatoririle divine ale cuvîntului preced Înţelepciunea şi urmează Înţelepciunea. Toate îndatoririle divine ale spiritului preced Înţelepciunea şi urmează Înţelepciunea". Cu alte cuvinte, aşa cum se spune în *Prajñāpāramitā*, aceste îndatoriri divine ale unei Bodhisattva trebuie să fie stăpînite, sau să fie complet achitate, înainte ca suprema înţelepciune a lui Bodhi să fie atinsă şi după aceea să glorifice starea de Buddha ca podoabe.

Deşi recunoscut ca apocrif, acest tratat este ţinut la mare cinste; expozeul canonic al *Prajñāpāramitei* corespunde aspectului negativ al Doctrinei Vidului desemnate prin termenul *Śūnyata*, în vreme ce acest text corespunde aspectului său pozitiv reprezentat prin termenul Tathatā.

III. Textele canonice şi comentariile lor

Cele o sută de mii de articole conţinute în primele douăsprezece volume ale *Prajñāpāramitei* din Canonul Tibetan expun ansamblul Înţelepciunii Transcendentale şi ultimele nouă volume ce urmează, nu sînt decît versiuni prescurtate ale acestor prime douăsprezece volume.

Trei volume, dintre ultimele nouă sînt numite ansamblul Înţelepciunii Transcendentale şi ultimele nouă nu sînt decît versiuni prescurtate ale primelor douăsprezece. Trei volume din ultimele nouă sînt numite *Ni-K'ri* sau „Cele 20 000". Ele sînt întrebuinţate de către mănăstiri sau indivizi care n-au mijloacele să studieze sau să-şi procure textul întreg. O altă prescurtare conţine 8 000 de articole şi este dată călugărilor tineri sau celor cu un spirit obişnuit. Pentru băieţii tineri sau laici, există un rezumat de aceeaşi mărime ca şi cea a textului nostru scris pe 3—4 foi şi intitulat: „Înţelepciunea Transcendentală în cîteva litere" (tibetană: *Yige-nun*, din sanskrită: *Alpākśara*). Din punct de vedere mistic *Prajñāpāramitā* întreagă este condensată în litera A care este numită „Mama oricărei Înţelepciuni" şi prin aceasta ea este a tuturor oamenilor care au o putere spirituală, cît şi a Bodhisattvas şi Buddhas, căci A este primul element de formare a silabelor, cuvintelor şi frazelor unui discurs sau predici instructive.

În *Prajñāpāramitā* este cuprinsă *Sūtra de Diamant* sau „Cuţitul de Diamant" (numită în versiunea tibetană *Dorje-Schepa*), una din *Sutrele* cele mai populare printre laicii Mahâyânişti. În ea se găseşte următoarea frază atribuită lui Buddha referitoare la aceste învăţături: „Subhūti, importanţa relativă a acestei Scripturi poate fi sumar stabilită: adevărul ei este infinit, valoarea sa incomparabilă, meritul nesfîrşit. Domnul Buddha a dat acest text în special pentru acei care au intrat pe Calea ce conduce la Nirvāna, şi pentru aceia care ating planul ultim al gîndirii bodhice" (adică Mahâyâniştii)[8].

Textul întreg al *Prajñāpāramitei* a fost tradus din sanskrită în tibetană în secolul IX al erei noastre de către doi Pandiţi hinduşi, Jina Mitra şi Surendra Bodhi asistaţi de un interpret tibetan, Ye-s'es-sde[9].

Mahā Prajñāpāramitā Śāstra lui *Nāgārjuna* este un foarte important comentariu în care este expusă cu mare detaliu filosofic Doctrina Vidului sau *Śūnyatā*, literalmente: „Vacuitate". Din cele 136 de volume din clasa *Sūtra* (tibetană: *Do*) ale *Tanjurului*, Comentariile Canonului Tibetan, primele şaisprezece sînt comentarii la *Prajñāpāra-*

mită. Mai multe din volumele următoare conţin explicaţii asupra filosofiei Mādhyanikāi lui Nāgārjuna, care este bazată, aşa după cum am spus, pe *Prajñāpāramită*[10].

IV. Doctrina Vidului considerată din punct de vedere istoric

Considerată din punct de vedere istoric, Doctrina Vidului este o nouă expunere a Doctrinei *Māyā* de către iluştrii fondatori ai *Mahāyānei* începînd cu Aśvaghosa în secolul I al e.n. şi urmat de Nāgārjuna care i-a dat forma sa buddhistă definitivă.

Aşa cum s-a spus de către erudiţii moderni, aceşti mari gînditori ai Indiei antice învăţau, ca şi Kant cu şaptesprezece secole mai tîrziu, că lumea este voinţă şi reprezentare, căci Doctrina *Śūnyatei* implică faptul că adevărata Ştiinţă nu poate fi atinsă decît de spiritul în întregime iluminat, eliberat de Ignoranţă şi Iluzie, şi care merge dincolo de orice reprezentare, de orice aparenţă fenomenală născută din puterea de voinţă a spiritului.

„Înţeleptul a coborît în străfundul inimii sale. El a văzut acolo, devansînd prin aceasta pe criticii noştri ai raţiunii pure, lumea exterioară dizolvîndu-se şi dispărînd, în fenomenul reprezentării. El a văzut tot ceea ce noi numim «eu» dizolvîndu-se, sufletul substanţial pentru că Buddhismul îl neagă, eul fenomenal pentru că căderea sa este antrenată prin aceea a lumii exterioare. În locul acestei lumi de durere morală şi de obstacole materiale, de egoism lăuntric şi de adversităţi obiective, o prăpastie fără fund aparent se cască în inimă. Genune luminoasă şi, precum cea submarină, insondabilă, plină de inefabile frumuseţi, de străfunduri ce se adîncesc mereu şi de transparenţe infinite. La suprafaţa acestei vacuităţi în care ochiul plonjează orbit, mirajul lucrurilor joacă în culorile sale schimbătoare, dar aceste lucruri, se ştie, „nu mai există ca atare" — Tathată — şi deci, ele sînt ca şi cum n-ar fi de loc. Şi acest miraj o dată risipit, iată — în contemparea intimă a acestei adîncimi fără fund şi fără perete, în această puritate fără egal de absolută vacuitate — iată că toate virtualităţile se înalţă, că toate puterile răsar. Cine este acela care ar putea opri deodată inima? El şi-a rupt legăturile sale şi a împrăştiat lumea. Cine este acela care şi-ar putea opri spiritul? El s-a eliberat nu numai de lume, ci şi de el însuşi. Distrugîndu-şi propria minciună, el s-a depăşit pe el însuşi. Din hăul insondabil el reurcă acum victorios.[11]

În termenii Doctrinei *Śūnyatā* ca şi în aceea (paralelă) a *Māyei*, singura realitate este Spiritul şi spiritul este Cosmosul. Materia nu este decît cristalizarea gîndirii, sau, cu alte cuvinte, Universul este pur şi simplu materializarea formelor-gînduri — ideea care apare în mod iluzoriu — drept obiecte naturale. Xuan-Zang, unul dintre cei mai instruiţi maeştri chinezi ai Mahāyānei din secolul VIII al erei noastre, care a fost elevul lui Śīlabhadra, şeful universităţii din Nālanda, din India, a oferit această explicaţie: „Deoarece gîndirea se ataşează de ea însăşi, ea se dezvoltă sub formă de lucruri exterioare. Acest vizibil nu există — nu există decît gîndirea"[12].

Ideea veritabilă a lui Nāgārjuna conţinută în al său faimos tratat *Avatamśaka Sūtra* a fost rezumată astfel: „Adevărata Esenţă Unică este ca o oglindă care serveşte drept bază a tuturor fenomenelor. Baza însăşi este permanentă şi reală, fenomenele sînt nepermanente şi ireale. Tot aşa cum oglinda poate reflecta toate imaginile, la fel şi Adevărata Esenţă cuprinde toate fenomenele şi toate lucrurile existente în şi prin ea"[13].

V. Absolutul inerent în fenomene

Sufletul sau ego-ul este conceput filosofic de către aceeaşi Şcoală drept cel ce percepe fenomenele, aspectul microcosmic, pe care conştiinţa macrocosmică şi-l asumă în propriii săi ochi, jocul unei iluzii la suprafaţa oceanului Spiritului. „În realitate, zice Xuan Zang, sufletul şi lumea nu există ca existenţe absolute, ci ca adevăr relativ"[14].

Asañga, un alt maestru al Mahāyānei care a trăit în secolul V era noastră, afirma ideea, aşa cum o face şi tratatul asupra non-egoului din Cartea noastră a V-a, că „în sens transcendent nu există nici o distincţie între

transmigrație și Nirvāna"[15]. Deci Doctrina *Śūnyatei* care apare în întreaga *Prajñāpāramitā* postulează, ca și *Avatamsaka Sūtra*, un Absolut inerent tuturor fenomenelor, căci Absolutul este sursa și suportul fenomenelor și, în ultimă analiză, spiritul fiind iluminat de către Bodhi și eliberat de ignoranță, dualitatea dispare și nu mai rămîne decît Unitatea în tot și Totul în Cel Unic. Fenomenele sînt Oceanul Spiritului conceput ca valuri de gînduri și Absolutul este valurile concepute ca Ocean. Se poate deci conchide cu cuvintele lui Asañga: „Astfel, în el, dualitatea nu se găsește decît în aparență, nu și în realitate"[16].

Doctrina supremă a emancipării poate fi rezumată spunînd că toate lucrurile sînt pe veșnicie scufundate în Nirvāna, dar că omul subjugat de sclipirea hipnotică a aparențelor este prins într-un somn neîntrerupt al ignoranței, visînd vise pe care el le crede reale. Atîta timp cît omul nu se deșteaptă din această iluzie a eului și a lumii, el nu poate realiza că Nirvāna este aici, omniprezentă și inerentă în toate lucrurile în calitate de Liniște perfectă, de Fără-Calitate, de Non-Născut, de Non-Creat. În extazul celui mai înalt Samādhi marele yogi ajunge la această cunoaștere non-diferențiată, Înțelepciunea cea mai înaltă.

După *Prajñāpāramitā*, eliberarea nu trebuie să fie atinsă decît în scopul celei mai înalte Căi, calea sublimă a lui Bodhisattva. Despre acela care a ajuns să-și domine somnul Ignoranței, Asañga vorbește astfel: „El, printr-o măiestrie supremă, a cucerit înțelepciunea ... Singura sa bucurie este de a ajuta la eliberarea ființelor"[17].

Așa se face că *Prajñāpāramitā* este Mama Bodhisattvas, căci ea îi face să se nască și îi înalță către starea de Buddha. Astfel, considerată ca o personificare a Înțelepciunii perfecte a yogăi, *Prajñāpāramitā* este divina Śakti cunoscută de tibetani ca Dolma, „Cea-care-salvează", marea zeiță a milei: Tārā, în sanskrită[18].

VI. Practica Prajnaparamitei

Mai degrabă decît să fie practicată după metodele obișnuite ale yogăi, *Prajñāpāramitā* trebuie să fie meditată îndelung și înțelepciunea ei să fie realizată prin introspecție extatică. În această privință, ea trebuie să fie diferențiată de celelalte cinci *Pāramitā* care trebuie să fie respectate de către adept: mila perfectă *(Dāna Pāramitā)*, moralitatea infinită *(Śila Pāramitā)*, răbdarea infinită *(Kśānti Pāramitā)*, energia infinită *(Vīrya Pāramitā)* și meditația infinită *(Dhyāna Pāramitā)*. Înțelepciunea infinită sau transcendentală, ca Nirvāna sau starea de Buddha trebuie să fie realmente o condiție de Iluminare mintală a caracterului celui mai elevat dobîndit cu ajutorul celor șase *Pāramitās* combinate cu practici perfecționate de yoga.

„Un Bodhisattva poate să se perfecționeze în *Dāna Pāramitā*, însă cum el va avea atunci întreaga posibilitate de a-și forma o părere despre *Dāna Pāramitā* ca avînd un fel de existență (Śvabhāva), aceasta poate deveni pentru el un obiect de atașament (grāhya). El poate de asemenea lua conștiința celui care oferă și a celui care primește, ca și a lucrului dat. *Prajñāpāramitā* intervine tocmai cu scopul de a contracara toate aceste concepții, care sînt greșeli, și îl face pe Bodhisattva să-și dezvolte în el o stare de spirit în care *Dāna Pāramitā* să-i apară dezgolită de semne (alakśana) și lipsită de existență independentă personală și, în același timp, să elimine din spiritul său orice concepție în legătură cu acela care dă, cu acela care primește și lucrul dat. Pe scurt, funcțiunea *Prajñāpāramitei* este de a-l convinge pe Bodhisattva că *Dāna Pāramitā*, sau orice altceva ar fi, este în realitate fără formă, fără bază, și nu poate fi distinsă de Śūnyatā. Ea servește astfel drept avertisment pentru Bodhisattva care s-a înălțat deja deasupra mediei și a dobîndit calități meritorii, dar, totuși, poate rămîne încă prins de o idee sau un concept oarecare, în sine foarte pur sau meritoriu, dar care, fiind un atașament, trebuie să fie respins"[19]. Iată de ce *Prajñāpāramitā* a fost exaltată deasupra tuturor celelalte *pāramitās* și este pe cale să fie considerată drept *pāramitā* principală, cea prin care omul, ca și pe o plută, dobîndește Înțelepciunea celuilalt mal al rîului.

NOTE LA INTRODUCEREA CĂRȚII A VII-A

(1) Versiunea tibetană imprimată prin gravură pe lemn, a cărei traducere o oferim, poartă acest titlu: *Shes-rab Snying-po Bzhügs-so*, semnificînd: „Aici se găsește Esența Înțelepciunii (transcendentale)" sau Esența *Prajna (Paramitei)*. O traducere engleză a unei versiuni chineze a acestei Sutra, făcută de către S. Beal a apărut în ale sale *Catena of Buddhist scriptures from the Chinese* (pp. 282—4) publicată în anul 1871. O altă traducere a unei versiuni sanskrite a fost făcută mai tîrziu de către F. Max Müller (E. B. Cowell), *Buddhist Mahâyâna Texts*, Part II, Oxford 1894, pp. 147—9.

(2) Vezi tradiția lamaistă privitoare la nașterea și viața sa, expusă la p. 132.

(3) Același simbolism antic a fost întrebuințat de către Cristos după *Evanghelia lui Matei*: „Fiți deci înțelepți ca șerpii și blînzi ca porumbeii" (X, 16).

(4) *Aspects of Mahayana Buddhism and its Relation to Hînayâna*, de Nalinasha Dutt, London, 1930, p. 62.

(5) Canonul Tibetan al Mahayanei conține, după mahâyâniștii tibetani tot ceea ce este esențial pentru înțelegerea esoterică a Dharmei, sau, în esență, tot ceea ce este conținut în Canonul Theravadinilor, dar, în plus, învățăturile esoterice ale lui Buddha care nu există în aceasta din urmă.

(6) *Hboom gyi Bsdüs-don Snying-po Lorg-yüs Bzhugs-so*. Colophonul conține următoarea dare de seamă a istoriei acestui tratat: „Acest Text a fost dat lui Asu Newar (sau buddhistului nepalez) de către Cuviosul Domn (Atisa), „Acela care fulgeră" (sanskrită: Dipankara) și Newar l-a scris în versuri ... Cuviosul Domn Atisa după ce a citit cu atenție toate scripturile timp de douăzeci de ani a găsit acest Rezumat al celor 100 de mii (de *Ślokas*) atît de util încît a făcut din el (textul său principal de recitare). Atisa, al cărui nume indian exact este Dipankara, a fost un buddhist din Bengal de origine regală (vezi p. 111), și asocierea sa cu acest Tratat este poate datorată doar unei stratageme literare a autorului său anonim cu scopul de a cîștiga mai multă popularitate operei sale.

(7) După cum explică textul, există „șase organe de simț": ochiul, urechea, nasul, limba, corpul și spiritul (pămîntesc); și „șase obiecte" de care ele sînt legate: „forma, sunetul, mirosul, gustul, pipăitul și calitatea". Așa se produce conștiința pămîntească.

(8) W. Gemmell: *The Diamond Sutra*, London, 1912, p. 62. Această carte este o excelentă traducere a versiunii chineze numite *Chin-Kang-Ching* [*Jingang Jing*, n. tr.] care, ca și *Prajnaparamita* a fost, la origine, scrisă în sanskrită. Există și o versiune tibetană, una mongolă și una manchu.

(9) L. A. Waddell: *The Buddhism of Tibet or Lâmaism* (London, 1895), p. 161.

(10) L. A. Waddell, *op. cit.*, p. 164.

(11) R. Grousset: *Sur les traces du Buddha*, Paris, p. 279.

(12) *Ibidem*, p. 288. Această lucrare ne-a fost de un mare ajutor.

(13) S. Beal: *Catena of Buddhist Scriptures from the Chinese*, London, 1879, p. 125.

(14) R. Grousset, *op. cit.*, p. 293.

(15) *Ibidem*, p. 300.

(16) *Ibidem*, p. 290.

(17) *Ibidem*, p. 301.

(18) După cercetările recente ale lui Sj. Atal Bhiari Ghosh din Calcutta, care a contribuit prin adnotări importante la *Cartea Tibetană a Morților* și la *Marele Yogi al Tibetului*, Milarepa, Śakti a *Prajnaparamitei* trebuie să fie identificată cu Zeița Kundalini, Divina Păzitoare a Puterii Șarpelui.

(19) Nalinaksha Dutt, *op. cit.*, pp. 334—5.

ADEVĂRUL DE DINCOLO DE ORICE DEMONSTRAŢIE

„Doar eu şi Buddhas ai Universului
Putem pricepe aceste lucruri —
Adevărul de dincolo de tărîmul termenilor"

(trad. de W. E. Soothill).

CALEA ÎNŢELEPCIUNII TRANSCENDENTALE. YOGA VIDULUI

Închinare

1 — Închinare cuceritoarei: Înţelepciunea transcendentală.

TITLURILE ÎN SANSKRITĂ ŞI TIBETANĂ

2 — În limba din India, „Cuceritoarea, Esenţa Înţelepciunii Transcendentale" este scris: *Bhagavatī Prajñāpāramitā Hridaya;* în limba din Tibet, *Bchom-ldan-hdas-ma Shes'rab kyi Pha-rol-tu Phyin-pahi Snying-po*[1].

3 — (Aceasta este) o secţiune[2].

ÎNTREBAREA LUI ŚARI-PUTRA

4 — Astfel am auzit eu: Odată, Cuceritorul, în mijlocul marii întruniri a Sanghăi alcătuite din Bhiksus şi Bodhisattvas pe Piscul Vulturului la Rājagriha[3], era aşezat, scufundat în acel Samādhi numit «Iluminare Profundă».

5 — În acelaşi timp, Bodhisattva, Marea Fiinţă Ārya Avalokiteśvara[4], aşezat, medita asupra profundei Doctrine a *Prajñāpāramitei,* că cele cinci agregate[5] sînt de natura Vidului.

6 — Asupra acestei chestiuni, inspirat de puterea lui Buddha, Venerabilul Sāri-Putra[6] se adresă astfel către Bodhisattva, Marea Fiinţă Ārya Avalokiteśvara: „Cum poate o fiinţă nobilă[7], doritoare să practice profundele învăţături ale *Prajñāpāramitei,* să le priceapă?".

RĂSPUNSUL LUI AVALOKITEŚVARA

7 — Fiind astfel întrebat, Bodhisattva, Marea Fiinţă Ārya Avalokiteśvara răspunse şi grăi astfel fiului lui Śāri-Dvati[8]:

8 — „Śari-Putra, orice fiinţă nobilă, fiu sau fiică (spirituală)[9] doritoare să practice profundele învăţături ale *Prajñāpāramitei,* trebuie să le înţeleagă în felul următor:

9 — Cele cinci agregate trebuie să fie înţelese ca fiind în mod natural şi în întregime Vidul.

10 — Formele sînt Vidul şi Vidul este Formele; nici Formele nici Vidul nu pot fi separate, nici Formele să fie altceva decît Vidul.

11 — La fel, percepţia, sentimentul, tendinţele şi conştiinţa sînt Vidul.

12 — Aşa se face, Śari Putra, că toate lucrurile sînt Vid, fără caracteristică, nenăscut, neîmpiedecat, nemurdărit, de nemurdărit, fără substructură, Vid[10].

13 — Fiind aşa, Śari Putra, Vidul n-are formă, nici percepţie, nici sentiment, nici tendinţe, nici conştiinţă; nici ochi, nici urechi, nici nas, nici limbă, nici trup, nici spirit, nici formă, nici sunet, nici miros, nici gust, nici pipăit, nici calitate.

14 — Acolo unde nu există ochi, nu există dorinţă, şi tot aşa pînă la...[11] „nu există conştiinţă a dorinţei"[12].

15 — Nu există Ignoranţă, nu există victorie cîştigată asupra Ignoranţei, şi tot aşa pînă la... nu există decrepitudine şi moarte, nu există victorie de cîştigat asupra decrepitudinii şi morţii[13].

16 — În acelaşi sens, nu există durere, nu există rău, nu există nimic de reţinut, nu există Cale, nu există Înţelepciune, nimic de atins sau de neatins[14].

17 — Astfel fiind toate, Śari Putra — căci chiar pentru Bodhisattvas, nu există nimic care să fie de atins[15] — sprijinindu-te pe *Prajñāpāramitā*, sălăşluind în ea, nu există întunecarea mintală (a Adevărului) şi prin aceasta nici o teamă; şi mergînd mult dincolo de căile greşelilor (sau doctrinelor) se ajunge cu izbîndă la Nirvāna.

18 — Şi toţi Buddhas care sălăşluiesc în cele Trei Timpuri au atins starea de Buddha cea mai elevată, cea mai pură, cea mai perfectă, sprijinindu-se pe *Prajñāpāramitā*.

MANTRA PRAJNAPARAMITEI

19 — Dat fiind acestea, *Mantra Prajñāpāramitei, mantra* Marii Logici[16], cea mai înaltă *mantra, mantra* care te face egal cu Cel care nu poate fi egalat, *mantra* care calmează orice durere şi nu conţine nici o deşertăciune şi este cunoscută ca fiind adevărată, *mantra Prajñāpāramitei* este pronunţată acum: TADYATHA GATE GATE PARA-GATE PARA-SAM-GATE BODHI SVA-HA[17].

20 — Śari-Putra, un Bodhisattva, o Mare Fiinţă, în acest mod trebuie să înţeleagă *Prajñāpāramitā*".

APROBAREA LUI BUDDHA

21 — Atunci Cuceritorul ieşi din starea de Samādhi şi grăi către Bodhisattva, către Marea Fiinţă, Ārya Avalokiteśvara: „Asta e bine, asta e bine, asta e bine!".

22 — Şi făcînd această aprobare, (adăugă:) „Aşa este, o, Fiinţă nobilă, aşa este! Şi aşa cum tu ai descris profunda *Prajñāpāramitā*, aşa trebuie ea să fie înţeleasă. *Tathāgatas*[18] înşişi sînt mulţumiţi (de această explicaţie)".

23 — Vorbind astfel Cuceritorul:

Venerabilul fiu al lui Śari-Dvati, Bodhisattva, Marea Fiinţă, Ārya Avalokiteśvara precum şi toate fiinţele reunite acolo, — *devas*, oameni, *asuras*[19], *ghandharvas*[20] şi lumea întreagă — se bucurară şi lăudară cuvintele Cuceritorului.

Aceasta încheie Esenţa Minunatei Înţelepciuni Transcendentale.

ADDENDA

Ca o dezvoltare a prea scurtului tratat citat precum şi a Introducerii pe care i-am făcut-o, adăugăm aici cîteva extrase, în succesiunea lor originală textuală traduse de către răposatul Lāma Kazi Dawa Samdup cu ajutorul nostru, scoase din Capitolul XVII al *Prajñāpāramitei* din Canonul Tibetan, intitulată *Dvagspo-Thar-rgyun*. Acesta constă îndeosebi din explicaţii şi răspunde în mod special intenţiei noastre. Capitolul cuprinde foile 120–124 ale textului nostru imprimat pe lemn.

„Dacă un Bodhisattva ar practica neîncetat toate cele (cinci) *Pāramitās: Dāna, Śīla, Ksānti, Vīrya* şi *Dhyāna* şi nu ar practica-o pe a şasea, *Prajñāpāramitā*, el ar fi incapabil să atingă starea de Cunoaştere completă".

. . . Iată de ce se spune în Rezumatul Transcendental[21]: „O mulţime oarbă de mai multe milioane de oameni lipsiţi de ochii lor, necunoscînd Calea, nu va ajunge niciodată în oraşul unde doreşte să ajungă. Fără *Prajñā*, celelalte cinci *Pāramitās* fiind oarbe, cum ar putea ele să atingă Regatul lui Bodhi? Dacă, pe de altă parte, se găseşte un om care vede din mulţimea orbilor, aceasta va ajunge fără nici o îndoială la destinaţia ei. La fel, acumularea tuturor celorlalte merite, călăuzite de *Prajñā*, conduce la Cunoaşterea completă . . .

„Acum, dacă întrebi ce servitute poate rezulta din utilizării separate a *Upāyei* (a metodei) şi a *Prajñei* (Înţelepciunii)? Orice Bodhisattva care a recurs la *Prajñā* separat de *Upāya*, poate fi expus să se găsească legat (sau sclav) al stării de linişte a Nirvānei jinduite de către Śrāvakas şi nu ar mai voi să atingă starea de Nirvāna care nu este fixă . . .[22].

În *Sūtra* numită *„Întrebările lui Akśayamati"*[23] se spune: *„Prajñā* separată de *Upāya* încătuşează Nirvāna iar *Upāya* separată de *Prajñā* încătuşează în Samsāra".

Deci cele două trebuie să fie unite. Pentru a atinge cetatea Nirvānei, ai nevoie de ochii *Prajñei* şi picioarele *Upāyei*.

În plus, această *Prajñā* nu este niciodată produsă nici născută de la sine. Un mic mănunchi de lemne uscate nu va produce un foc mare şi nici nu va arde prea mult, dar un morman înalt de lemne uscate va produce un foc mare ce va dura mult; la fel, o simplă mică acumulare de merite nu va produce o mare *Prajñā*. Doar o mare acumulare de *Dāna* (milostenie), de *Śīla* (moralitate) şi din celelalte (cinci *Pāramitās*) va produce o mare *Prajñā* care să consume toate necurăţeniile şi toate întunecimile...

Caracteristica *Prajñei* este de a discerne natura tuturor lucrurilor. Ce este *Prajñā*? Este diferenţierea tuturor lucrurilor".

II. Cele trei feluri de Prajna

„Există trei feluri de *Prajñā:* Înţelepciunea lumească, Înţelepciunea transcendentală inferioară şi Înţelepciunea transcendentală superioară. Ele diferă prin aceasta: prima constă din cele patru *vidyās* (sau cele patru arte şi ştiinţe) care sînt: Medicina sau arta de a tămădui, Filosofia, Limbile sau literatura, Meseriile. *Prajñā* care este produsă sau provine prin practică, sau înţelegerea celor patru clase de cunoştinţe pămînteşti, este numită Înţelepciunea lumească. Înţelepciunea transcendentală inferioară cuprinde acel tip de *Prajñā* pe care Śrāvakas şi Pratyeka Buddhas[24] o ating ascultînd, luînd seama şi meditînd (la Dharma). Ea constă din a realiza că trupul fizic este necurat, tranzitoriu şi sursă a durerii şi că el nu conţine nici un ego permanent (sau fix). A doua Înţelepciune transcendentală, numită „cea mai mare" sau „cea mai înaltă" este cea pe care Mahâyânişţii o ating după ce au ascultat, au luat seama şi au meditat asupra învăţăturilor Mahāyānei. Ea constă în a realiza toate lucrurile ca fiind prin natura lor *Śūnyata* (vide), neavînd în realitate nici naştere, nici bază şi că ele sînt lipsite de rădăcină. În *Prajñāpāramitā Sapta Śatika*[25] se spune: „A şti că toate lucrurile sînt ne-născute este *Prajñāpāramitā*"...

III. Ego-ul personal

„Termenul «ego personal» (tibetană: *Cang-zag*, sanskrită: Pudgala) despre care există variate interpretări ale diverselor Şcoli, este termenul aplicat esenţialmente la «cel ce însoţeşte Chit sau Budhi şi ia naştere în lanţurile succesive ale formelor fizice»; sau, el este «ceea ce persistă, însoţind toate felurile de acţiuni pentru a apărea conştient» — „escrocul" care joacă tot felul de feste. În Fragmente[26], se spune:

„Cursul continuu care persistă (al tendinţelor karmei) este numit Pudgala, «cel ce face toate înşelătoriile, este tocmai ceea ce semnifică acest termen». Considerînd ego-ul ca permanent şi unic (separat) devii ataşat de el şi acesta devine atunci Ātmanul sau ego-ul fiinţei egoiste sau individuale. Acesta aduce necurăţeniile; necurăţeniile aduc reaua karma, reaua karma aduce suferinţele, şi sursa acestor lucruri mizerabile, indezirabile, este ego-ul (sau eul). Căci în Explicaţii[27] se spune: „Ideea de «eu» o sugerează pe cea de «ceilalţi» şi din acest ataşament de «eu» provin atracţia şi aversiunea. Şi, la rîndul lor, acestea fac să se nască toate soiurile de rele".

„Cît despre «ego-ul Dharmei», de ce este el numit astfel? — Pentru că el posedă (sau îi sînt atribuite) caracteristici şi se spune că oricare ar fi acestea, avînd o caracteristică, el este cunoscut ca o „dharma". De unde şi credinţa în realitatea obiectelor externe şi a celor de spirit interne este numită „ego-ul Dharmei". Aceste două feluri de credinţă, într-un „eu individualizat şi universala realitate a materiei şi spiritului (a lumii), sînt desemnate drept «cele două euri»"[28].

IV. Existenţa sau non-existenţa atomilor

Urmează acum două foi de argumentare care resping credinţa în „cele două euri". Pasajul cel mai remarcabil priveşte existenţa sau ne-existenţa atomului material pe care spiritele superioare ale Indiei îl concepuseră din vremuri necunoscute şi cu mult înainte să se fi născut ştiinţa europeană.

„Vaibhāśakas afirmă că atomii există şi că fiecare din ei, independent de celălalt, are un spaţiu în care se învîrte şi că coerenţa lor se datorează activităţii spiritului. Sauntrāntikas afirmă că atomii există, că n-au un spaţiu în care se învîrt, ci că ei rămîn în strînsă apropiere unul de altul, fără a avea totuşi un contact între ei"[29].

Textul continuă, expunînd falsitatea acestor două teorii, ca şi cea a unui univers construit din atomi, avînd în vedere că toate aceste teorii, ca şi orice înţelepciune omenească sînt *māyā*.

„Şi dacă ni se pune această întrebare: «Dar atunci ce este ceea ce există împrejurul nostru, ce sînt aceste fenomene concrete manifestate şi fără îndoială evidente pentru facultăţile noastre de percepţie?». Răspunsul este: «Ele nu sînt decît reflexul extern al propriului nostru spirit ce se reflectă în exterior ca atare».

«Şi cum putem noi şti că este aşa?» «Cu ajutorul a ceea ce a fost revelat de numeroasele imagini şi ilustrări şi prin propriul nostru raţionament (sau înţelegere)».

Pe scurt, aşa cum s-a învăţat aici, *Prajñā Pāramitā* reprezintă o metodă de a ajunge la Ştiinţa justă şi aceasta, pentru marele yogi care a pus-o la proba aplicării reuşite a Ştiinţei supreme a spiritului lăuntric (Ātma-Vidyā a Vedantiştilor, este tot atît de ştiinţifică şi raţională ca şi metodele de laborator întrebuinţate în Europa şi în America. Acestea, neexperimentînd decît asupra *māyei*, marele yogi analizează Realitatea şi pe Cale directă ajunge la Înţelepciunea infinită şi atinge celălalt mal.

Aici se încheie a Şaptea şi ultima Carte a acestui volum care conţine Învăţătura yogăi *guruşilor*.

NOTE LA CARTEA A VII-A

(1) Este interesant de a avea aici o vedere generală a modului în care multe scrieri buddhiste, acum conservate în Tibet, au fost la origine traduse din sanskrită înainte de epoca lui Sambhota, care a dat Tibetului silabarul său (bazat pe cel sanskrit) în a doua jumătate a secolului al VII-lea e.n.

Prajnaparamita este personificată ca Marea Mamă a Divinei Înţelepciuni sau, ca aici, Bhagavati (tibetană: *Chom-dan-day-ma)*, Cuceritoarea, care indică faptul că ea reprezintă aspectul negativ sau feminin al Ştiinţei Eliberatoare. Există de asemenea tratate tibetane care, în contrast cu tratatul nostru, expun aceleaşi doctrine în aspect pozitiv, aşa cum a explicat-o Introducerea noastră.

(2) Ceea ce înseamnă o secţiune, sau o parte, a *Prajnaparamitei* Canonice.

(3) Multe din *Sutras* şi din celelalte învăţături scrise atribuite lui Buddha încep, ca şi acest tratat, prin a-l descrie pe Buddha în mijlocul discipolilor săi reuniţi la Piscul Vulturului, la Rajagriha, în districtul Patna din India, aproape de Buddha-Gaya, unde el şi-a atins Iluminarea.

(5) Cele Cinci Agregate, sau cele cinci *skandhas*, din care persoana umană este compusă, sînt: Agregatele Trupului, Percepţiei, Senzaţiilor, Formaţiunilor Mintale şi ale Conştiinţei.

(6) *Sari-putra*, ceea ce înseamnă „fiul lui Śari", este numele unuia din discipolii cei mai bine instruiţi şi mai faimoşi ai lui Buddha.

(7) Aceasta nu indică o persoană de naştere nobilă, ci pe acela care este născut nobil întru dragostea de Doctrină, sau cu alte cuvinte, un yogi, sau un adept.

(8) Porecla lui Śari este aici extinsă: Śari-Dvati.

(9) Cu alte cuvinte, Calea Eliberării este deschisă către toţi fără distincţie de sex, expresia «fiul sau fiica (spirituală)» se aplică la un membru al ordinului religios. Soţia lui Buddha a fost una din discipolele sale, mama sa adoptivă a fost (cu permisiunea sa) întemeietoarea primului Ordin al călugăriţelor buddhiste.

(10) În traducerea originalului sanskrit, Max Müller a redat acest pasaj după cum urmează: „Astfel, O, Śari-Putra, toate lucrurile au caracterul Vidului, ele n-au nici început nici sfîrşit, ele sînt perfecte şi imperfecte, ele sînt perfecte şi imperfecte".

(11) Fraza „şi aşa pînă la..." care se găseşte aici şi în paragraful următor arată că textul nostru este o versiune foarte prescurtată a textului original al *Prajnaparamitei*. Înşirarea completă se referă la seria celor douăsprezece Nidanas sau „cauze interdependente" care pun în mişcare Calea Vieţii şi neîncetata sa Roată a naşterii şi morţii.

(12) Percepţia vizuală a unui obiect se face luînd cunoştinţă şi trezind atracţia sau aversiunea pentru acel obiect. Din aceasta se ridică impulsurile volitive care produc dorinţa. Dacă deci nu există ochi şi simţ al văzului, nu poţi avea conştiinţa dorinţei.

(13) Această serie prescurtată, ca şi toate celelalte serii ale textului nostru se bazează pe învăţătura Mahayana că Spiritul este singura Realitate şi că, în afară de Spiritul care conferă Samsarei, Naturii, aparenţa sa iluzorie de realitate, nimic nu are o existenţă independentă. Toate aparenţele obiective sînt fenomene ce dispar neavînd mai multă realitate decît conţinutul unui vis. Cînd visul încetează, te trezeşti posesor al unei vi-

ziuni lăuntrice supra-pămîntești care merge dincolo de aparențe. Aceia care au atins Trezirea Supremă depășesc toate dualitățile și realizează că nu mai există nici Ignoranță de depășit, nici decrepitudine, nici moarte.

(14) Acela care este treaz își dă de asemenea seama că în același timp el obține Iluminarea, că toate celelalte dualități ca bucuria, suferința, binele și răul, ceea ce este adăugat sau retras, nu sînt decît simple halucinații ale Samsarei. Pentru o astfel de Ființă nu mai există Cale, nici cineva angajat pe Cale, după cum s-a spus în Cartea I a acestui volum. Nu mai există Înțelepciune după cum nu mai există Ignoranță, nici atingere sau neatingere a Înțelepciunii. Pe scurt, nu mai există nimic (ce să poată fi conceput de un spirit neiluminat), care să aibă altceva decît o existență iluzorie și dualistă (vezi *Zece Expresii figurate*, Cap. XXVII a Cărții I).

(15) Bodhisattvas care au realizat că nu există nici Nirvana nici non-Nirvana, nici Samsara și nici non-Samsara, au mers dincolo de dorință sau de încercarea de a atinge orice altceva.

(16) Această *mantra* fiind esența concentrată a întregii *Prajna-Paramita*, egală cu *Prajna-Paramita* însăși, căci ea sugerează celui care are viziunea yogăi înlănțuirea vastelor deducții logice conținute în Suprema Doctrină a Vidului pe care *Prajna-Paramita* se întemeiază. Doctrina este totuși considerată ca fiind incomprehensibilă pentru toate ființele, cu excepția Buddhas și Bodhisativas de înaltă evoluție, cum este Marea Ființă, Avalokiteśvara din textul nostru. Oameni dotați spiritual într-un mai mic grad, pot totuși să o înțeleagă ca *mantra* Marii Logici, realizînd în profundă meditație că ea transmite puterea de eliberare completă a Cuceritoarei, Înțelepciunea Transcendentală.

(17) Această *mantra* poate fi tălmăcită astfel: „O, Înțelepciune, plecată, plecată, plecată către celălalt Țărm, debarcă pe Malul celălalt! Sva-ha". Înțelepciunea poate fi luată aici ca referindu-se la Buddha care a trecut dincolo de Samsara către celălalt țărm, Nirvana.

(18) Tathagatas sînt Buddhas, dintre care Gautama Buddha nu este decît unul din Marea Succesiune Spirituală de Buddhas ai celor Trei Timpuri (vezi p. 335).

(19) *Asuras* sînt titani care, fiind căzuți din starea de zei din pricina mîndriei lor, caută călăuzirea lui Buddha pentru a fi consolați și călăuziți către Iluminare. Trebuie să notăm aici că buddhismul învață că toate ființele însuflețite, chiar și cele inferioare și decăzute, vor atinge ulterior Eliberarea.

(20) Gandharvas sînt un ordin angelic de muzicanți cerești ce cîntă gloria Marilor Ființe.

(21) *Hphags-pa Sdüd-pa:* „Tablou sinoptic (sau: sumar) transcendental".

(22) Sau, ca în Cartea a II-a (p. 159), „starea non-statică a Nirvanei, acea stare de iluminare bodhică care nu este o stare finală". Mahâyânistul consideră țelul Śravakașilor, în care el îi clasează pe Theravadinii Școlii de Sud, ca fiind o perfecțiune personală — ca și cea a lui Pratyeka Buddha — și nu țelul cel mai nobil al celor ce se angajează pe Cărarea Altruismului (fără țel personal) al Bodhisattvas. Dacă Śravakas întrebuințează *Upaya* fără *Prajna* (născută din idealul de *Bodhisattva*), ei realizează doar o Nirvana ce poate fi atinsă de către un Arhant, care este încă trupul său de carne; și, la moartea lor, ei sînt expuși să fie legați de starea de liniște transcedentală ce însoțește această realizare.

Există astfel deci două stadii de Iluminare a Nirvanei. Prima se produce după ce ai depășit Samsara și ai depășit orice necesitate karmică de existență viitoare în Samsara. A doua depinde de realizarea că acest puternic efort nu este decît poarta de acces către o evoluție mai elevată. Cuceritorul trebuie să realizeze, o dată aceasta îndeplinită, că această Cucerire nu este suficientă în sine, ci că ea trebuie să fie întrebuințată pentru un țel încă și mai înalt, spre deosebire de un Pratyeka Buddha care se bucură de ea pur și simplu. Śravaka consideră, eronat, primul grad realizat de el drept realizarea completă a Nirvanei. El nu face deci nici un efort de a-l depăși, ceea ce are drept rezultat că el se găsește legat. Dacă el va fi utilizat *Upaya* unită cu *Prajna*, în loc de *Upaya* singură, el va atinge al doilea grad, sau Nirvana în starea sa completă și, la fel ca Mahâyânistul, va fi scăpat și de ultima legătură posibilă și se va fi angajat pe Calea Evoluției supra-pămîntești. Mahâyânistul recunoaște de asemenea un grad de Nirvana care se află dedesubtul primului grad. Acesta pare a fi o realizare imperfectă, sau o senzație anterioară a Nirvanei, căci, așa cum o spune textul nostru, „o ființă ce a atins o singură dată Nirvana, rămîne acolo timp de 80 000 de Maha-Kalpas".

(23) *Blo-gros-mi-zad-pa,* sanskrită: *Aksayamati Pariprccha.*

(24) Vezi p. 105.

(25) *Prajna-Paramita în 700 de Ślokas*, una din versiunile prescurtate.

(26) *Sil-bu:* „Fragmente (sau particule)", probabil o Sutra tibetană de aforisme Mahâyâniste reunite.

(27) *Rnam-Hgrel:* „Explicații".

(28) Ego-ul pudgala este „eul" greșit, „eul" egoist care cramponîndu-se de Bodhi împiedică înflorirea spirituală. Ego-ul dharmei constă în credința greșită că fenomenele exterioare și spiritul intern au o existență reală prin ele însele, ca ceva aparte de Spiritul Unic.

(29) Vaibhasikas și Sautrantikas sînt două secte ale buddhismului primitiv indian.

CUPRINS

VOLUMUL I

CUVÎNT ÎNAINTE 7
PREFAȚĂ la ediția a II-a 11
COMENTARIU YOGIC 13
PREFAȚĂ 30
INTRODUCERE GENERALĂ 33
I. Importanța și originea surselor acestui volum . . 33
II. Comentariile 34
III. Cîteva erori de înțelegere privitoare la buddhism 35
A) Asupra doctrinei sufletului 35
B) Asupra doctrinei Nirvanei 39
IV. Cunoașterea incompletă a buddhismului în Occident 41
V. Optimismul voios al buddhismului 41
A) Doctrina buddhistă a Eliberării pentru orice făptură vie 42
B) Calea lui Buddha către Eliberarea universală 43
VI. Înțelepciunea Mahayanei 45
A) Relația dintre buddhismul de Nord și de Sud . 45
B) Spiritul și Maya 47
C) În ceea ce privește nepermanența 48
D) În ceea ce privește Cosmosul ca gîndire . . . 48
E) În ceea ce privește Eliberarea 49
F) În ceea ce privește Realitatea 50
G) Instructorii iluștri ai Mahayanei 50
VII. Filosofia Yogăi 51
A) Semnificația termenului Yoga 52
B) Țelul și rezultatele Yogăi 52
C) Diversele Yogas 55
(1) Hata Yoga 56
(2) Laya Yoga și componentele sale 58
a) Bhakti Yoga și Sakti Yoga 58
b) Mantra Yoga și Yantra Yoga 59
c) Limitările Laya Yogăi 60
(3) Dhyana Yoga 61
(4) Raja Yoga și diviziunile sale 61
a) Jnana Yoga 62
b) Karma Yoga 62

c) Kundalini Yoga 63
d) Samadhi Yoga 63
D) Rezumatul şi concluzia 64
VIII. Yoga şi religia 66
IX. Yoga buddhistă 69
X. Psihologia vizualizării în Yoga 74
XI. Karma şi re-naşterea 76
XII. Învăţăturile exoterice faţă în faţă cu învăţăturile esoterice 78
XIII. Traducerea şi editarea textelor 80
XIV. Unitatea şi valoarea practică a textelor 82
XV. Noua renaştere şi maeştri înţelepciunii 83
NOTE la INTRODUCERE 85
CARTEA I. CALEA SUPREMĂ A DISCIPOLULUI PERCEPTELE GURULUI 89
INTRODUCERE 89
I. Compilatorul Cărţii şi co-discipolul său 88
II. Transmisia Învăţăturilor 90
III. Textele Preţioasei Rugăciuni 91
IV. Preceptele comparate cu „Discursurile Elegante" . 91
V. Despre „Vocea Tăcerii" 98
NOTE la INTRODUCEREA la CARTEA I 99
CUVÎNT INAINTE 100
CELE 28 DE CATEGORII DE PRECEPTE ALE YOGĂI . . 100
I. Cele zece cauze de părere de rău 100
II. Cele zece necesităţi care urmează 100
III. Cele zece lucruri care trebuie să fie îndeplinite . 100
IV. Cele zece lucruri care trebuie să fie evitate . . . 103
V. Cele zece lucruri care nu trebuie să fie evitate . 103
VI. Cele zece lucruri pe care trebuie să le ştii . . . 104
VII. Cele zece lucruri ce trebuie să fie practicate . . 105
VIII. Cele zece lucruri în care trebuie să perseverezi . 106
IX. Cele zece imbolduri 107
X. Cele zece greşeli 107
XI. Cele zece similitudini ce pot amăgi 108
XII. Cele zece lucruri care nu înşală 109
XIII. Cele treisprezece eşecuri ce te fac vrednic de milă 110
XIV. Cele cincisprezece slăbiciuni 111
XV. Cele douăsprezece lucruri indispensabile 112
XVI. Cele zece semne ale omului superior 113
XVII. Cele zece lucruri inutile 114
XVIII. Cele zece încurcături provocate de tine însuţi . . 115
XIX. Cele zece lucruri binefăcătoare 116
XX. Cele mai bune zece lucruri 117
XXI. Cele mai grave greşeli 118
XXII. Cele zece lucruri necesare 119
XXIII. Cele zece lucruri de prisos 121
XXIV. Cele mai preţioase zece lucruri 121
XXV. Cele zece lucruri echivalente 122
XXVI. Cele zece virtuţi ale Sfintei Doctrine (Dharma) . 123

XXVII. Cele zece expresii figurate 125
XXVIII. Cele zece Mari Realizări Fericite 125
ÎNCHEIERE 126
COLOPHON 127
NOTE la CARTEA I 127
CARTEA A II-A. CALEA NIRVANEI. YOGA MARELUI SIMBOL 139
INTRODUCERE 139
I. Istoria învăţăturilor Marelui Simbol 139
II. Textul şi traducerea sa 141
III. Natura învăţăturii Marelui Simbol 145
IV. Succesiunea de *gurus* 147
NOTE la INTRODUCEREA la CARTEA A II-A 150
CUVINTELE LUI BUDDHA ÎNREGISTRATE ÎN CANONUL PALI 150
CALEA NIRVANEI. YOGA MARELUI SIMBOL 151
CUVÎNT ÎNAINTE 151
PARTEA I. Instrucţiunile preliminare 152
1. Refugiul, hotărîrea şi comuniunea cu *gurus* 152
2. Cele şapte postúri ale corpului 152
3. Efectele celor şapte postúri corporale 153
4. Calmul vorbirii 153
5. Calmul Spiritului 154
6. Cele patru Amintiri 154
7. Practicile obişnuite 155
Yoga concentrării unice 155
Concentrarea asupra unui mic bulgăre sau bucăţi de lemn 156
Concentrarea asupra formei corporale: cuvîntul şi spiritul lui Buddha 157
Utilizarea obiectelor Respiraţiei 157
Concentrarea asupra recitării lui Dorje 157
Concentrarea în formă de cuvă 159
Concentrarea fără utilizare de obiecte 159
Inhibarea procesului de gîndire 159
Non-reacţia la gînduri 160
Arta de a atinge starea naturală a Spiritului 161
Imaginea toarcerii unui şnur de Brahman 162
Imaginea funiei din paie tăiate 162
Imaginea elefantului atent 163
Imaginea indiferenţei unui elefant 163
Starea finală de linişte 164
A doua din practicile obişnuite 165
Yoga Necreatului 165
Analiza „celui-ce-se-mişcă" şi a „celui-imobil" . . . 166
Realizarea conştiinţei supralumeşti 167
Meditaţia asupra Yogăi Necreatului 168
Meditaţia asupra Trecutului, Prezentului şi Viitorului 168
Non-realitatea naşterii, morţii şi timpului 169

Meditația asupra Spiritului și Materiei 169
Meditația asupra Unului și Multiplului 170
Realizarea Realității 171
8. Practicile extraordinare 171
Prima parte:
Yoga transmutării tuturor fenomenelor și a spiritului în unitate 171
Meditația asupra somnului și viselor 172
Meditația asupra apei și gheții 172
Meditația asupra apei și valurilor 173
A doua parte:
Yoga Non-meditației 174
Rezumatul învățăturilor 174
Concluzia 175
Recunoașterea Marelui Simbol și a celor patru clase de cunoașteri ale Yogăi 175
Analiza obstacolelor și greșelilor în urmărirea Căii . 175
Diferențierea experiențelor și a practicilor științei teoretice 176
COLOPHONUL 177
NOTE la CARTEA A II-A 177

VOLUMUL II

CARTEA A III-A. CALEA CUNOAȘTERII. YOGA CELOR ZECE DOCTRINE 5
INTRODUCERE 5
I. Cele patru clase de Tantras 5
II. Doctrina căldurii psihice 6
III. Doctrina Corpului Iluzoriu 11
IV. Doctrina stării de vis 14
V. Doctrina luminii Clare 15
VI. Doctrina Stării de după Moarte 16
VII. Doctrina transferului conștiinței 18
NOTE la INTRODUCEREA la CARTEA A III-A 19
CALEA CUNOAȘTERII. YOGA CELOR ȘASE DOCTRINE . 21
CUVÎNT ÎNAINTE 21
CAPITOLUL I. DOCTRINA CĂLDURII PSIHICE 22
Partea I. Cele cinci Exerciții Preliminare 22
1. Vizualizarea trupului fizic ca fiind Vid 23
2. Vizualizarea sistemului nervos psihic ca fiind Vid 23
3. Vizualizarea cercului de protecție 24
4. Antrenamentul căilor nervoase psihice 26
5. Conferirea *valurilor de har* centrilor nervoși psihici 27

Partea a II-a. Cele trei practici fundamentale 28
I. Producția căldurii psihice 29
Arta poziției trupului 29
Arta respirației calme și forțate 30
Respirația calmă 30
Respirația violentă 31
Arta imaginii mintale mediate 31
Căldura psihică externă 32
Căldura psihică internă 32
Căldura psihică secretă 33
II. Experiențele căldurii psihice 36
Experiențele normale 36
Experiențele supranormale 38
III. Căldura psihică transcendentală 40
Partea a III-a. Prima aplicație practică. Obținerea folosului căldurii 41
Pentru obținerea căldurii prin arta posturii trupului 42
Pentru obținerea căldurii prin arta respirației . . . 42
Pentru obținerea căldurii prin arta vizualizării . . . 43
A II-a practică aplicată. Obținerea folosului Fericirii 44
Vizualizarea soției spirituale a propriului spirit . . . 44
Practica arderii și picurării 44
Partea de încheiere. Exercițiul fizic 46
Cele șase exerciții fundamentale ale lui Naropa . . 46
CAPITOLUL II. DOCTRINA CORPULUI ILUZORIU . . . 47
Partea I. Realizarea corpului impur iluzoriu ca fiind Maya 48
Partea a II-a. Realizarea corpului pur iluzoriu ca fiind Maya stării de vizualizare 48
Maya Stării Perfecte 49
Partea a III-a. Realizarea tuturor lucrurilor ca fiind Maya 50
CAPITOLUL III. DOCTRINA STĂRII DE VIS 51
Partea I. Înțelegerea naturii stării de vis 51
Înțelegerea prin puterea hotărîrii 52
Înțelegerea prin puterea respirației 52
Înțelegerea prin puterea vizualizării 52
Vizualizarea însăși 53
Reținerea celui mai mare folos din vizualizare . . . 53
Prevenirea împrăștierii conținutului visului 54
Partea a II-a. Transmutarea conținutului visului . . . 55
Partea a III-a. Realizarea stării de vis sau a conținutului visului ca fiind Maya 55
Partea a IV-a. Meditația asupra „ceea-ce" este starea de vis 55
CAPITOLUL IV. DOCTRINA LUMINII CLARE 56
Partea I. Lumina Clară Fundamentală 57
Partea a II-a. Lumina Clară pe Cale 58
Amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea 58
Amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în timpul nopții 59

Amestecarea naturii Luminii Clare cu Calea în starea de după moarte 61
Partea a III-a. Lumina Clară a Rezultatului 61
CAPITOLUL V. DOCTRINA STĂRII DE DUPĂ MOARTE 63
Partea I. Realizarea stării Luminii Clare a Dharma-Kayai fiind în Bardo 63
Bardo al clipelor morții 64
Arta yogică de a muri 65
Partea a II-a. Realizarea stării de Sambhoga-Kaya fiind în Bardo 66
Rezultatele karmice ale incapacității de a recunoaște Lumina Clară 67
Descrierea existenței de după moarte 67
Atingerea Iluminării după moarte 68
Partea a III-a. Realizarea stării de Nirmana-Kaya fiind în Bardo 69
Bardo al căutării renașterii 69
Arta yogică de a alege un pîntec 70
CAPITOLUL VI. DOCTRINA TRANSFERULUI CONȘTIINȚEI 71
Partea I. Cele Trei Transferuri 71
Partea a II-a. Transferul conștiinței meditînd asupra *gurului* 72
Practica 73
Aplicația practică 74
COLOPHONUL 74
NOTE la CARTEA a III-a 75
CARTEA A IV-A. CALEA TRANSFERULUI. YOGA TRANSFERULUI CONȘTIINȚEI 112
INTRODUCERE 112
I. Procedeul Pho-Wa și stăpînirea lui 112
II. Doctrina înrudită *Trongjug* 113
III. Povestea yogică spusă de către *gurus* 113
IV. Povestea magică despre *Tiphoe* 114
V. Învățătura secretă și supraviețuirea sa 115
NOTE la INTRODUCEREA la CARTEA a IV-a 117
Prima parte. Cea mai profundă cale a transferului conștiinței: grăunța inimii 119
Refugiul 119
Vizualizarea lui Vajrei-Yogini și a *gurului* 119
Rugăciunea către *guru* 120
Rugăciune către *guru*-Rădăcină 120
Meditația asupra *gurului* 120
Vizualizarea lui Vajrei-Dakini și a *gurușilor* 123
Colophonul 125
A doua parte. Transferul conștiinței unui răposat 126
Vizualizarea pentru adepții de grad inferior 126
Aplicarea transferului de către adepții de grad superior 128
Starea celor mai elevați adepți 128
Colophonul 129

A treia parte. Descrierea liniei de *gurus* 129
NOTE la CARTEA a IV-a 131
CARTEA A V-A. CALEA SACRIFICIULUI MISTIC: YOGA PENTRU SUPUNEREA „EULUI INFERIOR" . . . 135
INTRODUCERE 135
I. Istoria doctrinei non-egoului 135
II. Versificația tibetană 135
III. Practicanții ritului Chod 137
IV. Învățăturile esențiale 138
V. Ritul lui Chod ca dramă mistică 139
VI. Comparația cu misterele tibetane 142
VII. Originea bolilor după concepția Lamaistă . . . 143
VIII. Comparația cu ceremonia Bali din Ceylon . . . 143
IX. Arta exorcismului 144
X. Reprezentarea misterelor 145
XI. Dansul vindecător a lui Kinchinjunga 149
XII. Interpretarea antropologică 150
XIII. Sacrificiul mistic al unui Bodhisattva 152
NOTE la INTRODUCEREA la CARTEA a V-a 155
Dansul yogic care distruge credințele greșite 159
Dansul yogic al celor cinci Direcții 160
Străpungerea Elementalilor Eului 161
Vizualizarea *gurușilor* și a zeităților 162
Rugăciunea yoginului 162
Hotărîrea yoginului 163
Dedicația sub formă de sacrificiu a corpului iluzoriu . 163
Rugăciunea către *gurus* 164
Vizualizarea cadavrului și a zeității mînioase 165
Convocările la sărbătoarea sacrificiului 165
Ofranda sărbătorii sacrificiului în adorare 166
Ofranda sărbătorii sacrificiului Ființei spirituale . 167
Dedicația actului sacrificiului 167
Dedicația meritului actului sacrificiului 168
Colophon 169
Addenda 170
I. Obiectele necesare practicării ritului 170
II. Locul și imaginile mentale prescrise 171
III. Instrucțiuni pentru yogin 172
IV. Vizualizarea Mandalei 173
V. Ospățul amestecat, roșu și negru 174
VI. Meditația care însoțește ofranda sacrificiului . . . 174
VII. Momentul propice pentru îndeplinirea diverselor sărbători 175
VIII. Vizualizarea scheletului uman și a lui Dakini Mînioasă 176
IX. Starea de necesară 177
X. Meditația finală 178
XI. Bunele urări și binecuvîntarea 179
XII. Sfîrșit 179

NOTE la CARTEA a V-a 179
CARTEA A VI-A. CALEA CELOR CINCI ÎNȚELEPCIUNI.
YOGA MARELUI SEMN HUM 193
INTRODUCERE 193
Yoga celor cinci Înțelepciuni 193
NOTE LA INTRODUCEREA CĂRȚII a VI-a 196
1. Semnificația simbolică a Marelui Hum 196
2. Închinarea și Meditația 197
3. Mantra Finală 197
NOTE la CARTEA a VI-a 197
CARTEA A VII-A. CALEA ÎNȚELEPCIUNII TRANSCENDENTALE. YOGA VIDULUI 201
INTRODUCERE 201
I. Prajnaparamita. Istoria sa, caracterul său esoteric 201
II. Traduceri de texte apocrife 203
III. Textele canonice și comentariile lor 204
IV. Doctrina Vidului considerată din punct de vedere istoric 206
V. Absolutul inerent în fenomene 207
VI. Practica Prajnaparamitei 208
NOTE la INTRODUCEREA la CARTEA a VII-a 210
Închinare 212
Titlurile în sanskrită și tibetană 212
Întrebarea lui Sari-Putra 212
Răspunsul lui Avalokitesvara 213
Mantra Prajnaparamitei 214
Addenda 215
II. Cele trei feluri de Prajna 216
III. Egoul personal 217
IV. Existența sau ne-existența atomilor 217
NOTE la CARTEA a VII-a 218

ISBN 973-95662-3-5

Format: 16/54×84.
Coli de tipar: 14,5.
Anul apariției: 1993.

Tiparul executat sub cda. 152/1993,
la Imprimeria de Vest, Oradea,
str. Mareșal Ion Antonescu nr. 105.
România

